

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНКЫНЫН

ЧЕНЕМДИК АКТЫЛАРЫ

№ 12/2015

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ

НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары

Редакциялык коллегия:

Төрайым:	Садыркулова А.М.
Коллегия мүчөлөрү:	Султанов М.С. Жаныбекова Ч.А. Садыкова Н.О.
Жооптуу катчы:	Абдиева К.Т.

Басылманын мазмунуна тиешелүү маселелер боюнча маалымат алуу үчүн:

Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө, 101, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын, Юридикалык бөлүмүнө:
телефон: (996 312) 45 66 41 телефону
факс: (996 312) 610 730 факсы боюнча кайрылсаңыздар болот
<http://www.nbkr.kg>

Басылманы таркатуу маселеси боюнча:

Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө, 101, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын, Тышкы жана коомдук байланыштар бөлүмү:
телефон: (996 312) 669 009
факс: (996 312) 610 730
<http://www.nbkr.kg>

Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик документтери жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Уюштуруучусу - Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы.

Басылма Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде каттоодон өткөн жана 1998-жылдын 5-октябрында 321-номердеги күбөлүктү алган.

Жоопкерчилиги чектелген коом «Триада-принт» басма борборунда даярдалган жана басылып чыгарылган.

Бишкек шаары, Тыныстанов көчөсү, 199-46.

2016-жылдын 1-февралында басууга кол коюлган.

2016-жылдын 5-февралында басылган.

100 нускада чыгарылат.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2016-жыл.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксатысыз басылманы кайсы формада, кайсы каражаттар менен болбосун көчүрүп басууга жана таркатууга жол берилбейт. Кайра басууда жана андан шилтеме келтирүүдө «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары» басылмасына таянуу зарыл.

Нормативные акты Национального банка Кыргызской Республики

Редакционная коллегия:

Председатель: Садыркулова А.М.
Члены коллегии: Султанов М.С.
Жаныбекова Ч.А.
Садыкова Н.О.
Ответственный секретарь: Абдиева К.Т.

По вопросам, связанным с содержанием публикаций, обращайтесь по адресу:

г. Бишкек, ул. Уметалиева, 101, Национальный банк Кыргызской Республики,
Юридический отдел:
телефон: (996 312) 45 66 41
факс: (996 312) 610 730
<http://www.nbkr.kg>

По вопросам, связанным с распространением публикаций Национального банка Кыргызской Республики, обращайтесь по адресу:

г. Бишкек, ул. Уметалиева, 101, Национальный банк Кыргызской Республики,
Отдел внешних и общественных связей:
телефон: (996 312) 669 009
факс: (996 312) 610 730
<http://www.nbkr.kg>

Целью издания журнала является официальная публикация нормативных актов Национального банка для обеспечения коммерческих банков и ответственности нормативными документами Национального банка и официальной информацией о деятельности Национального банка, а также проведение пропаганды банковского законодательства Кыргызской Республики. Предположительная периодичность издания журнала - один раз в месяц на кыргызском и русском языках.

Учредитель: Национальный банк Кыргызской Республики.

Издание зарегистрировано Министерством юстиции Кыргызской Республики, свидетельство о регистрации СМИ № 321 от 5.10.1998 года.

Подготовлено к печати и отпечатано ОсОО «Триада-принт».

г. Бишкек, ул. Тыныстановна, 199-46.

Подписано в печать 1 февраля 2016 года.

Отпечатано 5 февраля 2016 года.

Тираж 100 экз.

© Национальный банк Кыргызской Республики, 2016 год.

Настоящее издание не подлежит воспроизведению и распространению в любой форме и любыми средствами без разрешения Национального банка Кыргызской Республики. При перепечатке и переводе выдержек ссылка на издание «Нормативные акты Национального банка Кыргызской Республики» обязательна.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету

Басылма Улуттук банктын өткөн жылдагы иши боюнча толук отчету болуп саналат. Ал Республиканын экономикалык өнүгүшү, Улуттук банктын акчакредит саясаты, финансылык отчету жөнүндө кыскача маалыматтарды, Улуттук банктын ишине тиешелүү жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени

Маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын экономикасына негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү жана анын секторлору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

Басылмада тышкы сектордун өнүгүшүндөгү акыркы тенденциялар чагылдырылат. Тиркемелеринде төлөм теңдеминин нейтралдуу формасы, тышкы соода түзүмү, эларалык камдар (резервдер) тышкы карыз боюнча маалыматтарды камтыган таблицалар келтирилген. Чейрек сайын - январь, май, июль, октябрь айларында кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасында инфляция боюнча баяндама

Басылмада республикада жана анын региондорунда керектөө бааларынын динамикасы, инфляциянын негизги факторлорун анализдөөлөр, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын акчакредит саясат жагында кабыл алган чечимдери жөнүндөгү маалыматтар камтылып, кийинки мезгилге инфляциялык болжолдоолор келтирилет. Чейрек сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пресс-релизи

Улуттук банкта жана бүтүндөй банк тутумунда бир апта ичинде болуп өткөн жаңылыктарды, Улуттук банктын ыкчам маалыматтарын, финансы рыногу боюнча аналитикалык материалдарды жана жалпыга маалымдоо каражаттары, юридикалык жактар жана жеке адамдар үчүн маалыматтарды камтыйт. Апта сайын кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчет

Басылма Кыргыз Республикасынын финансы системасынын учурдагы абалын экономиканын башка секторлору өз ара байланышта кароого арынышы боюнча аналитикалык маалыматты камтыйт. Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө коомчулукка маалымдайт. Алты айда бир жолу кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Издания Национального банка Кыргызской Республики

Годовой отчет Национального банка Кыргызской Республики

Издание является полным отчетом Национального банка за прошедший год. Содержит краткую информацию об экономическом развитии республики и денежно-кредитной политике, финансовую отчетность Национального банка, общие сведения о НБКР, статические приложения. Выпускается на трех языках: кыргызском, русском и английском.

Бюллетень Национального банка Кыргызской Республики

Информационное издание содержит статические сведения по основным макроэкономическим показателям и секторам экономики Кыргызской Республики. Выпускается на трех языках: кыргызском, русском и английском.

Платежный баланс Кыргызской Республики

«Платежный баланс Кыргызской Республики» отражает последние тенденции в развитии внешнего сектора. В приложениях приводятся таблицы с данными по нейтральной форме платежного баланса, структуре внешней торговли, международным резервам, внешнему долгу. Выпускается ежеквартально - в январе, мае, июле, октябре на кыргызском, русском и английском языках.

Обзор инфляции в Кыргызской Республике

Издание содержит описание динамики потребительских цен в республике и ее регионах, анализ основных факторов инфляции, информацию о решениях Национального банка Кыргызской Республики в области денежно-кредитной политики и представляет прогноз инфляции на предстоящий период. Публикуется ежеквартально на кыргызском, русском и английском языках.

Пресс-релиз Национального банка Кыргызской Республики

«Пресс-релиз НБКР» содержит хронику событий, происходящих в Национальном банке и банковской системе в целом, оперативную информацию НБКР за неделю, аналитические материалы по финансовому рынку и другую информацию к сведению СМИ (средства массовой информации), юридических и физических лиц. Публикуется еженедельно на русском и кыргызском языках.

Отчет о стабильности финансового сектора Кыргызской Республики

Издание содержит аналитическую информацию о текущем положении финансовой системы Кыргызской Республики во взаимосвязи с другими секторами экономики. Информирование общественности о стабильности финансового сектора Кыргызской Республики. Выпускается 1 раз в 6 месяцев на трех языках: кыргызском, русском и английском.

МАЗМУНУ

1. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 21 декабрындагы № 77/1 «Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июнундагы № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган финансы-кредит мекемелеринин тизмеги жөнүндө» токтомун күчүн жоготкон катары таануу тууралуу» токтому 8
2. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 21-декабрындагы № 77/4 «Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайт) жүзөгө ашыруу эрежелери тууралуу» токтому 9

СОДЕРЖАНИЕ

1. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О признании утратившим силу постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О перечне финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики от 5 июня 2000 года № 22/2» от 21 декабря 2015 года № 77/1 120
2. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О Правилах осуществления надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики» от 21 декабря 2015 года № 77/4 121

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үметалиев көч., 101
2015-жылдын 21-декабрындагы № 77/1

Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июнундагы № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган финансы-кредит мекемелеринин тизмеги жөнүндө» токтомун күчүн жоготкон катары таануу тууралуу

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 30 жана 43-беренелерине ылайык, Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июнундагы № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган финансы-кредит мекемелеринин тизмеги жөнүндө» токтому күчүн жоготкон катары таанылсын.

2. Токтом расмий жарыялангандан он беш күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

3. Юридика башкармалыгы:

- бул токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;
- расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн аны Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

4. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, адистештирилген финансы-кредит мекемеси «Кредиттик союздардын финансылык компаниясы» ААКсын, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик өнүктүрүү банкын, микроаржылоо уюмдарын, кредиттик союздарды тааныштырсын.

5. Ушул токтомдун аткарылышына контролдукту жүзөгө ашыруу милдети Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Төрагасынын орун басары, айым Л.Дж.Орозбаевага ыйгарылсын.

Төрага

Т. Абдыгулов

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үмөталиев көч., 101
2015-жылдын 21-декабрындагы № 77/4

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайт) жүзөгө ашыруу эрежелери тууралуу

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 3, 7 жана 43-беренелерине, «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» мыйзамга таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайт) жүзөгө ашыруу эрежелери (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Улуттук банк Башкармасынын 2008-жылдын 28-майындагы № 22/11 «Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү жүзөгө ашыруу эрежелерин бекитүү тууралуу» токтому күчүн жоготкон катары таанылсын.

3. Токтом расмий жарыялангандан он беш күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

4. Юридика башкармалыгы:

- бул токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;
- расмий жарыялангандан кийин бул токтомду Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

5. Төлөм системалары башкармалыгы ушул токтом менен Улуттук банктын түзүмдүк бөлүмдөрүн, областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн, төлөм системасынын операторлорун жана төлөм уюмдарын, Кыргыз Республиканын коммерциялык банктарын тааныштырсын.

6. Ушул токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын Төлөм системалары башкармалыгынын ишин түздөн-түз тескөөгө алган мүчөсүнө ыйгарылсын.

Төрага

Т. Абдыгулов

**Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2015-жылдын 21-декабрындагы
№ 77/4 токтомуна карата
тиркеме**

**Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү
(оверсайтты) жүзөгө ашыруу боюнча
ЭРЕЖЕЛЕР**

1-ГЛАВА.ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу боюнча бул эрежелер (мындан ары – эрежелер) Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» жана «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» мыйзамдарына, Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү(оверсайтты) жүзөгө ашыруу саясатына, Кыргыз Республикасынын төлөм системасында тобокелдиктерди тескөө саясатына жана башка ченемдик укуктук актыларга ылайык иштелип чыккан.

2. Бул эрежелерде, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) республиканын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу тартиби, Улуттук банктан лицензия алышкан жекаттоодон өтүшкөн төлөм системасынын операторлору, ошондой эле алардын оператору катары Кыргыз Республикасынын резидент эместери болгон маанилүүкызмат көрсөтүүлөр провайдерлери жана төлөм системасынын катышуучулары төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу үчүн зарыл болгон отчетторду сунуштоо тартиби, формасы жана эрежелери белгиленген.

3. Төлөм системасынын операторунун милдеттерин аткарган коммерциялык банктар отчетторду ушул эрежелерге ылайык, ошондой эле Мезгил-мезгили менен берилүүчү регулятивдик банктык отчеттун алкагында сунушташат.

4. Төлөм системасынын операторлору отчетторду ушул эрежелерге, ошондой эле Мезгил-мезгили менен берилүүчү регулятивдик отчеттун алкагында сунушташат.

5. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашырган орган болуп саналат жана натуралдуу финансылык системанын ажырагыс бөлүгү болуп саналган Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишенимдүүлүгүн жана коопсуздугун сактоо жана төлөм кызмат көрсөтүүлөрүнөн пайдалануучулардын талаптарын колдоого алуу, аларды коргоо, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын сактоо максатында, Кыргыз Республикасынын аймагында иш алып барган төлөм системаларынын

ишине, ошондой эле баалуу кагаздар боюнча эсептешүү системасына туруктуу негизде мониторинг жүзөгө ашырат.

2-ГЛАВА. ТӨЛӨМ СИСТЕМАСЫНА КӨЗӨМӨЛДҮКТҮ (ОВЕРСАЙТТЫ) ЖҮЗӨГӨ АШЫРУУ ТАРТИБИ

6. Улуттук банк төмөнкү негизги багыттар боюнча улам кайталанып туруучу процесс формасында Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) үзгүлтүксүз негизде жүзөгө ашырат:

- төлөм системаларынын иши жөнүндө сапаттык жана сандык маалыматтарды топтоонун жана аларга талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүнүн негизинде Кыргыз Республикасынын аймагында иш алып барган бардык төлөм системаларынын ишине мониторинг жүргүзүү, системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын тизмегин жыл сайын аныктоо;

- системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын иши белгиленген стандарттарга ылайык келишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү жана аларга баа берүү, айрым төлөм системаларынын натыйжалуу иш алып баруусу жөнүндө чечимдерди кабыл алуу, маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин ишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү. Рынокто жаңы төлөм системалары пайда болгон шартта Улуттук банк ченемдик укуктук актыларда белгиленген талаптарга ылайык, алардын иш алып баруусуна баа берет, ага талдап-иликтөөлөрдү жүргүзөт, жаңы төлөм кызмат көрсөтүүлөрү боюнча корутунду даярдайт;

- төлөм системаларын өркүндөтүүгө багытталган чараларды көрүү.

§1. Төлөм системасынын ишине мониторинг жүргүзүү

7. Төлөм системасынын ишине мониторинг жүргүзүүнүн алкагында төлөм системасынын операторлору отчетторду Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген маанилүүлүк критерийлерине ылайык сунушташат.

8. Системалуу мааниге ээ төлөм системаларынын операторлору дем алыш жана майрам күндөрүнөн тышкары, күндөлүк негизде Улуттук банкка төмөнкү маалыматты сунушташат:

- ушул эрежеге карата 1-тиркемеде белгиленген формага ылайык, кириш жана чыгыш төлөмдөрдүн саны, ошондой эле ар бир катышуучу жана бүтүндөй система боюнча жүгүртүү тууралуу маалыматты;

- ушул эрежеге карата 2-тиркемеде белгиленген формага ылайык, кириш жана чыгыш төлөмдөрдүн саны, ошондой эле ар бир катышуучу жана бүтүндөй система боюнча аткарылбаган төлөм документтеринин саны жана көлөмү, алардын аткарылбай калышы себептери (ликвиддүүлүктүн жетишсиздиги, система тарабынан четке кагылган, же катышуучу тарабынын кайтарылып алынган ж.б.) тууралуу маалыматты;

- төлөм системасында орун алган штаттан тышкаркы жагдайлар тууралуу.

9. Системалуу мааниге ээ төлөм системаларынан тышкары, төлөм системаларынын операторлору, ошондой эле алардын операторлору катары Кыргыз Республикасынын резидент эместери саналган төлөм системасынын катышуучулары ар айлык негизде, отчеттук мезгилден кийинки айдын 15инен кечиктирбестен Улуттук банкка төмөнкү маалыматты сунушташат:

- ушул эрежеге карата 4-тиркемеде белгиленген формага ылайык, төлөмдөрдүн (каторуулардын) саны жана көлөмү жөнүндө;

- ушул эрежеге карата 5-тиркемеде белгиленген формага ылайык, төлөм системасы тарабынан иштеп чыгууга кабыл алынбаган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү жөнүндө;

- Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык, төлөм системасында алдамчылык транзакциялар жөнүндө;

- Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык, төлөм системасындагы штаттан тышкаркы жагдайлар жөнүндө (техникалык үзгүлтүктөр, системанын иш регламентинин бузулушу ж.б.);

- Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык, төлөм системасынын үзгүлтүксүз ишинин жана/же төлөм системасынын эрежелеринин бузулушуна байланыштуу чыр-чатактар жөнүндө;

- төлөм инструменттерин жана электрондук акчаны Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык пайдаланылышы жөнүндө;

- ушул эрежеге карата 6-тиркемеде белгиленген формага ылайык, абройлук тобокелдиктер жөнүндө.

10. Төлөм системасынын операторлору да Улуттук банктын талабы боюнча төмөнкү документтерди сунуштоого тийиш:

- ушул эрежеге карата 8-тиркемеде белгиленген формага ылайык, өз төлөм системасынын ишине баа берүү;

- расмий системалуу документтерди (системанын эрежелери, төлөм системасынын ишине тиешелүү келишимдер жана макулдашуулар, оператордун бизнес-планы, үзгүлтүксүз ишти камсыз кылуу планы, колдонулуп жаткан тарифтер ж.б.);

- системанын операторунун ишине акыркы текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча тышкы жана ички аудиторлордун корутундусу;

- акыркы IT-аудиттин жыйынтыктары;

- башка маалымат.

11. Коюлган талапка ылайык, документтер текшерүү жүргүзүлгөн жерде сунушталышы мүмкүн же болбосо белгиленген документтердин көчүрмөлөрү Улуттук банкка өткөрүлүп берилиши мүмкүн.

12. Көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруунун алкагында Улуттук банк төмөнкүлөрдү ишке ашырууга укуктуу:

- төлөм системасынын учурдагы абалын талкуулоо, алдамчылык

операцияларынын же штаттан тышкаркы жагдайлардын келип чыгуу себептерин тактоо жана/же тиешелүү талаптарды жөнөтүү үчүн төлөм системасынын операторлорунун жетекчилиги же маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерлери менен жолугушуу;

- топтордо сүйлөшүүлөрдү өткөрүү жана комитеттерде/кеңешмелерде катышууну кошо алганда, көп тараптуу сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү;

Байкоого алынган уюмдардын иши системанын стандарттарына жана Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына ылайык ишке ашырылышына инспектордук текшерүүлөрдү жүргүзүү.

13. Улуттук банк төлөм системасынын ишине мониторинг жүргүзүүдө жана ага баа берүүдө төлөм системасынын операторлорунан алынган маалыматтын купуялуулугун сактоо менен иш алып барат.

§2. Төлөм системасынын ишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү жана ага баа берүү

14. Төлөм системасынын операторлору системаны каттоодон өткөртүүдө/лицензия алууда ушул эрежелердин 8 жана 12-тиркемелерине ылайык система жана анын ээси тууралуу толук маалыматты Улуттук банкка сунуштоого тийиш.

15. Алардын операторлору катары Кыргыз Республикасынын резидент эместери болгон төлөм системасынын операторлору жана катышуучулары жаңы тейлөөлөрдү жана продукттарды ишке киргизүүдө (өркүндөтүүдө) алар ишке киргизилгенге чейинки 30 календардык күндөн кечиктирбестен, иштелип чыккан тейлөө/продукт, системада орун алышы мүмкүн болгон өзгөрүүлөр/толуктоолор чагылдырылган кылдат маалыматты кошо тиркөө менен ал тууралуу Улуттук банкка расмий түрдө маалымдоого тийиш.

16. Системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын, ошондой эле баалуу кагаздар менен эсептешүү системасынын операторлору жана маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерлери үч жылда кеминде бир жолу өз системаларынын иш алып баруусуна баа берүүнү жүзөгө ашырууга жана Улуттук банктын талабы боюнча документтерди (келишимдерди, операциялык эрежелерди, ички ченемдик документтерди, буйруктарды ж.б.), ошондой эле ушул эрежелердин 8, 10 жана 12-тиркемелеринде белгиленген формага ылайык кеңири маалымат камтылган материалдарды/документтерди кошо тиркөө менен баа берүү жыйынтыгын сунуштоого тийиш.

17. Баа берүү, системанын маанилүүлүк категориясына (системалуу мааниге ээ, маанилүү, жаңы) ылайык жүргүзүлүүгө жана ар бир багыт боюнча кылдат маалымат камтылууга тийиш.

18. Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарынын аткарылышына баа берүү системанын оператору, баалуу кагаздар менен эсептешүү системасынын оператору жана маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдери тарабынан ишке ашырылган системага баа берүүнүн ажыратылып алынгыс бөлүгү болуп саналат.

19. Улуттук банк системалуу мааниге ээ, маанилүү төлөм системаларынын жана баалуу кагаздар менен эсептешүү системасынын мыйзам талаптарына, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына, Улуттук банктын сунуш-көрсөтмөлөрүнө (12-тиркеме) жана эл аралык стандарттарга¹ (8-тиркеме) ылайык иш алып барышына талдап-иликтөөлөрдү жүргүзөт:

- системалуу мааниге ээ төлөм системалары үчүн – Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн принциптерге (1-5, 7-9, 11-19, 21-23) ылайык келүүсүнө;

- маанилүү төлөм системалары үчүн – Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн принциптерге (1-4, 7-8, 13, 15-18, 21-23) ылайык келүүсүнө;

- баалуу кагаздар менен эсептешүү системасы үчүн – Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн принциптерге (1-5, 7-10, 12-13, 15-23) ылайык келүүсүнө.

20. Улуттук банк жаңы төлөмдөр системасынын иши Улуттук банктын талаптарына ылайык жүргүзүлүшүнө жана колдонулуп жаткан стандарттардын сакталышына талдап-иликтөөлөрдү жүргүзөт.

21. Улуттук банк маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин ишин мыйзам талаптарына, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына жана сунуш-көрсөтмөлөрүнө (12-тиркеме), ушул эреженин 9-тиркемесинде белгиленген эл аралык стандарттарга ылайык келишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзөт.

22. Иштеп жаткан жана жаңы төлөм системаларынын, ошондой эле баалуу кагаздар менен эсептешүү системаларынын жана маанилүү кызмат көрсөтүү провайдерлеринин ишине баа берүү, мониторинг жүргүзүүнүн жыйынтыгында алынган сандык жана сапаттык маалыматтардын, төлөм системаларынын жана маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин жогоруда белгиленген стандарттарга ылайык келишине баа берүү ыкмасы боюнча жалпы кабыл алынган эл аралык тажрыйбаны эске алуу менен оператордун өз системасына баа берүү жыйынтыктарынын негизинде ишке ашырылат.

23. Талдап-иликтөө сапаттык негизде 5 балл шкаласы боюнча жүргүзүлөт:

5	<i>Сакталууда</i>	Баа берүүнүн жүрүшүндө аныкталган бардык кемчиликтер жана жетишпестиктер проблемалуу маселеге кирбейт жана алар олуттуу эмес, штаттык режимде жөнгө салууга мүмкүн болгон маселе катары саналат.
---	-------------------	--

¹ CPSS-IOSCO «Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптери», 2012-жылдын апрель айы. 2014-жылдын 1-сентябрынан тартып Төлөм жана эсептешүү системалары боюнча комитеттин (CPSS) аталышы Төлөмдөр жана рынок инфраструктурасы боюнча комитетке (CPMI) өзгөртүлгөн.

4	<i>Негизинен сакталууда</i>	Баа берүүнүн жүрүшүндө бир же бир нече проблемалуу маселе аныкталган, алар белгиленген мөөнөттө чечилүүгө тийиш, аларга контролдук жүргүзүп туруу зарыл.
3	<i>Айрым бөлүктөрү сакталган</i>	Баа берүү учурунда бир же бир нече проблемалуу маселе табылган, алар тез арада чечилбесе олуттуу проблемага айланышы мүмкүн. Бул маселелерди чечүүгө өзгөчө көңүл бурулууга тийиш.
2	<i>Сакталган эмес</i>	Тез арада чечүүнү талап кылган бир же бир нече кыйла проблемалуу маселелер аныкталган, демек алар биринчи кезекте чечилүүгө тийиш.
	<i>Колдонулбайт</i>	Бул принцип, төлөм системасынын юридикалык, институционалдык, түзүмдүк себептер же башка мүнөздөмөлөр боюнча баа берилип жаткан төлөм системасынын бул түрүнө карата колдонулбайт.

24. Улуттук банк талдап-иликтөөнүн жыйынтыгын белгилүү бир баа берүү негиздемесин кошо тиркөө менен отчетто чагылдырат. Талдап-иликтөөлөрдүн жыйынтыгына ылайык төмөнкүлөр боюнча системанын иши тууралуу корутунду даярдалат жана чечим кабыл алынат:

- системанын ишинин кабыл алынган стандарттарга жана Улуттук банктын талаптарына жооп бериши жана системанын иш алып баруусунун колдонуудагы деңгээлин сактоосу жөнүндө (5 же 4-баа берүү);

- анын иш натыйжалуулугун жогорулатуу максатында, баа берүү критерийлерин толугу менен аткарууга жетишүү үчүн сунуш-көрсөтмөлөрдү кошуу жана аларды аткаруу мөөнөттөрүн көрсөтүү менен баа берилип жаткан системага өзгөртүүлөрдү киргизүү зарылчылыгы жөнүндө (3-баа берүү);

- аларды аткаруу мөөнөттөрүн көрсөтүү менен баа берилип жаткан системага карата чараларды колдонуу жөнүндө (2-баа берүү);

- системанын андан ары иш алып баруу мүмкүнчүлүгүнүн жоктугу (2-баа берүү).

25. Улуттук банк төлөм системасынын операторуна, баалуу кагаздар менен эсептешүү системасынын операторуна же маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерине талдап-иликтөөлөрдүн жыйынтыгы боюнча корутундуну, ошондой эле системаны өркүндөтүү же андан ары аларды аткаруу үчүн дал келбөөчүлүктөрдү четтетүү боюнча сунуш-көрсөтмөлөрдү сунуштайт.

26. Төлөм системасынын оператору, баалуу кагаздар менен эсептешүү системасынын оператору же маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдери мөөнөттөрүн көрсөтүү менен сунуш-көрсөтмөлөрдү аткаруу боюнча планды иштеп чыгып, чейрек сайын отчеттук мезгилден кийинки айдын 10унан кечиктирбестен Улуттук банкка алардын аткарылышы жөнүндө отчет сунуштоого тийиш.

27. Улуттук банк көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу жыйынты-

ктары жана төлөм системасынын натыйжалуулугуна талдап-иликтөөлөр жөнүндө маалыматты тиешелүү купуялуулук деңгээлин сактоо менен Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын иши боюнча аналитикалык утурумдук отчеттордо жарыялайт.

§3. Төлөм системасын өркүндөтүү боюнча чаралар

28. Талдап-иликтөөнүн натыйжасында баа берилип жаткан системага өзгөртүүлөрдү киргизүү зарылчылыгы жөнүндө чечим кабыл алынган шартта Улуттук банк төлөм системасынын операторуна же маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерине карата тиешелүү чараларды көрөт.

29. Улуттук банк төлөм системасынын операторуна, баалуу кагаз менен эсептешүү системасынын операторуна, анын оператору катары Кыргыз Республикасынын резидент эмеси саналган төлөм системасынын катышуучусуна жана маанилүү кызмат көрсөтүүлөр провайдерине карата төмөнкү чараларды колдонууга укуктуу:

- ишендирүү аркылуу таасир этүү. Анда системага мониторинг жүргүзүүнүн жыйынтыгына талдап-иликтөөлөрдүн жана негиздүүлүгүнүн натыйжасында алынган аргументтерди пайдалануу менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү камтылат.

- ачык билдирүү. Улуттук банк купуялуулуктун зарыл деңгээлин сактоо менен системага оң таасир берүү, рынокту бекемдөө, системанын түзүмү жана аны тескөө жагында өз тыянактарын чыгарууга системага, алардын катышуучуларына жана башка таламдаш жактарга түрткү берүү максатында, демек орун алышы мүмкүн болгон тобокелдиктер аныкталган учурда өзгөртүүлөрдү киргизүүнү далилдөө аркылуу ачык билдирүү ыкмасын колдонот.

- макулдашуулар жана келишимдер. Системага өзгөртүүлөрдү киргизүү максатында Улуттук банк Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына ылайык, Улуттук банк менен системанын оператору ортосунда түзүлгөн макулдашууларды же келишимдерди, анын ичинде ошондой эле системанын катышуучулары менен түзүлгөн макулдашууларды жана келишимдерди пайдаланууну демилгелеши мүмкүн. Мындай документтер банктык эсептин жана Улуттук банктын кызмат көрсөтүүлөр боюнча келишимдердин ар кандай формаларында болушу мүмкүн. Алар система жооп берүүгө тийиш болгон талаптарды жана стандарттарды, ошондой эле Улуттук (борбордук) банктын алардын сакталышын камсыз кылуу ролун белгилөө үчүн пайдаланылышы мүмкүн.

- системада катышуу. Системалуу мааниге ээ, маанилүү же улуттук системалар боюнча Улуттук банк төмөнкүлөр аркылуу системаны тескөөгө катышуу тууралуу чечим кабыл алышы мүмкүн:

- системанын операторунун акцияларга башка менчик ээлерине карата белгиленген шарттарда ээлик кылуу;

- системанын ишинде маанилүү маселелер боюнча «вето» укугун пайдалануу;

- Директорлор кеңешинде менчик маалыматтан пайдалануу мүмкүнчүлүгүнө жана добуш берүү укугуна ээ болуу аркылуу мүчө болуу.

- башка расмий органдар менен кызматташуу. Системада өзгөртүүлөрдү жүргүзүү максатында Улуттук банк финансы-кредит мекемелерине финансылык көзөмөлдүк органдары, башка мамлекеттик органдар, финансы-кредит уюмдары, эл аралык финансылык институттар жана башка өлкөлөрдүн борбордук банктары менен кызматташтыкта иш алып барышы мүмкүн.

- айрым төлөм системасынын баа берүү жыйынтыктарын жарыялоо. Жогоруда белгиленген чаралар натыйжа бербеген шартта Улуттук банк айрым төлөм системасынын баа берүү жыйынтыктарын жарыялашы мүмкүн, алар иштин талаптарга, сунуш-көрсөтмөлөргө жана стандарттарга, ошондой эле системаны келечекте өнүктүрүүгө дал келиши жөнүндө тыянактарды чыгарууга мүмкүндүк берет.

30. Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын бузууга жол берүүлөрдүн аныкталгандыгына жараша, ошондой эле системага талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүнүн натыйжасында кабыл алынган чечимдер аткарылбаган учурларда Улуттук банк зарылчылыкка жараша көзөмөл органдары менен макулдашуу аркылуу системага, төлөм системасынын операторуна, ошондой эле анын оператору катары Кыргыз Республикасынын резидент эмеси саналган төлөм системасынын катышуучусуна карата төмөнкү чараларды колдонушу мүмкүн:

- эскертүү;
- кат жүзүндө макулдашуу;
- кат жүзүндө жазма буйрук берүү;
- корреспонденттик эсеп келишимин токтотуу (эгерде мындай эсеп ачылса);
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген негиздер боюнча айыптык төлөм белгилөө же өндүрүү;
- бардык же айрым бир ишкердиктин түрүн жүзөгө ашырууга лицензияны токтотуу же кайтарып алуу;
- төлөм системасынын операторлорун каттоо реестринен Кыргыз Республикасынын резидент эместерин чыгаруу;
- ал эми Кыргыз Республикасынын резиденттери үчүн, лицензиялануучу ишкердиктин бардык же айрым түрлөрүн же болбосо төлөм системасынын операторунун милдетин жүзөгө ашырууга лицензияны токтотуу же кайтарып алуу.

31. Зарыл учурларда Улуттук банк баа берилүүчү системага, төлөм системасынын операторуна карата Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген башка таасир этүү чараларын же санкцияларды колдонушу мүмкүн.

32. Улуттук банк белгиленген талаптарга жооп бербеген системага карата өз чечимин мажбурлоо тартибинде аткарылышына жетишүү үчүн сотко кайрылышы мүмкүн.

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата
1-тиркеме

Төлөмдөр жөнүндө _____ катышуучулар боюнча
(төлөм системасынын аталышы)

МААЛЫМАТ

20__-жылдын ____ - ____ үчүн
банк-катышуучулар боюнча төлөмдөр жөнүндө маалымат

Катышуучунун аталышы	Чыгыш		Кириш	
	Төлөмдөр саны	Төлөмдөр көлөмү (миң сом)	Төлөмдөр саны	Төлөмдөр көлөмү (миң сом)
1	2	3	4	5
Отчеттук күн үчүн бардыгы				
Жыл ичиндеги орточо күндүк маани	√	√	√	√
Күн ичиндеги топтолуу коэффициенти (системанын эң ири 5 катышуучусуна дал келүүчү пайыз)	√	√	√	√

Жетекчи _____
(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Аткаруучу _____
(кол тамгасы) (аты-жөнү) (телефон номери)

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу боюнча эрежелерге карата
2-тиркеме

20__-ж. «__» _____ операциялык күн ичиндеги

(төлөм системасынын аталышы)

Эсептешүү аткарылбаган төлөм документтери

Катышуучунун аталышы	Аткарылбаган төлөмдөр						Бардыгы болуп	
	Ликвиддүүлүктүн жетишсиздиги		Туура эмес көрсөтүлгөн/ төлөмдөрдүн реквизиттеринин жоктугу		ж.б.			
	Төлөмдөр саны	Төлөмдөр көлөмү (миң сом)	Төлөмдөр саны	Төлөмдөр көлөмү (миң сом)	Төлөмдөр саны	Төлөмдөр көлөмү (миң сом)	Төлөмдөр саны	Төлөмдөр көлөмү (миң сом)
Бардыгы болуп								

Жетекчи _____
(колу) (аты-жөнү)

Аткаруучу _____
(колу) (аты-жөнү) (телефон)

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата
3-тиркеме

Отчеттук формаларды толтуруу эрежелери (3-тиркеме)

Формалар төлөм системасынын системалык жактан мааниси бар операторлор тарабынан отчеттук күн ичинде системанын ишинин жыйынтыгы боюнча күн сайын жана Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүргүзүү функциясын аткарган Улуттук банктын бөлүмүнө кийинки операциялык күнү 10.00го чейин электрондук түрдө берилет.

1-тиркеме

Отчет системадагы ар бир катышуучу боюнча жана жалпысынан система боюнча отчеттук күн үчүн иштелип чыккан төлөмдөрдүн сандык мүнөздөмөлөрү жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Ар бир катышуучу боюнча саптар толугу менен бардык графалар боюнча толтурулат. Жалпы система боюнча отчеттук күн үчүн маалыматтары бар жыйынтык саптар «V» белгиси коюлган графалар боюнча гана толтурулат.

2-тиркеме

Отчет ар бир катышуучу боюнча системада жана система боюнча бүтүндөй отчеттук күн үчүн аткарылбай калуу себептерин кошо көрсөтүү менен аткарылбай калган төлөмдөрдүн сандык мүнөздөмөлөрү жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Аткарылбай калуунун ар бир себеби боюнча аткарылбай калган төлөмдөрдүн санын жана көлөмүн көрсөткөн бир гана жыйынтык сап толтурулат.

Ар бир катышуучу боюнча аткарылбай калуу себептеринин тизмегинин акырында катышуучу боюнча жыйынтык сап толтурулат, ал сап аткарылбай калган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү боюнча жалпы сумманы чагылдырат. Отчеттун акырында системадагы жалпы аткарылбай калган төлөмдөр боюнча алардын аткарылбай калуу себептерин көрсөткөн жыйынтык сап толтурулат.

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата
4-тиркеме

_____ төлөм системасындагы төлөмдөрдүн саны жана көлөмү жөнүндө отчет

Төлөм системасынын катышуучусунун аталышы _____

Күнү: (айы, жылы) _____

Төлөм системасынын аталышы _____

Төлөм системасынын түрү _____

Төлөм системасынын операторунун аталышы _____

Валютасы _____

Күнү (күнү/айы/ жылы)	Валюта- нын курсу	Төлөмдөрдүн (кото- руулардын) (кириш/ чыгыш) саны	Төлөмдөрдүн (кото- руулардын) көлөмү (кириш/чыгыш) валю- танын миң бирдигинде
1	2	3	4
Айына бардыгы болуп:			
чет өлкө валютасында	кириш		
	чыгыш		
улуттук валютада	кириш		
	чыгыш		
Валюта _____			
1	2	3	4
Айына бардыгы болуп:			
чет өлкө валютасында	кириш		
	чыгыш		
улуттук валютада	кириш		
	чыгыш		

Жетекчи _____

(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Башкы бухгалтер _____

(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Аткаруучу _____

(кол тамгасы) (аты-жөнү) (телефон номери)

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата
5-тиркеме

_____ төлөм системасын иштетүүгө кабыл алынбаган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү жөнүндө отчет

Төлөм системасынын катышуучусунун аталышы _____

Күнү: (айы, жылы) _____

Төлөм системасынын аталышы _____

Төлөм системасынын түрү _____

Төлөм системасынын операторунун аталышы _____

Валютасы _____

Күндөрү	Валютанын курсу	Төлөмдү кабыл албоонун себебинин аталышы	Кабыл алынбаган төлөмдөрдүн саны	Кабыл алынбаган төлөмдөрдүн көлөмү миң бирдигинде	
				чет өлкө валютасында	улуттук валютада
1	2	3	4	5	6
Валюта боюнча ардыгы болуп, анын ичинде айына кабыл албоонун себептери боюнча:					
Валюта	_____				
1	2	3	4	5	6
Валюта боюнча ардыгы болуп, анын ичинде айына кабыл албоонун себептери боюнча:					

Жетекчи _____

(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Башкы бухгалтер _____

(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Аткаруучу _____

(кол тамгасы) (аты-жөнү) (телефон номери)

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата
6-тиркеме

Төлөм системасынын _____ иш аброю жөнүндө

Төлөм системасынын катышуучусунун аталышы _____

Күнү: (айы, жылы) _____

Төлөм системасынын аталышы _____

Төлөм системасынын түрү _____

Төлөм системасынын операторунун аталышы _____

Жалпыга маалымдоо каражаттары					Сот процесстери					Кайрылуулар			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Басылманын күнү	Басылманын №	Жалпыга маалымдоо каражаттарынын аталышы	Макаланын кыскача мазмуну	Макаланын белгиси (оң/терс)	Доочу (аты-жөнү/кызматы)	Жоопкер (аты-жөнү/кызматы)	Талаштын предмети	Сот караган иш	Соттун чечими тууралуу маалымат	Датасы	Кириш №	Кайрылуунун кыскача оң/терсмазмуну	Макаланын белгиси (оң/терс)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Жетекчи _____
(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Башкы бухгалтер _____
(кол тамгасы) (аты-жөнү)

Аткаруучу _____
(кол тамгасы) (аты-жөнү) (телефон номери)

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата
7-тиркеме

Формаларды толтуруу эрежелери

Формалар маанилүү жана банктык эмес төлөм системаларынын операторлору (эгер оператор Кыргыз Республикасынын резиденти эмес болсо, катышуучулар) тарабынан айдагы ар бир операциялык күн боюнча бөлүү менен отчеттук ай үчүн системанын ишинин жыйынтыктары боюнча толтурулат. Формалар боюнча маалыматтар Улуттук банктын бөлүмүнө отчеттук айдан кийинки айдын 15-күнүнө чейин электрондук түрдө электрондук цифралык колу коюлган түрдө берилет.

4-тиркеме

Отчет отчеттук айда системадагы валюта боюнча ар бир күн үчүн бөлүштүрүлүп иштелип чыккан төлөмдөрдүн сандык мүнөздөмөлөрү жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Отчеттун аталыштарындагы саптарда:

- «Төлөм системасынын катышуучусунун аталышы» эгерде системанын оператору резидент эмес болсо, системанын катышуучусунун тиешелүү аталышы толтурулат.
- «Төлөм системасынын аталышы» системанын тиешелүү аталышы көрсөтүлөт (мисалы: «Элкарт», «Visa» ж.б.).

Аталыштын астындагы тилкелерде:

- «Төлөм системасынын түрүндө» системанын түрүнүн тиешелүү аталышы толтурулат (мисалы: төлөм карттары менен эсептешүүнүн улуттук системасы, төлөм карттары менен эсептешүүнүн эл аралык системасы ж.б.);
- «Төлөм системасынын операторунда» системанын операторунун тиешелүү аталышы толтурулат (мисалы: «Банктар аралык процессинг борбору» ЖАКы ж.б.);
- «Валютада» валютанын аталышы көрсөтүлөт.

Маалыматтардын аягында кириш/чыгыш төлөмдөрүнүн (чет өлкө жана улуттук валютада) саны жана көлөмү боюнча «Бардыгы ай үчүн» жыйынтык сабы толтурулат.

5-тиркеме

Отчет валюталар боюнча, күндөрү жана кабыл алынбай калуу себептери боюнча системада иштетүүгө кабыл алынбай калган төлөмдөрдүн сандык мүнөздөмөлөрү жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Ар бир валюта боюнча ай үчүн иштетүүгө кабыл алынбай калуу себептери боюнча жыйынтык сап жазылат.

6-тиркеме

Отчет жалпыга маалымдоого жарыяланган басылмалар, сот процес-тери жана төлөм системасына кардар/төлөөчүлөрдүн, төлөм систе-масынын шектенүүнү жараткан кызмат көрсөтүүлөрү үчүн оператор же провайдерлер боюнча кайрылуулары жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Эгерде төлөм системасынын оператору Кыргыз Республикасынын ре-зидент эмеси болсо жана төлөм системасынын катышуучусу андан көз каранды болбогон себептерден улам талап кылуучу маалыматты болбо-гон шартта, Улуттук банктын дарегине белгиленген мөөнөттө тиешелүү билдирүү жиберилет.

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата 8-тиркеме

_____ жылга карата системалык жактан мааниси бар, олуттуу жана жаңы төлөм системаларынын баа берүүсү боюнча

АНКЕТА

Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн
ПРИНЦИПТЕР

Төлөм системасынын аталышы _____
Төлөм системасынын түрү _____
Төлөм системасынын оператору _____
Төлөм системасынын катышуучусу _____

Кыскартуулар:

- Финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн принциптер;
- Төлөм системасы;
- Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи;
- Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы;
- Эл аралык эсептешүүлөр банкына караштуу төлөмдөр жана эсептешүү системалары боюнча комитет;
- Нетто негизинде мөөнөтү узартылган эсептешүү;

<ul style="list-style-type: none"> - DVD – тапшырууга каршы тапшыруу; - DVP – төлөмгө каршы тапшыруу; - Финансы рыногунун инфраструктурасы; - FSAP – финансы секторунун баа берүү программасы (Financial Sector Assessment Program); - Эл аралык финансы институту; - Эл аралык валюта фондусу; - Баалуу кагаздар боюнча комиссиялардын эл аралык уюму; - Маалымат технологиясы; - Ири төлөмдөр системасы; - PVP – төлөмгө каршы төлөм; - Repo-кайтарым сатып алуу жөнүндө макулдашуу; - ББ – Бүткүл дүйнөлүк банк. 	<p>1-принцип. Укуктук негиз. Финансы рыногунун инфраструктурасы ишинде бардык тиешелүү юрисдикциялардагы ар бир олуттуу аспекти үчүн ынаандыра турган, так берилген, айкын укуктук базага ээ болушу керек.</p> <table border="1" data-bbox="669 363 732 1299"> <tr> <td data-bbox="669 991 732 1299">Төлөм системасы •</td> <td data-bbox="669 679 732 991">Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</td> <td data-bbox="669 363 732 679">Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</td> </tr> </table> <p><i>Кыскача маалымат</i></p> <p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p> <p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Укуктук негиз бардык тиешелүү юрисдикцияларда финансы рыногунун инфраструктурасынын ишинин олуттуу аспектилеринин толук аныкталышын камсыз кылууга тийиш.</p> <table border="1" data-bbox="773 146 932 1439"> <thead> <tr> <th data-bbox="773 264 856 379">ФРИ баасы</th> <th data-bbox="773 146 856 264">Улуттук банктын баасы</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="856 264 932 379"></td> <td data-bbox="856 146 932 264"></td> </tr> </tbody> </table>	Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •	ФРИ баасы	Улуттук банктын баасы		
Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •						
ФРИ баасы	Улуттук банктын баасы							

	<p>Олуттуу аспектилер жана тиешелүү юрисдикция</p> <p>1.1.1. Укуктук жактан толук аныкталууну талап кылган финансы рыногунун инфраструктурасы ишинин олуттуу аспектилеринин (мисалы, укуктар жана финансы каражаттарына салымдар; эсептешүүлөрдүн жыйынтыкталышы; неттинг; операциялык сыймдуулук; баалуу кагаздардын им-мобилизацияланышы жана дематериализацияланышы, төлөмгө каршы сунуштоо механизмдери, төлөмгө каршы төлөм же сунуштоого каршы сунуштоо; күрөөлүк камсыздоо механизмдери (мар-жиналдык келишимдерди кошо алганда); жана милдеттемелерин аткарылбаган шарттагы анын жол-жоболору)?</p> <p>1.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы ишинин ар бир олуттуу аспектилеринин үчүн тиешелүү юрисдикциялар кайсылар?</p>		<p>Ар бир олуттуу аспекти үчүн укуктук негиз</p> <p>1.1.3. Бардык тиешелүү юрисдикцияларда финансы рыногунун инфраструктурасынын ишинин олуттуу аспектилеринин (башкача айтканда, анын мыйзамдык базасы, эрежелери, жол-жоболору жана макулдашуулар) камсыз кылуу үчүн финансы рыногунун инфраструктурасы толук аныкта-лышын кандайча камсыз кылат.</p> <p>- Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы неттинг жөнүндө макулдашууга ээ болсо, анын укуктук негизи мындай макулдашууларды мажбурлоо тартибинде аткарылышын кандайча камсыз кылат.</p> <p>- Эгерде жыйынтыкталган эсептешүүлөр финансы рыногунун инфраструктурасында жүргүзүлсө, анда анын укуктук негизи операциялардын жыйынтыкталышын, анын ичинде төлөөгө жөндөмсүз катышуучунун укуктук негизин колдоо үчүн финансы рыногунун инфраструктурасы кантип камсыз кылат? Ошондой эле ал тарабынан колдонуучу тышкы эсептөө механизмдеринин, аталган жый-ынтыкталуунун каражаттары жана баалуу кагаздарды которуу системасы сыяктуу укуктук негизи колдоого алынабы?</p>	<p>2-Негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы так аныкталган, түшүнүктүү жана колдонуу-дагы мыйзамдарга жана ченемдик документтерге туура келген эрежелерге, жол-жоболор-го жана контракттарга ээ болушу зарыл.</p>	<p>1.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы, анын эрежелери, жол-жоболору жана контрактта-ры так жана түшүнүктүү экендигин кантип аныктайт?</p>
--	--	--	--	---	--

		1.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы, анын эрежелери, жол-жоболору жана контракттары колдонуудагы мыйзамдарга жана ченемдик документтерге туура келерин кантип аныктайт (мисалы, юридикалык бүтүмдөр жана экспертизалар аркылуу)? Кайсы бир дал келбөөчүлүктөр табылып же четтетилгенби? Анын иши Тышкы компетенттүү органдар жана уюмдар тарабынан кароого алынабы, же эрежелерине, жол-жоболоруна жана контракттарына баалоо жүргүзүлбөү?					
		1.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери, жол-жоболору жана контракттары күчүнө кирүү алдында бекитилеби? Эгерде бекитилсе, анда ким тарабынан жана кандайча?					
		<i>3-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы компетенттүү ораандар, катышуучулар жана зарылчылык келип чыккан шартта кардар катышуучулар үчүн өз ишинин укуктук негизин так жана түшүнүктүү аныктоо мүмкүнчүлүгүнө ээ болушу керек.					
		1.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы тиешелүү компетенттүү органдар, катышуучулар жана зарылчылык келип чыккан шартта кардар катышуучулар үчүн өз ишинин укуктук негизин кантип аныктайт?					
		<i>4-негизги түшүнүк</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы бардык тиешелүү юрисдикцияларда доо күчүнө ээ эрежелерге, жол-жоболорго жана контракттарга ээ болушу зарыл. Муну менен бирге финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан жасалган аракеттер бул сыяктуу эрежелерге жана жол-жоболорго ылайык токтолтулбайт, юридикалык күчкө ээ болбойт же баш тартылбайт.					
		Эрежелер, жол-жоболор жана контракттардын укуктук жактан санкция менен камсыз болушу.					
		1.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы 1-негизги түшүнгүчтө көрсөтүлгөн бардык тиешелүү юрисдикцияларда эрежелердин, жол-жоболордун жана анын операциялары менен байланышы бар контракттар укуктук санкциялар менен камсыз кылынгандыгы ишенимдүүлүгүн аныктоонун жогорку деңгээлин кандайча камсыз кылат?					
		Эрежелердин жана жол-жоболордун аныкталуу деңгээли					

	<p>1.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын эрежелери, жол-жоболору жана контракттары жараксыз катары таанылып, кайтарып күчкө ээ болуусу жана алардын таасир этүү күчү токтотулаарына карата жогорку аныкталуу деңгээлин кандайча камсыз кылат? Анын эрежелеринин, жол-жоболорунун жана контракттарынын негизинде кабыл алынган аракеттер жана алардын таасири токтотула турган кырдаалдар түзүлбү? Эгерде андай болсо, анда бул жагдайлар кайсылар?</p>			
	<p>1.4.3. Тиешелүү юрисдикциядагы сот финансы рыногу инфраструктурасы анын укуктук санкция менен камсыз кылынбаган тиешелүү эрежелерине жана жол-жоболоруна туура келүүчү ишин же механизмдерин качандыр бир убакта тааныды беле?</p>			
	<p><i>5-негизги түшүнүк.</i> <i>Бир канча юрисдикцияларда иш алып баруучу финансы рыногунун инфраструктурасы мындай юрисдикцияларды укуктук нормаларынын потенциалдуу конфликтинен улам келип чыгуучу тобокелдиктерди табууга жана азайтууга тийиш.</i></p>			
	<p>1.5.1. Эгерде финансы рыногу инфраструктурасы бир канча юрисдикцияларда иш алып барса, укуктук ченемдердин кайсы бир потенциалдуу конфликттерин кандайча таап чыгат жана талдап-иликтейт? Тиешелүү юрисдикцияларда финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан тандалып алынган укуктар укуктук санкциялар менен камсыз кылууга карата белгисиздик келип чыкса, финансы рыногунун инфраструктурасы укуктук нормалардын потенциалдуу конфликттерин көз карандысыз юридикалык экспертиза менен камсыз кыла алат беле? Финансы рыногунун инфраструктурасы кандай укуктук нормалардын потенциалдуу конфликттерин таап чыкты жана талдап иликтеди? Финансы рыногунун инфраструктурасы укуктук нормалардын потенциалдуу конфликттерин кандайча жөнгө салууда?</p>			
	<p>Финансы рыногу инфраструктурасы үчүн принциптер (5,4,3,2,1)</p>			
	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуштар</i></p>			
	<p>2-принцип. Башкаруу Финансы рыногунун инфраструктурасы анын коопсуздугун жана эффективдүүлүгүн камсыздоочу так аныкталган жана ачык-айкын башкаруу системасына, ошондой эле жалпы кызыкчылыктарды белгилөөчү жалпы финансы системасынын туруктуулугуна жана таламдаш тараптардын максаттарына жетишүүчү башка аспектилерге ээ болушу зарыл.</p>			
	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="893 379 962 641">Төлөм системасы •</td> <td data-bbox="893 641 962 954">Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</td> <td data-bbox="893 954 962 1439">Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</td> </tr> </table>	Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •
Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •		

Кыскача маалымат	Улуттук банктын баасы	ФРИ баасы
Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:		
<i>1-негизги түшүнүк.</i>		
Финансы рыногунун инфраструктурасы анын коопсуздугун камсыз кылуу кезектүүлүгүн жана натыйжалуулугун карай турган жана финансы туруктуулугун түздөн-түз колдоого алаан жана коомдук таламдарды сунуштоочу аспектилерди карай турган максаттарга ээ болууга тийиш.		
2.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын максаттары кандай жана алар так чагылдырылганды? Коюлган милдеттерди аткаруу боюнча Финансы рыногунун инфраструктурасы өз ишин кандайча баалайт?		
2.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасынын милдеттеринде коопсуздук жана натыйжалуулугуна биринчи кезекте кандайча маани берилет. Аталган рыноктун милдеттеринде финансы туруктуулугун жана башка релеванттык коомдук таламдар кандайча так формада колдоого алынат.		
<i>Башкаруу механизмдери</i>		
2.2.1. Башкаруу механизмдери (же ушул сыяктуу орган) жана финансы рыногунун инфраструктурасынын жетекчилиги негиз кылып иш алып барган келишимдер же механизмдер кандай? Финансы рыногунун инфраструктурасы ичинде милдеттер жана жоопкерчиликтер кандайча бөлүштүрүлгөн? Бул механизмдер кандайча жана кайсы документтерде (пландар) бекитилген?		
2.2.2. Борбордук банктар аркылуу башкарылуучу системалар учурунда, мүмкүн болуучу же болгон кызыкчылыктар конфликттисин кандайча жөнгө салат? Оператордун жана байкоочунун иш милдеттерин бөлүштүрүүгө жол берүүчү башкаруу механизмдери кандай деңгээлде?		
2.2.3. Ээлик кылуучуларга, катышуучуларга жана башка таламдаш жактарга кандайча финансы рыногунун инфраструктурасы берилет.		
<i>Башкаруу механизмдери тууралуу маалыматты ачуу</i>		
2.2.4. Башкаруу механизмдери тууралуу маалымат ээлик кылуучуларга, компетенттүү органдарга, катышуучуларга жана коомчулуктун кеңири деңгээлине сунушталат?		

	3-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасынын (же башка ушул сыяктуу орган) директорлор кеңешинин ролу жана милдеттери так аныкталышы керек; анын ишин жол-жобосун сүрөттөөчү документтер, анын ичинде табуу жол-жоболору болушу керек. Директорлор кеңеш, кеңештин жана анын өзүнчө мүчөлөрүнүн ишин толугу менен тынымыз талдап-ликтипел турууга тийиш. Кеңештин ролу жана милдеттери	
	2.3.1. Финансы рыногу инфраструктурасынын Директорлор кеңешинин (же ушул сыяктуу органдын) ролу жана милдеттери кандай жана алар так аныкталганбы?	
	2.3.2. Кеңештин ишинин, анын мүчөлөрүнүн ортосундагы кызыкчылыктардын ортосунда келип чыккан талаш-тартыштарды таап чыгуу, аларды карап чыгуу жана чечүү маселелерин кошо алганда, анын ишин жөнгө салуунун жол-жоболору кандай? Бул документтер кайсы документтерде бекитилген жана алар кимге гана берилет? Алар канчалык үзгүлтүксүз каралып тураат?	
	2.3.3. Директорлор кеңешинин ишин камсыз кылуучу кандай комитеттер түзүлгөндүгүн баяндап бериле. Комитеттердин ролу, милдеттери жана курамы кандайча? Ишти текшерүүгө алуу	
	2.3.4. Кеңештин ишин жана анын өзүнчө мүчөлөрүнүн ишин текшерүү үчүн бекитилген жол-жобор кайсылар?	
	4-негизги түшүнүк. Директорлор кеңешинин курамына өзүнө көптөгөн милдеттерди аткаруу үчүн билимге жана мотивацияга ээ мүчөлөр кириши керек. Эреже катары, кеңештин мүчөлөрүнүн милдетин аткарабагандар болушу малап кылынат.	
	2.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн көптөгөн ролун аткаруу үчүн зарыл болгон тажрыйба жана мотивацияга канчалык деңгээлде ээ? Финансы рыногунун инфраструктурасы канчалык бул талаптарды аткарууну камсыз кылат?	
	2.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы керектүү көндүмдөргө ээ кеңештин мүчөлөрүн тартуу жана кармап калуу үчүн кандай стимулдарды колдонот? Стимулдар финансы рыногунун узак мөөнөттүү милдеттерин аткарууну кандайча чагылдырат?	
	2.4.3. Кеңешке аткаркоочу же көз карандысыз мүчөлөр киреби? Эгер кирсе, анда канчоо?	

		2.4.4. Эгерде кеңешке көз каранды мүчөлөр кирсе, анда финансы рыногу инфраструктурасы кеңештин көз карандысыздыгын кандайча аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы кеңештин мүчөлөрүнүн кайсынысы көз карандысыз экендиги тууралуу маалыматты ачабы?	
		<i>5-негизги түшүнүк.</i> Башкарманын ролу жана милдеттери так аныкталууга тийиш. Финансы рыногунун башкармасы тажрыйбага, ар кыл жөндөмдүүлүктөргө жана анын ишин алып барууда жана андагы тобокелдиктерди төсөөдө өз милдеттерин аткаруу үчүн зарыл болгон ак ниеттүүлүккө ээ болушу зарыл.	
		<i>Башкарманын ролу жана милдеттери</i>	
		2.5.1. Башкарманын ролу жана милдеттери кандай жана алар так түзүлгөнбү?	
		2.5.2. Башкарманын ролу жана милдеттери кандайча аныкталат?	
		<i>Тажрыйба, жөндөмдүүлүк жана кесилкөйлүк ак ниеттик</i>	
		2.5.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын ишин алып барууда жана тобокелдиктерин төсөөгө алууда зарыл болгон тажрыйбага, жөндөмдүүлүккө жана кесилкөйлүк ак ниеттикке канчалык деңгээлде ээ?	
		2.5.4. (Зарылчылык келип чыккан учурда) жетекчилерди бошотуунун жол-жобосу кандай?	
		<i>6-негизги түшүнүк.</i> Директорлор кеңешке чукул жана өзгөчө кырдаалдарда тобокелдиктерди жана чечимдерди кабыл алуу жаатында тапшырмаларды аткаруу үчүн милдеттерди жана жоопкерчиликтерди аныктаган тобокелдикке карата толеранттуулук жаатындагы финансы инфраструктурасынын саясатын өзүндө камтыган так, документалдык жактан таризделген тобокелдиктерди төсөө системасын түзүшү керек. Башкаруу түзүмү тобокелдиктерди төсөө жана ички көзөмөлдүк бөлүмдөрү жетишээрлик деңгээлде ыйгарым укуктарга, көз карандысыздыкка, ресурстарга жана директорлор кеңешине карата ээ болуусун камсыз кылышы зарыл. <i>Тобокелдиктерди төсөө системасы</i>	
		2.6.1. Кеңеш тарабынан бекитилген тобокелдиктерди төсөө системасы кандай? Ал документ менен бекитилгенби жана кандай түрдө?	

		2.6.2. Тескөө системасы финансы рыногунун тобокелдикке карата толеранттуулук жаатындагы саясатын жана тобокелдиктер чөйрөсүндө чечимдерди кабыл алууга милдеттерди жана жоопкерчиликтерди белгилейт жана чукул кырдаалда жана күтүлбөгөн жагдай учурунда чечимдерди кабыл алуу процессин кандайча жөнгө салат?					
		2.6.3. Тобокелдиктерди тескөө системасын кабыл алуу, өзгөртүү жана кайра карап чыгуу жол-жобосу кандай?					
		<i>Комплетенттүү орган жана тобокелдиктерди жана ички көзөмөлдүктү тескөө бөлүмдөрүнүн көз карандысыздыгы</i>					
		2.6.4. Тобокелдиктерди жана ички көзөмөлдүктү тескөө бөлүмдөрүнүн ролу, милдеттери, ыйгарым укуктары, отчеттору жана ресурстары кандай?					
		2.6.5. Кеңеш тобокелдиктерди тескөөнүн үлгүлөрүн кабыл алууда жана колдонууда бирдей тескөөнү кандайча колдоно алат? Мындай үлгүлөр жана аны менен бирге колдонулуучу методология кантип бекитилет?					
		<i>7-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасынын Директорлор кеңеши анын түзүлүшү, эрежелери, жалпы стратегиясы жана негизги чечимдери тике жана кыйыр катышуучуларынын жана башка катышуучуларынын мыйзамдуу таламдарын тиешелүү түрдө чагылдырсын. Негизги чечимдерди таламдаш тараптарга так формада, ал эми бул чечимдер толугу менен рынокко таасирин тийгизген учурда – коомчулукка жеткирүү зарыл.</i>					
		<i>Таламдаш тараптардын кызыкчылыктарын аныктоо жана кароо</i>					
		2.7.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын түзүлүшү, эрежелери, жалпы стратегиясы жана негизги чечимдери менен байланышкан чечимдерди кабыл алууда катышуучулардын жана башка кызыкдар тараптардын кызыкчылыктарын кантип аныктайт жана эсепке алат?					
		2.7.2. Кеңеш бул чечимдер жөнүндө кызыкдар тараптардын тике жана кыйыр катышуучуларынын пикирлерин кантип эске алат? Мисалы, катышуучулар тобокелдиктерди тескөө боюнча комитетке, дефолтту башкаруу тобу сыяктуу комитетке киреби же бул коомдук кеңеш берүү аркылуу гана ишке ашырылабы? Кызыкдар тараптар жана финансы рыногунун инфраструктурасы ортосунда кызыкчылыктар катыгышы кандайча байкалат жана жөнгө салынат?					
		<i>Маалыматты ачуу</i>					

<p>2.7.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы Директорлор кеңеши, кызыкдар тараптар тарабынан кабыл алынган негизги чечимдер жөнүндө маалыматты, зарылчылык келип чыккан учурда коомчулукка канчалык деңгээлде ачат?</p>	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткаруунун жыйынтыкталган баасы (5.4.3.2.1)</p>	<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p>	<p>3-принцип. Тобокелдиктерди тескөөнүн комплекстүү системасы. Финансы рыногунун инфраструктурасынын жоючулук, укуктук, кредиттик, операциялык жана башка тобокелдиктерди комплекстүү тескөө үчүн тобокелдик менеджментинин туруктуу системасына ээ болушу зарыл.</p>	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="425 150 468 986"> <p>Төлөм системасы •</p> </td> <td data-bbox="425 986 468 1289"> <p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p> </td> <td data-bbox="425 1289 468 1439"> <p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p> </td> </tr> </table>	<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>					
<p><i>Кыскача маалымат</i></p>	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>	<p>1-негизги түшүнүк.</p>	<p>Финансы рыногу инфраструктурасы анда келип чыгуучу же түзүлүүчү тобокелдиктерди табууга, сандык жагынан баа берүүгө, контролдоого жана тескөөгө мүмкүнчүлүк түзгөн тобокелдик менеджментине, тобокелдиктерди тескөө саясатына ээ болууга тийиш.</p>	<p>Финансы рыногунда келип чыгуучу же анда түзүлүүчү тобокелдиктер</p>			
<p>3.1.1. Тобокелдиктердин кайсы түрү Финансы рыногунун инфраструктурасын түзүшөт жана алар тобокелдиктердин кайсы түрүнө кабылат?</p>	<p>Тобокелдик менеджментинин саясаты, жол-жобосу жана системасы</p>	<p>3.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасында келип чыгуучу жана түзүлүүчү тобокелдиктерди табууга, өлчөөгө, контролдоого жана тескөөгө мүмкүнчүлүк түзүүчү анын саясаты, жол-жобосу жана контролдоо системасы кандай?</p>	<p>3.1.3. Тобокелдик менеджментинин кайсы системалары тобокелдиктерди табуу, өлчөө, контролдоо жана бардык спектрин тескөө үчүн Финансы рыногунун инфраструктурасын колдонушат?</p>	<p>Тобокелдик менеджментинин саясаты, жол-жоболору жана системалары</p>			

	3.1.4. Тобокелдик менеджментинин саясаты, жол-жоболору жана системалары иштел чыгуу, берилүү жана жүзөгө ашыруу процесси кандай?		
	3.1.5. Тобокелдик менеджментинин саясаты, жол-жоболору жана системаларынын натыйжалуулугун Финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча баалайт?		
	3.1.6. Финансы рыногунун инфраструктурасы Тобокелдик менеджментинин саясаты, жол-жоболору жана системаларынын кайрадан каралышын жана жаңылануучулугун канчалык көп ишке ашырып турат?		
	<i>2-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы өз катышуучулары үчүн, зарылчылык келип чыккан шартта алардын кардарларын дагы тобокелдиктерди тескөө жана басаңдалуу үчүн стимул түзүүгө тийиш.</i>		
	3.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы өз катышуучуларына жана тиешелүү учурларда финансы рыногунун инфраструктурасында кириптер болуучу тобокелдиктерди тескөөгө жана кармал турууга мүмкүнчүлүк түзүүчү өзүнүн кардарларына кандай маалымат берет?		
	3.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча катышуучуларына жана тиешелүү учурларда өз кардарларына финансы рыногунун инфраструктурасында кириптер болгон тобокелдиктерге мониторинг жүргүзүү жана тобокелдиктерди тескөөгө стимулдаштырат?		
	3.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучуларын жана тиешелүү учурларда өз кардарларына тобокелдиктерди тескөөгө жана аларга каршы турууга натыйжалуу өбөлгө түзүүчү өз саясатын жана системасын кандайча иштеп чыгат?		
	<i>3-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы олуттуу тобокелдиктерди үзгүлтүксүз текшерүүгө алышы зарыл, ал аркылуу сырттан кабылуучу жана башка уюмдар (башка финансы рыногунун инфраструктуралары, эсептешүү банктары, жоюу провайдерлери) кабылтуучу жана анын жыйынтыгында өз ара көз карандуулук келип чыга турган, бул тобокелдиктерди тиешелүү тескөөгө алган механизмдер.</i>		
	<i>Олуттуу тобокелдиктер</i>		
	3.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы сырттан кабылуучу жана башка уюмдарды кириптер кылуучу өз ара көз карандуулуктан улам келип чыга турган олуттуу тобокелдиктерди кандайча таап чыгат?		

<p>3.3.2. Тобокелдиктерди өлчөө жана мониторинг жүргүзүү кандайча жүргүзүлөт? Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктер баяндамасын канчалык көп жүргүзүп турат?</p>		
<p><i>Тобокелдиктерди тескөө каражаттары</i></p>		
<p>3.3.3. Анын башка уюмдар менен өз ара байланышынан улам келип чыгуучу тобокелдиктерге каршы аракеттенүү үчүн финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктерди тескөөнүн кандай каражаттарын колдонот?</p>		
<p>3.3.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктерди тескөөнүн бул каражаттарынын натыйжалуулугун кантип баалайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктерге каршы аракеттенүү үчүн колдонулуучу тобокелдиктерди тескөө каражаттарын кандайча карап чыгууну ишке ашырат? Кандай убакта кайрадан кароого алынат?</p>		
<p><i>4-негизги түшүнүк.</i></p>	<p><i>Финансы рыногунун инфраструктурасы иштеп жаткан ишкана катары анын оор операцияларды жана чукул тейлөө көрсөтүүлөрдү жүзөөө ашырууга олуттуу жолтоо болуучу сценарийлерди таап чыгуусу жана иш алып барууну пландаштырууну калыбына келтирүү же тартилке салынган токтоотуу үчүн мүмкүнчүлүктөрдүн толук спектринин натыйжалуулугун баалоого тийиш. Зарылчылык келип чыккан шартта финансы рыногунун инфраструктурасы тиешелүү компетенттүү органдар үчүн чечимдерди пландаштыруу үчүн керектүү маалыматты дагы бериши зарыл.</i></p>	
	<p><i>Финансы рыногунун инфраструктурасынын чукул маанилүү операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү ишке ашырууга жолтоо кылуучу сценарийлер.</i></p>	
<p>3.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын чукул олуттуу операцияларды жана тейлөөлөрдү ал тарабынан ишке ашырылышын жолто кылуучу мүмкүндүк берүүчү сценарийлерди кантип таап чыгат? Мындай процесстердин жыйынтыгында кандай сценарийлер табылган?</p>		
<p>3.4.2. Бул сценарийлер финансы рыногунун инфраструктурасы кабылган өзүнчө жана байланыштуу тобокелдиктер кандайча эсепке алынат?</p>		
	<p><i>Ишти калыбына келтирүү же тартилке келтирүүнү токтотуу боюнча пландар</i></p>	
<p>3.4.3. Ишти кайра түзүү же жоюуну тартилке келтирүү боюнча финансы рыногунун инфраструктурасында кандай пландар бар?</p>		

<p>3.4.4. Ишти кайра түзүү же жоюуну тартипке келтирүү боюнча финансы рыногунун инфраструктурасында негизги стратегиялары же тартипке салынган жоюулар. Ишти кайра түзүү же жоюуну тартипке келтирүү боюнча финансы рыногунун инфраструктурасынын чуккул олуттуу операцияларды жүзөгө ашырууга жана тейлөө көрсөтүүгө мүмкүнчүлүгүн камсыз кылат?</p>	<p>3.4.5. Ишти кайра жаңыртуу же жоюуну тартипке келтирүү боюнча финансы рыногунун инфраструктурасынын ишин кайра кароо жана пландарды жаңыртуу кандайча жүргүзүлөт? Пландарды кайра карап чыгуу жана жаңыртуу иши канча убакта кароого алынат?</p>	<p>Комплекстүү планды аткаруу ишин баалоонун жыйынтыкталган баасы (5.4.3.2.1)</p>	<p><i>Түшүндүрмөлөр/Сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>	<p>4-принцип. Кредиттик тобокелдик. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулардын иш-аракеттеринен улам келип чыккан кредиттик тобокелдиктерди, ошондой эле төлөм, клиринг жана эсептешүү процесстеринен келип чыккан тобокелдиктерди натыйжалуу өлчөп, контролдукка алууга жана аларды тескөөнү камсыз кылууга тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы ар бир катышуучунун кредиттик тобокелдигинин ордун ишенимдүү жана толук жабуу үчүн жетиштүү финансы ресурсту колдоп турууга тийиш. Мындан тышкары, ишин олуттуу тобокелдиктер коштогон жана/же бир нече юрисдикцияда системалуу мааниге ээ борбордук контрагенттер, келип чыгышы ыктымал болгон кооптуу жагдайлардын кеңири түрмөгүнүн ордун жабууга жетиштүү кошумча финансылык ресурстарга ээ болушу зарыл. Буларга эки катышуучу жана алардын аффилирленген компаниялары тарабынан өзүнө алган милдеттенмелеринин аткарылбай калышы сыяктуу жагдайлар камтылууга жана муну менен эле чектелип калбастан, өзгөчө кырдаалда, бирок болжолдоого болгон рыноктук жагдайларда борбордук контрагенттер үчүн кредиттик тобокелдиктин жыйындысы келип чыгышынан улам түптөлгөн жагдайлар да камтылууга тийиш. Башка бардык борбордук контрагенттер да кооптуу жагдайлардын ордун жабууга жетиштүү кошумча финансылык ресурстарга ээ болууга тийиш.</p>
<p>Төлөм системасы ● Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●</p>	<p><i>Кыскача маалымат</i></p> <p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p> <p>ФРИ баасы</p>	

		<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы өз катышуучулар тарабынан кредиттик тобокелдиктерди тескөө башкармалыгынын ишенимдүү түзүмүн, ошондой эле анын төлөм, клирингдик жана эсептешүү процесстеринен улам келип чыккан кредиттик тобокелдиктер. Кредиттик тобокелдик күндөлүк тобокелдиктерден жана/же потенциалдуу көлөчөктөгү тобокелдиктерден улам келип чыгышы мүмкүн.</p>			
		<p>4.1.1. Кредиттик тобокелдиктерди тескөө боюнча финансы рыногунун инфраструктурасынын, анын катышуучулар жана анын төлөм, клирингдик жана эсептешүүлөр процесстери менен түзүлүүчү күндөлүк жана потенциалдуу тобокелдиктерди кошпо алганда механизмдери кандай?</p>			
		<p>4.1.2. Конъюнктуралардын, рыноктук практикалардын жана жаңы продуктулардын өзгөрүүсүн чагылдырууну эсепке алуу менен механизмдер канча убакта кайра каралат?</p>			
		<p><i>2-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы кредиттик тобокелдиктердин булагын таап турууга тийиш, ар дайым кредиттик тобокелдиктерди сандык баалоону жана мониторинг жүргүзүүнү жана бул тобокелдиктерди контролдоо үчүн тиешелүү механизмдерди колдонууну өткөрүл туруусу зарыл.</p>			
		<p>4.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча кредиттик тобокелдиктин булактарын таап чыгат? Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан кредиттик тобокелдиктердин булагы кандай?</p>			
		<p>4.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы кредиттик тобокелдиктерди кандайча өлчөйт жана мониторинг жүргүзөт? Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктерди кайра баалоо канча убакыт сайын жүргүзүлөт? Маалымат канчалык деңгээлде актуалдуу?</p>			
		<p>4.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасынын кайсы механизмдери кредиттик тобокелдиктеги булактарды контролдоо үчүн колдонулат (мисалы, айкын убакытта дүң эсептешүүлөр механизмдеринин сунушу же «төлөмгө каршы тапшыруу» эсептешүүлөрү, таза дебетти чектөө же бир күндүк кредит, концентрация чектөөлөрүн же күн сайын же орточо суткалык негизде күндөлүк рыноктук баалардын негизинде позицияларды кайра баалоо)? Бул каражаттардын натыйжалуулугун Финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча өлчөйт?</p>			

	<p>3-негизги түшүнүк.</p> <p>Төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасын аныктоонун жогорку деңгээли менен өзүнүн күндөлүк жана ар бир катышуучу тарабынан потенциалдуу келечек тобокелдиктери болсо, күрөөлүк камсыздоону колдонуу менен жана башка ушул сыяктуу финансылык ресурстарды жабышы зарыл (Күрөөлүк камсыздоо жөнүндө 5-принциптин караылы). Кийинкиге калтырылган нетто-эсептөө системаларын (DNS системалары) же DNS-негизде баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөрдүн системасынын негизинде эсептешүү келипдиги жок, бирок эгерде алардын катышуучулары төлөм, клиринедик жана эсептешүүлөрдөн улам келип чыгуучу кредиттик тобокелдиктер менен кез келгенде, мындай финансы рыногунун инфраструктуралары системада олуттуу кредиттик тобокелдикти жарата алуучу эки катышуучу же алардын аффилирленген компаниялары тарабынан жаралган тобокелдиктерди жабуу үчүн кеминде жетишээрлик ресурстарга ээ болушу зарыл.</p>	
	<p>Ар бир катышуучунун тобокелдигинин ордун жабуу</p> <p>4.3.1. Төлөм системасынын өзүнүн күндөлүк же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы катышуучуларынын ар биринин тобокелдиктерин жана алар болгон учурда потенциалдуу келечектеги тобокелдиктеринин ордун кантип жабат? Мындай тобокелдиктердин ордун жабуу үчүн финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулуучу финансы ресурстарынын курамы кандай? Финансы ресурстары баалоонун кандай деңгээлин түзөт?</p>	
	<p>4.3.2. Финансы ресурстары канчалык деңгээлде төлөм системасынын же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы күндөлүк жана потенциалдуу келечек тобокелдиктерин толук көлөмдө жана жогорку деңгээлдеги ишенимдүүлүктүн ордун жабышат? Өзүнүн финансы ресурстарынын жетишээрлигин төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы канчалык деңгээлде баалайт?</p>	
	<p>Эсептешүүлөрдүн келипдиги жок мөөнөтү өткөн нетто-эсептешүүлөрү бар төлөм системалары жана мөөнөтү өткөн нетто-эсептешүүлөрү бар Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы үчүн эсептешүүлөрдүн келипдиги жок.</p>	
	<p>4.3.3. Эгер төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы төлөм, клириндик жана эсептешүү процесстери тарабынан эсептешүү келипдиги жок мөөнөтү өткөн нетто-эсептешүүлөрү бар система болсо? Эгер системада кредиттик тобокелдиктер болсо, анда система кандайча мониторинг жүргүзөт жана бул тобокелдиктерди өлчөйт?</p>	

	<p>4.3.4. Эгер катышуучуларынын арасында кредиттик тобокелдиктер болгон нетто негизинде мөөнөтү узартылган эсептешүүлөр камтылган төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасында эсептешүүлөрдүн кепилдиги болбосо, төлөм системасынын же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасынын финансылык ресурстары системада олуттуу кредиттик тобокелдиктерге алып келе турган эки катышуучулардын жана алардын аффилирленген компаниялардын кайсы деңгээлде аткарылбаган милдеттенмелеринин ордун жабат?</p>	
	<p><i>4-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы милдеттенмелерди өз алдынча аткарбагандыгынын же Финансы рыногунун инфраструктурасы алдында милдеттенмелерди анын катышуучулары тарабынан аткарбай коюуну айкалыштыруунун жыйынтыгында милдетин ала турган кредиттик жоготуулардын толук ордун жабуунун так эрежелерин жана жол-жоболорун аныкташы зарыл. Бул эрежелер жана жол-жоболор финансы рыногунун инфраструктурасынын ликвиддүүлүк провайдерлеринен алынган каражаттарды кайтарып алууну кошо алганда орду жабылбаган кредиттик жоготуулар кандайча бөлүштүрүлөрүн аныктайт. Мындан тышкары, бул эрежелер жана жол-жоболор, финансы рыногу коопсуз жана ишенимдүү иш алып баруусун улантуу үчүн стресстик абалды жараткан жагдайларда Финансы рыногунун инфраструктурасы колдой турган анын финансы рынокторун толтуруу процессин сүрөттөп бериши зарыл.</p>	
	<p><i>Кредиттик жоготуулардын бөлүштүрүлүшү</i> 4.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору айкын формада кредит боюнча анын катышуучуларынын Финансы рыногунун инфраструктурасы алдындагы милдеттенмелерин өз алдынча аткароосунун жана айкалыштыруусунун натыйжасында милдетин ала турган кайсы болбосун жоготууларды кандайча жөнгө салаат? Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору кредит боюнча потенциалдуу орду жабылбаган жоготуулардын бөлүштүрүлүшүн жана финансы рыногунун инфраструктурасынын ликвиддүүлүк провайдерлеринен алган каражаттардын ордун жабууну кошо алганда кайсы тартипте жана кандайча жөнгө салаат?</p>	
	<p><i>Финансы ресурстарын толуктоо</i> 4.4.2. Стресстик жагдайдан улам азайып кеткен финансы ресурстарын толуктоону жөнгө салуучу эрежелер жана жол-жоболор кайсылар?</p>	

	<p>Финансы рынокторунун инфраструктурасынын принциптеринин аткарылышына берилген жыйынтыкталган баа (5, 4, 3, 2, 1)</p>		
	<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p>		
	<p>5-принцип: Күрөөлүк камсыздоо. Өзүнүн кредиттик тобокелдиктерин жана катышуучуларынын кредиттик тобокелдиктерин төсөө үчүн күрөөлүк камсыздоого муктаж болгон финансы рыногунун инфраструктурасы төмөнкү ликвиддүүлүк тобокелдиктери, кредиттик жана рыноктук тобокелдиктерге ээ күрөөлүк камсыздоону кабыл алууга тийиш. Мындан тышкары, Финансы рыногунун инфраструктурасы концентрациянын жетишээрлик консервативдүү төсөө чарасын жана лимиттерди белгилеши жана колдонушу зарыл.</p>	<p>Төлөм системасы ● Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●</p>
	<p>Түшүндүрмө</p>		
	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>		<p>Улуттук банктын баасы</p>
	<p>1-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы, эреже катары төмөнкү кредиттик жана рыноктук тобокелдик жана ликвиддүүлүк тобокелдиги камтылган активтерди күрөөлүк камсыздоо катары кабыл алган активтерди чектөөсө тийиш.</p>		
	<p>5.1.1. Өзгөчө негизде кабыл алынуучу күрөөлүк камсыздоону кошо алгандагы күрөөлүк камсыздоо катары белгилүү бир актив алгылыктуу экендигин финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы өзгөчө негиз болуучу эмине экендигин кандайча аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы бул аныктамаларды канчалык көп колдонот? Финансы рыногунун инфраструктурасы өзгөчө негизде күрөөлүк камсыздоону канчалык көп кабыл алат, жана мындай күрөөлүк камсыздоону кабыл алууда ал лимиттерди колдонубу?</p>		
	<p>5.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы күрөөлүк камсыздоону критерийлерге карата колдонулуучу критерийлерге туура келерин камсыздоо үчүн ал тарабынан катталган күрөөлүк камсыздоого кандайча мониторинг жүргүзөт?</p>		

<p>5.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча кайтарым корреляциянын мүмкүн болуучу атайы тобокелдигин кантип табат жана абалын жеңилдетет, мисалы, ал тарабынан күрөөлүк камсыздоого карата лимиттерди колдонуу жолу аркылуу (күрөөлүк камсыздоонун концентрациясынын лимиттерин кошо алганда)?</p>	<p>2-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы баа берүүнүн пруденциалдык белгилерин бегишөөгө жана дайыма текшерүүгө алынып, рыноктук кооптуу жагдайларды эске алган тобокелдиктерди тескөө чарасы системасын аныктоого тийиш.</p>
<p>Баа берүү тажрыйбасы</p>	<p>5.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы күрөөлүк камсыздоонун наркын рыноктук наркка салыштырып кайрадан баа берүүнү кайсыл учурда жүргүзүп турат жана бул күн сайын аткарылабы?</p>
<p>Тобокелдиктерди тескөө системасын колдонуу тажрыйбасы</p>	<p>5.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы, эгерде рыноктук баалар айкын наркты чагылдыра албаса, активдерге өз алдынча баа берүүгө ыйгарым укуктуубу?</p>
<p>5.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы муну кандайча аныктайт?</p>	<p>5.2.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдикти тескөө системасынын талаптагыдай экендигин кандайча тесттен өткөрөт, анын ичинде күрөөлүк камсыздоонун жок кылынышын караган рыноктук кооптуу жагдайлар шартында активдердин наркынын төмөндөп кетишин кантип аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы бул тестти кайсыл учурда өткөрүп турат.</p>
<p>3-негизги түшүнүк. Корректировкалоого болгон керектөөнү басаңдатуу үчүн финансы рыногунун инфраструктурасы мезгил-мезгил менен орун алып турган кооптуу рыноктук жагдайлар эске алынган тобокелдиктерди тескөөнүн туруктуу жана консервативдүү системасын жөнө салууга тийиш.</p>	<p>5.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктерди тескөө системасынын жөнгө салынгандыгын кантип аныктап, ага баа берет? Бул системага корректировкалоолор кандайча эске алынат?</p>
<p>4-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы, бул баа үчүн олутсуз жааымсыз натыйжалуу активдердин тез эле жоюу мүмкүнчүлүгүн олуттуу төмөндөтүүгө алып келүүчү белеилүү бир активдердин концентрациясынан качышы зарыл.</p>	

		5.4.1. Жоюу учурунда баага потенциалдуу жагымсыз таасир этүүнү чектөө максатында белгилүү бир активдерди табуу жана качуу боюнча финансы рыногунун инфраструктурасынын саясаты кандай? Бул саясатты аныктоо учурунда кайсы факторлор таасир этет (мисалы, баага же рыноктук шарттарга жагымсыз таасир этүү)?							
		5.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы концентрациянын кайра кароо жана баа саясатын жана адекваттуулукту аныктоо боюнча практиканы кандайча жүргүзөт? Финансы рыногунун инфраструктурасы бул саясаттын жана практиканы кайра кароону жана баа берүүнү канчалык көп жүргүзөт?							
		<i>5-негизги түшүнүк.</i> <i>Чек ара аркылуу күрөөлүк камсыздоону кабыл алуучу финансы рыногунун инфраструктурасы анын колдонулушу менен байланыштуу тобокелдиктерди жеңилдетүүгө жана аны өз убаасында колдонуу мүмкүнчүлүгүн камсыздоого тийиш.</i>							
		5.5.1. Чек ара аркылуу күрөөлүк камсыздоону кабыл алуу менен финансы рыногунун инфраструктурасы юридикалык, күрөөлүк, рыноктук жана башка тобокелдиктерге кабылуучу тобокелдиктер кандай? Финансы рыногунун инфраструктурасы бул тобокелдиктерди кантип жеңилдетет?							
		5.5.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы өз убагында чек ара аркылуу күрөөлүк камсыздоону колдонуу мүмкүнчүлүгүн кандайча камсыз кылат?							
		<i>6-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы мыкты уюштурулган жана операциялык жактан күрөөлүк камсыздоону башкаруучу ийкемдүү системаны колдонушу зарыл.</i>							
		<i>Күрөөлүк камсыздоону башкаруу системасы</i>							
		5.6.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулуучу негизги мүнөздөмөсү кайсылар?							
		5.6.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы күрөөлүк камсыздоону кайталап колдонуу жана суушталган күрөөлүк камсыздоого өз укуктарын кантип жана кандай деңгээлде байкоого алат?							
		<i>Операциялык ийкемдүүлүк</i>							
		5.6.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулуучу күрөөлүк камсыздоону башкаруу системасы күрөөлүк камсыздоого күндөлүк мониторинг жүргүзүү жана башкаруу учурунда өзгөрүүлөрдү кантип жана кандай деңгээлде эске алат?							

<p>5.6.4. Күрөөлүк камсыздоону башкаруу системасы рыноктук стресс мезгилинде да иш үзгүлтүксүздүгүн кандай деңгээлде камсыз кылат?</p>			<p>Финансы рынокторунун инфраструктурасынын принциптеринин аткарылышына берилген жыйынтыкталган баа (5, 4, 3, 2, 1)</p> <p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p> <p>7-принцип. Ликвиддүүлүк тобокелдиги. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн ликвиддүүлүк тобокелдигин натыйжалуу баалоого, контролдоого жана тескөөгө тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы бир күндүк эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруу үчүн бардык зарыл болгон валюталарда жетишээрлик ликвиддүү ресурстарга, зарылчылык келип чыкса, операциялык күн ичинде жана мүмкүн болуучу стрессий сценарийлерди кеңири спектрдин алкагында ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээлиндеги төлөм милдеттенмелери боюнча көп күндүк эсептешүүлөргө, буга финансы рыногунун инфраструктурасынын экстремалдык, бирок катышуучу жана анын аффилирленген компанияларынын мүмкүн болуучу рыноктук жагдайлардын ликвиддүүлүк боюнча чогуу алгандагы милдеттенмелеринин көбүнүн пайда болуусуна алып келе турган милдеттенмелерин аткарыоосун кошо алганда, бирок муну менен чектелбестен ээ болушу зарыл.</p>
	<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
	<p><i>Түшүндүрмө</i></p>		
	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>		
	<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулар, эсептешүү банктары, ностро агенттери, депозитарий банктарынан, ликвиддүүлүк булактарынан жана башка уюмдар тарабынан кабылуучу ликвиддүүлүк тобокелдиктерин тескөөнүн ишенимдүү системасына ээ болушу зарыл.</p>		
	<p><i>7.1.1. Өзүнүн катышуучулары, эсептешүү банктары, ностро агенттери, депозитарий банктарынан, ликвиддүүлүк булактарынан жана башка уюмдар тарабынан кабылуучу бардык тиешелүү валюталарда тобокелдик ликвиддүүлүгүн тескөө үчүн финансы рыногунун инфраструктурасынын колдонуучу механизмдери кандай?</i></p>		
	<p>Улуттук банктын баасы</p>	<p>ФРИ баасы</p>	

		7.1.2. Бардык тиешелүү валюталарда финансы рыногунун инфраструктурасында жаралуучу ликвиддүүлүк тобокелдигинин булактары менен байланышкан ликвиддүүлүктөгү финансы рыногунун инфраструктурасынын керектөөлөрүнүн мүнөзү жана өлчөмү кандай?			
		7.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы ага карата мамиле боюнча ар кандай ролдогу түзүлүүчү өзгөчө уюмдар жана анын аффилирленген потенциалдуу чогуу алгандагы ликвиддүүлүк тобокелдигин финансы рыногунун инфраструктурасы кантип эске алат?			
		2-негизги түшүнүк. Операциялык күн ичинде ликвиддүүлүктү кошо алганда, финансы рыногунун инфраструктурасы натыйжалуу операциялык жана туруктуу каражаттарга жана аналитикалык өз эсептешүүлөрүн жана финансылык аягылуулорды өз убагында таап чыгуу, баа берүү жана мониторинг жүргүзүүгө ээ болушу зарыл.			
		7.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы эсептешүүлөрдүн жана финансылык аягылуулорды таап чыгуу, баа берүү жана мониторинг жүргүзүү үчүн кандай операциялык жана аналитикалык каражаттарды колдонот?			
		7.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялык күн ичиндеги ликвиддүүлүктү кошо алганда, үзгүлтүксүз жана өз убагында өзүнүн эсептешүүлөрүн жана финансылык аягылуулорун таап чыгуу, баа берүү жана мониторинг жүргүзүү үчүн бул каражаттарды кантип колдонот?			
		3-негизги түшүнүк. Төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүү системасы, анын ичинде мөөнөтү узартылган нетто-эсептешүүлөрдүн колдонуучу механизмдери, ар бир күндө эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн тиешелүү валюталарда жетишээрлик ликвиддүү ресурстарды, ал эми зарылчылык келип чыккан шартта ошондой эле бир күндүк же көп күндүк эсептешүүлөрдү мүмкүн болуучу стресс-сценарийлердин кеңири спектринин алкагында аныкталуучулуктун жогорку деңгээлиндеги төлөм милдеттенмелери боюнча колдоого алуусу зарыл. Алар өзүндө муну менен чектелбестен, экстремалдык, бирок мүмкүн болуучу рыноктук жагдайларда төлөм милдеттенмелерин көбүнүн келип чыгуусуна алып келүүчү катышуучулардын жана анын аффилирленген компанияларынын милдеттенмелерин камтууга тийиш.			

	<p>7.3.1. Төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүү системасы, ар бир күнү, ошондой эле зарылчылык келип чыккан шартта бир күндүк же көп күндүк эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн тиешелүү бардык валюталарда ликвиддүү ресурстардын суммасын кантип аныктайт? Кайсы потенциалдуу стрессик сценарийлер (экстремалдуу, бирок мүмкүн болуучу рыноктук жагдайларда чогуу алгандагы төлөм милдеттенмелеринин көбүн түзүүгө жөндөмдүү катышуучунун жана анын аффилирленген катышуучусунун дефолту менен чектелбегендигин кошо алганда) бул түшүнүктү түзүү үчүн төлөм системасы же баалуу кагаздар боюнча эсептешүү системасы колдонот?</p>	
	<p>7.3.2. Төлөм системасы же Баалуу кагаздар боюнча эсептешүү системасынын ордун жабуусун талап кылуучу ар бир валютада ликвиддүүлүктүн таңсыктыгынын эсептешүү көлөмү кандай?</p>	
	<p>5-негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын ликвиддүүлүк ресурстарынын талаптарына жооп берүүчү ликвиддүүлүктүн эң аз ресурстары жөнүндө талаптарга жооп берүүчү талаптарды алкаруу максатында ар бир валютада кредиттик линияларда белгиленген, валюталык своптордо белгиленген жана РЕПО тастыкталган борбордук банкта – акча депозиттеринен - эмитентте жана кредит берүүгө жөндөмдүү банктарда, ошондой эле жогорку ликвиддүү күрөөлүк камсыздоодо, депозитарийлерде жана инвестицияларда турат. Алар каржылоо жөнүндө алдын-ала келишилген жана жогорку ишенимдүү бүтүмдөрдөн улам так акча каражаттарына жеңил жеткиликтүү болуучу жана тез конвертацияланган катары эсептелүүчү, ал эмес экстремалдык, бирок мүмкүн болуучу рыноктук жагдайларда. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы борбордук банк-эмитентте кадимки кредитке карата пайдаланууга ээ болсо, финансы рыногунун инфраструктурасы мындай пайдалануу мүмкүнчүлүгүн (жана борбордук банк менен келишилген башка тиешелүү бүтүмдөрдү) тиешелүү борбордук банкта күрөө үчүн жарактуу боло турган талаптардын эң аз бөлүгү катары санаого тийиш. Мындай бардык ресурстар зарылчылыгына жараша жеткиликтүү болууга тийиш.</p>	
	<p>Уруксат берилген ликвиддүү ресурстардын көлөмү жана курамы</p>	
	<p>7.5.1. Финансы рыногунун инфраструктурасындагы анын ар бир валютадага квалификациялык ликвиддүү ресурстарынын көлөмү жана курамы кандай? Финансы рыногунун инфраструктурасынын колдонуусуна бул ликвиддүү ресурстар кантип жана кайсы убакытка жеткиликтүү болот?</p>	
	<p>Квалификациялык ликвиддүү ресурстардын пайдалануу мүмкүнчүлүгү жана ордунун жабылышы</p>	

	<p>7.5.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы дароо колдонуу мүмкүнчүлүгү бар күрөөлүк камсыздоону жана акча каражаттарына инвестицияларды которуу үчүн каржылоонун кандай макулдашылган механизмдерин колдонот? Бул механизмдер экстремалдуу, бирок болжолдуу рынокток шарттарда жогорку ишенимдүү болорун финансы рыногунун инфраструктурасы кантип аныктаган? Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн ликвиддүү ресурстарына жеткиликтүү болушунан кандайдыр бир потенциалдуу тоскоолдуктарды таптыбы?</p>		
	<p>7.5.3. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы үзгүлтүксүз негизде борбордук банк-эмитентте кредитке карата жеткиликтүүлүккө ээ болсо, анда анын бул валютада эң аз ликвиддүү ресурстары тууралуу талаптарга туура келүү максатында карыз алуу боюнча мүмкүнчүлүгү канчалык?</p>		
	<p>7.5.4. Финансы рыногунун инфраструктурасынын квалификациялуу ликвиддүү ресурстарынын өлчөмү жана жеткиликтүүлүгү канчалык деңгээлде төлөм милдеттенмелери боюнча өз убагында эсептешүүлөр жүргүзүү үчүн ар бир валютада эң аз ликвиддүү ресурстар тууралуу белгиленген талаптарга туура келет?</p>		
	<p>6-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун институту өзүнүн талаптарына жооп берүүчү ликвиддүү ресурстарына ликвиддүү ресурстардын башка түрлөрү менен толукташы мүмкүн. Бул жагдайда бул ликвиддүү ресурстар болжол менен суроо-талап менен колдонулуучу же милдеттенмелерди аткарыоонун натыйжасында жекече негизде кредиттик линиялар, своптор же РЕПО үчүн күрөөлүк камсыздоо катары жол берилген активдер түрүндө болушу зарыл, ал эмес бул экстремалдуу рынокток шарттарда алдын-ала аныкталган же кепилденеен зор ыктымалдыгы болушу мүмкүн. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы Борбордук банктан жөнөкөй кредитти алуу мүмкүнчүлүгү жок болсо, ал кайсы күрөөлүк камсыздоо тиешелүү банк тарабынан кабыл алынаарын билүүгө тийиш. Анткени, мындай активдер стрессстик жагдайда ликвиддүү болуу ыктымалдыгына ээ.</p>		
	<p>Кошумча ликвиддүү ресурстардын өлчөмү жана курамы</p>		
	<p>7.6.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн жеткиликтүү болгон кошумча ликвиддүү ресурстардын өлчөмү жана курамы канчалык?</p>		
	<p>Кошумча ликвиддүү ресурстардын пайдалануу мүмкүнчүлүгү</p>		

		7.6.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы тиешелүү валютаны алган шартта ишенимдүү негизде экстремалдуу рыноктук шарттарда алдын-ала болжолдонгон жана келипденген болбосо да, күрөөлүк камсыздоо катарында активдер жеңил ишке ашырыла тургандыгы жана алгылыктуулугун камтип жана кандай негизде аныктайт?			
		7.6.3. Бул кошумча активдердин кайсы бөлүгү тиешелүү борбордук банкта потенциалдуу күрөөлүк камсыздоо катары квалификацияланат?			
		7.6.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы квалификациялык ликвиддүү ресурстарды колдонууга чейин же андан тышкары өзүнүн кошумча ликвиддүү ресурстарын кандай жагдайларда колдону алат эле?			
		7.6.5. Финансы рыногунун инфраструктурасынын кошумча ликвиддүү ресурстарынын өлчөмү жана пайдалануу мүмкүнчүлүгү квалификациялуу ликвиддүү ресурстар менен бирге ликвиддүү ресурстарды аныктоо үчүн стресс-тестирлөөнүн программасынан Финансы рыногунун инфраструктурасынын жүрүшүндө ликвиддүүлүктүн керектөөлөрүнө канчалык деңгээлде жооп берет (9-негизги түшүнүктү карагыла.)?			
		7-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы алдын-ала текшерүү жүрөзүзүнүн эсебинен аныктоонун жогорку деңгээлин камсыздоосу зарыл, бул талаптарына жооп берүүгө керектүү ликвиддүү ресурстарды финансы рыногунун катышуучусу же үчүнчү жак болсо, өзүнө кабыл алынаан милдеттемелерди жана аларды коштогон алардын ликвиддүүлүк тобокелдигин жана аларды төсөөнү түшүнүү үчүн зарыл жетиштүү маалыматка ээ болот. Белгилүү бир валютанын ликвиддүүлүк булагынын ишенимдүүлүгүн баалоо үчүн борбордук банкта-эмитентте кредиттин ликвиддүүлүгүнүн булагын алуу мүмкүнчүлүгүн эске алуу зарыл. Финансы рыногунун инфраструктурасы ликвиддүүлүктүн булагында болгон ликвиддүүлүктүн ресурстарынын пайдалануу мүмкүнчүлүгүнүн өзүнүн жол-жобосун тынымсыз тестирлөөгө тийиш.			
		Ликвиддүүлүк булагын тартуу			
		7.7.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы ликвиддүүлүктүн талап кылынучу эң аз квалификациялык ресурстарына туура келиши үчүн булактарды тартуубуз? Финансы рыногунун инфраструктурасынын ликвиддүүлүк булагы болуп ким эсептелет? Үзгүлтүксүз негизде, анын ичинде стресстик абалда ар бир тиешелүү валютада өзүнүн коштолгон ликвиддүүлүк тобокелдигин түшүнүү жана төсөө үчүн канткенде жетишээрлик маалыматка ээ болот?			

	<i>Ликвиддүүлүк булагынын ишенимдүүлүгү</i>	
	7.7.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы ликвиддүүлүктүн ар бир булагы үзүлтүксүз негизде бардык тиешелүү валюталарда каралган талаптарды аткаруу мүмкүнчүлүгүн кантип аныктайт?	
	7.7.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы борбордук банкта-эмитентте кредитке карата ликвиддүүлүк булагынын потенциалдуу пайдалануу мүмкүнчүлүгүн кандайча эске алат?	
	7.7.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы ликвиддүүлүк булагынан өзүнүн ликвиддик ресурстарын өз убагында жана ишенимдүү түрдө тынымсыз кандайча тест жүргүзөт?	
	<i>8-негизги түшүнүк:</i> <i>Борбордук банктагы эсептерден, анын төлөм кызмат көрсөтүүлөрү же баалуу кагаздар боюнча кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалануу мүмкүнчүлүгү бар финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү мүмкүн болгон учурда бул кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдаланышы зарыл.</i>	
	7.8.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы азыркы учурда ар бир борбордук банкта баалуу кагаздар менен байланышкан эсептерге, төлөм кызмат көрсөтүүлөрүнө же кызмат көрсөтүүлөрдү алуу укугуна, ошондой эле ар бир тиешелүү ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө үчүн канчалык деңгээлде пайдалануу мүмкүнчүлүгүнө ээ?	
	7.8.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы төлөмдөрдү жана эсептешүүлөрдү жүргүзүү жана ар бир тиешелүү валютада ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө үчүн тиешелүү борбордук банкта ар бир саналган кызмат көрсөтүүлөрдөн кандай деңгээлде пайдаланат?	
	7.8.3. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы тиешелүү борбордук банктар тарабынан көрсөтүлүүчү кызмат көрсөтүүлөрдөн башкасын колдонсо, анда финансы рыногунун инфраструктурасы анын борбордук банктын кызмат көрсөтүүсүнөн пайдаланууну кеңейтүү жолу аркылуу ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөөнүн сапатын жогорулатуу үчүн потенциалдын канчалык деңгээлде талдап-иликтейт?	
	7.8.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан тиешелүү борбордук банктын кызмат көрсөтүүлөрүн кеңейтүү боюнча кандай (эгер болсо) практикалык жана башка түшүнүктөр бар?	

	<p>9-негизги түшүнүк: Стресс-тесттердин жардамы менен өзүнүн ликвиддүү ресурстарынын жетиштүүлүгүн дайыма тесктен өткөрүүгө жана көлөмүн аныктоого тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы чечимди кабыл алуучу өзүнө тиешелүү органдар алдында отчет берүүнүн так жол-жоболоруна ээ болууга жана ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө системасынын шайкешүүлүгүнө жана корректировкалоосуна баа берүүдө жыйынтыктарды колдонууга тийиш. Стресс-тестирлөөнү жүргүзүү учурунда финансы рыногунун инфраструктурасы стресс-сценарийлердин түрүн эске алуусу зарыл. Сценарийлер баанын волатилдүүлүгүнүн тиешелүү жогорку маанилерин, баа детерминанттар жана кыйыр кирешелер сыяктуу башка рыноктук факторлордун өзгөрүүсүн, ар кайсы мезгил ичинде дефолт учурларынын, каржылоо жана активдер рынокторунда бир учурдагы басымды, ошондой эле ар түрдүү экстремалдуу, бирок мүмкүн болуучу рыноктук шарттарда бир катар стресс-сценарийлердин алдын алууга тийиш. Сценарийлер финансы рыногунун инфраструктурасынын түзүмүн жана ишин эске алууга жана ал үчүн ликвиддүүлүктүн олуттуу тобокелдигин келтирген бардык уюмдарды (мисалы, эсептешүү банктары, ностро агенттери, банктар-депозитарийлер, ликвиддүүлүк провайдерлери жана байланыштуу финансы рыногунун инфраструктурасы), ошондой эле тиешелүү учурларда көп күндүк мезгил камтылууга тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы бардык учурларда өлчөмүн жана ал тарабынан колдоого алынган жалпы ликвиддүү ресурстардын түрүн жөнгө салган башкаруунун тиешелүү механизмдерине ээ болууга жана мыйзам чегинде документ жүзүндө түшүндүрмө берүүгө тийиш.</p>	
	<p><i>Стресс-тестирлөө программасы</i></p> <p>7.9.1. финансы рыногунун инфраструктурасы ар бир валютадагы өзүнүн ликвиддүү ресурстарынын жетиштүүлүк көлөмүн аныктоо жана текшерүү үчүн стресс-тестирлөөнү кандайча колдонот? финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн ликвиддүү ресурстарында канчалык көп стресс-тестирлөө жүргүзөт?</p>	
	<p>7.9.2. финансы рыногунун инфраструктурасынын өз убагында баа берүү жана анын өлчөмүн корректиралоо жана ликвиддүүлүк ресурстарынын курамы жана анын ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө системасын камсыз кылуу максатында алардын чечим кабыл алуу жана анын ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө системасын финансы рыногунун инфраструктурасынын чечимин кабыл алуу органдары алдында ал боюнча стресс-тестирлөөнүн күндөлүк жыйынтыктары жөнүндө отчеттуулук процесси кандай?</p>	

	<i>Стресс-тестирлөөнүн сценарийлери</i>		
	7.9.3. Стресс-тестирлөөдө кандай сценарийлер колдонулат жана белгилүү бир мезгил ичинде баа өзгөрмөлүүлүгүнүн тарыхый маанисинин өсүп жеткен чегинин айкалышын, баа детерминанттары жана кыйыр кирешелүүлүк сыяктуу башка рыноктук факторлордун өзгөрүүлөрүн, мезгилдин көптөгөн ар кандай дефолт учурларына, финансы рыноктору жана активдерине бир эле убакта баасын жасоо, ошондой эле ар кандай экстремалдуу, бирок болжолдуу рыноктук шарттардагы келечектүү стресс-сценарийлердин түрлөрүн кандай деңгээлде карашат?		
	7.9.4. Сценарийлер жана стресс-тесттер финансы рыногунун инфраструктурасынын так төлөм жана эсептешүү түзүмдөрүн (мисалы, айкын убактагы дүң төлөмдөр же нетто негизиндеги мөөнөтү узартылган төлөмдөр; эсептешүү келипдиги же анысы жок; баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы үчүн 1, 2 же 3 «төлөмгө каршы тапшыруу» үлгүсү), ошондой эле финансы рыногунун инфраструктурасы, анын катышуучулары же биргеликте түздөн-түз тарта турган ликвиддүүлүк тобокелдиги кандай деңгээлде эске алышат?		
	7.9.5. Финансы рыногу инфраструктурасына карата бир канча ролдордо чыга турган өзүнчө уюмдар жана алардын аффилирленген компанияларынын мүмкүнчүлүгүн кошо алганда финансы рыногунун инфраструктурасында ал тарабынан төлөм милдеттемелерин өз убагында аткаруусу үчүн анда пайда болгон ликвиддүүлүккө болгон керектөөсүн эске алуу жана өлчөмү жана ликвиддүүлүк тобокелдигинин коштолуш булактарын сценарийлер жана стресс-тестирлөөлөр канчалык деңгээлде эске алышат?		
	<i>Кайра карап чыгуу жана валидация</i>		
	7.9.6. Финансы рыногунун инфраструктурасы стресс-тестирлөөнүн жыйынтыктуулугуна жана ката кетириучүлүккө жана параметрлерге канчалык көп баа берет? Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонуучу стресс-тестирлөө программасы ар кандай жагдайларды, мисалы, баанын позицияларынын көтөрүлүп кетишин жана өзгөрүлмөлүүлүгүн, позициялардын концентрациясын, рыноктук ликвиддүүлүктөгү өзгөрүүлөрдү жана параметрлердин өзгөрүшүн кошо алганда тобокелдик үлгүсүн кандайча эске алат?		
	7.9.7. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн тобокелдикти тескөө үлгүсүнүн өзгөрүлмөлүгүн жүргүзөт? Өзгөрүлмөлүүлүктү канчалык көп жүргүзөт?		

	<p>7.9.8. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдоого алынып жаткан жалпы ликвиддүү ресурстардын көптүгүн жана түрлөрүн жөнгө салуучу тескөөнүн рационалдуу негизи жана тиешелүү механизмдери анын кайсы документинде жана кандай көлөмдө ал тарабынан негизделген?</p>		
	<p>10-ногизги түшүнүк:</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы бүтүм келишилген күнү төлөм милдеттенмелери боюнча өз убагында төлөмдөрдү жүзөгө ашырууга шарт түзүүчү так эрежелерге жана жол-жоболорго, ал эми зарылчылык келип чыккан шартта анын катышуучуларынын өзүнчө же биргеликте милдеттенмелерин аткарган шартта операциялык күн ичинде же көп күндүк эсептешүүлөргө ээ болушу зарыл. Бул эрежелер жана жол-жоболор каралбаган жана потенциалдуу түрдө ликвиддүүлүк таңсыктыгы жабылбаганын эске алышы зарыл жана бүтүм жасалган күнү төлөм милдеттенмелери боюнча эсептешүү шарттары өзгөргөн, баш тартылган же кечиктирил коюудан качууга тийиш. Мындан тышкары, бул эрежелер жана жол-жоболор стресс келип чыккан шартта коопсуз жана ишенимдүү иш алып барууну улантуу үчүн колдоно турган Финансы рыногунун инфраструктурасы ликвиддүүлүк ресурстарын толуктоо процессин аныктоого тийиш.</p>		
	<p>Бүтүм жасалган күнү эсептешүү</p>		
	<p>7.10.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын катышуучулары тарабынан өзүнчө же биргеликте төлөм милдеттенмелери боюнча эсептешүүлөр өз убагында жүзөгө ашырууга ага кандайча эрежелер жана жол-жоболор кандайча жол берет?</p>		
	<p>7.10.2. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору каралбаган жана потенциалдуу жабылбаган ликвиддүүлүк таңсыктыгы, пикири же бүтүм жасалган күнү төлөм милдеттенмелери боюнча эсептешүүлөрдүн кечиктирилгендиги?</p>		
	<p>Ликвиддүүлүк ресурстарын толуктоо</p>		
	<p>7.10.3. Стресстик жагдайдын жүрүшүндө тартылган ликвиддүүлүк ресурстарын толуктоону финансы рыногунун инфраструктурасы эрежелерге жана жол-жоболорго кандайча жол берет?</p>		
	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптеринин аткарылышына берилген жыйынтыкталган баа (5, 4, 3, 2, 1)</p>		
	<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p>		

<p>8-принцип. Эсептешүүлөрдүн жыйынтыкталышы. Финансы рынокторунун инфраструктурасы төлөмдү төлөө күнүнүн акырында эң аз дегенде эсептешүүлөрдүн жыйынтыкталышын камтышы зарыл. Зарыл болгондо же артыкчылык берилген учурларда, операция жүргүзүү күн аралыгында же айкын убакыт ыргагында жыйынтыкталган эсептешүүнү камсыздоосу зарыл.</p>	Төлөм системасы ●	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●		
	<i>Түшүндүрмө</i>				Улуттук банктын баасы
Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:					
<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Эсептешүүлөр жыйынтыкталган учурда финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелерин жана жол-жоболорун так аныктоого тийиш.</p>					
<p><i>Эсептешүүлөрдүн аягына чыккан учур</i></p>					
<p>8.1.1. Кайсы учурда төлөм, которуу тууралуу тапшырма же башка милдеттенме боюнча эсептешүүлөр жыйынтыкталган, башкача айтканда кайтарылып алынгыс жана шартсыз болуп эсептөлүнөт? Эсептешүүлөрдүн аягына чыккан учур документ түрүндө аныкталып, бекитилгенби? Аталган маалымат кантип жана кимге ачылып көрсөтүлөт?</p>					
<p>8.1.2. Төлөөгө жөндөмсүздүк жөнүндө колдонуудагы мыйзамдарды кошпо алганда, финансы рыногунун инфраструктурасынын укуктук негизи жана эрежелери финансы рыногунун инфраструктурасы менен анын катышуучуларынын же катышуучулардын ортосундагы төлөмдүн, которуу жөнүндө тапшырманын же башка милдеттенменин аткарылышын кандай негизде белгилейт?</p>					
<p>8.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы бардык тиешелүү юрисдикцияларда макулдашууга жетишилгендигинин укуктук аныктамасынын кандайча тастыктай алат (мисалы, негиздүү юридикалык корутунду алуу аркылуу)?</p>					
<i>Байланыш болгон шартта аягына чыгуусу</i>					
<p>8.1.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы башка финансы рыногунун инфраструктурасы менен байланыш болгон шартта эсептешүүлөрдүн аягына чыгуусун кантип камсыз кылат?</p>					

	<p>а. Эгерде бул баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы болсо, анда баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы менен тиешелүү учурларда акча түзүүчү боюнча эсептешүүлөр жүргүзүлгөн ири төлөмдөр системасынын ортосунда аягына чыгууда бирдиктүүлүк кантип жетишилген?</p>	
	<p>2-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы жыйынтыкталган эсептешүүнү төлөмдөрдү чечерилген күн аяктаганга чейин кечиктирилбестен, артыкчылык берилген учурларда – эсептешүү тобокелдигин төмөндөтүү үчүн операциялык күн ичинде же айкын убакыт ыргааында жыйынтыкталган эсептешүүнү жүргүзүүгө тийиш. Ири төлөмдөр системасы же баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы дун эсептешүүлөр системасын айкын убакыт ыргааында же эсептешүү күн ичинде мультимедийтик иштеп чыгууда пайдалануу мүмкүнчүлүгүн кароого алууга тийиш.</p>	
	<p>Валюталоо күнүнө жыйынтыкталган эсептешүү</p>	
	<p>8.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын түзүмү валюталоо күнүнө жыйынтыкталган эсептешүүнү (же бүтүм келишилген күнү эсептешүүнү) жүргүзүүгө мүмкүн кылабы? Финансы рыногунун инфраструктурасы жыйынтыкталган эсептешүүнү пландаштырылып жаткан валюталоо күнү аяктаганга чейин кечиктирбестен жүргүзүүнү кантип камсыз кылат?</p>	
	<p>8.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасында жыйынтыкталган эсептешүүнү анын эрежелеринде, жол-жоболорунда жана келишимдеринде каралбаган кийинки жумуш күнүнө жылдыруу учурлары орун алды беле? Эгер жылдыруу финансы рыногунун инфраструктурасынын аракеттеринин натыйжасынан болгон болсо, келечекте ушул сыяктуу жагдайларды болтурбоо үчүн кандай чаралар көрүлгөн?</p>	
	<p>Күн ичинде жана айкын убакыт ыргааында жыйынтыкталган эсептешүү</p>	
	<p>8.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы күн ичинде жана айкын убакыт ыргааында жыйынтыкталган эсептешүүнү камсыз кылып жатабы? Эгерде кылып жатса, кандай негизде? Катшыуучулар жыйынтыкталган эсептешүү жүргүзүлгөндүгү тууралуу кантип маалымдалып жатат?</p>	

<p>8.2.4. Эгерде эсептешүү мультипакеттик иштеп чыгуу аркылуу аткарылууда, топтомдорду өткөрүү интервалы кандай жана кайсы убакыт аралыгында алар иштелип чыгат? Эгерде катышуучу эсептешүү учуруна жетиштүү каражаттарга же баалуу кагаздарга ээ болбосо эмне болот? Транзакциялар кийинки топтомго кошулабы? Эгер кошулса, мындай транзакциялардын статусу кандай жана кайсы учурда алардын аягына чыгышы келип жетет?</p>								
<p>8.2.5. Эгерде эсептешүүлөр күн ичинде же айкын убакыт ыргагында жүргүзүлбөсө, ири төлөмдөр системасы же баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ушул режимиңдердин бирин ишке киргизүү мүмкүнчүлүгүн кароого алды беле?</p>		<p>3-негизги түшүнүк. <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы өткөрүлбөөн төлөмдөр, аткарылбай калган төлөм тапшырмалар же башка милдеттенмелер катышуучу тарабынан кайтарып алууга болбой турган учурду так аныктоого тийиш.</i></p>	<p>8.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы өткөрүлбөгөн төлөмдөр, аткарылбай калган төлөм тапшырмалар же башка милдеттенмелер катышуучу тарабынан кайтарылып алынбай турган учурда кантип аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы ушул учурдан кийин акцептелген, бирок аткарылбай калган төлөмдөрдү, которуу жөнүндө буйрууларды жана милдеттенмелерди бир таптауу кайтарып алууга тыюу салат?</p>	<p>8.3.2. Кандай жагдайларда эсептешүүгө система тарабынан акцептелген тапшырма же милдеттенме баары бир кайтарылып алынышы мүмкүн (мисалы, кезекке коюлган буйруулар)? Өткөрүлбөй калган төлөмдү же аткарылбай калган төлөм тапшырмасын ким кайтарып алууга укуктуу?</p>	<p>8.3.3. Кандай шарттарда финансы рыногунун инфраструктурасы кайтарып алуунун чектүү мөөнөтүн алып салууга жана узартууга жол берет?</p>	<p>8.3.4. Кайсы документтерде финансы рыногунун инфраструктурасы ушул маалыматты аныктайт? Аталган маалымат кантип жана кимге ачып көрсөтүлөт?</p>	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>

<p>9-принцип. Акчалай эсептешүүлөр. Финансы рыногунун инфраструктурасы, эгерде мындай мүмкүнчүлүк жана каражаттар бар болсо, борбордук банктын каражаттарында акчалай эсептешүүлөрдү жүзөгө ашырууга тийиш. Эгерде борбордук банктын каражаттары пайдаланылбаса, финансы рыногунун инфраструктурасы коммерциялык банктардын каражаттарын пайдалануу менен келип чыккан кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдигин азайтууга жана катуу контролдукка алууга тийиш.</p>	Төлөм системасы ●	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●			
	<p><i>Кыскача маалымат</i></p>				Улуттук банктын баасы	
	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>				ФРИ баасы	
	<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Кредиттик тобокелдикке жана ликвиддүүлүк тобокелдигине жол бербөө максатында, финансы рыногунун инфраструктурасы эгерде мүмкүнчүлүк жана мындай каражаттар бар болсо, борбордук банктын акчаларында жүргүзүүгө тийиш.</p>					
	<p>9.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы акчалай эсептешүүлөрдү кантип жүргүзүүсү зарыл? Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы мультивалюталык эсептешүүлөрдү жүргүзсө, ал ар бир валютада акчалай эсептешүүлөрдү кантип жүзөгө ашырып жатат?</p>					
	<p>9.1.2. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы борбордук банктын акчаларында эсептешүүлөрдү жүргүзсө, анда эмнеге?</p>					
	<p><i>2-негизги түшүнүк.</i> Эгерде борбордук банктын акчалары пайдаланылбаса, финансы рыногунун инфраструктурасы төмөн кредиттик тобокелдик же ликвиддүүлүк тобокелдиги менен айырмаланган же ага ээ болбогон эсептешүү активди пайдалануу менен акчалай эсептешүүлөрдү жүргүзүүгө тийиш.</p>					
	<p>9.2.1. Эгерде борбордук банктын акчалары пайдаланылбаса, финансы рыногунун инфраструктурасы акчалай эсептешүүлөр үчүн колдонулуучу эсептешүү активдеринин кредиттик тобокелдиктерин жана ликвиддүүлүк тобокелдигине кандай негизде баа бере алат?</p>					

	<p>9.2.2. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы коммерциялык банктын акчаларында эсептешүүнү жүргүзсө, финансы рыногунун инфраструктурасы эсептешүү банктарын кантип тандап алат? Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулуучу тандоонун өзгөчө критерийлери кандай?</p>	
	<p>3-негизги түшүнүк. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы эсептешүүлөрдү коммерциялык банктын акчаларында жүргүзсө, анда ал коммерциялык эсептешүү банктар тарабынан келип чыккан кредиттик тобокелдиктерди жана ликвиддүүлүк тобокелдиктерин контролдоого, тескөөгө жана чектөөгө тийиш. Атап айтканда, финансы рыногунун инфраструктурасы өз эсептешүү банктары үчүн алардын ишин жөнгө салуу жана көзөмөлдөө тартибин, кредит төлөө жөндөмдүүлүгүн, капиталдаштырууну, ликвиддүүлүккө кирүү мүмкүнчүлүгүн жана операциялык ишенимдүүлүктү эске алган катуу критерийлерди белгилөөгө жана ушул критерийлердин сакталышына контролдукту жүргүзүүгө тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы коммерциялык эсептешүү банктарынын кредиттик тобокелдиктеринин жана ликвиддүүлүк тобокелдиктеринин концентрацияларына мониторинг жана тескөөнү жүзөгө ашырууга да тийиш.</p>	
	<p>9.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы эсептешүү банктарына карата колдонулуучу жана алардын тандоосуна тиешелүү критерийлердин сакталышына мониторингди кантип жүргүзөт? Мисалы, финансы рыногунун инфраструктурасы алардын ишин жөнгө салууну жана көзөмөлдөөнү, алардын кредит төлөө жөндөмдүүлүгүнө, капиталдаштыруусуна, ликвиддүүлүккө кирүү мүмкүнчүлүгүнө жана операциялык ишенимдүүлүгүнө кантип баа берет?</p>	
	<p>9.3.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы кантип коммерциялык эсептешүү банктары тарабынан түзүлүүчү өз кредиттик тобокелдигине жана ликвиддүүлүк тобокелдигине мониторингди жүргүзөт, тескөөгө алат жана чектейт? Финансы рыногунун инфраструктурасы ушул банктар менен байланышкан кредиттик тобокелдиктин жана ликвиддүүлүк тобокелдигинин концентрацияларына кантип мониторинг жүргүзөт жана аны тескөөгө алат?</p>	
	<p>9.3.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы өз потенциалдык чыгым тартууларын жана ликвиддүүлүк тартыштыгын, ошондой эле ири эсептешүү банкынын төлөөгө жөндөмсүз болгон учурда, өз катышуучуларынын потенциалдык чыгым тартууларына жана ликвиддүүлүк тартыштыгына кандай негизде баа берет?</p>	

	<p>4-негизги түшүнүк.</p> <p>Эгерде Финансы рыногунун инфраструктурасы өздүк китептер боюнча акчалай эсептешүүлөрдү жүрүзөт, ал өз кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдикти азайтууга жана так контролдоого тийиш.</p>					
	<p>9.4.1. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы өз китептери боюнча акчалай эсептешүүлөрдү жүрүзүп жатса, ал өз кредиттик тобокелдигин жана ликвиддүүлүк тобокелдигин кантип азайтып, катуу контролдукка алат?</p>					
	<p>5-негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын эсептешүү банктар менен юридикалык макулдашуусу айрым эсептешүү банктарынын китептери боюнча которуулар качан жүргүзүлөрү, которуулар аткарылгандан кийин жыйынтыкталган болуп саналары, ошондой эле алынган каражаттар мүмкүнчүлүккө жараша болушунча тезирээк чегерилүүгө тийиш экендигин, ал эми идеалдуу учурда – финансы рыногунун инфраструктурасына жана анын катышуучуларына кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдигин төскөө мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу үчүн операциялык күн ичинде так белгилөөгө тийиш.</p>					
	<p>9.5.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эсептешүү банктар менен юридикалык макулдашуулар которууларды жүзөгө ашырууда которуулар аларды өткөрүүдө акыркы болушун жана алынган каражаттар чегерилишин белгилейби?</p>					
	<p>9.5.2. Алынган каражаттар күн аяктаганга чейин кечиктирилбестен которулуп жатабы? Эгер которулбаса, эмнеге? Алар күн ичинде которулуп жатабы? Эгер которулбаса, эмнеге?</p>					
	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>					
	<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p>					
	<p>10-принцип. Иш жүзүндө сунуштоо.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы айкын инструменттерди же товарларды сунуштоо боюнча өзүнүн милдеттенмелерин так аныктоого, иш жүзүндө сунуштоого байланыштуу тобокелдиктерди аныктоого, контролдоого жана төскөөгө тийиш.</p>	<table border="1"> <tr> <td>Төлөм системасы •</td> <td>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</td> <td>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</td> </tr> </table>	Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •	
Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •				

Кыскача маалымат	ФРИ баасы	Улуттук банктын баасы
Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:		
<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери инструменттерди жана товарларды иш жүзүндө сунуштоо боюнча анын милдеттенмелерин так аныктоого тийиш.</i></p>		
<p>10.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы кайсы класстагы активдерди иш жүзүндө сунуштоо үчүн кабыл алат?</p>		
<p>10.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы физикалык инструменттерди жана товарларды сунуштоого карата өз милдеттенмелерин жана милдеттерин кандай негизде аныктайт? Бул милдеттер кандай негизде аныкталып, документ түрүндө бекитилген? Ушул документтер кимге ачып көрсөтүлөт?</p>		
<p>10.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулар тарабынан иш жүзүндө сунуштоолорду жүзөгө ашыруунун милдеттенмелерин жана жол-жоболорун түшүнүүсүн кандай негизде камсыз кылат?</p>		
<p><i>2-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы инструменттердин же товарлардын сакталышы жана иш жүзүндө сунушталышы менен байланышкан тобокелдиктерди жана чыгымдарды аныктоого, контролдоого жана аларды тескөөгө тийиш.</i></p>		
<p>10.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы инструменттерди же товарларды сакталышы жана сунушталышы менен байланышкан тобокелдиктерди жана чыгымдарды кантип аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы кандай тобокелдиктерди жана чыгымдарды аныктаган?</p>		
<p>10.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы инструменттерди же товарларды сакталышы жана сунушталышы менен байланышкан аныкталган тобокелдиктерге жана чыгымдарга мониторинг жүргүзүү жана аларды тескөө үчүн кандай процесстерди, жол-жоболорду жана контролдоо ыкмаларын колдонот?</p>		

<p>10.2.3. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы товарларды алуучулар-катышуучулар менен сунуштоо боюнча милдеттенмелерге ээ болгон катышуучуларды бириктире алса, кандай жагдайларда ишке ашышы мүмкүн жана коштоп жүрүүчү эрежелер жана жол-жоболор кандай? Сунуштоо боюнча юридикалык милдеттенмелер эрежелерде жана коштоп жүрүүчү келишимдерде так чагылдырылган беле?</p>	<p>10.2.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын катышуучуларынын сунуштоо боюнча артыкчылыгына мониторингди кандай негизде жүргүзөт жана эгер бул максатка ылайыктуу келсе, катышуучуларда иш жүзүндө сунуштоо боюнча алардын милдеттенмелерин аткаруу үчүн зарыл системалардын жана ресурстардын болуусун камсыз кылат?</p>	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>	<p>11-принцип. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи коопсуздукту камсыз кылууга, баалуу кагаздарды сактоого жана берүүгө байланыштуу тобокелдиктерди кыскартууга жана тескөөнү жүзөгө ашырууга мүмкүндүк берген эрежелерди жана жол-жоболорду аныктоого тийиш. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи аларды документ тариздөөсүз өткөрүп берүү үчүн иммобилизацияланган же дематериализацияланган формада сактоого тийиш.</p>	<p>Төлөм системасы ●</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●</p> <p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p>	<p>ФРИ баасы</p>	<p>Болжолдонгон негизги түшүнүктөр:</p> <p><i>Кыскача маалымат</i></p>
---	---	--	---	---	--------------------------	---	------------------------------	------------------	---

		<p>1-негизги түшүнүк. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи талаптагыдай эрежелери, жол-жоболору жана контролдоо каражаттары, анын ичинде эмитенттердин жана баалуу кагаздардын ээлик кылуучуларынын укуктарын коргоого мүмкүн кылган эсепке алуунун ишенимдүү ыкмаларына ээ болууга, санкцияланбаган түзүүгө же баалуу кагаздарды жоготууга каршы аракеттенүүгө жана анда жайгашкан баалуу кагаздардын эмиссиясын мезгил-мезгили менен жана жок дегенде күндөлүк сальттырууну жүргүзүүгө тийиш.</p>	
		<p>Эмитенттердин жана баалуу кагаздардын ээлик кылуучуларынын укуктарын коргоо</p>	
		<p>11.1.1. Эмитенттердин жана баалуу кагаздардын ээлик кылуучуларынын укуктары баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи тарабынан колдонулуучу эрежелер, жол-жоболор жана контролдоо ыкмалары менен кандай негизде корголгон?</p>	
		<p>11.1.2. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи тарабынан колдонулуучу эрежелер, жол-жоболор жана контролдоо ыкмалары катышуучулардын атынан ал ээлик кылган баалуу кагаздар анын китебинде талаптагыдай эсепке алынып, баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи тарабынан көрсөтүлүүчү башка кызмат көрсөтүүлөр менен байланышкан тобокелдиктерден корголушу үчүн кандай негизде камсыз кылат?</p>	
		<p>11.1.3. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи бухгалтердик эсептин ишенимдүү тажрыйбасын болуусун кандай негизде камсыз кылат? Аудиттин жүрүшүндө кардардын укуктарын ишке ашыруу үчүн баалуу кагаздардын жетиштүү санынын болушуна текшерүү жүргүзүлөбү? Баалуу кагаздардын сакталышын камсыз кылуу үчүн колдонулуучу ички контролдуктун жол-жоболоруна жана ыкмаларына экспертиза жүргүзүү үчүн канча убакытта бир жолу комплекстик аудит өткөрүлүүдө?</p>	
		<p><i>Баалуу кагаздарды санкцияланбаган түзүүгө же алып салууга жол бербөө</i></p>	
		<p>11.1.4. Баалуу кагаздарды түзүүгө жана алып салууга уруксат берүүчү баалуу кагаздардын борбордук депозитарийинин ички жол-жоболору кандай?</p>	
		<p><i>Баалуу кагаздардын чыгарылышын мезгил-мезгили менен салыштыруу</i></p>	

		11.1.5. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийинде турган ар бир эмитенттин (же анын эмиссиондук агенттин) чыгарылган баалуу кагаздарынын жалпы санын мезгил-мезгили менен (жок дегенде күн сайын) салыштырууну жүргүзөбү? Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ал таарабынан катталган белгилүү бир чыгарылыштагы баалуу кагаздардын жалпы саны баалуу кагаздардын борбордук депозитарийинин китептеринде эсепке алынуучу баалуу кагаздардын санына тең болушун кантип камсыз кылат?			
		11.1.6. Эгерде баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи анын китебинде эсепке алынуучу чыгарылыштын расмий регистратору болуп саналбаса, баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи өз жазууларын расмий регистратордун жазуулары менен кандай негизде салыштырууну жүзөгө ашырат?			
		2-негизги түшүнүк. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздардын эсептеринде овердрафттардын жана дебеттик калдыктарынын болушун тыюу салууга тийиш.			
		11.2.1. Кандай негизде баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздардын эсептеринде овердрафтты жана дебеттик калдыктардын келип чыгышын алдын алат?			
		3-негизги түшүнүк. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи аларды документ тариздөөсүз өткөрүп берүү үчүн имобилизацияланган же дематериализацияланган формада сактоого тийиш. Зарыл болгон шартта баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздардын имобилизациялоонун жана дематериализациялоонун түрткү берүүлөрүн түзүүгө тийиш.			
		11.3.1. Баалуу кагаздар дематериализацияланган формада чыгарылабы жана эсепке алынабы? Баалуу кагаздардын канча пайызы дематериализацияланган жана транзакциялардын жалпы көлөмүнүн канча пайызы ушул баалуу кагаздарга тиешелүү?			
		11.3.2. Эгерде баалуу кагаздар жеке күбөлүктөр түрүндө чыгарылса, аларды имобилизациялоо жана аларга ээлик кылууга жол берүү жана аларды документ тариздөөсүз которуу мүмкүнбү? Баалуу кагаздардын канча пайызы имобилизацияланган жана транзакциялардын жалпы көлөмүнүн канча пайызы ушул баалуу кагаздарга тиешелүү?			
		11.3.3. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздардын имобилизациялоосун жана дематериализациялоосун кандай негизде түрткү берет (эгерде мындай түрткү берүүлөр колдонулса)?			

		<p>4-негизги түшүнүк. <i>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи активдерди депозитардык тобокелдиктен анын мыйзам чыгаруу базасына каршы келбеген тиешелүү эрежелердин жана жол-жоболордун жардамы менен коргоого тийиш.</i></p>	
		<p>11.4.1. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийинин эрежелери жана жол-жоболору активдерди депозитардык тобокелдиктен, анын ичинде баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи тарабынан жол берилген кайдыгерлик, активдерди мыйзамсыз пайдалануу, жасалмалоо, сапатсыз тескөө, шайкеш эсепке албоо же катышуучулардын өз баалуу кагаздарына укуктарын коргоого жөн-демсүздүгүнөн улам келип чыккан чыгым тартуу тобокелдигинен кантип коргойт?</p>	
		<p>11.4.2. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи аталган эрежелер жана жол-жоболор укуктук негизге каршы келбейт экендигин кандай аныктайт?</p>	
		<p>11.4.3. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздарды мыйзамсыз ыйгарып алуулардан, жок кылуудан жана уурдалып кетишинен (мисалы, камсыздандыруу жана компенсациянын башка схемалары) коргоо үчүн башка дагы кандай ыкмаларды (эгерде болгон болсо) колдонот?</p>	
		<p>5-негизги түшүнүк. <i>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи жеке активдеринин жана баалуу кагаздарынын анын катышуучуларынын активдеринен жана баалуу кагаздарынан сегрегацияланышын камсыз кылган ишенимдүү системаны пайдаланууга тийиш. Эгерде бул мыйзам чыгаруу базасына каршы келбесе, баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи катышуучу кардарларга таандык болгон баалуу кагаздардын катышуучулардын китептеринде сегрегацияланышын ыкчам камсыз кылууга жана активдерди кардарларга өткөрүп берүүдө көмөк көрсөтүүгө тийиш.</i></p>	
		<p>11.5.1. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийинде сегрегациянын кандай механизмдери бар? Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи жеке активдеринин жана анын катышуучуларынын баалуу кагаздарынын сегрегацияланышын кантип камсыз кылат? Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи сегрегацияны катышуучулардын баалуу кагаздарында кантип камсыз кылат?</p>	
		<p>11.5.2. Эгерде бул укуктук негизге каршы келбесе, баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи кантип катышуучу кардарларга таандык болгон баалуу кагаздардын сегрегацияланышын катышуучунун китебинде техникалык жактан камсыз кыла алат? Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи кардарлардын эсебинен башка катышуучуларга которууга кандай негизде өбөлгө түзөт?</p>	

	<p>6-негизги түшүнүк. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ал иш алып бара алган иштин башка багытта- ры боюнча өз тобокелдиктерин аныктоого, өлчөөгө, контролдоого жана тескөөгө тийиш. Ушул тобокелдиктерди изилдөө үчүн кошумча механизмдерди пайдалануу талап кылынат.</p>		
	<p>11.6.1. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздар менен эсептешүүлөрдү жо- оптуу сактоо жана администрлөө кызмат көрсөтүүлөрүнөн тышкары, башка кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштап жатабы? Эгер сунуштаса, кайсыларды?</p>		
	<p>11.6.2. Эгерде баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи баалуу кагаздар менен эсеп- тешүүлөрдү жооптуу сактоо жана администрлөө кызмат көрсөтүүлөрүнөн тышкары, башка кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаса, ал потенциалдуу кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелди- гин кошо алганда, иштин ушул түрлөрү тарабынан түзүлүүчү тобокелдиктерди кандай негизде анык- чыккан шартта, баалуу кагаздарды жооптуу сактоого алуу кызмат көрсөтүүсүн аны тескөө кызматына юридикалык жактан так бөлүп чектөө да талап кылынат?</p>		
	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>		
	<p>12-принцип. Наркка алмаштыруунун эсептешүү системалары. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы өз ара байланышкан эки милдеттенмелерге ээ бүтүмдөр боюн- ча (мисалы, баалуу кагаздар менен бүтүмдөр же валюталык бүтүмдөр) эсептешүүлөрдү жүзөгө ашырса, анда ал бир милдеттенме боюнча акыркы эсептешүүлөрдү башка милдеттенме боюнча акыркы эсептешүүлөрдөн кийин жүргүзүү менен принципалдын тобокелдигин алып салууга тийиш.</p>		
	<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбор- дук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
	<p><i>Кыскача маалымат</i></p>		
	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p>	<p>ФРИ баасы</p>

<p>1-негизги түшүнүк.</p> <p>Наркка алмаштыруунун эсептешүү системасынан болуп саналган финансы рыногунун инфраструктурасы, эгер финансы рыногунун инфраструктурасы эсептешүүлөрдү брутто же нетто негизинде, ошондой эле аягына чыгуу учурунан жүргүзүп жаткандыгына карабастан, ал менен өз ара байланыштуу милдеттенме боюнча жыйынтыкталган эсептешүүнү жүргүзүлгөн күндө гана бир милдеттенме боюнча жыйынтыкталган эсептешүүнүн жүргүзүлүшүн камсыз кылуу менен принципал тобокелдигин болтурбоого тийиш.</p>	<p>12.1.1. финансы рыногунун инфраструктурасынын юридикалык, келишимдик, техникалык баасы жана анын тобокелдиктерди тескөө системасы, тиешелүү финансылык инструменттер боюнча жыйынтыкталган эсептешүү принципал тобокелдигин болтурбоону кандай негизде камсыз кылат? Кайсы жол-жоболор бир милдеттенме боюнча жыйынтыкталган эсептешүү өз ара байланыштуу милдеттенме боюнча жыйынтыкталган эсептешүүнү жүргүзгөн учурда гана жүзөгө ашырылышы камсыз кылат?</p>	<p>12.1.2. Өз ара байланыштуу милдеттенмелер – дүңүнөн алганда (бүтүм үчүн бүтүм) же нетто негизинде кандайча эсептелинет?</p>	<p>12.1.3. Өз ара байланыштуу милдеттенмелер боюнча эсептешүүнүн аягына чыгышы бир убакта болуп саналабы? Эгерде саналбаса, эки милдеттенме боюнча аягына чыгуу учуру кандай? Эки милдеттенме боюнча блокко коюу менен жыйынтыкталган эсептешүүнүн ортосунда убакыттын ин-тервалы азайтылганбы? Блокировкаланган активдер үчүнчү жактардын талаптарынан корголгонбу?</p>	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>	<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p>	<p>13-принцип. Катышуучу тарабынан милдеттенмелерди аткарбоого тиешелүү эрежелер жана жол-жоболор.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучу тарабынан милдеттенмелерди аткарган учурда башкаруунун натыйжалуу жана так аныкталган эрежелерине жана жол-жоболоруна ээ болууга тийиш. Бул эрежелер жана жол-жоболор финансы рыногунун инфраструктурасы чыгымдарды жана ликвиддүүлүк тартыштыгын азайтуу жана өз милдеттенмелерин аткарылышын улантуу үчүн өз убагында чараларды кабыл алынышынын кепилдик берүү үчүн иштелип чыгууга тийиш.</p>
<p>Төлөм системасы ●</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●</p>				

Кыскача маалымат	ФРИ баасы	Улуттук банктын баасы
<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>		
<p>1-негизги түшүнүк.</p>		
<p>Финансы рыногунун инфраструктурасы, ага катышуучу тарабынан милдеттенмелерин аткаарбаган учурда, өз милдеттенмелерин аткарууга мүмкүн кылган жана милдеттенмелерди аткааргандан кийин ресурстарды толтуруу тартибин аныктаган милдеттенмелерди аткаарбай калуу кесепеттерин жуюу эрежелерине жана жол-жоболоруна ээ болууга тийиш.</p>		
<p>Милдеттенмелерди аткаарбай калуу кесепеттерин жуюу эрежелери жана жол-жоболору</p>		
<p>13.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору дефолттуу окуясына (катышуучунун финансылык сыяктуу эле, операциялык дефолтунун да) жана дефолтту аныктоо ыкмасына так аныктама бере алабы? Бул окуялар кантип аныкталат?</p>		
<p>13.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору кандай негизде катышуучунун дефолтунун төмөнкү негизги аспектилерин жөнгө сапат:</p>		
<p>а) дефолт жарыялаган шартта финансы рыногунун инфраструктурасы көрүшү мүмкүн иш-ара-кеттер;</p>		
<p>б) иш-аракеттер канчалык деңгээлде автоматташтырылган же ашыкча болуп саналат;</p>		
<p>в) кадимки эсептешүү тажрыйбасындагы өзгөрүүлөр;</p>		
<p>г) иштеп чыгуунун ар кандай баскычтарындагы транзакцияларды тескөө;</p>		
<p>д) жеке транзакцияларга, кардарлардын транзакцияларына жана эсептерине карата күтүлүүчү режим;</p>		
<p>е) иш-аракеттердин ыктымал болгон ырааттуулугу;</p>		
<p>ж) өз милдеттенмелерин аткарып жаткан катышуучуларды кошо алганда, ар кандай тараптар-дын ролдору, милдеттенмелери жана милдеттери;</p>		
<p>з) дефолттуу таасирин жеңилдетүү үчүн жигердештирилиши мүмкүн болгон башка механизмдер-дин болушу?</p>		
		<p>Финансылык ресурстарды пайдалануу</p>

	13.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору келип чыккан чыгымдардын ордун жабуу жана ликвиддүүлүктү камсыздоо боюнча мүмкүнчүлүгүн кошо алганда, дефолттон улап келип чыккан ликвиддүүлүк тартыштыгын четтетүү максатында бөлүнгөн финансылык ресурстарды кандайча дароо өздөштүрүүгө мүмкүнчүлүк түзөт?		
	13.1.4. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору кандай негизде финансылык ресурстарды пайдалануу тартибин жөнгө салат?		
	13.1.5. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору дефолттон кийин ресурстардын толтурулушун кандай негизде жөнгө салат?		
	2-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын эрежелеринде каралган тиешелүү дискрециондук жол-жоболорду кошо алганда, милдеттенмелердин аткарылбай калышы кесепеттерин жоюу эрежелерин жана жол-жоболорун колдонууга жакшы даярдык керүүгө тийиш.		
	13.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын жетекчиси милдеттенмелердин аткарылбай калышы кесепеттерин жоюу боюнча ички пландары, так аныкталган ролу жана милдеттери барбы? Бул пландар кандай?		
	13.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы жөнгө салуу, көзөмөлдөө жана байкоо органдарын кошо алганда, бардык кызыктар тараптарды өз убагында маалымдоо үчүн кайсы коммуникациялык жол-жоболорду пайдаланат?		
	13.2.3. Дефолт болгон учурда башкаруу боюнча ички пландар канча убакытта бир жолу кайра кароого алынат? Ушул пландарда каралган башкаруу таасирлерин (чаралары) кандай?		
	3-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы милдеттенмелердин аткарылбай калуу кесепеттерин жоюу эрежелеринин жана жол-жоболорунун негизги аспектилерин аныкка чыгарууга тийиш.		

	<p>13.3.1. Катышуучулар дефолт болгон учурда башкаруу боюнча финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелеринин жана жол-жоболорунун негизги аспектилери кандай негизде ачыкка чыгарылат? Кандай негизде алар жөнгө салат:</p> <p>а) ушул аракеттер көрүлүшү мүмкүн болгон жагдайлар;</p> <p>б) ушул аракеттерди ким көрүүгө укуктуу;</p> <p>в) өздүк сыяктуу эле, кардардык позицияларга, каражаттарга жана активдерге да карата режимди кошо алганда, көрүлүүчү иш-аракеттердин көлөмү;</p> <p>г) өз милдеттенмелерин аткарган катышуучулардын алдында финансы рыногунун инфраструктурасынын милдеттенмелерин жөнгө салуу боюнча механизмдер;</p> <p>д) эгерде катышуучу менен кардарлардын ортосунда тике мамилелер – дефолтто турган катышуучулардын алардын кардарларынын алдында милдеттенмелерин жөнгө салууга өбөлгө түзгөн механизмдер болсо?</p>	
	<p>4-негизги түшүнүк.</p> <p><i>Финансы рыногунун инфраструктурасы өз катышуучуларын, компетеннттүү органдарды жана башка кызыкдар тараптарды жоюу жол-жобосун кошо алганда, милдеттенмелерди аткарабаган шартта, финансы рыногунун инфраструктурасынын жол-жоболорун тестирилөөгө жана талдап-ишкитөөгө тартууга тийиш. Мындай тестирилөө жана талдап-ишкитөөлөр жок дегенде жылына бир жолу же аларды колдонуу мүмкүнчүлүгүнө жана натыйжалуулугуна ишенүү үчүн эрежелердин жана жол-жоболордун олуттуу өзгөрүшүнөн кийин жүргүзүлүүгө тийиш.</i></p>	
	<p>13.4.1. Кандай негизде финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучуларды жана башка кызыкдар тараптарды дефолт болгон учурда башкаруу боюнча финансы рыногунун инфраструктурасынын жол-жоболорун тестирилөөгө жана кайра карап чыгууга тартат? Кандай мезгилдүүлүк менен тесттер жана кайра кароолор өткөрүлүүдө? Тесттердин жыйынтыктары кандай негизде пайдаланылууда? Директорлор кеңешин, тобокелдик боюнча комитетин жана компетеннттүү органдарды жыйынтыктар менен кандай негизде тааныштырылат?</p>	
	<p>13.4.2. Катышуучулардын потенциалдуу дефолтунун кайсыл жол-жоболорун жана сценарийлерин тесттер камтыйт? Финансы рыногунун инфраструктурасы анын катышуучулары тарабынан жандандыруу жана кайра уюштуруу режиминин киргизилишин кандай деңгээлде тестирилейт?</p>	
	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>	

<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш–көрсөтмөлөр</p> <p>15-принцип. Жалпы коммерциялык тобокелдик. Финансы рыногунун инфраструктурасы жалпы коммерциялык тобокелдикти аныктоого, контролдоого жана тескөөгө жана ал бул чыгымдар иш жүзүндө орун алган учурда иштеп жаткан ишкана катары операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашырууну уланта алышы үчүн өздүк каражаттарынын эсебинен каржылануучу жана потенциалдуу жалпы коммерциялык чыгымдардын ордун жабуу үчүн жетиштүү болгон ликвиддүү таза активдерге ээ болууга тийиш. Мындан тышкары, таза ликвиддүү активдер орчундуу операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү калыбына келтирүүнү же тартипке салынган аякталышын камсыз кылуу үчүн жетиштүү болууга тийиш.</p>	
<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p> <p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
<p>Кыскача маалымат</p>	
<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>	
<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы бизнес-стратегияны шайкеш ишке ашырбоодон, терс акча агымдарынан же күтүлбөгөн жана өтө жоворку операциялык чыгашалардан улам жоголууларды кошо алганда, жалпы коммерциялык тобокелдикти аныктоо, мониторинг жүргүзүү жана тескөө үчүн башкаруунун жана контролдоонун ишенимдүү системаларына ээ болууга тийиш.</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p> <p>ФРИ баасы</p>
<p>15.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн жалпы коммерциялык тобокелдиктерин кандай негизде аныктайт? Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан кайсыл жалпы коммерциялык тобокелдиктер аныкталган?</p>	
<p>15.1.2. Кандай негизде финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн жалпы коммерциялык тобокелдиктерине өзгүлтүксүз негизде мониторинг жүргүзөт жана тескөөгө алат? Финансы рыногунун инфраструктурасынын коммерциялык тобокелдиктерине баа берүү акча каражаттарынын жана капиталынын жылышына потенциалдуу таасир этүүсүн эске алабы (жеке финансы рыногунун инфраструктурасы болсо)?</p>	

	<p>2-негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы орчундуу операцияларды аткарууну жана жалпы коммерциялык чыгым тартууларды тарткан учурда гана иштеп жаткан ишкана катары орчундуу кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоону улантуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болуу үчүн өздүк капиталынын (жөнөкөй акциялар, ачык камдар жана башка бөлүштүрүлбөөгөн пайда сыяктуулар) эсебинен каржылануучу таза ликвиддүү активдерге ээ болууга тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы ээ болууга тийиш болгон өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу таза ликвиддүү активдердин өлчөмү анын жалпы коммерциялык тобокелдигинин багыты жана эгер мындай чаралар көрүлсө, олуутуу операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү калыбына келтирүүнү же тартылкка салынган аякталышын камсыз кылуу үчүн зарыл болгон убакыттын узактыгы менен аныкталууга тийиш.</p>		
	<p>15.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы, эгерде ал жалпы коммерциялык чыгымдарды тарткан учурда иштеп жаткан түзүм катары операцияларды аткарууну жана кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоону улантуу үчүн зарыл болгондугуна жараша өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу таза ликвиддүү активдери барбы?</p>		
	<p>15.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы жалпы коммерциялык тобокелдиктин ордун жабуу үчүн өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу таза ликвиддүү активдердин суммасын кандай негизде эсептейт? Финансы рыногунун инфраструктурасы ишти калыбына келтирүү же олуттуу операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү тартылкка салынып аяктоо үчүн зарыл болгон убакыттын узактыгын жана тиешелүү операциялык чыгымдарды кандай негизде аныктайт?</p>		

	<p>3-негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы калыбына келтирүүнүн же тартпкке салынган жуюунун ишке ашырылуучу планын бекитүүгө жана аны ишке ашыруу үчүн өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу жетиштүү түрдө таза ликвиддуу активдерге ээ болууга тийиш. Өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу финансы рыногунун инфраструктурасынын таза ликвиддуу активдеринин өлчөмү алты ай үчүн күндөлүк операциялык чыгашаларынын өлчөмүнөн кем эмес түзүүгө тийиш. Бул активдер катышуучулардын аткарылбай калган милдеттенмелеринин же финансылык ресурстарды төсөө принциптеринде каралган башка тобокелдиктердин ордун жабуу үчүн зарыл болгон ресурстарга карата кошумча катары саналат. Буга карабастан, тобокелдиктерге негизделген эл аралык стандарттарга ылайык келген капитал, эгер бул капиталдын жетиштүүлүгү жөнүндө талаптарды кайталоодон качуу максатында, зарыл же максатка ылайыктуу болгон тиешелүү учурларда эсепке алынышы мүмкүн.</p>	
	<p><i>Ишти калыбына келтирүү же тартпкке салынган жуюу боюнча план</i></p> <p>15.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын ишти калыбына келтирүү же тартпкке салынган жуюу боюнча план иштелип чыкканбы? Эгерде иштелип чыкса, анда бул планда эмнелер каралган (мисалы, катышуучулар альтернативалуу түзүмгө өтүү же аны түзүү үчүн аткарууга тийиш болгон операциялык, технологиялык жана юридикалык талаптар)?</p>	
	<p><i>Ресурстар</i></p> <p>15.3.2. Аталган планды ишке ашыруу максатында финансы рыногунун инфраструктурасы өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу таза ликвиддуу активдеринин кандай өлчөмүнө ээ? Финансы рыногунун инфраструктурасы планды ишке ашыруу үчүн ушул сумманын жетиштүүлүгүн кандай негизде аныктайт? Ушул өлчөм финансы рыногунун инфраструктурасынын алты ай үчүн кеминде күндөлүк операциялык чыгашаларынын көлөмүн түзбөү?</p>	
	<p>15.3.3. Ресурстар түзүмү коммерциялык тобокелдиктерди жана чыгым тартуулардын ордун жабууга каралган ресурстар катышуучунун дефолтунун ордун жабууга каралган ресурсунан ажыратуу үчүн кандай негизде камсыз кылат?</p>	
	<p>15.3.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы жалпы коммерциялык тобокелдиктердин ордун жабуу үчүн каралган, тобокелдиктерге негизделген эл аралык стандарттарга ылайык келген капиталы барбы?</p>	

		<p>4-негизги түшүнүк. <i>Жалпы коммерциялык тобокелдиктин ордун жабуу үчүн каралган актилер, сценарийлердин кеңири түрүнүн алкааында, анын ичинде алылыксыз рыноктук жасай шарттарында күндөлүк жана пландаштырылып жаткан чыгашалардын ордун жабууга финансы рыногунун инфраструктурасына мүмкүн кылган жогорку сапаттуу жана жетиштүү ликвиддүү активдерге ээ болууга тийиш.</i></p>	
		<p>15.4.1. Өздүк капиталынын эсебинен каржылануучу финансы рыногунун инфраструктурасынын таза ликвиддүү активдеринин курамы кандай? Финансы рыногунун инфраструктурасы аларды рынокто ордун алган алтылыксыз жалдай шарттарында бир аз жоготуу менен же наркын жоготуусуз акча каражаттарына кантип айландыра алат?</p>	
		<p>15.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы өз капиталынын эсебинен каржылануучу учурда ордун алган жана болжолдонуп жаткан операциялык чыгашаларды төлөө үчүн колдонулган таза ликвиддүү активдеринин сапатына баа берип, мониторинг жүргүзүп турабы?</p>	
		<p>5-негизги түшүнүк. <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы, эгер анын өздүк капиталынын өлчөмү белгиленген чекке жакындаган же зарыл болгон суммадан аз болгон учурда, кошумча капиталды тартуу боюнча негизделген планды даярдоого тийиш. Бул план директорлор кеңеши тарабынан жактырылып, туруктуу негизде жаныланып турууга тийиш.</i></p>	
		<p>15.5.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын кошумча капиталды тартуу боюнча план иштелип чыкканбы? Финансы рыногунун инфраструктурасынын кошумча капиталды тартуу боюнча планынын, эгерде анын өздүк капиталы белгиленген чекке жакындаган же андан төмөн болгон учурда негизги мүнөздөмөсү кандай?</p>	
		<p>15.5.2. Кошумча капиталды тартуу боюнча план канча убакытта бир жолу кайра каралып, жаңыланып турат?</p>	
		<p>15.5.3. Финансы рыногунун инфраструктурасынын директорлор кеңешинин (же ушул сыяктуу органынын) кошумча капиталды тартуу боюнча планын кайра кароого алууда жана аны бекитүүдө ролу?</p>	
		<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5.4.3.2.1)</p>	
		<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>	

<p>16-принцип. Депозитардык жана инвестициялык тобокелдиктер. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн жеке активдерин жана өз катышуучуларынын активдерин коргоого, жоготуулар тобокелдигин жана бул активдерге пайдалануу мүмкүндүгүнүн кечиктирилишин минималдаштырууга тийиш. Финансы рыногунун инфраструктурасы минималдуу кредиттик жана рыноктук тобокелдиктер жана ликвиддүүлүк тобокелдиги менен айырмаланган инструменттерге инвестициялоого тийиш.</p>	<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p>	<p>ФРИ баасы</p>	
<p><i>Кыскача маалымат</i></p>						
<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>						
<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн жеке активдерин жана өз катышуучуларынын активдерин көзөмөлдөө жана жөнгө салуу объектилеринин болуп саналган жана эсепке алуунун ишенимдүү ыкмаларына, коопсуз сактоо жол-жоболоруна жана ушул активдердин толук коргоого алынышын камсыз кылуучу ички контролдоо системасына ээ болгон уюмдарда сактоого тийиш.</p>						
<p>16.1.1. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы депозитарийлердин кызматтарынан пайдаланса, финансы рыногунун инфраструктурасы аларды кандай негизде тандап алат? Финансы рыногунун инфраструктурасынын тандоонун колдонулуучу өзгөчө критерийлери кандай, анын ичинде ушул уюмдар көзөмөл жана жөнгө салуу предметинен болуп саналабы? Финансы рыногунун инфраструктурасы депозитарийлердин ушул критерийлерге ылайык келишине мониторингди кандай негизде жүргүзөт?</p>						
<p>16.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы кандай негизде текшерүүгө алат, ушул уюмдардын эсептик тажрыйбасы, коопсуз сактоо жол-жоболору жана катышуучулардын активдеринин толук коргоого алынышын камсыз кылуучу ички контролдоо системасы барбы?</p>						
<p><i>2-негизги түшүнүк.</i> Зарыл болгон шартта финансы рыногунун инфраструктурасы өз активдерине жана ага катышуучулар тарабынан берилген активдерге дароо кирүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болууга тийиш.</p>						

	16.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы жооптуу сактоодо турган активдерге анын укукта- рын же ээлик кылуучунун укуктарын мажбурлап аткарылышын камсыз кылуу үчүн ишенимдүү укук- тук негиз бар экендигин кандай негизде аныктайт?				
	16.2.2. Катышуучу дефолт болгон учурда, башка саат алкагында же юрисдикцияда жайгашкан депозитарийде сакталуучу баалуу кагаздарды кошо алганда, өз активдерине дароо кирүү мүмкүн- чүлүгүн кандай негизде камсыз кылат?				
	<i>3-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы алардын бири-бири менен өз ара байланышынын то- лук түрүн эске алуу менен анын банк-депозитарийлерине карата баа берүүнү жүргүзүүсү жана өз тобокелдиктерин түшүнө билүүсү зарыл.</i>				
	16.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын банк-депозитарийлери менен байланышкан тобокелдиктерге кандай негизде баа берет жана түшүнө билет? Бул тобокелдиктерди тескөөдө ал алардын ар биринин өз ара байланышын кандай негизде эсепке алат? Мисалы, финансы рыногу- нун инфраструктурасы өзүнчө депозитарий тарабынан түзүлүүчү тобокелдикти диверсификациялоо максатында активдерди коопсуз сактоо үчүн бир нече депозитарийлердин кызмат көрсөтүүлөрүнөн пайдалана алабы? Финансы рыногунун инфраструктурасы анын банк-депозитарийлери менен бай- ланышкан тобокелдиктердин концентрацияланышына кандай негизде мониторинг жүргүзөт?				
	<i>4-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасынын ивеестициялык стратегиясы тобокелдиктерди тескөөнүн жалпы стратегиясына ылайык келүүсү жана анын калышуучуларына толуусу менен ачыл көрсөтүлүүсү тийиш, мында ивеестициялар талаптар менен камсыз болуусу же жогорку ишенимдүү карыз алуучуа карата талаптардан болуусу зарыл. Финансы рыногунун инфраструктур- турасынын ивеестициялары баалар үчүн олуттуу делген эмес терс кесепеттер орун алган же мындай кесепеттер орун албаган учурда тез арада жоюу мүмкүнчүлүгүн берүүсө тийиш.</i>				
	<i>Ивеестициялык стратегия</i>				
	16.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы, анын ивеестициялык стратегиясы тобокел- диктерди тескөөнүн жалпы стратегиясы менен макулдашылышын кандай негизде камсыз кылат? Финансы рыногунун инфраструктурасы өз ивеестициялык стратегиясын кандай негизде жана кимге ачып көрсөтөт?				

<p>16.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы, анын инвестициялары жогорку ишенимдүү карыз алуучуларга карата талаптар менен туруктуу негизде камсыздальшын же ушул талаптардан турган-дыгын кандай негизде камсыз кылат?</p>	<p><i>Инвестициялардын тобокелдик боюнча мүнөздөмөлөрү</i></p>	<p>16.4.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы инвестиция объекттерин тандоодо карыз алуучулар менен байланышкан жалпы тобокелдиктерди кандай негизде эске алат? Кайсы инвестицияларга карата кредиттик тобокелдиктин концентрацияланышына жол бербөө максатында лимиттер коюлган?</p>	<p>16.4.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулардын активдерин алардын өздүк баалуу кагаздарына же анын аффилирленген жактардын активдерине инвестициялап жатабы?</p>	<p>16.4.5. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын инвестициялары баасын бир аз түшүүсү (анын болгон шартта) менен тез арада жоюуга жол берилишин кандай негизде камсыз кылат?</p>	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>	<p>17-принцип. Операциялык тобокелдик. Финансы рыногунун инфраструктурасы мүмкүн болуучу ички сыяктуу эле, тышкы операциялык тобокелдиктеринин булактарын аныктоого жана талаптагыдай системаларды, принциптерди, жол-жоболорду жана контролдоо каражаттарын пайдалануунун эсебинен алардын таасирин начарлатууга тийиш. Системалар коопсуздуктун жогорку деңгээлин жана операциялык ишенимдүүлүктү камсыз кылууга жана өткөрүү жөндөмдүүлүгүнө ээ болууга тийиш. Иш үзгүлтүксүздүгүнө башкаруу операцияларды өз убагында калыбына келтирүүгө жана Финансы рыногунун инфраструктурасынын милдеттерин, анын ичинде ишинде кеңири масштабдуу же олуттуу бузуулар орун алган учурда аткарууга тийиш.</p>	<p>Төлөм системасы • Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
<p><i>Кыскача маалымат</i></p>									

	Улуттук банктын баасы	ФРИ баасы	
			<p>Болжолдонгон негизги түшүнүктөр:</p>
			<p><i>1-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялык тобокелдикти аныктоо, мониторинг жүргүзүү жана тескөө үчүн тиешелүү системаларды, принциптерди, жол-жоболорду жана контролдоо каражаттарын пайдалануу менен операциялык тобокелдикти тескөөнүн ишенимдүү түзүмүн түзүүгө тийиш.</p>
			<p>Операциялык тобокелдикти аныктоо</p>
			<p>17.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын операциялык тобокелдиктердин мүмкүн болгон булактарын аныктоо боюнча саясаттары жана процесстери? Бул процесстер операциялык тобокелдиктин мүмкүн болгон тобокелдиктерин аныктоого, ушул тобокелдиктер ички факторлордон (мисалы, адам ресурстарын кошо алганда, ошол системанын механизмдеринен), финансы рыногунун катышуучулары тарабынан же тышкы факторлордон улам келип чыккандыгына карабастан кандай негизде өбөлгө түзөт?</p>
			<p>17.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялык тобокелдиктердин кайсы булактарын аныктаган? Финансы рыногунун инфраструктурасы өз операциялык ишинде кандай орчундуу операцияларды аныктаган?</p>
			<p>Операциялык тобокелдикти тескөө</p>
			<p>17.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы аныкталган операциялык тобокелдиктерге мониторинг жүргүзөт жана аны тескөөгө алат? Кайсы документтерде аталган системалар, саясаттар, жол-жоболор жана контролдоо ыкмалары камтылган?</p>
			<p>Саясаттар, процесстер жана контролдоо ыкмалары</p>
			<p>17.1.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялык жол-жоболордун тиешелүү түрдө аткарылышын камсыз кылуу максатында, контролдуктун кандай саясатын, процесстерин жана каражаттарын колдонот? Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулган контролдуктун саясаты, процесстери жана каражаттары операциялык тобокелдиктерди тескөөнүн эл аралык, улуттук жана тармактык башкаруу стандарттарын кандайча эске алат?</p>

	<p>17.1.5. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан кадрларды башкаруу боюнча ишке ашырылган саясат ишке кабыл алуу, кесипкөй даярдоо жана квалификациялуу персоналды иште кармап калуу боюнча ишти кандайча аныктайт, ошондой эле ушул эле саясат кадрлардын иште улам-улам бошоп кетүүсүнүн жана маанилүү кызмат орундарын ээлеген адамдар менен байланыштуу тобокелдиктердин жогорку деңгээлдеги кесепеттерин кандайча жеңилдетет? Финансы рыногунун инфраструктурасынын кадрларды жана тобокелдиктерди тескөө боюнча саясаты алдамчылыкка бөгөт коюуну кандайча жөнгө салат?</p>	
	<p>17.1.6. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулган өзгөрүүлөрдү жана долбоорлорду башкаруу саясаты жана процесстер системанын үзгүлтүксүз иштешине ири долбоорлордун жана өзгөрүүлөрдүн терс таасир өтүү тобокелдигин кандайча жеңилдетет?</p>	
	<p><i>2-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасынын директорлор кеңеши операциялык тобокелдикти тескөө боюнча ролдорду жана милдеттерди так аныктоого жана анын түзүмүн бекитүүгө тийиш. системалар, операциялык принциптер, контролдуктун жол-жоболору жана каражаттары текшерилүүгө, аларга аудит жүргүзүлүүгө, мезгил-мезгил менен тесттен өтүп туруусу сыяктуу эле, олуттуу өзгөрүүлөрдөн кийин да тесттен өткөрүлүүгө тийиш.</i></p>	
	<p><i>Ролдор, милдеттер жана модель</i></p>	
	<p>17.2.1. Директорлор кеңеши операциялык тобокелдиктерди тескөө боюнча негизги ролду жана милдеттерди кандайча аныктайт?</p>	
	<p>17.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасынын директорлор кеңеши операциялык тобокелдикти башкаруу системасын ачык түрдө кайра карап чыгабы жана аны бекитеби? Ушул эле кеңеш операциялык тобокелдикти тескөө түзүмүн канча убакытта бир кайра карап чыгат жана бекитет?</p>	
	<p><i>Кайра карап чыгуу, аудит жана тестирлөө</i></p>	
	<p>17.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулардын операциялык тобокелдиктерин тескөө механизмдерин кошо алганда, контролдук системасын, саясатын, жол-жоболорун жана ыкмаларын кандайча карап чыгат, тесттен өткөрөт? Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучуларга аудитти жана тесттерди канча убакытта бир өткөрөт?</p>	
	<p>17.2.4. Финансы рыногунун инфраструктурасынын операциялык тобокелдиктерди тескөө системасы зарылчылыгына жараша Тышкы аудитторлор тарабынан канчалык деңгээлде текшерүүдөн өтүүгө тийиш?</p>	

		3-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялык ишенимдүүлүк жагында белгилүү максаттарга жана ушул максаттарга жетүү үчүн бааытталган бекитилген саясатты колдонууга тийиш.	
		17.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан операциялык ишенимдүүлүк жагында сапаттык сыяктуу эле, сандык жагынан коюлган максаттар кандай? Алар кайсы документтерде жана кандайча тиркелген?	
		17.3.2. Ушул максаттарга жетишкендик операциялык ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээлин кандайча камсыз кылат?	
		17.3.3. Финансы рыногунун инфраструктурасын зарыл иш-аракеттерди жүзөгө ашыруу мүмкүнчүлүгү менен камсыз кылган жана операциялык ишенимдүүлүк максаттарына жетүү үчүн иштелип чыккан саясаттар кайсылар?	
		4-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялардын стресс орун алган жана тейлөөнүн максаттуу деңгээлине жетүү мезгил ичинде өскөн көлөмдөрүн иштеп чыгуу үчүн аны артытыруу мүмкүнчүлүгү жана толук өткөрүү жөндөмдүүлүгү менен камсыз кылууга тийиш.	
		17.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы стресс орун алган мезгил ичинде болжолдонгон көлөмдөрү менен башкаруу боюнча өткөрмө жөндөмдүүлүгүнүн шайкештуулүгүн кандайча кайра карап чыгат, текшерет жана тесттен өткөрөт? Финансы рыногунун инфраструктурасы аудитти жана тесттерди канча убакытта бир өткөрөт?	
		17.4.2. Операциялык жөндөмдүүлүк жогорулаган же жогорулоого жакындаган абалдар кандайча женге салынат?	
		5-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы физикалык жана маалыматтык коопсуздуктун комплекстүү принциптерин иштеп чыгууга тийиш.	
		Физикалык коопсуздук	
		17.5.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан маалымат коопсуздугу үчүн коркунучтардын мүмкүн болуучу булактарын үзгүлтүксүздүк негизде эсепке алуу максатында, долбоорлорду жана өзгөрүүлөрдү башкаруу боюнча саясатты жана процесстерди кошо алганда, колдонулган саясат жана процесстер кайсылар?	

		17.5.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулган саясат, процесстер, контроодо ыкмалары жана тесттер физикалык коопсуздуктун тиешелүү эл аралык, улуттук жана тармактык стандарттарын эске алабы?							
		<i>Маалыматтык коопсуздук</i>							
		17.5.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан маалымат коопсуздугу үчүн коркунучтардын мүмкүн болуучу булактарын үзгүлтүксүздүк негизде эсепке алуу максатында, долбоорлорду жана өзгөрүүлөрдү башкаруу боюнча саясатты жана процесстерди кошо алганда, колдонулган саясат жана процесстер кайсылар?							
		17.5.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулган контролдуктун саясаты, процесстери жана ыкмалары маалыматтык коопсуздуктун эл аралык, улуттук жана тармактык башкаруу стандарттарын кандайча эске алат?							
		<i>6-негизги түшүнүк.</i>							
		<i>Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялардын олуттуу бузулушуна алып келген окуяларды, анын ичинде ири же олуттуу бузулуулар келип чыгышы мүмкүн болгон окуяларды эске алган иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планына ээ болууга тийиш. Бул план резерведе тураан объектини колдонууну алдын алууга жана иште бузулууларды алып келген жагдайлардан кийин эки саат ичинде маалыматтык-технологиялык системасынын ишин калыбына келтирилишин камсыз кылууга тийиш. План финансы рыногунун инфраструктурасына экстремалдык жагдайларда бузулуулар орун алган учурларда да күндүн акырында эсептешүүлөрдүн аягына чыгуу мүмкүнчүлүгүн берүүгө тийиш.</i>							
		<i>Иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планынын милдеттери</i>							
		17.6.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планы ири же глобалдык үзгүлтүктөрдөн кийин маанилүү операциялардын ишин өз убагында тез калыбына келтирүүнү эске алган милдеттерин, саясатын жана жог-жоболорун кандайча чагылдырат?							
		<i>Иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планынын түзүмү</i>							
		17.6.2. Финансы рыногунун инфраструктурасынын иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планы маанилүү маалыматтык-технологиялык системалардын жана үзгүлтүктөрдөн кийин эки саат ичинде операциялардын калыбына келтирилишине кандайча мүмкүндүк берет, ошондой эле экстремалдык жагдайларда да күндүн акырына чейин эсептешүүлөрдү аткаруу же бүткөрүү мүмкүнчүлүгүн кандайча алдын алат?							

		17.6.3. Күтүлбөгөн жагдайлар боюнча иш-аракеттер планы иште үзгүлтүктөр орун алган учурда бардык транзакциялардын статусун өз убагында аныкталышын кандайча камсыз кылат жана маалыматтардын жоголуп калышы мүмкүн болсо, анда ушуну жөнгө салган кандай жол-жоболор бар (мисалы, катышуучулар же үчүнчү жактар менен салыштыруу)?			
		17.6.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулган кризистик тескөө жол-жоболору системанын ичинде, тышкы кызыкдар тараптардын жана компетенттүү органдардын эффективдүү коммуникацияга муктаждыгын кандайча эске алат?			
		<i>Резервде турган объект</i>			
		17.6.5. Финансы рыногунун инфраструктурасынын иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планы резервде турган объектинин колдонулушун (тиешелүү негизги каражаттар, кубаттуулук, функционалдык мүмкүнчүлүктөр жана персоналдар менен камсыз болгон) кандайча карайт? Резервде турган объект тобокелдиктин так профилине ээ болуусу үчүн негизги объектен канчалык чоң аралыкта тургандыгы кандайча камсыз болгон?			
		17.6.6. Финансы рыногунун инфраструктурасы экстремалдык жагдайларда мөөнөттүү транзакцияларды иштеп чыгууга мүмкүндүк берген альтернативалуу механизмдерди карап чыкканбы (мисалы, кол менен иргеп чыгуунун, кагаз түрүндөгү документтердин жана башка варианттардын негизинде жол-жоболор)?			
		<i>Кайра карап чыгуу жана тестирлөө</i>			
		17.6.7. Ири жана глобалдуу үзгүлтүктөр менен байланыштуу сценарийлерди кошо алганда, финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан колдонулган иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу механизмдери кандайча каралып чыгат жана тесктен өтөт?			
		17.6.8. Финансы рыногунун инфраструктурасынын катышуучулары жана негизги провайдерлер канча убакытта бир кайра кароодон жана тесктен өткөрүлөт? Финансы рыногунун инфраструктурасы иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу боюнча механизмдерин кайра карап чыгуу жана тестирлөө ишине өз катышуучуларын, негизги провайдерлерди жана байланыштуу финансы рыногунун инфраструктурасын кандайча тартат?			

		<p>7-негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы негизги катышуучулардын, башка финансы рыногунун инфраструктурасынын, ошондой эле алардын операцияларына дуушар болгон провайдерлердин жана коммуналдык кызматтардын тобокелдиктерин тескөөгө жана мониторингди жүзөгө ашырууга тийиш. Мындан тышкары, финансы рыногунун инфраструктурасы башка финансы рыногунун инфраструктурасы дуушар боло турган өз операцияларынын тобокелдиктерин тескөөгө жана мониторингди жүзөгө ашырууга тийиш.</p>	
		<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын өз операциялары менен байланыштуу тобокелдиктери</p>	
		<p>17.7.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулар, башка финансы рыногунун инфраструктурасы, провайдерлер жана коммуналдык кызматтар тарабынан түзүлгөн өз операциялары үчүн кандай тобокелдиктерди аныктаган? Финансы рыногунун инфраструктурасы мониторингди кандайча жүзөгө ашырат жана ушул тобокелдиктерди кандайча тескейт?</p>	
		<p>17.7.2. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы ауторсингдин негизинде алардын операциялары үчүн маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдаланса, анда ал маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдеринин операциялары ишенимдүүлүктүн ошол эле талаптарына дал келишин кандайча камсыз кылат?</p>	
		<p>Башка финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн тобокелдиктер</p>	
		<p>17.7.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы башка финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн ал тарабынан түзүлгөн тобокелдиктерди кандайча аныктайт, мониторинг жүргүзөт, тобокелдиктерди жеңилдетет?</p>	
		<p>17.7.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы башка өз ара көз каранды финансы рыногунун инфраструктурасынын иш үзүлтүксүздүгүн камсыз кылуу механизмдерин кайсыл деңгээлде координациялайт?</p>	
		<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткаруу боюнча жыйынтыктоочу баа берүү (5,4,3,2,1)</p>	
		<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p>	

<p>18-принцип. Пайдаланууга жана катышууга талаптар. Финансы рыногунун инфраструктурасы туура жана ачык пайдаланууну камсыз кылган жана тобокелдикти эске алган катышуунун жалпыга белгилүү объективдүү критерийлерин колдонууга тийиш.</p>		Төлөм системасы •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •
		Кыскача маалымат	
	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>	<p>ФРИ баасы</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p>
	<p>1-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын ичинде тике жана зарылчылыгына жараша тобокелдиктер менен шартталган катышууга карата талаптардын негизинде ири катышуучуларга жана башка финансы рыногунун инфраструктурасына, өз кызмат көрсөтүүлөрүнө туура жана ачык пайдалануу мүмкүнчүлүгүн сунуштоого тийиш.</p>		
	<p>Катышуу критерийлери жана катышууга карата талаптар</p>		
	<p>18.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы тарабынан катышуу критерийлери жана катышууга карата талаптар кайсылар (мисалы, операциялык, финансылык жана юридикалык талаптарды)?</p>		
	<p>18.1.2. Бул критерийлер жана талаптар тике же тиешелүү учурларда тике эмес катышуучулардын жана башка финансы рыногунун инфраструктурасынын финансы рыногунун инфраструктурасынын кызмат көрсөтүүлөрүнөн ачык пайдалана алуусуна жол берилеби?</p>		
	<p>2-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасында катышууга карата талаптар ал тейлеген рыноктордун жана финансы рыногунун инфраструктурасынын коопсуздугун жана эффективдүүлүгүн камсыз кылууга жана финансы рыногунун инфраструктурасынын өзгөчө мүнөздүү тобокелдиктери менен бирдей өлчөнүүгө тийиш. Аталыктуу стандарттар колдоого алынган шартында, финансы рыногунун инфраструктурасы пайдалана алуунун эң аз чектөөсүн алдын алган талаптарды белгилөөгө тийиш</p>		
	<p>Катышуу критерийлерине түшүндүрмө берүү</p>		

	18.2.1. Коопсуздук жана эффективдүүлүк жагында финансы рыногунун инфраструктурасынын катышууга карата талаптары жана ал тейлеген рыноктогу ролу кандай жана алар финансы рыногунун инфраструктурасынын өзгөчө тобокелдиктерин эске алабы?		
	18.2.2. Тобокелдиктерге негизделбеген, бирок мыйзам актыларында же ченемдик документтеринде каралган катышууга карата талаптар барбы? Эгерде бар болсо, алар кайсылар?		
	18.2.3. Катышуучулардын бардык түрлөрүнө пайдалана алуунун бирдей критерийлери колдонулуубу? Эгерде колдонбосо, башка критерийлердин рационалдуу негизи (мисалы, иш көлөмү жана анын түрү, үчүнчү жактардын атынан иш алып барган катышуучуларга карата кошумча талаптар, жөнгө салынбаган уюмдардан болуп саналган катышуучуларга карата кошумча талаптар) кандай?		
	<i>Жеңилдетилген пайдалануу</i>		
	18.2.4. Жеңилдетилген пайдалана алууну камсыз кылуу үчүн, пайдаланууга карата чектөөлөр жана талаптар кандайча кароого алынат? Кайра кароо канча убакытта бир жүргүзүлүп турат?		
	<i>Критерийлер жөнүндө маалыматты ачып көрсөтүү</i>		
	18.2.5. Катышууну чектөөнү кошо алганда, катышуу критерийлери кандайча эл алдында ачып көрсөтүлөт?		
	<i>3-негизги түшүнүк.</i>		
	<i>Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуу талаптарына жооп бербеген катышуучуну алып салуу жана катышууну токтотуу турууну камсыз кылуучу белгилүү жана жалпыга маалым жол-жоболорго ээ болууга жана катышууга карата ал тарабынан белгиленген талаптарды аткарууну дайыма контролдоого тийиш.</i>		
	<i>Дал келүүсүнө контролдук</i>		
	18.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулардын пайдалануу критерийлерине ылайык келишине үзгүлтүксүз контролдукту кандайча ишке ашырат? Финансы рыногунун инфраструктурасынын саясаттарында катышуу критерийлерине ылайык келүүгө контролдукту жүзөгө ашыруу үчүн колдонулган маалыматтар так жана өз учурунда берилиши каралганбы?		
	18.3.2. Тобокелдикке дуушарлануу ыктымалдыгы күчөп бара жаткан катышуучунун ишине контролдукту орнотуунун кошумча ыкмаларын киргизүү жагында саясаттар иштелип чыкканбы?		
	<i>Катышууну токтотуу жана андан чыгуу тартиби</i>		

18.3.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышууну токтотуу жана катышууга карата белгиленген талаптарды бузууга жол берген катышуучуну чектөөтү жагында жол-жоболорду иштел чыкканбы?	18.3.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышууну токтотуу жана андан чыгуу тартибин жөнгө салуу боюнча кандай жол-жобону колдонот?	Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)	
<i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i>			
19-принцип. Катышуунун көп деңгээлдүү түзүмү Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуунун көп деңгээлдүү түзүмүнөн улам, дуушар болуучу олуттуу тобокелдиктерди аныктоого, мониторингжи жүзөгө ашырууга жана тескөөгө тийиш.			
Төлөм системасы •	Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •	Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •	
<i>Кыскача маалымат</i>			
Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:			
<i>1-негизги түшүнүк</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы, ал катышуунун көп деңгээлдүү түзүмү болушунан улам, дуушар болгон бардык олуттуу тобокелдиктерди аныктоо, мониторинг жүргүзүү жана тескөө максатында, кыйыр катышуу жөнүндө негизги маалыматты чогултууга мүмкүндүк берген макулдашуу, жол-жоболор жана эрежелер менен камсыз кылууга тийиш.			
<i>Катышуунун көп деңгээлдүү түзүмү</i>			
19.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуунун көп деңгээлдүү түзүмүнө ээби? Эгерде ээ болсо, ал түзүмдү баяндап бергиле?			
19.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы тике катышпоо жөнүндө базалык маалыматты кандайча чогултат? Кайсы маалымат чогултулат жана ал канча убакытта бир жолу жаңыртылып турат?			

		Финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн тобокелдиктер	
		19.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы ушундай түзүм тарабынан түзүлгөн тобокелдиктерди кандайча баалайт?	
		19.1.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзү үчүн катышуунун көп деңгээлдик түзүмү тарабынан түзүлгөн кандай олуттуу тобокелдиктерди аныктаган? Бул тобокелдиктерди финансы рыногунун инфраструктурасы кандайча жеңилдетет?	
		2-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы ага таасир эте турган тике жана кыйыр катышуучулар ортосунда көз карандылыкты аныктоого тийиш.	
		19.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы ага таасир эте турган тике жана кыйыр катышуучулар ортосунда көз карандылыкты кандайча аныктайт?	
		3-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы бүтүмдүн олуттуу бөлүгүн түзгөн кыйыр катышуучуларды, ошондой эле ушундай транзакциялардан улам келип чыккан тобокелдиктерди тескөө максатында, финансы рыногунун инфраструктурасынан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылган тике катышуучулардын мүмкүнчүлүктөрүнө салыштырмалуу транзакциялардын саны жана көлөмү көп болгон кыйыр катышуучуларды аныктоого тийиш.	
		19.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы (а) тике катышуучулардын операцияларынын көлөмүндө кыйыр катышуучулардын атынан ар бир тике катышуучулар тарабынан жүргүзүлгөн операциялардын үлүшүн, (б) көп сандагы кыйыр катышуучулардын атынан иш алып барган тике катышуучуларды, (в) системанын жүгүртүлүшүндө операциялардын көлөмү олуттуу болуп саналган кыйыр катышуучуларды жана (г) ушундай транзакциялардан улам келип чыккан тобокелдиктерди тескөө максатында, финансы рыногунун инфраструктурасынан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгүн алган тике катышуучулардын жүгүртүүсү менен салыштырганда транзакциялардын көлөмү жана саны ири болуп саналган кыйыр катышуучуларды аныктаганбы?	
		19.3.2. Финансы рыногунун инфраструктурасында кандай тобокелдиктер бар жана ал кыйыр катышуучулар тарабынан түзүлгөн тобокелдиктерди кандайча тескейт?	

		<p>4-негизги түшүнүк. <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуунун көп деңгээлдүү түзүмүнөн улам, келип чыккан тобокелдиктерге дайым талдал-иликтөөлөрдү жүргүзүүгө жана зарылчылык келип чыккан учурда тобокелдиктерди кыскартууга багытталган чараларды көрүүгө тийиш.</i></p>		
		<p>19.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн катышуудан улам түзүлгөн тобокелдиктерди кыскартуу максатында эрежелерди жана жол-жоболорду кайра карап чыгуу боюнча колдонгон принциптер кайсылар? Кайра карап чыгуу канча убакытта бир жүргүзүлүп турат?</p>		
		<p>19.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдикти кыскартуу боюнча чараларды көрүү учурун аныктоо үчүн кайсы критерийлерди колдонот? Финансы рыногунун инфраструктурасы мониторингди кандай жүргүзөт жана өз тобокелдиктерин кандайча кыскартат?</p>		
		<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>		
		<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>		
		<p>20-принцип. Финансы рыногунун инфраструктурасынын байланыштары Финансы рыногунун инфраструктурасы бир же бир нече финансы рыногунун инфраструктурасы менен түзгөн байланышы ушул байланыш менен шартталган тобокелдикти аныктоого жана контролдоого, ошондой эле ушундай тобокелдиктерди тескөөгө тийиш.</p>		
		<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
		<p><i>Кыскача маалымат</i></p>		
		<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>		<p>Улуттук банктын баасы</p>
		<p>1-негизги түшүнүк. <i>Байланышты белгилөө жөнүндө келишимди түзүүдөн мурда, жана дайыма байланыш белгиленгенден кийин финансы рыногунун инфраструктурасы байланыштын бар болуусунан жана аларды башкаруудан улам келип чыккан тобокелдиктин бардык булагын аныктоого жана контролдукка алууга тийиш. Байланыш механизмдери ар бир финансы рыногунун инфраструктурасы ушул доктлада берилген башка принциптерди аткара алгандай болуп уюштурулууга тийиш.</i></p>		<p>ФРИ баасы</p>

		20.1.1. Потенциалдуу байланыштар менен келип чыккан тобокелдиктердин (мисалы, юридикалык жана кредиттик тобокелдиктер, ликвиддүүлүк тобокелдиги, депозитардык жана операциялык тобокелдиктер) потенциалдуу булактарын аныктоо үчүн кандай жол-жоболор колдонулат? Бул финансы рыногунун инфраструктурасынын байланышты белгилөө же белгилебей коюу жөнүндө чечимине кандайча таасир этет?					
		20.1.2. Башка финансы рыногунун инфраструктурасы менен кандай байланыштар белгиленген? финансы рыногунун инфраструктурасы тобокелдиктерди кандайча аныктайт, аларга мониторинг жүргүзөт жана тескейт?					
		20.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын байланыш түзүмү калган принциптердин аткарылышын кандайча камсыз кылат? Мындай талдап-иликтөөлөр канча убакытта бир жолу өткөрүлүп турат?					
		2-негизги түшүнүк: <i>Байланыш бардык тиешелүү юрисдикцияларда укуктук негизге ээ болууга тийиш, ал байланышты белгилеген финансы рыногунун инфраструктурасынын шайкеш коргоого алынышын камсыз кылат жана байланыш механизмдерин колдоого алат</i>					
		20.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы кайсы юрисдикцияларда байланышты белгилеген? Белгиленген байланышты колдоого алган укуктук негиз кайсы?					
		20.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын түзүмүн колдогон жана байланыштуу финансы рыногунун инфраструктурасынын шайкеш коргоого алынышын камсыз кылган ишенимдүү укуктук негизге ээ байланышын кандайча камсыз кылат? Анын туруктуу негизде коргоого алынышын кандайча камсыз кылат?					
		3-негизги түшүнүк: <i>Өз ара байланышта болгон баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи бири-бирин дуушарланткан жана аларды тескеген кредиттик тобокелдиктерди, ликвиддүүлүк тобокелдиктерин өлчөөгө жана контролдоого тийиш. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ортосунда кредиттердин бардык пролонгациялары толук көлөмдө жогорку сапаттагы күрөөлүк камсыздоого ээ болууга жана белгиленген лимиттерди сактоого тийиш.</i>					
		20.3.1. Кредиттик тобокелдикти жана белгиленген байланыштар менен түзүлгөн ликвиддүүлүк тобокелдигин өлчөө, ага мониторинг жүргүзүү жана аны тескөө үчүн кандай жол-жоболор бар?					

	<p>20.3.2. Эгерде баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ага байланыштуу болгон жактарга кредит сунуштан болсо, ошол кредиттердин кайтарылышына кепилдик берген кандай жол-жоболор бар жана мындай кредиттер жогорку сапаттагы күрөө менен толук камсыз болгонбу жана аларга карата лимиттер белгиленгенби?</p>		
	<p>4-негизги түшүнүк. <i>Байланыштуу баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ортосунда баалуу кагаздардын убактылуу өткөрүлүп берилишине же убактылуу өткөрүлүп берилген баалуу кагаздардын кайтарып өткөрүп берүүлөрүнө ал аягына чыкканга чейин тыюу салынууга тийиш.</i></p>		
	<p>20.4.1. Өз ара байланыштуу топтор ортосунда баалуу кагаздардын алдын ала өткөрүлүп берилишине уруксат берилеби? Эгерде берилсе, андай кандай механизмдер алдын ала берилүүнү зарыл кылат жана баалуу кагаздардын биринчи өткөрүлүп берилүүсү аяктаганга чейин аларды өткөрүп берүүгө тыюу салынабы?</p>		
	<p>5-негизги түшүнүк. <i>Эгерде бул механизм баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи-инвестордун катышуучуларынын укугун жогорку деңгээлде корголушун камсыз кылган учурда гана, ал баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи-эмитент менен байланышты түзүүгө тийиш.</i></p>		
	<p>20.5.1. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи-инвестор байланышты түзгөн учурда анын катышуучуларынын укугу коргоонун жогорку деңгээлине ээ экендигин кандайча аныктайт?</p>		
	<p>20.5.2. Баалуу кагаздары депозитарийде сактоодо турган уюмдар боюнча активдерди салыштыруу канча убакытта бир жүргүзүлөт?</p>		
	<p>20.5.3. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи-инвестор катышуучуларынын укугун коргоо (segregation) жана көчүрүү механизмдерин, «омнибус» эсептери үчүн активдерди коргоо шарттарын кошо алганда) кандайча камсыз кылат?</p>		
	<p>6-негизги түшүнүк. <i>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи-эмитент менен байланышты ишке ашыруу үчүн ортомчунун кызмат көрсөтүүлөрүн колдонгон баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи-инвестор ортомчунун кызмат көрсөтүүлөрүн тартуу менен келип чыккан кошумча тобокелдиктерге (депозитардык, кредиттик, юридикалык жана операциялык тобокелдиктерди кошо алганда) баа берүүгө, аларды контролдукка алууга жана тескөөгө тийиш.</i></p>		

<p>20.6.1. Эгерде баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ортомчуну байланышты башкаруу үчүн тартып жатса, анын ортомчуну (ортомчуларды) тандоо критерийлери кандай? Ушул эле критерийлер тобокелдиктерге негизделгендерден болуп саналабы?</p>									
<p>20.6.2. Эки байланыштуу баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи менен ортомчулардын тиешелүү милдеттери кайсылар?</p>									
<p>20.6.3. Ортомчуну тартуу менен келип чыккан тобокелдиктерди өлчөө, ага мониторингди жүргүзүү жана тескөө үчүн кандай жол-жоболор бар?</p>									
<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>									
<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>									
<p>21-принцип. Эффективдүүлүк жана натыйжалуулук Финансы рыногунун инфраструктурасы өзү тейлеген катышуучуларынын жана рыногунун муктаждыгын натыйжалуу канааттандырууга тийиш.</p>					<p>Төлөм системасы • Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>		<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>		
<p><i>Кыскача маалымат</i></p>									
<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>								<p>ФРИ баасы</p>	<p>Улуттук банктын баасы</p>
<p>1-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзү тейлеген катышуучулардын жана рыноктордун муктаждыгына канааттандырылышы камсыз кылууга тийиш, айрыкча бул клирингдин жана эсептешүүлөрдүн схемасын, операциялык түзүмдү, клиринг, эсептешүү же эсепке алуу жүргүзүлгөн продуктулардын түрүн тандоого, ошондой эле технологияларды жана жол-жоболорду колдонууга тийиштүү.</p>									
<p>21.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын (клиринг жана эсептешүүлөрдүн механизмдерин, операциялык түзүмдү, ташып жеткирүү системасын жана технологияларын, ошондой эле айрым кызмат көрсөтүүлөрдү жана продукттарды кошо алганда) түзүмү тейлөөгө алынуучу катышуучулардын жана рыноктордун муктаждыгын кандайча эске алат?</p>									

		21.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучулардын жана башка пайдалануучулардын муктаждыгына жана талаптарына дал келээрин жана алардын өзгөрүүсүнө жараша (мисалы, кайтарым байланыш механизмдери аркылуу) бул талаптарга дал келип жаткандыгын кандайча аныктайт?					
		<i>2-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы сандык баа берүү мүмкүн болгон белгилүү бир максаттарга жана милдеттерге ээ болууга тийиш жана тейлөөнүн минималдуу деңгээли, тобокелдиктерди тескөө жагында күтүүлөр жана бизнес-артыкчылыктар сыяктуу жетишкендиктер болушу мүмкүн.</i>					
		21.2.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы операциялардын натыйжалуулугуна карата кандай максаттарды жана милдеттерди көздөйт?					
		21.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын максаттары жана милдеттери так болушун, сандык баа берүүгө жол беришин кандайча камсыз кылат?					
		21.2.3. Бул максаттар жана милдеттер канчалык деңгээлде иштелип чыккан? Ишке ашыруу деңгээлин өлчөө жана баа берүү үчүн финансы рыногунун инфраструктурасы кандай механизмдерди колдонот?					
		<i>3-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн эффективдүүлүгүнүн жана натыйжалуулугунун утурумдук талдал-ликтөөлөрү боюнча иштелип чыккан механизмдерге ээ болууга тийиш.</i>					
		21.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы эффективдүүлүктүн жана натыйжалуулуктун сандык баа берүүсү үчүн кандай жол-жоболорду жана көрсөткүчтөрдү колдонот?					
		21.3.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнүн эффективдүүлүгүнө жана натыйжалуулугуна канча убакытта бир баа берил турат?					
		Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5.4.3.2.1)					
		<i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i>					

<p>22-принцип. Байланыш жол-жоболору жана стандарттары.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы эффективдүү төлөмдөрдү, клирингди, эсептешүүлөрдү жана документти жүргүзүүнү камсыз кылуу үчүн байланыштын эл аралык жол-жоболорун жана стандарттарын колдонууга же ыңгайлаштырууга тийиш.</p>	<p>Төлөм системасы ●</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи ●</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы ●</p>
	<p>Кыскача маалымат</p>		
<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>			
<p>1-негизги түшүнүк.</p> <p>Финансы рыногунун инфраструктурасы эл аралык кабыл алынган байланыш жол-жоболорун жана стандарттарын колдонууга же эң аз дегенде ыңгайлаштырууга тийиш.</p>			
<p>Коммуникациялык жол-жоболор</p>			
<p>22.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы билдирмелерди берүүнүн эл аралык стандарттарын колдонобу, эгерде колдонгон болсо, алар кайсылар? Билдирмелерди берүүнүн эл аралык жол-жоболорун ыкчам шайкеш келтирилиши кандайча камсыз кылынат?</p>			
<p>22.1.2. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы чек ара аркылуу өтүүчү операцияларды жүзөгө ашырса, анда операциялык жол-жоболордо, процесстерде, системаларда маалыматтарды берүүнүн эл аралык жол-жоболору кандайча колдонулат, же чек ара аркылуу өтүүчү операцияларды жүргүзүүдө аларды ыкчам шайкеш келтирүү кандайча камсыз кылынат?</p>			
<p>Коммуникациялык стандарттар</p>			
<p>22.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы билдирмелерди берүүнүн эл аралык стандарттарын колдонобу, эгерде колдонгон болсо, алар кайсылар? Билдирмелерди берүүнүн эл аралык жол-жоболорун ыкчам шайкеш келтирилиши кандайча камсыз кылынат?</p>			
<p>22.1.4. Эгерде финансы рыногунун инфраструктурасы чек ара аркылуу жүргүзүлүүчү операцияларды жүзөгө ашырса, анда финансы рыногунун инфраструктурасында операциялык жол-жоболордо, процесстерде жана системаларда эл аралык жол-жоболор кандайча колдонулат?</p>			
Улуттук банктын баасы	ФРИ баасы		

	<p>22.1.5. Эгерде эл аралык стандарттар колдонулбаса, анда финансы рыногунун инфраструктурасы маалыматтардын жана эл аралык стандарттарга жооп берген маалыматтарды берип турган жана конвертациялаган системалардын оперативдүү айкалышта иштөөсүн кандайча камсыз кыла алат?</p>		
	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткарылышына жыйынтыктоочу баа берүүлөр (5,4,3,2,1)</p>		
	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i></p>		
	<p>23-принцип. Эрежелерди, негизги жол-жоболорду жана рыноктук маалыматтарды ачып көрсөтүү.</p>		
	<p>Финансы рыногунун инфраструктурасы так жана бардыгын камтуучу эрежелерди жана жол-жоболорду белгилөөгө, ошондой эле финансы рыногунун инфраструктурасында катышуучулардын катышуусу менен байланыштуу тобокелдиктер, комиссиялык жана башка (реалдуу) чыгашалар жөнүндө так түшүндүрмө алууга мүмкүндүк берген толук маалыматты алууга тийиш. Бардык тиешелүү эрежелер жана негизги жол-жоболор жалпыга маалымдалууга тийиш.</p>		
	<p>Төлөм системасы •</p>	<p>Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи •</p>	<p>Баалуу кагаздар боюнча эсептешүүлөр системасы •</p>
	<p><i>Кыскача маалымат</i></p>		
	<p>Баа берилүүчү негизги түшүнүктөр:</p>		<p>Улуттук банктын баасы</p>
	<p>1-негизги түшүнүк. Финансы рыногунун инфраструктурасы так жана бардыгын камтуучу эрежелерди жана жол-жоболорду аныктоого жана катышуучуларды маалымдоого, мындан тышкары, тиешелүү эрежелер жана негизги жол-жоболор жалпыга маалымдалууга тийиш.</p>		
	<p>Эрежелер жана жол-жоболор</p>		
	<p>23.1.1. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелери жана жол-жоболору кайсы документте берилген? Бул документтер катышуучуларга кандай ачып көрсөтүлөт?</p>		
	<p>23.1.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы анын эрежелери жана жол-жоболору так берилгендигин жана комплекстүү болуп саналгандыгын кандайча аныктайт?</p>		
	<p><i>Маалыматты ачып көрсөтүү</i></p>		

	23.1.3. Финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелеринде жана стандарттык эмес, бирок күтүлүүчү жагдайларда анын чегинде иш алып барган жол-жоболордо кандай маалымат камтылат?	
	23.1.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы эрежелер жана негизги жол-жоболор өзгөргөн учурда алар аткарган технологиялык процесстер жөнүндө маалыматты кандайча жана кимге ачып көрсөтөт?	
	23.1.5. Тиешелүү эрежелерди жана негизги жол-жоболорду финансы рыногунун инфраструктурасы эл алдында кандай ачып көрсөтөт?	
	<i>2-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы системанын түзүмүн жана операцияларын, ошондой эле финансы рыногунун инфраструктурасында катышудан улам, алар дуушарланган тобокелдиктерге баа берүү үчүн катышуучулардын укуктарын жана милдеттерин так баяндап жалпыга жарыялоого тийиши.	
	23.2.1. Системанын түзүмү жана операциялары кайсы документте берилген? Ушул тууралуу маалыматты кандайча жана кимге ачып көрсөтөт?	
	23.2.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы системанын ишине түздөн-түз таасир эткен маанилүү чечимдерди өз алдынча кабыл алууга ыйгарым укуктубу?	
	23.2.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы өз катышуучуларына алардын укуктары, милдеттери жана финансы рыногунун инфраструктурасында алардын катышуусу менен байланыштуу тобокелдиктери жөнүндө кайсы маалыматты сунуштайт?	
	<i>3-негизги түшүнүк.</i> Финансы рыногунун инфраструктурасы бардык зарыл жана тиешелүү документтерди сунуштоого жана катышуучуларга финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелерин жана жол-жоболорун, ошондой эле анда катышуунун натыйжасында алар дуушар болуучу тобокелдиктерди түшүнүүнү жеңилдетүү үчүн окутууларды өткөрүүгө тийиши.	
	23.3.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы иштеп чыккан эрежелердин жана жол-жоболордун катышуучулар тарабынан толук түшүнүүсүнө кантип жетишүүгө болот жана катышууга байланыштуу тобокелдиктер кандайча тескөөгө алынат?	
	23.3.2. Катышуучулар финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелерин жана жол-жоболорун, ошондой эле ага байланыштуу келип чыгышы ыктымал болгон тобокелдиктерди түшүнүүсүн камсыз кылган каражаттар барбы?	

		23.3.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы катышуучунун финансы рыногунун инфраструктурасынын эрежелерин жана жол-жоболорун түшүнбөгөндүгүн көрсөткөн жүрүм-туруму, ошондой эле катышууга байланыштуу тобокелдиктер аныкталган учурда кайсы чараларды көрөт?							
		<i>4-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы сунушталган кызмат көрсөтүүлөр үчүн алынаан жыйымдар, ошондой эле жеңилдиктерди белгилөө принциптери жөнүндө маалыматты жалпыга маалымдоого тийиш.</i>							
		23.4.1. Финансы рыногунун инфраструктурасы өзүнчө сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн наркы жана жеңилдиктерди сунуштоо саясаты жөнүндө маалыматты эл алдында кантип ачып көрсөтөт? Бул маалымат кандайча ачып көрсөтүлөт?							
		23.4.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы кызмат көрсөтүүлөрдүн жана алардын наркынын өзгөрүүсү жөнүндө катышуучуларды жана коомчулукту өз убагында кандай билдирет?							
		23.4.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы акы төлөнүүчү негизде сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн баяндалышын сунуштайбы? Бул кызмат көрсөтүүлөрдүн баяндалышы ушул сыяктуу финансы рыногунун инфраструктурасынын кызмат көрсөтүүлөрү менен салыштырууга мүмкүндүк бербейт?							
		23.4.4. Финансы рыногунун инфраструктурасы ал тарабынан колдонулган технологиялар жана билдирмелерди берүү жол-жоболору, ошондой эле финансы рыногунун инфраструктурасынын операциялык чыгымдарына таасир эткен башка факторлор жөнүндө маалыматты ачып көрсөтөбү?							
		<i>5-негизги түшүнүк.</i> <i>Финансы рыногунун инфраструктурасы ушул баа берүүнүн формасы боюнча жоопторду дайыма даярдоого жана жалпыга жарыялоого тийиш. Мындан тышкары, финансы рыногунун инфраструктурасы бүтүмдөрдүн көлөмү жана наркы тууралуу негизги маалыматтарды эң аз дегенде ачып көрсөтүүгө тийиш.</i>							
		23.5.1. Финансы рыногунун инфраструктурасында акыркы жолу баа берүү формасы качан толтурулган? Маалыматтар канча убакытта бир жаңыртылып турат? Финансы рыногунун инфраструктурасында орун алган олуутту өзгөрүүлөрдөн кийин жана анын чейресүндө маалыматтар ар бир эки жылда жаңыртылып турабы?							
		23.5.2. Финансы рыногунун инфраструктурасы кайсы сандык маалыматтарды эл алдына чыгарат? Бул маалымат канча убакытта бир жаңыртылып турат?							

	23.5.3. Финансы рыногунун инфраструктурасы дагы кайсы маалыматты эл алдына алып чыгат?		
	23.5.4. Бул маалыматты эл алдында кандай ачыкка чыгарат? Ачыкка чыккан маалымат кайсы тилде (тилдерде) сунушталат?		
	Финансы рыногунун инфраструктурасынын принциптерин аткаруусуна жыйынтыктоочу баа берүү (5,4,3,2,1)		
<i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</i>			

Жетекчи

_____ (кол тамга) _____ (аты-жөнү)

Башкы бухгалтер

_____ (кол тамга) _____ (аты-жөнү)

Аткаруучу

_____ (кол тамга) _____ (аты-жөнү) _____ (телефон)

«Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата»
9-тиркеме

**Баа берүү
ЭРЕЖЕЛЕРИ**

Баа берүү эрежелери 21 бөлүктөн турат жана ал системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын операторлору (катышуучулар, эгерде системанын операторлору Кыргыз Республикасынын резидент эместеринен болуп саналса) тарабынан жүзөгө ашырылат.

Системалуу мааниге ээ, маанилүү жана улуттук төлөм системаларынын операторлору үч жылда бир жолу өз системаларынын ишине баа берүү менен анын жыйынтыктарын Улуттук банктын талабы боюнча төмөнкү документтерди (келишимди, операция боюнча эрежелерди, ички ченемдик документтерди, буйрукту ж.б.) тиркөө менен сунуштайт.

Жаңы төлөм системаларынын операторлору системаны каттоодон өткөрүү/лицензиялоо учурунда Улуттук банкка система жана анын ээси тууралуу Улуттук банкка толук маалыматты сунуштоого тийиш.

Улуттук банктын талабынын аткарылышына баа берүү иши системага баа берүүнүн ажыратылгыс бөлүгү болуп саналат.

Системага баа берүү жооптуу аткаруучунун, башкы бухгалтердин жана түзүмдүн жетекчисинин кол тамгасы менен ар бир төлөм системасы боюнча өзүнчө толтурулуп, операторлор тарабынан талап боюнча Улуттук банкка сунушталат.

Баа берүүнүн аталышы көрсөтүлгөн тилкеде:

- «Төлөм системасынын аталышы» – системанын тиешелүү аталышы толтурулат (мисалы, айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн grosстук системасы, «Элкарт» ж.б.);

- «Төлөм системасынын түрү» – системанын түрү боюнча тиешелүү мааниси көрсөтүлөт (мисалы, система ири төлөмдөр системасына кирет, төлөм карттары менен эсептешүүлөрдүн улуттук системасы ж.б.);

- «Төлөм системасынын оператору» – системанын операторунун тиешелүү аталышы толтурулат (мисалы, Улуттук банк, «Банктар аралык процессинг борбору» ЖАК ж.б.);

- «Төлөм системасынын катышуучусу» – системанын катышуучусу тиешелүү аталышы толтурулат, эгерде системанын оператору резидент эмес болсо (мисалы, коммерциялык банктын аталышы ж.б.).

«Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата»
10-тиркеме

Маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдерлерине _____-жылы баа берүүдө
СУРООЛОР ТИЗМЕГИ

Кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин аталышы _____
Кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин ишинин түрү _____

1-сунуш көрсөтмө. Тобокелдиктерди аныктоо жана тескөө.

Маалымат технологиялары жана билдирмелерди алмашуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр провайдерине (мындан ары - провайдер) алардын кызмат көрсөтүүлөрүнө тийиштүү олуттуу операциялык жана финансылык тобокелдиктерди аныктоо жана аны тескөө, ошондой эле бул тобокелдиктерди тескөө процессинин натыйжалуулугун камсыз кылуу сунушталган.

Провайдер белгилүү бир тобокелдиктер жөнүндө чечимди кабыл алуу жана тобокелдиктерди тескөө максатында, тобокелдиктерди аныктоо жана документ менен тастыктоо, ошондой эле контролдоо каражаттарын колдонуу үчүн натыйжалуу процесстерге жана системага ээ болууга тийиш. Провайдер маалымат коопсуздугу, иштин калпыбына келүү жөндөмдүүлүгү жана технологиялык пландаштыруу, ошондой эле анын корпоративдик түзүмүнө, кардарларга болгон мамилесине жана ишканын үчүнчү жактардан көз каранды болуу менен иш алып баруу жөндөмдүүлүгүнө таасир эткен стратегиялык чечимдерине тиешелүү юридикалык жана ченемдик талаптар менен байланыштуу тобокелдиктерге кабылышы мүмкүн. Аныкталган тобокелдиктерди кыскартуу максатында маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдери өз тобокелдиктерине жана аныкталган тобокелдиктерди эсепке алууда тобокелдиктердин тескөө системасынын шайкешүүлүгүнө кайрадан баа берүүгө тийиш.

<p>Тобокелдиктерди аныктоо жана аларды тескөө маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдеринин Директорлор кеңешинин (кеңеши) байкоосунда жүзөгө ашырылууга жана кеңештин тиешелүү мүчөлөрүнө баа берүүнүн жыйынтыктары менен тааныштырган ички аудиттин көз карандысыз бөлүмү тарабынан баа берилүүгө тийиш. Мында, ички аудитти көз карандысыз жана кесипкөй бөлүмүнүн кеңеши тарабынан түзүү болжолдонууда. Аудиттин (мисалы, ички аудиторлор институту) жүргүзүлүшүн жана тажрыйбасын жөнгө салган кесипкөй уюштуруу принциптерин аткаруу жана тобокелдиктерге, ошондой эле тобокелдиктерди тескөө процесстеринин натыйжалуулугуна жана түзүмүнө, ички контролдуктун каражаттарына көз карандысыз баа берүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу үчүн ички аудит бөлүмүнүн ишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү зарыл. Мындан тышкары, ички аудит бөлүмү өз баа берүүлөрүнүн жыйынтыктары менен кеңештин тиешелүү мүчөлөрүн тааныштырууга тийиш.</p>										
		<i>Маанилүү суроолор</i>								

Кеңири маалымат

Ишканада тобокелдиктерди тескөө системасы:

- 1.1. Кызмат көрсөтүүлөр провайдери (мындан ары – провайдер) тобокелдиктерди (операциялык, финансылык жана кадр тобокелдиктерин кошо алганда) идентификациялоонун жана документтештирүүнүн кандай процесстерине жана системаларына ээ? Өз процесстери жана системалары аркылуу провайдер тарабынан тобокелдиктердин кайсы түрлөрү идентификацияланган жана документ түрүндө таризделген?
- 1.2. Провайдер тобокелдиктерди тескөөнүн кайсы процесстерине жана системаларына ээ? Провайдер өзүнө калган тобокелдиктерди алууда кандай чечим кабыл алат?
- 1.3. Провайдер идентификациялык тобокелдиктерди жоюу учурунда тобокелдиктерди тескөө системасынын жетиштүүлүгүнө жана өз тобокелдиктерине кайра баа берүүнү кандайча жүргүзөт? Ушул сыяктуу кайра баа берүүлөр канча убакытта бир өткөрүлүп турат?
- 1.4. Провайдер кандайдыр бир укуктук же жөнгө салуучу талаптарды же талаптар-даты өзгөртүүлөрдү кандайча жөнгө салат?

1.5. Провайдер пайдалануучулардын өз ара мамилелерине тийиштүү тобокелдиктерине кандайча баа берет?	
1.6. Провайдер жалпы коммерциялык тобокелдикке жана финансылык абалга баа берүүнү кошо алганда, чечимди стратегиялык көз караштан кабыл алуу боюнча өз процессине тобокелдиктерди тескөө процессин кандайча киргизет?	
<i>Үчүнчү жактан көз карандылыгы:</i>	
1.7. Провайдер кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган үчүнчү жактардан көз каранды болгон тобокелдиктерди кандайча идентификациялайт жана контролго алат?	
1.8. Провайдер тарабынан аткарылып жаткан операциялардын коопсуздугу, ишенимдүүлүгү жана туруктуулугу үчүнчү жактардын көз карандылыгынан улам төмөндөтүлбөгөндүгүн кандайча аныктайт?	
1.9. Провайдер, үчүнчү жактардан көз каранды болгондон улам келип чыккан операциялардын коопсуздугун, ишенимдүүлүгүн жана туруктуулугун алгылыксыз төмөндөшүн кандайча жөнгө салат/четтетет?	
<i>Ишканада тобокелдиктерди тескөө системасын контролдукка алуу:</i>	
1.10. Тобокелдиктерди идентификациялоодо жана тескөөдө провайдер тарабынан тескөөнүн кандай механизмдери колдонулат? Провайдер тарабынан өз ишканасында тобокелдиктерди тескөө жагында жоопкерчиликтин жана отчет берүүнүн кандай линиялары колдонулат? Ички аудиттин функцияларынын натыйжалуулугуна канча убакытта бир текшерүү жүргүзүлөт?	
1.11. Провайдердин башкаруу органы ишканада тобокелдиктерди тескөө системасына текшерүүнү кандайча жүзөгө ашырат?	
<i>Ички аудиттин функциясы:</i>	
1.12. Провайдер көз карандысыз жана кесипкөй аудиттин функциясын кандайча аткарат? Ички аудиттин функциясы аудитти башкаруунун эл аралык кабыл алынган тажрыйбасынын кандай формасын колдонот?	
1.13. Ички аудиттин функциясы тарабынан башкаруу органына өз коругундуларын билдирүүдө отчеттун кандай механизмдери колдонулат жана бул жөнгө салуучуга же кураторго зарылбы?	
<i>Аткарылгандыгы боюнча баа берүү (5,4,3,2,1)</i>	

<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш көрсөтмөлөр</p>	<p>2-сунуш көрсөтмө. Маалымат коопсуздугу. Провайдерге маалыматтын куупалуулугун жана бүтүндүгүн камсыз кылуу, ошондой эле финансы рыногунун инфраструктурасы менен түзүлгөн келишимдин шарттарын аткаруу максатында жетишерлик ресурстарды бөлүп берүү, тиешелүү принциптерди жана жол-жоболорду иштеп чыгуу; колдонуу сунушталат. Провайдер тобокелдиктерди туура тескей турган маалымат коопсуздугун камсыз кылуу боюнча ишенимдүү системага ээ болууга тийиш. Мындай система маалыматты санкцияланбаган жайылтаудан коргоо жана маалыматтын толуктугун сактоо жана кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалана алуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу үчүн ишенимдүү принциптерге жана жол-жоболорго негизделүүгө тийиш. Провайдер белгиленген маалымат коопсуздугунун эрежелерин аткарылышына мониторинг жүргүзүү үчүн принциптерди жана жол-жоболорду аныктоого тийиш. Ошондой эле система өткөрмө жөндөмдүүлүгүн пландаштыруу принциптерин жана өзгөрүүлөрдү башкаруу ыкмаларын камтууга тийиш. Айрыкча, маалымат коопсуздугунун иштешине өзгөртүүлөрдү киргизүүнү пландаштырган провайдер, андагы өзгөрүүлөрдүн кесепеттерине баа берүүгө тийиш.</p>	<p><i>Кыскача маалымат:</i></p>	<p><i>Маанилүү суроолор:</i></p>	<p><i>Маалымат коопсуздугунун системасы:</i></p>	<p>2.1. Физикалык жана киберкоопсуздук коркунучтарын четтетүү боюнча чечимдер жана тажрыйбалар жагында жалпы жетекчиликти камсыз кылуу боюнча провайдердин ишканасында маалымат коопсуздугунун кайсыл системасы иштейт? Көрсөтүлгөн система төмөнкүлөргө тиешелүү принциптерди жана жол-жоболорду камтыйт:</p>	<p>а) куупалуулук, аныктык жана жетишерлик категориялары боюнча активдерди (системаны жана кызмат көрсөтүүлөрдү) бөлүштүрүү;</p>	<p>б) ички жана тышкы коркунучтарды туруктуу идентификациялоо;</p>	<p>в) аныкталган тобокелдиктерди жана кемчиликтерди төмөндөтүүгө багытталган коопсуздук боюнча контролдук каражаттарын тандап алуу, ишке ашыруу жана документтештирүү, ошондой эле</p>	<p>г) тобокелдиктерди тескөө жагында бардык иш-чараларды тиешелүү контролдукка алуу?</p>	<p><i>Провайдердин баа берүүсү</i></p>	<p><i>Провайдердин баа берүүсү</i></p>	<p><i>Провайдердин баа берүүсү</i></p>
--	---	---------------------------------	----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>2.2. Провайдер өзүнүн саясий иш-чараларына жана жол-жоболоруна эл аралык, улуттук жана өнөр жай стандарттарына кандайча киргизет?</p>	
	<p>2.3. Провайдер тарабынан анын маанилүү кызмат көрсөтүүлөрү боюнча маалымат коопсуздугунун кандай тобокелдиктери аныкталган?</p>	
	<p>2.4. Провайдердин башкаруу органынын сунуштоочунун маалымат коопсуздук системасындагы катышуу деңгээли кандай? Башкаруу органы системаны кайра карап чыгууда жана бекитүүдө түздөн-түз катыша алабы? Башкаруу органы системаны канча бир убакытта кайра карап чыгат?</p>	
	<p>2.5. Провайдердин башкаруу органы маалымат коопсуздук жагында жетекчиликтин маанилүү ролун жана жоопкерчилик даражасын бекитүүнү кандайча жүргүзөт?</p>	
	<p><i>Маалымат коопсуздук жагында принциптер жана жол-жоболор:</i></p>	
	<p>2.6. Маалыматтын санкцияланбаган пайдаланылышына жана санкцияланбаган жайылтылышына бөгөт коюу үчүн кандай принциптер жана жол-жоболор колдонулат?</p> <p>Айрыкча:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) логикалык сыяктуу эле, физикалык жактан пайдаланууну кошо алганда, пайдалануучуларга уруксатты берүү жана кайтарып алуу; б) пайдалануучулардын артыкчылыгын мезгил-мезгили менен кайра тастыктап туруу; в) администратордун каттоо жазуусун (же кулуялуулуктун жогорку деңгээлине ээ жазууларды) берүү, колдонуу жана аны контролдукка алуу; г) маалыматтын кулуялуулугунун бузулушун четтетүү; д) системанын коопсуздугун камсыз кылуу, ошондой эле, е) санкцияланбаган модификациялоого же маалыматты кыянаттык менен колдонууга, каталарга жоготууларга бөгөт коюу максатында, финансы рыногунун инфраструктурасы үчүн сунушталган программаларга контролдоо каражаттарын киргизүү үчүн кандай принциптер жана жол-жоболор колдонулат? 	
	<p>2.7. Алардын жоопкерчилиги жана милдеттери, анын ичинде маалымат коопсуздук системасы тарабынан белгиленген коопсуздук коркунучтары тууралуу тиешелүү тышкы тараптарды жана бардык кызматчыларды кандайча маалымдайт?</p>	

	<p>2.15.Провайдер тарабынан колдонулган долбоорду жана өзгөртүүлөрдү жөнгө салуу жагында принциптер жана жол-жоболор, провайдердин тигил же бул операцияларынын коопсуздугуна жана ишенимдүүлүгүнө кокусунан таасир этүүчү өзгөртүүлөрдү киргизген тобокелдиктерди төмөндөтүүгө кандайча өбөлгө түзөт?</p>	
	<p>2.16. Провайдер тарабынан колдонулган өзгөртүүлөрдү жөнгө салуу принциптери, өзгөртүүлөрдү пландаштыруу жана тестирлөө жол-жоболорун, ошондой эле регрессивдүү жана техникалык тестирилөөнү, коопсуздук системасын текшерүүнү кошо алганда, башкаруу жагында милдеттерди кандайча аныктайт?</p>	
	<p>2.17. Пайдалануучуларга таасир этүүчү өзгөртүүлөр канчалык деңгээлде финансы рыногунун инфраструктурасы менен макулдашууга жана финансы рыногунун инфраструктурасынын катышуусунда, анын катышуучулары тарабынан тесттен өткөрүүгө туура келет?</p>	
	<p>Аткарууга жыйынтыктытоочу баа берүү (5, 4, 3, 2, 1)</p>	
	<p>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр</p> <p>3-сунуш-көрсөтмө. Ишенимдүүлүк жана туруктуулук.</p> <p>Провайдерге тиешелүү принциптерди жана жол-жоболорду колдонуу, ошондой эле ал тарабынан сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн жеткиликтүүлүгүн, ишенимдүүлүгүн жана туруктуулугун камсыз кылуу сунушталат. Ошондуктан ал тарабынан иштелеш чыккан иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу жана өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин жоюу планы система иштен чыккан учурда маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн өз убагында калыбына келтирилшин камсыз кылууга тийиш, анткени бул кызмат көрсөтүүлөр финансы рыногунун инфраструктурасы менен түзүлгөн келишимдин шарттарына ылайык келүүсү зарыл.</p> <p>Провайдер пайдалануучуларга ишенимдүү кызмат көрсөтүүлөрдү жана финансы рыногунун инфраструктурасына түздөн-түз же ага жана анын катышуучуларына кызматтар көрсөтүлгөндүгүнө карабастан ишти калыбына келтирүү жөндөмдүүлүгүн камсыз кылууга тийиш. Провайдер финансы рыногунун инфраструктурасынын муктаждыгын канааттандырган же андан арткаан ишенимдүү иштелип жүзөгө ашырууга тийиш. Бардык операциялык жагдайлар финансы рыногунун инфраструктурасында каттоодон өткөртүлүүгө жана ага, ошондой эле анын ишин жөнгө салган, көзөмөлдөгөн же байкоо салган органына маалымдалууга тийиш.</p>	<p>Провайдер жагдайларга дароо талдап-иликтөөлөрдү жүрүзүүгө жана алардын кайталанбашына бөгөт коюушу зарыл, анткени ал олуттуу кесепеттерге ээ болушу мүмкүн. Мындан тышкары, провайдер иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу жана өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин жоюу планына ээ болууга тийиш. Бул пландар пландык тестирилөөнү жана иште олуттуу бузулуулар келип чыгышынын тобокелдигине баа берүү үчүн ушул тестирилөөнүн жыйынтыктарынын талдап-иликтөөлөрүн камсыз кылуусу зарыл.</p>

Кыскача маалымат:	Провайдердин баа берүүсү	Провайдердин баа берүүсү
<p style="text-align: center;"><i>Маанилүү суроолор:</i></p> <p><i>Жеткиликтүү, ишенимдүү жана ийкемдүү операциялар:</i></p> <p>3.1. Эксплуатациялык даярдык, ишенимдүүлүк жана туруктуулук жагында провайдердин башкы милдеттери кайсылар жана алар кандайча документтештирилген? Бул милдеттер канчалык финансы рыногунун инфраструктурасынын жана ылайыгына жараша анын катышуучуларынын муктаждыгына (же алардан артат) жооп берет?</p> <p>3.2. Провайдердин принциптери жана жол-жоболору анын милдеттерин жеткиликтүүлүк, ишенимдүүлүк жана туруктуулук жагында кандайча колдойт?</p> <p>3.3. Провайдер финансы рыногунун инфраструктурасына жана анын катышуучуларына (бул колдонулса) сунушталган операциялардын ишенимдүүлүгүн жана туруктуулугун кандайча камсыз кылат? Айрыкча провайдер өз өндүрүш жайларында тобокелдиктердин ар түрдүү профилинин жетишерлик санынын болушун кандайча камсыз кылат? Провайдер табият кырсыктарынан, электр менен кубаттандыруудагы үзүлтүктөрдөн, персоналдын туура эмес иш-аракеттеринен өз өндүрүш жайларын коргоого алынышын кандайча камсыз кылат? Провайдер резервде турган өндүрүш жайларын узак мезгил ичинде маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо үчүн жетишерлик потенциалга ээ болушун кандайча камсыз кылат?</p> <p><i>Операцияларга мониторинг жүргүзүү жана жагдайларды четтеттүү:</i></p> <p>3.4. Провайдер өз операциялык иш-аракеттерине мониторингди кандайча жүргүзөт? Провайдер ишенимдүүлүк жана туруктуулук жагында өзүнүн финансы рыногунун инфраструктурасынын милдеттерине ылайык келүүсүн кандайча контролго алат? Белгиленген процессте документтештирүү жана аны колдоо кандайча жүргүзүлөт?</p> <p>3.5. Өндүрүштө келип чыккан кесепеттерге идентификациялоону, каттоону, классификациялоону, талдап-иликтөөнү жана контролдукту кандайча жүзөгө ашырат? Көрсөтүлгөн жагдайлар тууралуу жетекчиликке кандайча маалымдалат? Провайдер ушул сыяктуу жагдайлар тууралуу финансы рыногунун инфраструктурасын жана ылайыгына жараша компетенттүү органдарды кандайча маалымдайт? Кризис орун алган мезгил ичинде келип чыккан жагдайларды эскалациялоо процесси кандайча жүргүзүлөт?</p>		

	<p>3.6. Жагдайларга кыйроодон кийинки талдап-иликтөөлөр кандайча ишке ашырылат? Көрсөтүлгөн процесс жагдайлардын негизи себептеринин идентификацияланышын жана келечекте алардын кайталанбашына жол берилбешин кандайча камсыз кылат? Кыйроодон кийинки талдап-иликтөөлөрдө финансы рыногунун инфраструктурасынын катышуусу кандай?</p>	
	<p><i>Бизнесстин үзгүлтүксүздүгү:</i></p> <p>3.7. Бизнесстин үзгүлтүксүздүгү жана иш жөндөмдүүлүгүн калыбына келтирүү жагында провайдердин негизи милдеттери кайсылар? Көрсөтүлгөн милдеттер башкаруу органы жана жетекчилик тарабынан кандайча белгиленет? Башкаруу органы белгиленген милдеттерди канча убаакытта бир кайрадан карап чыгып турат?</p>	
	<p>3.8. Провайдердин бизнестин үзгүлтүксүздүгү жана иш жөндөмдүүлүгүн калыбына келтирүү боюнча планы опуттуу бузулуу орун алган учурларды кошо алганда, тейлөө токтотулган учурда кызмат көрсөтүүлөрдүн өз убагында калыбына келтирилишин кандайча камсыз кылат? Жогоруда белгиленген пландар тейлөө токтотулгандан улам, маалыматтардын мүмкүн болуучу жоголуп кетүү проблемаларын кандайча чечет?</p>	
	<p>3.9. Финансы рыногунун инфраструктурасынын көрсөтүлгөн процесс учуруна катышуу деңгээли кандай жана провайдер тейлөөнү потенциалдуу токтотуп коюу сценарийин кандайча аныктайт?</p>	
	<p>3.10. Бизнесстин үзгүлтүксүздүгү жана иш жөндөмдүүлүгүнүн калыбына келиши жагында провайдердин пландары киберчабуулдарды кандайча четтетет? Бузулуудан кийин системанын калыбына келүүсүн кошо алганда, киберчабуулдардын таасирин идентификациялоого жана контролдукка алууга белгиленген пландар провайдерге кандайча мүмкүнчүлүк берет?</p>	
	<p>3.11. Тейлөөнүн токтоп калуусун жөнгө салуу үчүн провайдер кризистик абал орун алган учурда абройду сактап калуу планынын кайсыл түрүн колдонот? Айрыкча, белгиленген план финансы рыногунун инфраструктурасы жана бийликтин компетенттүү органдары менен маалымат алмашуу жана коммуникация жаатында суроо жараткан учурларды кандай чечет?</p>	

	<p>3.12. Бизнесин үзгүлтүксүздүгү жана иш жөндөмдүүлүгүнүн калыбына келиши жагында провайдер пландарды кандайча жана аны бир мезгил ичинде канча жолу ишке ашырат? Сценарийдин кайсы түрлөрү сыноодон өткөрүлөт жана алар өзүндө киберчабуулдарды камтыйбы? Бизнесин үзгүлтүксүздүгүн модель жагынан сыноодо финансы рыногунун инфраструктурасынын жана анын катышуучуларынын (ылайыгы келсе) катышуу деңгээли канчалык?</p>	
	<p>3.13. Бизнесин үзгүлтүксүздүгү жана иш жөндөмдүүлүгүнүн калыбына келиши жагында провайдердин планы финансы рыногунун инфраструктурасынын болжолдоолоруна ылайык келишине канча убакытта бир жолу бааланат?</p>	
<p><i>Аткарууга жыйынтыктоочу баа берүү (5.4.3.2, 1)</i></p>		
<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр:</i></p>		
<p>4-сунуш-көрсөтмө. Технологиялык пландаштыруу.</p>		
<p>Провайдерге технологиялар колдонулган бүтүндөй мөөнөт ичинде пландаштыруу, ошондой эле технологиялык стандарттарды тандоо боюнча туура ыкмаларды колдонуу сунушталат.</p>		
<p>Провайдер жалпы операциялык тобокелдикти минималдаштырууга жана операциялардын эффективдүүлүгүн жогорулатууга түрткү берген эффективдүү технологиялык пландаштырууну жүзөгө ашырууга тийиш. Пландаштыруу – бул колдонулган технологиялардын пайдалануу мөөнөтүн, ошондой эле аларды башкаруу жана кызматтарды көрсөтүүдөн улам, стандарттарды тандоо процессин эске алган маалымат технологиялар жагында комплекстүү стратегиянын болушун түшүндүрөт. Эгерде провайдер өзгөртүүлөрдү киргизүүнү ниет кылган учурда, ал финансы рыногунун инфраструктурасы, ал эми зарылчылыгына жараша анын катышуучулары менен так жана толук консультацияларды жүргүзүүгө тийиш. Провайдер өз технологиялык пландарына талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүгө, анын ичинде ал тарабынан өзгөртүүлөрдү киргизүү үчүн колдонулган технологияларына жана процесстерине баа берип турууга тийиш.</p>		
<p><i>Кыскача маалымат:</i></p>		
	<p>Маанилүү суроолор:</p>	<p>Провайдердин баа берүүсү</p>
	<p>Технологиялык пландаштыруу жагында колдонулган принциптер, жол-жоболор жана башкаруу механизмдери:</p>	<p>Провайдердин баа берүүсү</p>

	<p>4.1. Провайдер тарабынан технологиялык пландаштыруу жагында кандай принциптер, жол-жоболор жана башкаруу механизмдер колдонулат? Аталган принциптер, жол-жоболор жана башкаруу механизмдер технологиянын пайдалануу мөөнөтүн, жаңы технологиялык стандарттардын тандалышын кандайча белгилейт?</p>	
	<p>4.2. Провайдер өз технологиялык тобокелдиктерине баа берүүнү канча убакытта бир жүзөгө ашырат? Белгиленген баа берүүлөрдө тигил же бул технологияларды колдонууга тиешелүү маалымат коопсуздук тобокелдигин кошпо алганда, ишенимдүүлүк, туруктуулук тобокелдиги кандайча эске алынат? Финансы рыногунун инфраструктурасына жана анын катышуучуларына потенциалдуу таасир эткени тигил же бул технологиялык тобокелдиктер көрсөтүлгөн баа берүүлөрдө кандайча эске алынат?</p>	
	<p><i>Технологиялык өзгөртүүлөрдү башкаруу принциптери, жол-жоболору жана механизмдери:</i></p>	
	<p>4.3. Провайдер тарабынан колдонулган технологияларда өзгөртүүлөрдү киргизүү үчүн кандай принциптер, жол-жоболор жана механизмдер колдонулат? Көрсөтүлгөн принциптер жана жол-жоболор технологиялардын коопсуздугун жана туруктуулугун колдоо, технологияларды колдонуу версияларын башкаруу боюнча суроо жараткан учурларды кандайча чечет?</p>	
	<p>4.4. Көрсөтүлгөн башкаруу принциптери, жол-жоболор жана механизмдер провайдердин операциясынын ишенимдүүлүгүнө жана туруктуулугуна потенциалдуу таасир эте турган өзгөртүүлөрдү болтурбоо максатында технологиялардын өзгөрүшүнө байланыштуу тобокелдиктерди идентификациялоо жана жеңилдетүү мүмкүнчүлүгүн кандайча камсыз кылат? Провайдер технологиялык өзгөртүүлөрдү киргизүү үчүн колдонулган процесстерди сыноодон өткөрүүнү жана ага баа берүүнү бир мезгил аралыгында канча жолу жүргүзөт?</p>	
	<p>4.5. Провайдер финансы рыногунун инфраструктурасына олуттуу таасир эткен технологиялары кандайдыр бир сунушталган маанилүү өзгөртүүлөрдү суроо жараткан учурлар жагында финансы рыногунун инфраструктурасы жана анын катышуучулары менен консультацияларды кандайча жүргүзөт?</p>	

	<p>4.6. Тигил же бул технологияларга өзгөртүүлөрдү киргизүү жана кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо учурунда финансы рыногунун инфраструктурасы канчалык деңгээлде ишке тартылат? Мисалы, финансы рыногунун инфраструктурасынын технологиялык өзгөртүүлөрдү тестирлөөдө катышуусу саналабы?</p>	
	<p>Аткарууга жыйынтыктуучу баа берүү (5.4.3.2, 1)</p>	
<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр:</i></p>		
<p>5-сунуш-көрсөтмө. Пайдалануучулар менен маалымат алмашуу. Провайдерге, алар тарабынан провайдердин кызмат көрсөтүүлөрү менен байланыштуу тобокелдиктерди тескөө жагында өз ролун жана милдеттерин так түшүнүүгө мүмкүнчүлүк берген жетишерлик маалыматты сунуштоого жана өз пайдалануучулары үчүн ачык-айкындуулукту камсыз кылуу сунушташат.</p>		
<p>Провайдер кардарлар менен маалымат алмашуу боюнча эффективдүү жол-жоболорду жана процесстерди колдонууга тийиш. Айрыкча, провайдер финансы рыногунун инфраструктурасына, ал эми зарылчылык келип чыккан учурда, анын катышуучуларына колдонулган кызмат көрсөтүүлөр менен байланыштуу өз тобокелдиктеринин тиешелүү деңгээлде тескөөгө алынышын жана тобокелдиктерди тескөө жагында өз ролун жана милдеттерин так түшүнүүгө мүмкүнчүлүк берген толук маалыматты сунуштоого тийиш. Эрежедегидей эле, пайдалануучулар үчүн пайдалуу маалымат башкаруу процесстери жана провайдердин контролдоо каражаттары, ошондой эле ушулардын жыйынтыктарын көз карандысыз текшерүү жөнүндө маалыматты камтыйт. Провайдер коммуникациялар жагында өз жол-жоболорунун жана процесстеринин курамында тобокелдиктердин колдонулбаган же жүргүзүлбөгөн контролдоо каражаттарын кошо алганда, операциялардын бардык техникалык өзгөртүүлөрү маселеси боюнча пайдалануучуларга жана рынокко консультацияларды берүү механизмдерин алдын алууга тийиш. Мындан тышкары, провайдер өз кызмат көрсөтүүлөрүн сунуштоодо операциялык бузулуулар менен келип чыккан кризистик жагдайларда коммуникациянын планына өз болууга тийиш.</p>		
<p><i>Кыскача маалымат:</i></p>		
	<p><i>Маанилүү суроолор:</i></p>	<p><i>Провайдердин баа берүүсү</i></p>
	<p><i>Жөнөкөй коммуникация:</i></p>	<p><i>Провайдердин баа берүүсү</i></p>
	<p>5.1. Провайдер тарабынан өз пайдалануучулары менен байланышуу үчүн кандай процесстер жана жол-жоболор колдонулат?</p>	

	<p>5.2. Провайдер финансы рыногунун инфраструктурасына жана катышуучуларга провайдердин маанилүү кызмат көрсөтүүлөрүн колдонуусуна байланыштуу тобокелдиктерди тескөөдө жоопкерчилик чараларын жана өз ролун түшүнүүгө мүмкүнчүлүк берген маалыматтын кайсыл түрүн сунуштайт? Көрсөтүлгөн маалымат кандай мезгилдүүлүгү менен кайра кароого алынат?</p>	
	<p>5.3. Провайдер, анын операцияларында маанилүү өзгөртүүлөр боюнча суроолор жагында пайдалануучулар менен байланышууну кандайча жүзөгө ашырат? (2.17, 4.5 жана 4.6. карагыла)?</p>	
	<p>5.4. Операциялык, финансылык жана кадрлар маселесине тиешелүү тобокелдиктерди кошо алганда провайдер өз пайдалануучуларына тобокелдиктерге талдап-иликтөөлөрдү жүргүзгөндүгү тууралуу кандайча маалымдайт?</p>	
	<p><i>Консультация жүргүзүү механизмдери:</i></p>	
	<p>5.5. Провайдер тарабынан пайдалануучуларга жана зарылчылык келип чыккан учурда сатып өткөрүү рыногуна консультацияларды берүү үчүн (мисалы, финансы рыногунун инфраструктурасына опуттуу таасир эте турган операцияларда кандайдыр бир техникалык өзгөртүүлөрдү алганда) механизмдердин кайсыл түрү колдонулат (ошондой эле 4.5. карагыла)?</p>	
	<p><i>Жагдайлар жана кризистик абал жөнүндө маалымат:</i></p>	
	<p>5.6. Провайдер жагдайлар жөнүндө (зарыл болгон учурда) пайдалануучуларды кандай маалымдайт (ошондой эле 3.5. карагыла)?</p>	
	<p>5.7. Тейлөө учурунда үзгүлтүктөрдү четтетүү максатында провайдер кризистик абал орун алган мезгилде аябай сактап калуу боюнча кайсыл планды колдонот? Белгиленген план бардык пайдалануучуларды жана кызыкдар тараптарды (ошондой эле 3.11. карагыла) камтыйбы?</p>	
	<p><i>Аткарууга жыйынтыктоочу баа берүү (5.4.3.2.1)</i></p>	
	<p><i>Түшүндүрмөлөр/сунуш-көрсөтмөлөр:</i></p>	

Жетекчи _____
(кол тамга) _____ (аты-жөнү)

Башкы бухгалтер _____
(кол тамга) _____ (аты-жөнү)

Аткаруучу _____
(кол тамга) _____ (аты-жөнү) _____
(телефон)

«Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата»
11-тиркеме

Баа берүүнү толтуруу
ЭРЕЖЕСИ

Бул баа берүү эрежеси 5 бөлүктөн турат жана системага баа берүүнү жүргүзүү үчүн маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдерлери үчүн багытталган.

Маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдерлери үч жылда бир жол-кудан кем эмес өз системаларынын иштешине баа берүү менен анын жыйынтыктарын Улуттук банктын талабы боюнча төмөнкү документтерди (келишимди, операция боюнча эрежелерди, ички ченемдик документтерди, буйруктарды ж.б.) тиркөө менен сунуштайт.

Баа берүүдө ар бир багыт боюнча так маалымат сунушталууга тийиш.

Улуттук банктын талабынын аткарылышына баа берүү иши системага маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдерлери тарабынан жүргүзүлгөн баа берүүнүн ажыратылгыс бөлүгү болуп саналат.

Маанилүү кызмат көрсөтүүлөрдүн провайдерлери системага жаңы сервистерди/продукттарды киргизүүдө Улуттук банкты өзүнүн ниети жөнүндө алдын ала маалымдоого жана аталган банкка системага өзгөртүүлөрдүн/толуктоолордун киргизилишин болжолдогон, иштелип чыга турган сервис/продукттарды баяндаган маалыматты тиркөө менен билдирүү жөнөтүлөт.

Баа берүү жооптуу аткаруучунун, башкы бухгалтердин жана түзүмдүн жетекчисинин кол тамгасы менен ар бир төлөм системасы боюнча өзүнчө толтурулат.

«Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу эрежелерине карата»
12-тиркеме

Баа берүүгө тиркелүүчү маалыматтын
ТИЗМЕСИ

1. Баа берүүгө тиркелүүчү материалдар/документтер төмөнкү багыттар боюнча толук маалыматы камтууга тийиш:

1. Жалпы маалымат

- Системанын оператору жана системанын ээси.
- Системаны багыттоо.
- Системанын ишин жөнгө салган ченемдик укуктук база.
- Иш регламенти, иштөө принциптери.
- Программалык камсыздоо.
- Төлөм системасынын персоналы.

1.1. Системанын түзүмү жана эсептөө.

1.2. Статистика:

- Катышуучулардын (тике, түздөн-түз катышпаган, адистештирилген) саны.
- Бир күн ичинде төлөмдөрдүн/каторуулардын орточо саны жана көлөмү.
- Алардын ичинен ири суммага төлөмдөр/каторуулар.
- Системада төлөмдөрдүн/каторуулардын орточо наркы.
- Төлөмдөрдүн/каторуулардын наркынын өлчөмүнүн берүү убактысынан жана төлөмдөрдүн/каторуулардын өлчөмүнөн көз карандылыгы.
- жана башкалар.

1.3. Кошумча маалымат:

1.3.1. Төлөмдөрдү/каторууларды кабыл алууда баш тартуу себептери.

- ката документтер же толук эмес реквизиттер;
- лимиттин артышы;
- ж.б.

1.3.2. Претензиондук ишти жүргүзүү тартиби.

1.3.3. Төлөм системасына өзгөртүүлөрдү киргизүү же өркүндөтүү боюнча пландар.

2. Финансылык тобокелдиктердин ачык-айкындуулугу жана анын мааниси.

2.1. Финансылык тобокелдиктер жагында колдонулган принциптер, эрежелер жана жол-жоболор.

2.2. Суруолордун баяндалышы:

- система ишинин тактыгы жана толуктугу.
- Тобокелдиктерди тескөө.
- Системадан катышуучулардын пайдалана алуу мүмкүнчүлүгү.
- Оператордун жана катышуучулардын эркин иш алып баруусу, укуктары жана милдеттери.
- Штаттан тышкаркы жагдайларда чечимдерди кабыл алуу.
- Алардын иш алып баруусуна мониторингди жүргүзүү боюнча катышуучуларды даярдоо.

2.3. Тобокелдиктерди тескөө үчүн маалыматтын өз убагында жана толук берилиши.

2.4. Катышуучулардын тобокелдиктерге дуушар болушунун толук түшүнүүсүн камсыз кылган чаралар.

3. Кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө:

3.1. Катышуучулардын финансылык тобокелдиктери.

3.2. Кредиттик тобокелдикти тескөө инструменттери:

- Мүчө катары иш алып баруу эрежелери (капиталга карата талаптар, күрөөнү алдын ала каржылоо ж.б.).
- Төлөмдөрдү кабыл алуу жана алар боюнча акыркы эсептешүүлөрдү кабыл алуу ортосундагы минималдуу жана максималдуу мөөнөттөр.
- Катышуучулардын бири банкротко учураган учурда алардын ортосунда жоопкерчиликти бөлүштүрүү.

3.3. Ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө боюнча инструменттер:

- Кезекке туруу механизмдери.
- Ликвиддүүлүк булактары.
- Бир күндүк кредит.
- Убакыт жана нарк боюнча төлөмдөрдүн агымын бөлүштүрүү.
- Явные или неявные обязательства оператора по обеспечению ликвидности системанын ликвиддүүлүгүн камсыз кылуу боюнча оператордун ачык же ачык эмес милдеттенмелери.

3.4. Жалпы мүнөздөгү инструменттер:

- Эсептердеги жана өз позицияларындагы калдыктар тууралуу маалыматтан катышуучулардын пайдалана алуу мүмкүнчүлүгү.
- Системанын оператору тарабынан мониторинг жүргүзүү.

3.6. Ликвиддүүлүк тобокелдигин жана кредиттик тобокелдикти тескөө себептери.

- Катышуучулар ортосунда чыгымдарды бөлүштүрүү механизми.
- Ликвиддүүлүк тобокелдигин контролго алууга жараша бааларды түптөө.

4. Операциянын акыркы жана кайтарып алынгыс мүнөзү.

4.1. Төлөмдөрдүн/каторуулардын ар бир баскычында кайтарып алынгыс боюнча деңгээли.

4.2. Система жана катышуучу-алуучу тарабынан төлөмдөрдү/каторууларды кабыл албай коюу шарттары.

4.3. Төлөмдөрдү/которууларды кабыл алуудан баш тартуу тууралуу катышуучунун маалым болушу.

4.4. Ликвиддүүлүк жок болгон учурда күндүн акырында позицияларды жабуу.

4.5. Айыптар же башка санкциялар түрүндө иш регламентине ылайык келишин камсыз кылуу боюнча расмий механизмдер.

4.6. Акыркы эсептешүүнү расмий тастыктоо.

4.7. Каталардын кесепеттерин жоюу.

5. Клирингдик системалар.

5.1. Ар тараптуу өз ара чегеришүүнүн негизинде таза сальдону эсептөө.

5.2. Таза позициялар боюнча эсептешүүлөрдү иштеп чыгуу.

5.3. Клирингдин катышуучуларынын таза позициялары жөнүндө маалымат.

5.4. Катышуучулар тарабынан үстөк ликвиддүүлүктөн коргонуу.

5.5. Банкротко учураган катышуучунун дебеттик позициясын жабуу.

5.6. Катышуучунун дебеттик позициясын жабуу үчүн күрөө же резервдик фонд.

5.7. Системада ликвиддүүлүктү камсыз кылуу боюнча акыркы инстанция.

5.8. Клиринг системасынын оператору.

5.9. Акыркы эсептешүүнү камсыз кылуу боюнча жол-жоболор жана ликвиддүүлүктү тескөө механизмдери.

5.10. Бир катышуучунун, эки катышуучунун кудуретсиздиги учурунда акыркы эсептешүүнү камсыз кылуу.

6. Эсептешүү активдери

6.1. Эсептешүүлөр үчүн активдер.

6.2. Коммерциялык банктын Улуттук банктын корреспонденттик эсебинде турган каражаттар.

6.3. Эсептешүү банкынын ликвиддүүлүгүнө, кредит берүү жөндөмдүүлүгүнө баа берүү критерийлери.

6.4. Төлөм системасынын катышуучуларын системанын банкротко учурашынан коргоо чаралары.

6.5. Активдердин активдердин башка түрлөрүнө өзгөрүшү.

6.6. Чет өлкө валютасындагы активдер.

7. Коопсуздук жана операциялык ишенимдүүлүк

7.1. Төлөм системасынын коопсуздугунун түзүмү.

7.2. Системанын ишине мезгил-мезгили менен аудит жүргүзүү.

7.3. Системанын абалына документ жүргүзүү.

7.4. Маалыматтарды өткөрүп берүү түйүндөрүнө байланыштуу компьютердик системалардын коопсуздук жана ишенимдүүлүк деңгээлине көз карандысыз текшерүүлөрдү жүргүзүү.

7.5. Программалык модулда операцияларды аткаруунун белгилүү бир ырааттуулугунун бар болушу.

7.6. Күндөлүк маалыматтарды резервге коюу каражаттары.

7.7. Системаны толугу менен калыбына келтирүү боюнча максаттуу деңгээл.

7.8. Иш үзгүлтүксүздүгү:

- Жөнөкөйлүүлүк жана колдонууга ыңгайлуу.
- Система боюнча документтерде үзгүлтүксүздүк механизмдерин чагылдыруу.
- Система боюнча документтерде маалыматтарды жайылтуу жана кризистик башкаруу жол-жоболорун чагылдыруу.

7.9. Кыйроолор орун алган учурда иш жигердүүлүгүн калыбына келтирүү боюнча пландар.

7.10. Системаны калыбына келтирүү боюнча мезгил-мезгили менен текшерүүлөрдүн орун алышы.

7.11. Акыркы үч жыл ичиндеги статистика

7.12. Системанын коопсуздук жана операциялык ишенимдүүлүгүнүн деңгээли.

7.13. Системанын операторунун жана/же катышуучусунун «Терроризмди каржылоого жана кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легализациялоого (адалдоого) каршы аракеттенүү жөнүндө» мыйзам жагында кардарлардын операцияларына талдап-иликтөө боюнча жыйынтыктардын болушу.

7.14. Төлөмдөрдү өткөрүүгө белгиленген лимиттер же чектөөлөр.

8. Колдонууга ыңгайлуу жана эффективдүүлүгү

8.1. Баа түзүү боюнча расмий саясат.

8.2. Төлөмдөрдү/каторууларды өткөрүү мөөнөттөрү.

8.3. Банктардын ассоциациясы жана катышуучулары менен өз ара иш алып баруу.

8.4. Тарифтер боюнча саясаттын механизмдери, жол-жоболору жана чаралары.

8.5. Төлөмдөрдүн/каторуулардын толук иштеп чыгуу мөөнөттөрү.

8.6. Сарптоолорго жана пайдага талдап-иликтөө.

8.7. Төлөм системасынын эффективдүүлүгүн өркүндөтүү боюнча чаралар.

8.8. Системанын пайдалануучулары үчүн төлөмдөрдү/каторууларды жүргүзүүнүн эффективдүүлүгү жана ыңгайлуулугу.

9. Системадан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгү

9.1. Системадан пайдалана алуу шарттары, эрежелери жана талаптары.

9.2. Төлөм системасынын тике катышуучулары.

9.3. Клирингдик системадан түздөн-түз эмес пайдалануу.

9.4. Катышуучулардын төлөмдөрүн/каторууларын жүзөгө ашыруу тартиби жана эрежеси.

9.5. Тарифтер.

9.6. Системадан катышуучунун чыгуусу.

9.10. Катышуу боюнча объективдүү жана жалпыга маалымдалган критерийлер.

10. Системаны жетектөө

10.1. Жалпы баяндоо.

10.2. Консенсуска жетүүгө багытталган механизмдер.

10.3. Төлөм системасынын операторунун кыска жана орто мөөнөттүк бизнес-пландары.

10.4. Иш жыйынтыгы боюнча отчет.

10.5. Системанын ээси жана жетекчилиги тууралуу маалымат.

10.6. Системадагы өзгөрүүлөр жөнүндө ири чечимдерди кабыл алуу жол-жобосу.

10.7. Бардык маанилүү принциптерге толук ылайык келүүсүн камсыз кылган пландар.

10.8. Акыркы үч жыл ичинде орун алган проблемалар жана суроолор.

10.9. Ишке ашыруу процессинде турган өзгөртүүлөр жана реформалар.

10.10. Жетектөө механизмдеринин эффективдүүлүгү, отчет берүүсү жана ачык-айкындуулугу.

1. Төлөм системасынын операторлорунун жана катышуучуларынын, электрондук акчаны чыгарган банктардын Улуттук банктын талаптарына ылайык келүүсү:

1. Төлөм системасын пайдалануу боюнча талаптарды аткаруу.

2. Улуттук банктын ченемдик документтеринин талаптарын аткаруу.

3. Улуттук банктын коопсуздук талаптарын сактоо:

1) Төлөмдөрдү кабыл алуу жана иштеп чыгуу учурунда купуялуулуктун, бүтүндүктүн, аутентификациялоонун сакталышы;

2) коопсуздук деңгээлинин ишенимдүүлүгү жана төлөмдөрдү жүзөгө ашыруу система ишинин үзгүлтүксүздүгү:

– аппараттык каражаттардын жана линия байланыштарынын бузулушуна байланыштуу тобокелдиктерди төмөндөтүү (төлөмдөрдү жүргүзүү системасына байланыштуу жабдуулар орнотулган жайларга тиешеси жок адамдардын кирүүсүн чектөө);

– программалык камсыздоодо каталар же анын модификацияланышы менен байланыштуу тобокелдиктерди төмөндөтүү;

– электрондук төлөм документинин авторлугунан же аны алуу фактысынан баш тартуу, ошондой эле байланыш каналдары боюнча маалыматтарды өткөрүү учурунда анын жайылтылышы жана бурмаланышы тобокелдиктерин төмөндөтүү;

3) электрондук төлөмдөрдү жүргүзүү жана банктын ыйгарым укуктуу адамдарынын жеке ачыктары менен иш алып баруу, ошондой эле аларды сактоо жана колдонуу эрежелерин сактоо.

4. Төлөм документтерин толтурууга карата талаптарды аткаруу:

1) Улуттук банк тарабынан белгиленген төлөм документтеринин форматтарына карата талаптарды аткаруу;

2) төлөмдөрдү кабыл алуу жана иштеп чыгуу үчүн жооптуу адамдардын кол тамгаларынын бар болушу;

3) мөөрдүн жана штамптардын так оттискаларынын бар болушу;

4) төлөм документтеринин реквизиттерин толтуруу жана мөөр, штамп жана кол тамга үчүн каралган жерде аларды коюу;

5) төлөмдөрдү жүзөгө ашыруу үчүн зарыл болгон реквизиттерди толтуруу жана аларды туура толтуруу;

6) төлөм багытынын анын кодуна ылайык келүүсү;

7) төлөм документтеринде коррективкалаочу суюктукту колдонуу жана оңдоолордун, сызылган жерлердин бар болушу/жоктугу.

5. Электрондук төлөм документтерин жүргүзүү учурунда талаптарды аткаруу:

1) төлөмдөрдү жүргүзүү үчүн зарыл болгон бардык реквизиттердин болушу;

2) электрондук төлөм документинин бардык реквизиттери анын кагаз түрүндөгү реквизиттерине дал келүүсү;

3) ар бир төлөм документинде тиешелүү цифралык кол тамгалардын болушу жана анын аныктыгы;

4) төлөм документтеринде дайындалган жооптуу адамдардын жана алардын ишин кайталап аткарган (дублер) адамдардын электрондук цифралык кол тамгаларын колдонуу;

5) электрондук төлөм документтерин өткөрүү учурунда коопсуздуктун талап кылынган деңгээлин сактоо, паролдорду жана жашырын ачкычтарды сактоо;

6) Кыргыз Республикасынын мыйзамына жана Улуттук банктын ченемдик актыларына ылайык электрондук төлөм документтерин сактоо жана резервдик көчүрүү;

7) электрондук төлөмдөрдү жүргүзүү боюнча белгиленген жол-жоболорду аткаруу;

8) электрондук төлөм документтеринин аныктыгын тастыктоо боюнча жол-жоболорду сактоо.

6. Ички ченемдик документтердин сакталышы:

1) төлөм операцияларын жүзөгө ашырууга байланыштуу оператордун иши боюнча так жана толук документтештирилген ички жол-жоболордун болушу.

2) төлөмдү жүргүзө турган кардардын документин кабыл алуудан тартип төлөмдүн жүзөгө ашырылышына жана ал тууралуу кардарды билдирүүгө чейин төлөмдү жүзөгө ашыруу ырааттуулугу;

3) төлөмдөрдү кабыл алуу, иштеп чыгуу жана жөнөтүү боюнча операцияларды жүзөгө ашыруу учурунда ар бир кызматкердин жоопкерчилик деңгээли;

4) төлөмдөрдү өз убагында жүргүзбөгөн же кардардын төлөм нускоо-

сунун талаптарын бузган учурда банктын кардар алдында жоопкерчилиги (башка эсепке чегерүү, төлөмдү жүргүзбөй коюу, сумманын туура эмес көрсөтүлүшү ж.б.);

5) төлөмдөрдү кабыл алуу, иштеп чыгуу жана жөнөтүү боюнча ички контролдуктун жол-жобосу.

6) «Терроризмди каржылоого жана кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легализациялоого (адалдоого) каршы аракеттенүү жөнүндө» мыйзамы жагында кардарлардын операцияларына талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү методикасы.

7. Төлөмдөрдү жүргүзүүдө коопсуздуктун ички талаптарын сактоо:

1) коопсуздук саясаты төлөмдөрдү кабыл алуу жана иштеп чыгуу системасынын мүнөздөмөлөрүнө дал келүүгө жана банктын өзүнүн, Улуттук банктын жана анын кардарларынын талаптарын канааттандыруучу коопсуздуктун зарыл деңгээли менен камсыз кылуу үчүн жетиштүү болууга тийиш;

2) коопсуздук саясаты аппараттык, программалык камсыздоосу менен системадан пайдалануу жана системаны, ички жана тышкы санкцияланбаган иш-аракеттерден анын маалыматтарын коргоо түйүнүнүн контролдугун аныктоого тийиш;

3) жол-жоболордо төлөмдөрдү жүргүзүүгө карата лимиттердин же чектөөлөрдүн тизмеси берилүүгө тийиш.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 21 декабря 2015 года № 77/1

**О признании утратившим силу постановления Правления
Национального банка Кыргызской Республики
«О перечне финансово-кредитных учреждений, лицензируемых
Национальным банком Кыргызской Республики
от 5 июня 2000 года № 22/2»**

В соответствии со статьями 30 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Признать утратившим силу постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О перечне финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики от 5 июня 2000 года № 22/2».

2. Настоящее постановление вступает в силу по истечении пятнадцати дней со дня официального опубликования.

3. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, специализированного финансово-кредитного учреждения ОАО «Финансовая компания кредитных союзов», Государственного банка развития Кыргызской Республики, микрофинансовых организаций, кредитных союзов.

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Кыргызской Республики Л. Дж. Орозбаеву.

Председатель

Т. Абдыгулов

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 21 декабря 2015 года № 77/4

О Правилах осуществления надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 3, 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики» и, Законом Кыргызской Республики «О платежной системе Кыргызской Республики», Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Правила осуществления надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики (прилагается).

2. Признать утратившим силу постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Правил осуществления надзора за Платежной системой Кыргызской Республики» от 28 мая 2008 года № 22/11.

3. Настоящее постановление вступает в силу по истечении пятнадцати дней со дня официального опубликования.

4. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

5. Управлению платежных систем довести настоящее постановление до сведения структурных подразделений, областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области, операторов платежных систем и платежных организаций, коммерческих банков Кыргызской Республики.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на соответствующего члена Правления Национального банка Кыргызской Республики, курирующего деятельность Управления платежных систем.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению
Правления Национального банка
Кыргызской Республики
от 21 декабря 2015 года № 77/4**

**ПРАВИЛА
осуществления надзора (оверсайта)
за платежной системой Кыргызской Республики**

ГЛАВА 1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Правила осуществления надзора (оверсайт) за платежной системой в Кыргызской Республике (далее – Правила) разработаны в соответствии с законами «О Национальном банке Кыргызской Республики» и «О платежной системе Кыргызской Республики», Политикой по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики, Политикой по управлению рисками в платежной системе Кыргызской Республики и другими нормативно-правовыми актами Кыргызской Республики.

2. Правила устанавливают порядок осуществления Национальным банком Кыргызской Республики (далее – Национальный банк) надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики, порядок, формы и правила предоставления отчетности операторами платежных систем, имеющих лицензию или прошедших регистрацию в Национальном банке, а также провайдерами критических услуг и участниками платежных систем, операторами которых являются нерезиденты Кыргызской Республики, необходимые для целей надзора (оверсайта) за платежной системой в Кыргызской Республике.

3. Коммерческие банки, осуществляющие функции оператора платежных систем, представляют отчетность в соответствии с настоящими Правилами, а также в рамках Периодической регулятивной банковской отчетности (далее – ПРБО).

4. Операторы платежных систем предоставляют отчетность в соответствии с настоящими Правилами, а также в рамках периодической регулятивной отчетности (далее – ПРО).

5. Национальный банк является органом надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики и осуществляет постоянный мониторинг функционирования платежных систем на территории Кыргызской Республики, а также за системами расчетов по ценным бумагам с целью сохранения надежности и безопасности платежной системы Кыргызской Республики, как неотъемлемой части стабильной финансовой системы, поддержания и защиты интересов потребителей платежных услуг, соблюдения законодательства Кыргызской Республики.

ГЛАВА 2. ПОРЯДОК ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ НАДЗОРА (ОВЕРСАЙТА) ЗА ПЛАТЕЖНОЙ СИСТЕМОЙ

6. Национальным банком осуществляется надзор (оверсайт) за платежной системой Кыргызской Республики на непрерывной основе в форме циклически повторяющегося процесса по следующим основным направлениям:

- мониторинг функционирования всех платежных систем на территории Кыргызской Республики на основе сбора и анализа качественной и количественной информации о работе платежных систем, ежегодное определение перечня системно-значимых и значимых платежных систем;

- анализ и оценка функционирования системно-значимых и значимых платежных систем на соответствие установленным стандартам и принятие решения об эффективности работы отдельных платежных систем, анализ провайдеров критических услуг. При появлении на рынке новых платежных систем Национальный банк проводит оценку их функционирования на этапе создания в соответствии с требованиями, установленными нормативными правовыми актами, проводит изучение и подготовку заключения по новым платежным услугам;

- принятие мер, направленных на совершенствование платежных систем.

§1. Мониторинг функционирования платежной системы

7. В рамках мониторинга функционирования платежной системы операторы платежных систем формируют и предоставляют отчетность согласно критериям значимости, установленным нормативными правовыми актами Национального банка.

8. Операторы системно-значимых платежных систем на ежедневной основе, за исключением выходных и праздничных дней, передают в Национальный банк следующую информацию:

- количестве входящих и исходящих платежей, а также об оборотах по каждому участнику и в целом по системе согласно форме, установленной в Приложении 1, настоящих Правил;

- количестве и объемах неисполненных платежных документов и причинам неисполнения (недостаточность ликвидности, отвергнутые системой или отозванные участником и т.п.) по каждому участнику и по системе в целом согласно форме, установленной в Приложении 2 настоящих Правил.

- о нештатных ситуациях в платежной системе.

9. Операторы платежных систем, за исключением системно-значимых платежных систем, а также участники платежных систем, операторами которых являются нерезиденты Кыргызской Республики, на ежемесячной основе, не позднее 15 числа месяца, следующего за отчетным пе-

риодом, предоставляют в Национальный банк следующую информацию:

- о количестве и объеме платежей (переводов) согласно форме, установленной в Приложении 4 настоящих Правил;

- о количестве и объеме платежей, не принятых в обработку платежной системой согласно форме, установленной в Приложении 5 настоящих Правил;

- о мошеннических транзакциях в платежных системах в соответствии с требованиями нормативно-правовых актов Кыргызской Республики;

- о нештатных ситуациях в платежных системах (технические сбои, нарушение регламента работы системы и т.д.) в соответствии с требованиями нормативно-правовых актов Кыргызской Республики;

- об инцидентах, связанных с нарушением бесперебойного функционирования платежной системы и/или правил платежной системы в соответствии с требованиями нормативно-правовых актов Кыргызской Республики;

- об использовании платежных инструментов и электронных денег в соответствии с требованиями нормативно-правовых актов Кыргызской Республики;

- о репутационных рисках согласно форме, установленной в Приложении 6 настоящих Правил.

10. Операторы платежных систем по запросу Национального банка также должны предоставить в Национальный банк следующие документы:

- самооценку функционирования своей платежной системы согласно форме, установленной Приложением 8 настоящих Правил;

- официальную системную документацию (правила системы, договора и соглашения, касающиеся функционирования платежной системы, бизнес-план оператора, план обеспечения непрерывности бизнеса, действующие тарифы и др.);

- заключения внешних и внутренних аудиторов, по результатам последней проверки деятельности оператора системы;

- результаты последнего IT-аудита;

- другую информацию.

11. В зависимости от запроса, документы могут быть представлены на месте при проведении проверки, либо в Национальный банк должны быть переданы копии указанных документов.

12. В рамках осуществления надзора (оверсайта) Национальный банк вправе проводить:

- встречи с руководством операторов платежных систем или провайдером критических услуг для обсуждения текущего состояния платежной системы, выяснения деталей возникновения мошеннических операций или нештатных ситуаций и/или направлять соответствующие запросы;

- многосторонние переговоры, включая переговоры в группах и участие в комитетах/советах;

- инспекторские проверки деятельности наблюдаемых организаций

на соответствие функционирования системы стандартам и законодательству Кыргызской Республики.

13. Национальный банк при осуществлении мониторинга и оценки функционирования платежной системы сохраняет конфиденциальность полученной от операторов платежных систем информации.

§2. Анализ и оценка функционирования платежной системы

14. Операторы платежных систем на этапе регистрации/лицензирования системы должны предоставить в Национальный банк детальную информацию о системе и ее владельце в соответствии с Приложениями 8 и 12 настоящих Правил.

15. Операторы и участники платежных систем, операторами которых являются нерезиденты Кыргызской Республики, должны на этапе внедрения новых сервисов/продуктов (совершенствования) системы, не позднее 30 календарных дней до момента внедрения, официально уведомить Национальный банк о своем намерении с приложением детальной информации, описывающей разрабатываемый сервис/продукт, предполагаемые изменения/дополнения в системе.

16. Операторы системно-значимых и значимых платежных систем, а также систем расчетов ценными бумагами и провайдеры критических услуг не реже одного раза в три года должны проводить самооценку функционирования своих систем, и по запросу Национального банка предоставлять результаты самооценки с приложением документов (договора, операционные правила, внутренние нормативные документы, приказы и т.д.), а также материалов/документов, содержащих развернутую информацию согласно формам, установленным в Приложениях 8, 10 и 12 настоящих Правилах соответственно.

17. Самооценка должна проводиться в соответствии с категориями значимости систем (системно-значимая, значимая, новая) и содержать детальную информацию по каждому направлению.

18. Оценка выполнения требований нормативных правовых актов Национального банка является неотъемлемой частью самооценки системы, проводимой оператором системы, оператором системы расчетов ценными бумагами и провайдером критических услуг.

19. Национальный банк проводит анализ соответствия функционирования системно-значимых, значимых платежных систем и систем расчетов ценными бумагами требованиям законодательства и нормативным правовым актам Национального банка, рекомендациям Национального банка (Приложение 12) и международным стандартам¹ (Приложение 8):

¹ CPSS-IOSCO «Принципы инфраструктуры финансового рынка», апрель 2012 года. С 01.09.14 Комитет по платежным и расчетным системам (CPSS) переименован в Комитет по платежам и рыночной инфраструктуре (CPMI)

- для системно-значимых платежных систем – на соответствие Принципам для инфраструктуры финансовых рынков (1-5, 7-9, 11-19, 21-23);

- для значимых платежных систем – соответствие Принципам для инфраструктуры финансовых рынков (1-4, 7-8, 13, 15-18, 21-23);

- для систем расчетов ценными бумагами - на соответствие Принципам для инфраструктуры финансовых рынков (1-5, 7-10, 12-13, 15-23).

20. Национальный банк проводит анализ соответствия функционирования новых платежных систем требованиям Национального банка и соблюдение применяемых стандартов.

21. Национальный банк проводит анализ соответствия функционирования провайдеров критических услуг требованиям законодательства, нормативным правовым актам и рекомендациям Национального банка (Приложение 12), международным стандартам, установленным в Приложении 9 настоящих Правил.

22. Оценка функционирования действующих и новых платежных систем, а также систем расчетов ценными бумагами и провайдеров критических услуг проводится на основании количественных и качественных данных, полученных в результате проведения мониторинга, результатов самооценки оператором своей системы, с учетом общепринятой международной практики по методике оценки функционирования платежных систем и провайдеров критических услуг на соответствие вышеуказанным стандартам.

23. Анализ проводится на качественной основе по 5-балльной шкале:

5	<i>Соблюдается</i>	Все выявленные пробелы и недостатки при оценке не относятся к проблемным вопросам и являются несущественными, управляемыми вопросами, которые могут быть урегулированы в штатном режиме.
4	<i>В основном соблюдается</i>	Оценка выявила один или несколько проблемных вопросов, которые должны быть разрешены в установленный срок и за которыми необходимо продолжать контроль.
3	<i>Частично соблюдается</i>	Оценка выявила один или несколько проблемных вопросов, которые могут стать серьезными, если не будут немедленно разрешены. Должно быть уделено особое внимание для решения этих вопросов.
2	<i>Не соблюдается</i>	Оценка выявила один или несколько серьезных проблемных вопросов, требующих немедленных действий, соответственно эти вопросы должны решаться в первую очередь.
1	<i>Не применимо</i>	Данный принцип не применяется к данному типу оцениваемой платежной системы по причине юридических, институциональных, структурных или других характеристик платежной системы.

24. Результаты анализа отражаются Национальным банком в отчете с приложением обоснования конкретной оценки. В соответствии с результатами анализа готовится заключение о функционировании системы и принятое решение:

- о соответствии функционирования системы принятым стандартам и требованиям Национального банка и сохранения действующего уровня функционирования системы (оценка 5 или 4);

- о необходимости внесения изменений в оцениваемую систему с целью повышения эффективности ее работы, с включением рекомендаций для достижения полного выполнения критериев оценки и указанием сроков их исполнения (оценка 3);

- о применении мер по отношению к оцениваемой системе и указанием сроков их исполнения (оценка 2);

- о невозможности дальнейшего функционирования системы (оценка 2).

25. Национальный банк предоставляет оператору платежной системы, оператору системы расчетов ценными бумагами или провайдеру критических услуг заключение по результатам анализа и рекомендации по совершенствованию системы или устранению несоответствий для последующего исполнения.

26. Оператор платежной системы, оператор системы расчетов ценными бумагами или провайдер критических услуг должны разработать план по исполнению рекомендаций с указанием сроков и на ежеквартальной основе, не позднее 10 числа месяца, следующего за отчетным периодом, предоставлять в Национальный банк отчет о статусе исполнения рекомендаций.

27. Национальный банк публикует информацию о результатах осуществления надзора (оверсайта) и анализа эффективности платежных систем в регулярных аналитических отчетах по работе платежной системы Кыргызской Республики, соблюдая при этом необходимый уровень конфиденциальности.

§3. Меры по совершенствованию платежных систем

28. В случае принятия решения по результатам анализа о необходимости внесения изменений в оцениваемую систему Национальный банк принимает соответствующие меры к оператору платежной системы или провайдеру критических услуг.

29. Национальный банк вправе применить к оператору платежной системы, оператору систем расчетов ценными бумагами, участнику платежной системы, оператором которой является нерезидент Кыргызской Республики, и провайдеру критических услуг следующие меры:

- воздействие убеждением. Включает проведение переговоров с использованием аргументов, полученных в результате анализа и обоснованности результатов мониторинга системы.

- открытые заявления. Национальный банк использует открытые заявления с целью оказания положительного влияния на систему, укрепления самодисциплины рынка, побуждения системы, их участников и других заинтересованных лиц делать свои собственные выводы о структуре системы и управлении ею, мотивируя, таким образом, внесение изменений в случае выявления возможных недостатков, соблюдая при этом необходимый уровень конфиденциальности.

- соглашения и договоры. С целью внесения изменений в систему Национальный банк может инициировать использование соглашений или договоров, заключаемых между Национальным банком и оператором системы, включая также соглашения и договора с участниками системы, в соответствии с законодательством Кыргызской Республики. Такие документы могут принимать разную форму банковского счета и договора на обслуживание в отношении услуг Национального банка. Они могут использоваться для того, чтобы фиксировать требования и стандарты, которым должна отвечать система, а также роль национального (центрального) банка в обеспечении их соблюдения.

- участие в системах. В случае системно-значимых, значимых или национальных систем Национальный банк может принять решение об участии в управлении системой через:

- владение акциями оператора системы на тех же условиях, что и другие собственники;

- использование права «вето» в отношении важных вопросов функционирования системы;

- членство в Совете директоров с доступом к составляющей ответственность информации и правом совещательного голоса.

- сотрудничество с другими официальными органами. С целью осуществления изменений в системе Национальный банк может сотрудничать с органами финансового надзора за финансово-кредитными учреждениями, другими государственными органами, финансово-кредитными организациями, международными финансовыми институтами и центральными банками других стран.

- публикация результатов оценки отдельной платежной системы. В случае неэффективности вышеперечисленных мер Национальный банк может опубликовать результаты оценки функционирования отдельной платежной системы, которые позволят сделать выводы о соответствии деятельности требованиям, рекомендациям и стандартам, а также перспективам развития системы.

30. В зависимости от выявленных нарушений требований законодательства Кыргызской Республики, а также в случаях невыполнения решений, принятых в заключении по результатам анализа системы, Национальный банк при необходимости по согласованию с органами надзора вправе применить в отношении системы, к оператору платежной системы, а также к участнику платежной системы, оператором которой является нерезидент Кыргызской Республики, следующие меры:

- предупреждение;
- письменное соглашение;
- письменное предписание;
- расторжение договора корреспондентского счета (если такой счет открыт);
- наложение или взыскание штрафов по основаниям, установленным законодательством Кыргызской Республики;
- приостановление или отзыв лицензии на проведение всех или отдельных видов деятельности;
- исключение из реестра регистрации операторов платежных систем нерезидентов Кыргызской Республики;
- приостановление или отзыв лицензии на проведение всех или отдельных видов лицензируемой деятельности или осуществление функций оператора платежной системы, для резидентов Кыргызской Республики.

31. В случае необходимости Национальный банк может по отношению к оцениваемой системе, к оператору платежной системы применить другие меры воздействия или санкции, установленные законодательством Кыргызской Республики.

32. Национальный банк может обратиться в суд в отношении системы, не соответствующей требованиям Национального банка, для принудительного исполнения своего решения.

Приложение 1
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ИНФОРМАЦИЯ

о платежах в _____ по участникам
(наименование платежной системы)
за «__» _____ 201__ г.

Наименование участника	Исходящие платежи		Входящие платежи	
	Кол-во платежей	Объем платежей (тыс. сом)	Кол-во платежей	Объем платежей (тыс. сом)
1	2	3	4	5
Всего за отчетный период				
Среднедневное значение в течение года	V	V	V	V
Коэффициент концентрации за день (процент, приходящийся на 5 наиболее крупных участников системы)	V	V	V	V

Руководитель _____
(подпись) (ФИО)

Исполнитель _____
(подпись) (ФИО) (тел.)

Приложение 2
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

Неисполненные платежные документы

В _____

(наименование платежной системы)

за « ____ » _____ 201__ г.

Наименование участника	Неисполненные платежи						Всего неисполненных платежей	
	Нехватка ликвидности		Неверно указанные/отсутствие реквизитов платежа		и т.д.			
	Кол-во платежей	Объем платежей (тыс. сом)	Кол-во платежей	Объем платежей (тыс. сом)	Кол-во платежей	Объем платежей (тыс. сом)	Кол-во платежей	Объем платежей (тыс. сом)
Итого								

Руководитель _____
(подпись) (ФИО)

Исполнитель _____
(подпись) (ФИО) (тел.)

Приложение 3
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ПРАВИЛА
заполнения форм отчетности

Формы заполняются операторами системно-значимых платежных систем ежедневно по результатам работы системы за отчетный день и до 10.00 следующего операционного дня передаются в электронном виде в подразделение Национального банка, выполняющего функции надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики.

Приложение 1

Отчет содержит данные о количественных характеристиках платежей, обработанных в системе в разрезе по каждому участнику и в целом по системе за отчетный день. Строки по каждому участнику заполняются полностью по всем графам. Итоговые строки с данными в целом по системе за отчетный день заполняются только по графам, отмеченным знаком «V».

Приложение 2

Отчет содержит данные о количественных характеристиках платежей, не исполненных в системе по каждому участнику и по системе в целом за отчетный день с указанием причин неисполнения. По каждой причине неисполнения заполняется только одна итоговая строка по количеству и объему неисполненных платежей.

В конце перечня причин неисполнения по каждому участнику заполняется итоговая строка по участнику, отражающая общую сумму по количеству и объему неисполненных платежей. В конце отчета заполняется итоговая строка по неисполненным платежам в целом по системе.

Приложение 4
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ОТЧЕТ

о количестве и объемах платежей в платежной системе (ПС) _____

Наименование участника ПС _____
 Дата: (месяц, год) _____
 Наименование ПС _____
 Вид ПС _____
 Наименование оператора ПС _____
 Валюта _____

Дни (день/месяц/ год)	курс валюты	Количество платежей (переводов) входя- щих/исходящих	Объем платежей (переводов) входящих/исходящих в тыс. единиц валюты
1	2	3	4
Всего за месяц:			
в ин.валюте	входящих		
	исходящих		
в нац. валюте	входящих		
	исходящих		
Валюта _____			
1	2	3	4
Всего за месяц:			
в ин.валюте	входящих		
	исходящих		
в нац. валюте	входящих		
	исходящих		

Руководитель _____
 _____ (подпись) _____ (ФИО)
 Главный бухгалтер _____
 _____ (подпись) _____ (ФИО)
 Исполнитель _____
 _____ (подпись) _____ (ФИО) _____ (тел.)

Приложение 5
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ОТЧЕТ

о количестве и объемах платежей, не принятых в обработку ПС _____

Наименование участника ПС _____

Дата: (месяц, год) _____

Наименование ПС _____

Вид ПС _____

Наименование оператора ПС _____

Валюта _____

Дни (даты)	Курс валюты	Наименование причины не при- нятия платежа (перевода)	Кол-во не принятых платежей (переводов)	Объем непринятых платежей (переве- дов) тыс.единиц	
				в ин. валюте	в нац. валюте
1	2	3	4	5	6
Всего по валюте, в том числе по причинам непринятия платежа за месяц:					
Валюта	_____				
1	2	3	4	5	6
Всего по валюте, в том числе по причинам непринятия платежа за месяц:					

Руководитель

_____ (подпись) _____ (ФИО)

Главный бухгалтер

_____ (подпись) _____ (ФИО)

Исполнитель

_____ (подпись) _____ (ФИО) _____ (тел.)

Приложение 6
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ИНФОРМАЦИЯ

о деловой репутации ПС _____

Наименование участника ПС _____

Дата: (квартал, год) _____

Наименование ПС _____

Вид ПС _____

Наименование оператора ПС _____

СМИ					Судебные процессы					Обращения			
Дата публикации	№ публикации	Наименование СМИ	Краткое содержание статьи	Признак статьи (полож/негат)	Истец (ФИО/должность)	Ответчик (ФИО/должность)	Предмет спора	Суд, рассматривающий дело	Информация о решении суда	Дата	Вх. №	Краткое содержание обращения	Признак статьи (полож/негат)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Руководитель _____
(подпись) (ФИО)

Главный бухгалтер _____
(подпись) (ФИО)

Исполнитель _____
(подпись) (ФИО) (тел.)

Приложение 7
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ПРАВИЛА
заполнения форм отчетности

Формы заполняются операторами платежных систем (ПС) или участниками, если оператор нерезидент платежных систем по результатам работы систем за отчетный месяц в разбивке по каждому операционному дню в месяце. Данные по формам Приложений 4, 5 и 6 настоящих Правил передаются в Национальный банк до 15 числа месяца, следующего за отчетным периодом, в электронном виде, с электронной цифровой подписью.

Приложение 4

Отчет содержит данные о количественных характеристиках платежей, обработанных в системе за отчетный месяц по валютам в разрезе по каждому дню.

Под заголовком в поле:

- «Наименование участника ПС» – заполняется соответствующее наименование участника системы, если оператор системы нерезидент.

«Наименование ПС» – указывается соответствующее наименование системы (например, «Элкарт», «Visa» и т.п.).

- «Вид ПС» заполняется соответствующее наименование вида системы (например, национальная система расчетов платежными картами, международная система расчетов платежными картами и т.п.);

- «Оператор ПС» заполняется соответствующее наименование оператора системы (например, ЗАО «Межбанковский процессинговый центр» и т.п.);

- «Валюта» – указывается наименование валюты.

В конце данных заполняются итоговые строки «Всего за месяц» по количеству и объемам входящих/исходящих платежей (в иностранной валюте и в национальной валюте).

Приложение 5

Отчет содержит данные о количественных характеристиках платежных документов, не принятых в обработку системой, по валютам в разрезе по датам и причинам непринятия. По каждой валюте печатается итоговая строка за месяц в разрезе причин непринятия в обработку.

Приложение 6

Отчет содержит данные о публикациях в СМИ, судебных процессах

и об обращениях клиентов/плательщиков в отношении платежной системы, оператора платежной системы или провайдера критических услуг. В случае если оператор платежной системы нерезидент Кыргызской Республики и участник платежной системы не располагает запрашиваемой информацией в силу причин, не зависящих от участника платежной системы, то в адрес Национального банка направляется соответствующее уведомление в установленные сроки.

Приложение 8
«к Правилам осуществления надзора (оверсайта)
за платежной системой Кыргызской Республики»

АНКЕТА

по самооценке системно-значимых, значимых и новых платежных систем
за _____ год

ПРИНЦИПЫ

для инфраструктуры финансовых рынков

Наименование ПС _____ Вид ПС _____
Оператор ПС _____ Участник ПС _____

Сокращения:

Пифр – принципы для инфраструктур финансового рынка;
ПС – платежная система;
ЦДЦБ – Централный депозитарий ценных бумаг;
СРЦБ – система расчетов по ценным бумагам;
КПРС – Комитет по платежным и расчетным системам при Банке международных расчетов;
ОРН – отсроченный расчет на нетто основе;
DVD – поставка против поставки;
DvP – поставка против платежа;
ИФР – инфраструктура финансового рынка;
FSAP – Программа оценки финансового сектора (Financial Sector Assessment Program);
МФИ – международный финансовый институт;
МВФ – Международный валютный фонд;
МОКЦБ – Международная организация комиссий по ценным бумагам;
ИТ – информационная технология;

<p>СКП – система крупных платежей; РvP – платеж против платежа; Рело – соглашение об обратной покупке; ВБ – Всемирный банк;</p>			
<p>Принцип 1. Правовая основа. ИФР должна иметь убедительную, четко сформулированную, прозрачную правовую базу для каждого существенного аспекта ее деятельности во всех соответствующих юрисдикциях.</p>			
<p>□ ПС • □ ЦДЦБ • □ СРЦБ •</p>			
<p>Описание</p>			
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>			
<p><i>Ключевое соображение 1.</i> Правовая основа должна обеспечивать высокую степень определенности по всем существенным аспектам деятельности ИФР во всех соответствующих юрисдикциях.</p>			
<p><i>Существенные аспекты и соответствующая юрисдикция</i></p>			
<p>1.1.1. Каковы существенные аспекты деятельности ИФР, требующие высокой степени правовой определенности (например, права и вложения в финансовые инструменты; завершенность расчетов; неттинг; операционная совместимость; имобилизация и дематериализация ценных бумаг; механизмы поставки против платежа, платежа против платежа или поставки против поставки; механизмы залогового обеспечения (включая маржинальные соглашения); и процедуры в случае неисполнения обязательств)?</p>			
<p>1.1.2. Каковы соответствующие юрисдикции для каждого существенного аспекта деятельности ИФР?</p>			
<p><i>Правовая основа для каждого существенного аспекта</i></p>			
Оценка ИФР	Оценка ИФР	Оценка ИФР	Оценка ИФР
Оценка НБКР	Оценка НБКР	Оценка НБКР	Оценка НБКР

<p>1.1.3. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее правовая основа (то есть, законодательная база, правила, процедуры и договоры ИФР) обеспечивала высокую степень правовой определенности в каждом существенном аспекте деятельности ИФР во всех соответствующих юрисдикциях?</p> <p>– Если ИФР имеет соглашение о неттинге, каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее правовая основа поддерживала исполнимость таких соглашений в принудительном порядке?</p> <p>– Если окончательность расчетов происходит в ИФР, каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее правовая основа поддерживала завершенность операций, в том числе неплатежеспособного участника? Поддерживает ли также правовая основа используемых ИФР механизмов внешних расчетов, таких как системы перевода средств и ценных бумаг, данную завершенность?</p>	<p><i>Ключевое соображение 2.</i> <i>ИФР должна иметь правила, процедуры и контракты, которые четко сформулированы, понятны и соответствуют действующим законодательным и нормативным документам.</i></p>
<p>1.2.1. Каким образом ИФР определяет, что ее правила, процедуры и контракты являются четкими и понятными?</p> <p>1.2.2. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее правила, процедуры и контракты соответствовали действующему законодательству и нормативным документам (например, посредством юридических заключений или экспертиз)? Были ли выявлены и устранены какие-либо несоответствия? Проводится ли пересмотр или оценка правил, процедур и контрактов ИФР внешними компетентными органами и организациями?</p>	
<p>1.2.3. Подлежат ли правила, процедуры и контракты ИФР утверждению перед вступлением в силу? Если да, то кем и каким образом?</p> <p><i>Ключевое соображение 3.</i> <i>ИФР должна иметь возможность четко и понятно определять правовую основу своей деятельности для компетентных органов, участников, и, при необходимости, и клиентов участников.</i></p>	
<p>1.3.1. Каким образом ИФР определяет правовую основу своей деятельности для соответствующих компетентных органов, участников, и, при необходимости, клиентов участников?</p>	

<p><i>Ключевое соображение 4.</i> ИФР должна иметь правила, процедуры и контракты, имеющие исковую силу во всех соответствующих юрисдикциях. При этом должна быть обеспечена высокая степень уверенности в том, что действия, совершенные ИФР согласно таким правилам и процедурам, не будут приостановлены, признаны не имеющими юридической силы или отменены.</p>																				
<p>Обеспеченность правовой санкцией правил, процедур и контрактов</p> <p>1.4.1. Каким образом ИФР обеспечивает высокий уровень уверенности в том, что ее правила, процедуры и контракты, связанные с ее операциями, обеспечены правовой санкцией во всех соответствующих юрисдикциях, указанных в ключевом соображении 1 (например, посредством получения юридических заключений и экспертиз)?</p>																				
<p><i>Стелень определенности правил и процедур</i></p> <p>1.4.2. Каким образом ИФР обеспечивает высокую степень определенности в том, что ее правила, процедуры и контракты не могут быть признаны недействительными, иметь обратную силу и их действие не может быть приостановлено? Существуют ли обстоятельства, при которых действия, принятые на основании правил, процедур и контрактов ИФР, могут быть признаны недействительными, иметь обратную силу, и их действие может быть приостановлено? Если да, то каковы эти обстоятельства?</p> <p>1.4.3. Признавал ли когда-либо суд соответствующей юрисдикции деятельность или механизмы ИФР, соответствующие ее правилам и процедурам, не обеспеченными правовой санкцией?</p>																				
<p><i>Ключевое соображение 5.</i> ИФР, осуществляющая деятельность в нескольких юрисдикциях, должна выявлять и уменьшать риски, вызванные потенциальным конфликтом правовых норм таких юрисдикций.</p> <p>1.5.1. Если ИФР рынка ведет деятельность в нескольких юрисдикциях, каким образом она выявляет и анализирует какие-либо потенциальные конфликты правовых норм? Если существует неопределенность относительно обеспечения правовой санкцией выбранного ИФР права в соответствующих юрисдикциях, обеспечила ли ИФР независимую юридическую экспертизу потенциальных конфликтов правовых норм? Какие потенциальные конфликты правовых норм выявила и проанализировала ИФР? Каким образом ИФР регулировала потенциальные конфликты правовых норм?</p>																				
<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2.1)</p>																				
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>																				

<p>Принцип 2. Управление. ИФР должна иметь четкую и прозрачную систему управления, обеспечивающую безопасность и эффективность ИФР, а также стабильность общей финансовой системы, другие аспекты, представляющие общественный интерес, и достижение целей заинтересованных сторон.</p>			
<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>			
<p>Описание</p>			
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>			
<p><i>Ключевое соображение 1.</i> ИФР должна иметь цели, которые предусматривают первоочередность обеспечения безопасности и эффективности ИФР, и прямо поддерживают финансовую стабильность и другие аспекты, представляющие общественный интерес.</p>			
<p>2.1.1. Каковы цели ИФР и четко ли они выражены? Каким образом ИФР оценивает свою деятельность по выполнению поставленных задач?</p>			
<p>2.1.2. Каким образом задачи ИФР придают первоочередное значение безопасности и эффективности? Каким образом задачи ИФР в явной форме поддерживают финансовую стабильность и другие релевантные публичные интересы?</p>			
<p><i>Ключевое соображение 2.</i> ИФР должны иметь документированные соглашения об управлении, четко и ясно определяющие обязанности и ответственность. Эти соглашения должны быть доведены до сведения владельцев, компетентных органов, участников, а в более широком плане – до сведения общественности.</p>			
<p><i>Механизмы управления</i></p>			
<p>2.2.1. Каковы соглашения или механизмы (планы) управления, на основании которых действуют Совет директоров (или аналогичный орган) и руководство ИФР? Как распределены обязанности и ответственность внутри ИФР? Каким образом и в каких документах закреплены эти механизмы (планы)?</p>			
<p>2.2.2. В случае систем, управляемых центральными банками, каким образом механизмы управления регулируют возможные или существующие конфликты интересов? В какой степени механизмы управления допускают разделение функций оператора и наблюдателя?</p>			
Оценка ИФР		Оценка НБКР	

2.2.3. Каким образом ИФР предоставляют отчетность владельцам, участникам и другим заинтересованным лицам?	
<i>Раскрытие информации о механизмах управления</i>	
2.2.4. Каким образом информация о механизмах управления раскрывается владельцам, компетентным органам, участникам, и, на более широком уровне, обществу?	
<i>Ключевое соображение 3.</i> Роль и обязанности совета директоров ИФР (или другого аналогичного органа) должны быть точно определены; должны иметься документы, описывающие процедуры ее функционирования, в том числе процедуры выявления, исследования рассмотрения и разрешения конфликтов интересов участников. Совет директоров должен регулярно анализировать деятельность совета в целом и работу его отдельных членов.	
<i>Роль и обязанности совета</i>	
2.3.1. Каковы роль и обязанности совета директоров (или аналогичного органа) ИФР и четко ли они определены?	
2.3.2. Каковы процедуры, регулирующие деятельность совета, включая процедуры по выявлению, рассмотрению и разрешению конфликтов интересов между его членами? В каких документах закреплены эти процедуры и кому они раскрываются? Как часто они пересматриваются?	
2.3.3. Опишите, какие созданы комитеты при совете директоров, обеспечивающие его деятельность. Каковы роли, обязанности и состав комитетов?	
<i>Проверка деятельности</i>	
2.3.4. Каковы процедуры, установленные для проверки деятельности совета в целом и деятельности его отдельных членов?	
<i>Ключевое соображение 4.</i> В состав совета директоров должны входить члены, обладающие знаниями и мотивацией для выполнения своих многочисленных обязанностей. Как правило, это требует наличия неисполнительных членов совета.	
2.4.1. В какой степени совет ИФР обладает необходимым опытом и мотивацией для выполнения своих множественных ролей? Каким образом ИФР обеспечивает выполнение этих требований?	

2.4.2. Какие стимулы применяет ИФР для привлечения и удержания членов совета, обладающих необходимыми навыками? Каким образом стимулы отражают выполнение долгосрочных задач ИФР?	
2.4.3. Входят ли в совет неисполнительные или независимые члены? Если да, то сколько?	
2.4.4. Если в совет входят независимые члены, то каким образом ИФР определяет независимых члена совета? Раскрывает ли ИФР информацию о том, какие из членов совета являются независимыми?	
<i>Ключевое соображение 5.</i> <i>Роли и обязанности правления должны быть четко определены. Правление ИФР должно обладать опытом, разнообразными навыками и добросовестностью, необходимыми для выполнения им своих обязанностей по функционированию ИФР и управлению ее рисками.</i>	
<i>Роли и обязанности правления</i>	
2.5.1. Каковы роли и обязанности правления, и четко ли они сформулированы?	
2.5.2. Каким образом определяются и оцениваются роли и задачи правления?	
<i>Опыт, навыки и профессиональная честность</i>	
2.5.3. В какой степени правление ИФР обладает опытом, набором навыков и профессиональной честностью, необходимыми для руководства деятельностью и управления рисками ИФР? Каким образом ИФР обеспечивает выполнение этих требований?	
2.5.4. Какова процедура увольнения руководителей (в случае необходимости)?	
<i>Ключевое соображение 6.</i> <i>Совет директоров должен создать четкую, документально оформленную систему управления рисками, включающую в себя политику ИФ в области толерантности к риску, определяющую обязанности и ответственность за выполнение решений в области риска и порядок принятия решений в кризисных и чрезвычайных ситуациях. Структура управления должна обеспечивать, чтобы подразделения управления риском и внутреннего контроля обладали достаточными полномочиями, независимостью, ресурсами и доступом к совету директоров.</i>	
<i>Система управления рисками</i>	
2.6.1. Какова система управления рисками, утвержденная советом? Закреплена ли она документально и каким образом?	

		2.6.2. Каким образом система управления рисками регулирует политику ИФР в области толерантности к риску, устанавливает обязанности и ответственность за принятие решений в области рисков (например, предельно допустимые риски) и регулирует процесс принятия решений в случае кризиса и непредвиденной ситуации?					
		2.6.3. Каков процесс принятия, изменения и пересмотра системы управления рисками?					
		<i>Компетентный орган и независимость подразделений управления рисками и внутреннего контроля</i>					
		2.6.4. Каковы роли, обязанности, полномочия, отчетность и ресурсы подразделений управления рисками и внутреннего контроля?					
		2.6.5. Каким образом совет обеспечивает адекватное управление при принятии и использовании моделей управления рисками? Каким образом утверждаются такие модели и сопутствующая методология?					
		<i>Ключевое соображение 7.</i> <i>Совет директоров ИФР должен обеспечить, чтобы структура, правила, общая стратегия и основные решения ИФР надлежащим образом отражали законные интересы ее прямых и косвенных участников и других заинтересованных сторон. Основные решения необходимо в четкой форме доводить до сведения заинтересованных сторон, а в случаях, когда эти решения воздействуют на рынок в целом – до сведения общественности.</i>					
		<i>Определение и рассмотрение интересов заинтересованных сторон</i>					
		2.7.1. Каким образом ИФР определяет и учитывает интересы участников ИФР и других заинтересованных сторон при принятии решений, связанных с ее структурой, правилами, общей стратегией и основными решениями?					
		2.7.2. Каким образом совет учитывает мнения прямых и не прямых участников и других заинтересованных сторон об этих решениях? Например, входят ли участники в комитет по управлению рисками, комитеты пользователей, такие как группа управления дефолтом, или это осуществляется посредством публичных консультаций? Каким образом выявляются и урегулируются конфликты интересов между заинтересованными сторонами и ИФР?					
		<i>Раскрытие информации</i>					

	<p>2.7.3. В какой степени ИФР раскрывает информацию об основных решениях, принятых советом директоров, заинтересованным сторонам и, в случае необходимости, публично?</p>	
	<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2.1)</p>	
	<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>	
	<p>Принцип 3. Система комплексного управления рисками. ИФР должна иметь устойчивую систему риск-менеджмента для комплексного управления риском ликвидности, правовым, кредитным, операционным и другими рисками.</p>	
	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	
	<p>Описание</p>	
	<p>Оценочные ключевые соображения:</p>	<p>Оценка ИФР</p>
	<p><i>Ключевое соображение 1.</i> ИФР должна иметь политику риск-менеджмента, процедуры и системы управления рисками, позволяющие выявлять, количественно оценивать, контролировать и управлять рисками, возникающими в ИФР или порождаемыми ею. Система риск-менеджмента подлежит периодическим проверкам.</p>	<p>Оценка НБКР</p>
	<p><i>Риски, возникающие в ИФР или порождаемые ею</i></p>	
	<p>3.1.1. Какие типы рисков создают ИФР и каким типам рисков они подвержены?</p>	
	<p><i>Политики, процедуры и системы риск-менеджмента</i></p>	
	<p>3.1.2. Каковы политики, процедуры и системы контроля ИФР; позволяющие выявлять, измерять, контролировать и управлять рисками, возникающими в ИФР или порождаемые ею?</p>	
	<p>3.1.3. Какие системы риск-менеджмента используют ИФР для выявления, измерения, контроля и управления всем спектром рисков?</p>	
	<p>3.1.4. Каким образом эти системы дают возможность агрегировать риски разных ИФР и, при необходимости, других соответствующих сторон, например, участников ИФР и их клиентов?</p>	
	<p><i>Обзор политик, процедур и систем риск-менеджмента</i></p>	
	<p>3.1.5. Каков процесс разработки, утверждения и реализации политик, процедур и систем риск-менеджмента?</p>	

3.1.6. Каким образом ИФР оценивает результативность политик, процедур и систем риск-менеджмента?	
3.1.7. Как часто ИФР проводит пересмотр и обновление политик, процедур и систем риск-менеджмента? Каким образом при пересмотре учитываются колебания интенсивности риска, изменения в конъюнктуре и рыночная практика?	
<i>Ключевое соображение 2. ИФР должна создавать для своих участников а, при необходимости и их клиентов стимулы для управления и снижения рисков, которым они подвергают ИФР.</i>	
3.2.1. Какую информацию ИФР предоставляет своим участникам и в соответствующих случаях своим клиентам, позволяющую им управлять и сдерживать риски, которые они подвергают ИФР?	
3.2.2. Каким образом ИФР стимулирует участников и в соответствующих случаях их клиентов проводить мониторинг и управлять рисками, которым они подвергают ИФР?	
3.2.3. Каким образом ИФР разрабатывает свои политики и системы, чтобы они эффективно позволяли ее участникам и, в соответствующих случаях, их клиентам управлять рисками и противодействовать им?	
<i>Ключевое соображение 3. ИФР должна регулярно контролировать существующие риски, которым она подвергается со стороны и подвергает другие организации (такие как другие ИФР, расчетные банки, провайдеры ликвидности и провайдеры услуг), вследствие взаимозависимости, и создавать надлежащие механизмы управления этими рисками.</i>	
<i>Существенные риски</i>	
3.3.1. Каким образом ИФР выявляет вызванные взаимозависимостью существенные риски, которым она подвергается со стороны и подвергает другие организации? Какие существенные риски выявила ИФР?	
3.3.2. Каким образом производится измерение и мониторинг рисков? Как часто ИФР проводит обзор рисков?	
<i>Инструменты управления рисками</i>	
3.3.3. Какие инструменты управления рисками использует ИФР для противодействия рискам, возникающим вследствие ее взаимозависимости с другими организациями?	

<p>3.3.4. Каким образом ИФР оценивает результативность этих инструментов управления рисками? Каким образом ИФР проводит пересмотр инструментов управления рисками, применяемых ею для про- тиводействия рискам? Как часто они пересматриваются?</p>	<p><i>Ключевое соображение 4.</i> ИФР должна выявлять сценарии, которые потенциально могут помешать осуществлению ею критических операций и оказанию критических услуг в качестве действующего предприятия, и оце- нивать результативность полного спектра возможностей для планирования восстановления или упорядоченного прекращения функционирования. При необходимости ИФР также должна предоста- вить соответствующим компетентным органам информацию, необходимую для планирования ре- шений.</p>
<p>Сценарии, способные затруднить осуществление ИФР критически важных операций и оказание услуг</p>	
<p>3.4.1. Каким образом ИФР выявляет сценарии, способные затруднить осуществление ею критически важных операций и оказание услуг? Какие сценарии были выявлены в результате таких процессов?</p>	
<p>3.4.2. Каким образом эти сценарии учитываются отдельные и связанные риски, которым подвергается ИФР?</p>	
<p><i>Планы по восстановлению или упорядоченному прекращению деятельности</i></p>	
<p>3.4.3. Какие планы существуют у ИФР по возобновлению деятельности или упорядоченной ликви- дации?</p>	
<p>3.4.4. Каким образом основные стратегии ИФР по возобновлению деятельности или упорядоченной ликвидации обеспечивают возможность ИФР продолжать осуществление критически важных операций и оказание услуг?</p>	
<p>3.4.5. Каким образом проводится пересмотр и обновление планов ИФР по возобновлению деятель- ности или упорядоченной ликвидации? Как часто проводится пересмотр и обновление планов?</p>	
<p>Итоговая оценка выполнения КП (5.4.3.2.1)</p>	
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>	

<p>Принцип 4. Кредитный риск. ИФР должна обеспечивать эффективные измерение, контроль и управление кредитными рисками, возникающими со стороны участников, а также рисками, вызванными платежными, клиринговыми и расчетными процессами. ИФР должна поддерживать достаточные финансовые ресурсы для надежного и полного покрытия кредитного риска со стороны каждого участника. Кроме того, центральные контрагенты, связанные с деятельностью с более сложным профилем рисков и/или являющиеся системно значимыми в нескольких юрисдикциях, должны иметь дополнительные финансовые ресурсы, достаточные для покрытия широкого спектра потенциально стрессовых сценариев, которые должны включать, но не ограничиваться невыполнением обязательств двумя участниками и их филиалами компаниями, которое могло бы вызвать возникновение наибольшего совокупного кредитного риска для центральных контрагентов в экстремальной, но вероятной рыночной ситуации. Все прочие центральные контрагенты должны иметь дополнительные финансовые ресурсы, достаточные для покрытия широкого спектра возможных стрессовых сценариев, которые должны включать, но не ограничиваться невыполнением обязательств одним участником и его аффилированными компаниями, которое могло бы вызвать возникновение наибольшего совокупного кредитного риска со стороны центральных контрагентов в экстремальной, но вероятной рыночной ситуации.</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	<p>Описание</p>	<p>Оценочные ключевые соображения:</p>	<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
			<p>Ключевое соображение 1. ИФР должна создать надежную структуру управления кредитными рисками, которым она подвергается со стороны своих участников, а также кредитными рисками, вызванными ее платежными, клиринговыми и расчетными процессами. Кредитный риск может возникнуть из текущих рисков и/или потенциальных будущих рисков.</p>		
			<p>4.1.1. Каковы механизмы ИФР по управлению кредитными рисками, включая текущие и потенциальные риски, создаваемые ее участниками и ее платежными, клиринговыми и расчетными процессами?</p>		
			<p>4.1.2. Как часто проводится пересмотр механизмов с учетом отражения изменений конъюнктуры, рыночной практики и новых продуктов?</p>		

<p><i>Ключевое соображение 2.</i> ИФР должна выявлять источники кредитного риска, постоянно проводить количественную оценку и мониторинг кредитных рисков и использовать надлежащие механизмы управления риском для контроля этих рисков.</p>	<p>4.2.1. Каким образом ИФР выявляет источники кредитного риска? Каковы источники кредитного риска, выявленные ИРФ?</p>	<p>4.2.2. Каким образом ИФР измеряет и проводит мониторинг кредитных рисков? Как часто ИФР проводит переоценку рисков? Насколько актуальна информация?</p>	<p>4.2.3. Какие механизмы ИФР использует для контроля выявленных источников кредитного риска (например, предложение механизма валовых расчетов в реальном времени или расчетов «поставка против платежа», ограничение чистого дебета или внутрисдневного кредита, установление лимитов концентрации или переоценка позиций на основе текущих рыночных цен на ежедневной или среднесуточной основе)? Каким образом ИФР измеряет результативность этих инструментов?</p>	<p><i>Ключевое соображение 3.</i> Платежная система или СРЦБ должна с высокой степенью определенности покрывать свои текущие и, если они существуют, потенциальные будущие риски, со стороны каждого участника, используя залоговое обеспечение и других аналогичные финансовые ресурсы (см. Принцип 5 о залоговом обеспечении). Что касается систем опложженных нетто-расчетов (систем DNS) или систем расчетов по ценным бумагам на DNS-основе, в них отсутствует гарантия расчета, но если их участники сталкиваются с кредитными рисками, вызванными платежными, клиринговыми и расчетными процессами, такие ИФР должны иметь как минимум достаточные ресурсы для покрытия рисков со стороны двух участников и их аффилированных компаний, которые могли бы вызвать возникновение наибольшего совокупного кредитного риска в системе.</p>	<p><i>Покрытие риска каждого участника</i> 4.3.1. Каким образом платежная система или СРЦБ покрывает свои текущие и, при их наличии, потенциальные будущие риски, создаваемые каждым из участников? Каков состав финансовых ресурсов, используемых ИФР для покрытия таких рисков? В какой степени финансовые ресурсы подлежат оценке?</p>
---	---	--	--	---	---

<p>4.3.2. В какой степени финансовые ресурсы покрывают текущие и потенциальные будущие риски платежной системы или СРЦБ в полном объеме и с высокой степенью уверенности? Как часто платежная система или СРЦБ оценивает достаточность своих финансовых ресурсов?</p>	<p><i>Для платежных систем с отсроченными нетто-расчетами и СРЦБ с отсроченными нетто-расчетами, где не существует гарантии расчета</i></p>
<p>4.3.3. Если платежная система или СРЦБ является системой с отсроченными нетто-расчетами, где не существует гарантии расчета, подвержены ли ее участники кредитным рискам, создаваемым их платежными, клиринговыми и расчетными процессами? Если в системе существуют кредитные риски, то каким образом система проводит мониторинг и измерение этих рисков?</p>	<p>4.3.4. Если платежная система или СРЦБ является системой с отсроченными нетто-расчетами, где не существует гарантии расчета, но имеются кредитные риски среди ее участников, в какой степени финансовые ресурсы платежной системы или СРЦБ покрывают, по меньшей мере, невыполнение обязательств двух участников и их аффилированных компаний, способных вызвать наибольшего совокупного кредитного риска в системе?</p>
<p><i>Ключевое соображение 4. ИФР должна определять точные правила и процедуры полного покрытия кредитных потерь, которые она может понести в результате отдельного невыполнения обязательств или сочетания невыполнений ее участниками обязательств перед ИФР. Эти правила и процедуры должны определять каким образом будут распределяться непокрытые кредитные потери, включая возврат средств, заинтересованных ИФР у провайдеров ликвидности. Кроме того, эти правила и процедуры должны описывать процесс пополнения ИФР финансовых ресурсов, которые ИФР может использовать в случае стрессового события, чтобы ИФР могла продолжать безопасно и надежно функционировать.</i></p>	<p><i>Распределение кредитных потерь</i></p>
<p>4.4.1. Каким образом правила и процедуры ИФР в явной форме регулируют любые потери по кредиту, которые она несет в результате отдельного невыполнения обязательств или сочетания невыполнений ее участниками обязательств перед ИФР? Каким образом правила и процедуры ИФР регулируют распределение потенциальных непокрытых потерь по кредиту и в каком порядке, включая возмещение средств, заинтересованных ИФР у провайдеров ликвидности?</p>	<p><i>Пополнение финансовых ресурсов</i></p>

<p>4.4.2. Каковы правила и процедуры ИФР, регулирующие пополнение финансовых ресурсов, истощенных в результате стрессового события?</p>		
<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР(5.4.3.2.1)</p>		
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>		
<p>Принцип 5: Залоговое обеспечение. ИФР, нуждающаяся в залоговом обеспечении для управления своим кредитным риском и кредитными рисками своих участников, должна принимать залоговое обеспечение, имеющие низкие риски ликвидности, кредитный и рыночный риски. Кроме того, ИФР должна устанавливать и применять достаточно консервативные «стрижки» и лимиты концентрации.</p>		
<p>ПС ● ЦДЦБ ● СРЦБ ●</p>		
<p><i>Описание</i></p>		
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>		
<p><i>Ключевое соображение 1.</i> <i>ИФР должна ограничивать активы, которые она, как правило, принимает в качестве залогового обеспечения, активами с низким кредитным и рыночным риском и риском ликвидности.</i></p>	<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
<p>5.1.1. Каким образом ИФР определяет, приемлем ли конкретный актив в качестве залогового обеспечения, включая залоговое обеспечение, принимаемое на исключительной основе? Каким образом ИФР определяет, что является исключительной основой? Как часто ИФР корректирует эти определения? Как часто ИФР принимает залоговое обеспечение на исключительной основе, и применяет ли она лимиты при принятии такого залогового обеспечения?</p>		
<p>5.1.2. Каким образом ИФР проводит мониторинг зарегистрированного ею залогового обеспечения для обеспечения его соответствия применимым к принятию залогового обеспечения критериям?</p>		
<p>5.1.3. Каким образом ИФР выявляет и смягчает возможный специфический риск обратной корреляции, например, посредством применения лимитов к принимаемому ею залоговому обеспечению (включая лимиты концентрации залогового обеспечения)?</p>		

<p><i>Ключевое соображение 2.</i> ИФР должна установить пруденциальные методы оценки и определять систему «стрижек», которые регулярно подвергаются проверке и учитывают стрессовые рыночные ситуации.</p>																										
<p><i>Практика оценки</i></p>																										
<p>5.2.1. Как часто ИФР проводит переоценку стоимости залогового обеспечения относительно рыночной стоимости, и выполняется ли это, по меньшей мере, ежедневно?</p>																										
<p>5.2.2. В какой степени ИФР уполномочена самостоятельно оценивать активы, если рыночные цены не отражают их реальную стоимость?</p>																										
<p><i>Практика «стрижек»</i></p>																										
<p>5.2.3. Каким образом ИФР определяет «стрижку»?</p>																										
<p>5.2.4. Каким образом ИФР тестирует достаточность «стрижек» и валидирует процедуры «стрижки», в том числе в отношении потенциального снижения стоимости активов при стрессовых рыночных ситуациях, предусматривающих ликвидацию залогового обеспечения? Как часто ИФР выполняет данный тест?</p>																										
<p><i>Ключевое соображение 3.</i> Для уменьшения потребности в проциклических корректировках, ИФР должна установить стабильные и консервативные «стрижки», учитывающие периоды стрессовых рыночных ситуаций, насколько это практически разумно и возможно.</p>																										
<p>5.3.1. Каким образом ИФР выявляет и оценивает потенциальную проциклическую корректировку «стрижек»? Каким образом ИФР учитывает снижение необходимости проциклических корректировок, например, посредством включения периодов стрессовых рыночных ситуаций в ходе калибровки «стрижки»?</p>																										
<p><i>Ключевое соображение 4.</i> ИФР должна избежать концентрации определенных активов, когда это может существенно снизить возможность быстро ликвидировать такие активы без существенных неблагоприятных последствий для цен.</p>																										
<p>5.4.1. Какова политика ИФР по выявлению и избежанию концентрации определенных активов с целью ограничить потенциальное неблагоприятное влияние на цену при ликвидации? Какие факторы (например, неблагоприятное влияние на цену или рыночные условия) принимаются во внимание при определении этой политики?</p>																										

5.4.2. Каким образом ИФР проводит пересмотр и оценку политики концентрации и практики по определению адекватности? Как часто ИФР проводит пересмотр и оценку этой политики и практики?	
<i>Ключевое соображение 5. ИФР, применяющая трансграничное залоговое обеспечение, должна смягчать риски, связанные с его использованием, и обеспечивать возможность его своевременного использования.</i>	
5.5.1. Каковы юридические, операционные, рыночные и другие риски, которым подвергается ИФР, применяющая трансграничное залоговое обеспечение? Каким образом ИФР смягчает эти риски?	
5.5.2. Каким образом ИФР обеспечивает возможность своевременного использования трансграничного залогового обеспечения?	
<i>Ключевое соображение 6. ИФР должна использовать хорошо организованную и обладающую операционной гибкостью систему управления залоговым обеспечением.</i>	
<i>Система управления залоговым обеспечением</i>	
5.6.1. Каковы основные характеристики применяемой ИФР системы управления залоговым обеспечением?	
5.6.2. Каким образом, и в какой степени ИФР отслеживает повторное использование залогового обеспечения и свои права на предоставленное залоговое обеспечение?	
<i>Операционная гибкость</i>	
5.6.3. Каким образом, и в какой степени применяемая ИФР система управления залоговым обеспечением учитывает изменения при проведении текущего мониторинга и управлении залоговым обеспечением?	
5.6.4. В какой степени система управления залоговым обеспечением обеспечивает непрерывность деятельности, даже в период рыночного стресса?	
Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4,3,2,1)	
<i>Комментарии/рекомендации</i>	

<p>Принцип 7. Риск ликвидности. ИФР должна эффективно оценивать, контролировать и управлять своим риском ликвидности. ИФР должна иметь достаточные ликвидные ресурсы во всех операционных валютах для осуществления однодневных расчетов, если необходимо, расчетов в течение операционного дня и многодневных расчетов по платежным обязательствам с высокой степенью надежности в рамках широкого спектра возможных стрессовых сценариев, включая, но не ограничиваясь этим, невыполнение обязательств участником и его аффилированными компаниями, которое могло бы вызвать возникновение наибольшего совокупного обязательства по ликвидности ИФР в экстремальной, но возможной рыночной ситуации.</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
<p>Описание</p>			
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>			
<p><i>Ключевое соображение 1. ИФР должна иметь надежную систему управления рисками ликвидности, которым она подвергается со стороны участников, расчетных банков, агентов ностро, банков-депозитариев, источников ликвидности и других организаций.</i></p>			
<p><i>7.1.1. Каков применяемый ИФР механизм для управления риском ликвидности во всех соответствующих валютах, которым она подвергается со стороны своих участников, расчетных банков, агентов ностро, банков-депозитариев, источников ликвидности и других организаций?</i></p>			
<p><i>7.1.2. Каковы характер и размер потребностей ИФР в ликвидности, связанных с источниками риска ликвидности, возникающего у ИФР во всех соответствующих валютах?</i></p>			
<p><i>7.1.3. Каким образом ИФР учитывает потенциальный совокупный риск ликвидности, создаваемый отдельной организацией и ее аффилированными компаниями, играющими различные роли по отношению к ИФР?</i></p>			
<p><i>Ключевое соображение 2. ИФР должна иметь эффективные операционные и аналитические средства постоянных и временных выявления, оценки и мониторинга своих расчетных и финансовых потоков, включая использование ликвидности в течение операционного дня.</i></p>			

<p>7.2.1. Какие операционные и аналитические средства средства использует ИФР для выявления, оценки и мониторинга расчетных и финансовых потоков?</p>		<p>7.2.2. Каким образом ИФР применяет эти средства для выявления, оценки и мониторинга своих расчетных и финансовых потоков на непрерывной и своевременной основе, включая использование ликвидности в течение операционного дня?</p>	<p><i>Ключевое соображение 3. Платежная система или СРЦБ, в том числе использующая механизм отсроченных нетто-расчетов, должна поддерживать достаточно ликвидные ресурсы в соответствующих валютах для проведения расчетов день в день, а, при необходимости также внутридневного или многодневного расчета по платежным обязательствам с высокой степенью определенности в рамках широкого спектра возможных стресс-сценариев, которые должны включать, не ограничиваясь этим, невыполнение обязательств участником и его аффилированными компаниями, способное привести к возникновению наибольшего платежного обязательства в экстремальной, но возможной рыночной ситуации.</i></p>	
			<p>7.3.1. Каким образом платежная система или СРЦБ определяет сумму ликвидных ресурсов во всех соответствующих валютах для проведения расчетов по платежным обязательствам день в день, и, при необходимости, также внутридневного и многодневного расчета? Какие потенциальные стрессовые сценарии (включая, но не ограничиваясь дефолтом участника и его аффилированных компаний, способным создать наибольшее совокупное платежное обязательство, в экстремальных, но возможных рыночных ситуациях) использует платежная система или СРЦБ для создания данного определения?</p>	
				<p>7.3.2. Каков расчетный размер дефицита ликвидности в каждой валюте, требующий покрытия платежной системой или СРЦБ?</p>

<p><i>Ключевое соображение 5.</i> В целях выполнения требования о минимальных ресурсах ликвидности отвечающие требованиям ресурсы ликвидности ИФР в каждой валюте состоят из денежных депозитов в центральном банке - эмитенте и кредитоспособных коммерческих банках, выделенных кредитных линий, выделенных валютных свопов и подтвержденных РЕПО, а также высоколиквидного залогового обеспечения, в депозитарии и инвестициях, которые являются легкодоступными и быстро конвертируемые в наличные денежные средства в зависимости от заранее заключенных и высоконадежных соглашений о финансировании, даже в экстремальной, но возможной рыночной ситуации. Если ИФР имеет доступ к обычному кредиту в центральном банке-эмитенте, ИФР может считать такой доступ частью минимальных требований по расширению имеющегося залогового обеспечения, которое должно быть пригодным для залога в соответствующем центральном банке (и заключения других соответствующих сделок с центральным банком). Все подобные ресурсы должны быть доступны при необходимости.</p>																
<p><i>Размер и состав разрешенных ликвидных ресурсов</i></p> <p>7.5.1. Каков размер и состав квалификационных ликвидных ресурсов ИФР в каждой валюте, находящихся у ИФР? Каким образом, и в какой срок эти ликвидные ресурсы могут быть доступны к использованию ИФР?</p> <p><i>Доступность и покрытие квалификационных ликвидных ресурсов</i></p> <p>7.5.2. Какие согласованные механизмы финансирования использует ИФР для перевода залогового обеспечения с возможностью немедленного использования и инвестиций в денежные средства? Каким образом ИФР определила, что данные механизмы будут высоконадежны в экстремальных, но вероятных рыночных условиях? Выявила ли ИФР какие-либо потенциальные препятствия для доступа к своим ликвидным ресурсам?</p> <p>7.5.3. Если ИФР на регуляторной основе имеет доступ к кредиту в центральном банке-эмитенте, как-ва возможность ИФР по получению займа в целях соответствия требованию о минимальных ликвидных ресурсах в этой валюте?</p> <p>7.5.4. В какой степени размер и доступность квалификационных ликвидных ресурсов ИФР соответствует установленному требованию о минимальных ликвидных ресурсах в каждой валюте для проведения своевременных расчетов по платежным обязательствам?</p>																

<p>Ключевое соображение 6.</p> <p>ИФР может дополнять свои отвечающие требованиям ликвидные ресурсы другими видами ликвидных ресурсов. В этом случае эти ликвидные ресурсы должны быть в форме активов, вероятно, пользующихся спросом или допустимых в качестве залогового обеспечения для кредитных линий, свопов или РЕПО на индивидуальной основе вследствие невыполнения обязательств, даже если это не может быть с большей вероятностью заранее определено или гарантировано в экстраординарных рыночных условиях. Даже если ИФР не имеет доступа к получению обычного кредита в центральном банке, она должна учитывать, какое залоговое обеспечение обычно принимается соответствующими центральным банком, поскольку такие активы могут с большей вероятностью быть более ликвидными в стрессовой ситуации. ИФР не должна полагаться на доступность экстренного кредита в центральном банке, планируя ликвидность.</p>														
<p>Размер и состав дополнительных ликвидных ресурсов</p>														
<p>7.6.1. Каков размер и состав дополнительных ликвидных ресурсов, доступных для ИФР?</p>														
<p>Доступность дополнительных ликвидных ресурсов</p>														
<p>7.6.2. Каким образом и на каком основании ИФР определяет, что активы будут легко реализуемы или приемлемы в качестве залогового обеспечения при получении соответствующей валюты, даже если это не может быть надежным образом предварительно установлено и гарантировано в экстраординарных рыночных условиях?</p>														
<p>7.6.3. Какая часть этих дополнительных активов квалифицируется как потенциальное залоговое обеспечение в соответствующем центральном банке?</p>														
<p>7.6.4. В каких обстоятельствах ИФР могла бы использовать свои дополнительные ликвидные ресурсы до или помимо использования квалификационных ликвидных ресурсов?</p>														
<p>7.6.5. В какой степени размер и доступность дополнительных ликвидных ресурсов ИФР, совместно с квалификационными ликвидными ресурсами, отвечают потребностям в ликвидности, выявленным в ходе используемой ИФР программы стресс-тестирования для определения адекватности ликвидных ресурсов (см. Ключевое соображение 9.)?</p>														

<p><i>Ключевое соображение 7.</i> ИФР должна обеспечивать высокую степень определенности за счет проведения тщательного предварительного обследования, чтобы убедиться в том, что каждый источник минимальных необходимых ликвидных ресурсов, отвечающих требованиям, будь то участник ИФР или третья сторона, располагает достаточной информацией, необходимой для понимания сопутствующих рисков ликвидности и управления ими, а также что она имеет возможность выполнять принятые на себя обязательства. Если это существенно для оценки надежности источника ликвидности в определенной валюте, следует учитывать возможность получения источником ликвидности кредита в центральном банке-эмитенте. ИФР должна регулярно тестировать свои процедуры доступности ресурсов ликвидности, имеющих у источника ликвидности.</p>			
<p><i>Привлечение источников ликвидности</i></p> <p>7.7.1. Привлекает ли ИФР источники ликвидности для соответствия минимальным требуемым квалификационным ресурсам ликвидности? Кто является источниками ликвидности ИФР? Каким образом, и на каком основании ИФР определяет, что каждый из источников ликвидности обладает достаточной информацией для понимания и управления своим сопутствующим риском ликвидности в каждой соответствующей валюте на непрерывной основе, в том числе в стрессовом состоянии?</p>			
<p><i>Надежность источников ликвидности</i></p> <p>7.7.2. Каким образом ИФР определяет, что каждый из источников ликвидности имеет возможность выполнять требования, предусмотренные его обязательствами, во всех соответствующих валютах на непрерывной основе?</p>			
<p>7.7.3. Каким образом ИФР учитывает потенциальный доступ источника ликвидности к кредиту в центральном банке-эмитенте?</p>			
<p>7.7.4. Каким образом ИФР регулярно тестирует своевременность и надежность собственных процедур оценки своих ликвидных ресурсов у источника ликвидности?</p>			
<p><i>Ключевое соображение 8:</i> ИФР, имеющая доступ к счетам в центральном банке, его платежным услугам или услугам по ценным бумагам, должна пользоваться этими услугами, когда это возможно, для расширения возможностей управления своим риском ликвидности.</p>			

<p>7.8.1. В какой степени в настоящее время ИФР имеет доступ или имеет ли ИФР право на получение доступа к счетам, платежным услугам или услугам, связанными с ценными бумагами, в каждом соответствующем центральном банке, которые могут использоваться ею для проведения платежей и расчетов, а также для управления риском ликвидности в каждой соответствующей валюте?</p>	<p>7.8.2. В какой степени ИФР использует каждую из перечисленных услуг в каждом соответствующем центральном банке для проведения платежей и расчетов и для управления риском ликвидности в каждой соответствующей валюте?</p>	<p>7.8.3. Если ИФР пользуется иными услугами, чем оказываемые соответствующими центральными банками, в какой степени ИФР проанализировала потенциал для повышения качества управления риском ликвидности путем расширения ее использования услуг центрального банка?</p>	<p>7.8.4. Какие (если имеются) практические и другие соображения по расширению использования услуг соответствующего центрального банка были определены ИФР?</p>	<p><i>Ключевое соображение 9:</i> <i>ИФР должна определять объем и регулярно тестировать достаточность своих ликвидных ресурсов с помощью строгих стресс-тестов. ИФР должна иметь четкие процедуры отчетности перед органами соответствующими органами ИФР, принимающими решения, и использовать результаты для оценки адекватности и корректировки своей системы управления риском ликвидности. При проведении стресс-тестирования ИФР должна учитывать широкий спектр стресс-сценариев. Сценарии должны предусматривать соответствующие пиковые значения исторической волатильности цен, изменения других рыночных факторов, таких как ценовые детерминанты и кривые доходов, множественные случаи дефолта за различные периоды времени, одновременное давление на рынках финансирования и активов, а также ряд перспективных стресс-сценариев в разнообразных экстремальных, но вероятных рыночных условиях. Сценарии должны учитывать структуру и деятельность ИФР, включать все организации, представляющие существенный риск ликвидности для ИФР (например, расчетные банки, агенты ностро, банки-депозитарии, провайдеры ликвидности и связанные ИФР), и, в соответствующих случаях, покрывать многодневный период. Во всех случаях ИФР должна документально обосновать рациональную основу и иметь соответствующие механизмы управления, регулирующие величину и вид поддерживаемых ею общих ликвидных ресурсов.</i></p> <p><i>Программа стресс-тестирования</i></p>
---	---	--	---	---

<p>7.9.1. Каким образом ИФР применяет стресс-тестирование для определения объема и проверки достаточности своих ликвидных ресурсов в каждой валюте? Как часто ИФР проводит стресс-тестирование своих ликвидных ресурсов?</p>	
<p>7.9.2. Каков процесс отчетности о текущих результатах стресс-тестов по ликвидности ИФР перед органами принятия решения ИФР в целях обеспечения их своевременной оценки и коррекции размера и состава ресурсов ликвидности ИФР и ее системы управления риском ликвидности?</p>	
<p><i>Сценарии стресс-тестирования</i></p>	
<p>7.9.3. Какие сценарии используются в стресс-тестах и в какой степени они предусматривают сочетание пиковых значений исторической волатильности цен за определенный период, изменений других рыночных факторов, таких как ценовые детерминанты и кривые доходности, множественные случаи дефолта за различные промежутки времени, одновременное давление на рынки финансов и активов, а также ряд перспективных стресс-сценариев в разнообразных экстремальных, но вероятных рыночных условиях?</p>	
<p>7.9.4. В какой степени сценарии и стресс-тесты учитывают конкретные платежные и расчетные структуры ИФР (например, валовые платежи в реальном времени или отсроченные платежи на нетто-основе; с гарантией расчета или без; модель «поставка против платежа» 1, 2 или 3 для СРЦБ), а также риск ликвидности, который несет непосредственно ИФР, ее участники или совместно?</p>	
<p>7.9.5. В какой степени сценарии и стресс-тесты учитывают характер и размер потребностей в ликвидности и сопутствующих источников риска ликвидности, возникающие у ИФР, для своевременного выполнения ею платежных обязательств, включая возможность того, что отдельные организации и их аффилированные компании могут выступать в нескольких ролях по отношению к ИФР?</p>	
<p><i>Пересмотр и валидация</i></p>	
<p>7.9.6. Как часто ИФР оценивает результативность и соответствие допущений и параметров стресс-тестирования? Каким образом применяемая ИФР программа стресс-тестирования учитывает различные условия, например неожиданное существенное повышение позиций и волатильности цен, концентрацию позиций, изменения в рыночной ликвидности и модели риска, включая изменение параметров?</p>	
<p>7.9.7. Каким образом ИФР проводит валидацию своей модели управления рисками? Как часто она проводит валидацию?</p>	

<p>7.9.8. В каком документе ИФР и в каком объеме обоснована рациональная основа и соответствующие механизмы управления, регулирующие величину и виды поддерживаемых ею общих ликвидных ресурсов?</p>	<p>Ключевое соображение 10: ИФР должна иметь четкие правила и процедуры, позволяющие ИФР своевременно осуществлять расчеты по платежным обязательствам в день заключения сделки, а при необходимости в течение операционного дня или многодневные расчеты после отдельного или совместного невыполнения обязательств ее участниками. Эти правила и процедуры должны учитывать непредусмотренный и потенциально не покрытый дефицит ликвидности и должны стремиться избежать изменения условий, отмены или задержки расчетов по платежным обязательствам в день заключения сделки. Кроме того, эти правила и процедуры должны определять процесс пополнения ИФР ресурсов ликвидности, которые она может использовать при возникновении стресса, чтобы продолжать безопасное и надежное функционирование.</p>
<p>Расчет в день сделки</p>	<p>7.10.1. Каким образом правила и процедуры позволяют ИФР своевременно осуществлять расчеты по платежным обязательствам в случае отдельного или совместного невыполнения обязательств ее участниками?</p>
<p>7.10.2. Каким образом правила и процедуры ИФР регулируют непредусмотренный и потенциальный непокрытый дефицит ликвидности и предотвращение закрытия позиции, отзыва или задержки расчета по платежным обязательствам в день сделки?</p>	<p>Пополнение ресурсов ликвидности</p>
<p>7.10.3. Каким образом правила и процедуры ИФР позволяют пополнять ресурсы ликвидности, задействованные в ходе стрессового события?</p>	<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>
<p>Комментарии/рекомендации</p>	

<p>Принцип 8. Завершенность расчетов. ИФР должна обеспечивать окончательность расчетов как минимум к концу дня зачисления платежа. В тех случаях, когда это необходимо или предпочтительно, ИФР должна обеспечивать окончательный расчет в течение операционного дня или в режиме реального времени.</p>		<p>ПС ● ЦДЦБ ● СРЦБ ●</p>	
		Оценка ИФР	Оценка НБКР
<p>Описания</p>			
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>			
<p><i>Ключевое соображение 1.</i> <i>Правила и процедуры ИФР должны точно определять момент, когда расчеты завершены.</i> <i>Момент завершенности расчета</i></p>			
<p>8.1.1. В какой момент расчет по платежу, поручению о переводе или другому обязательству считается окончательным, т.е. безотзывным и безусловным? Определен ли документально момент завершенности расчета? Каким образом и кому раскрывается данная информация?</p>			
<p>8.1.2. Каким образом правовая основа и правила ИФР, включая применимые законы о несостоятельности, определяют исполнение платежа, поручения о переводе или другого обязательства между ИФР и ее участниками, или между участниками?</p>			
<p>8.1.3. Каким образом ИФР демонстрирует наличие высокой степени правовой определенности в том, что завершенность будет достигнута во всех соответствующих юрисдикциях (например, посредством получения обоснованного юридического заключения)?</p>			
<p><i>Завершенность при наличии связей</i></p>			
<p>8.1.4. Каким образом ИФР обеспечивает завершенность расчета при наличии связей с другими ИФР?</p>			
<p>а. Если это СРЦБ, каким образом достигается единство в завершенности между СРЦБ и, в соответствующих случаях, системой крупных платежей, где производится расчет по денежной составляющей?</p>			

<p><i>Ключевое соображение 2.</i> ИФР должна производить окончательный расчет не позднее окончания дня зачисления платежа, предпочтительно - в течение операционного дня или в режиме реального времени, для снижения расчетного риска. Система крупных платежей или СРЦБ должна рассмотреть возможность использования системы валовых расчетов в режиме реального времени или мультипакетной обработки в течение расчетного дня.</p>								
<p><i>Окончательный расчет в дату валютирования</i></p>								
<p>8.2.1. Позволяет ли структура ИФР проведение окончательного расчета в дату валютирования (или расчет в день сделки)? Каким образом ИФР обеспечивает проведение окончательного расчета не позднее завершения запланированной даты валютирования?</p>								
<p>8.2.2. Происходит ли в ИФР случаи переноса окончательного расчета на следующий рабочий день, не предусмотренные ее правилами, процедурами и договорами? Если да, при каких обстоятельствах? Если перенос был результатом действий ИФР, какие шаги были предприняты для предотвращения аналогичных ситуаций в будущем?</p>								
<p><i>Окончательный расчет в течение дня и в режиме реального времени</i></p>								
<p>8.2.3. Обеспечивает ли ИФР окончательный расчет в течение дня и в режиме реального времени? Если да, то каким образом? Каким образом участники информируются о том, что окончательный расчет произведен?</p>								
<p>8.2.4. Если расчет выполняется посредством мультипакетной обработки, каков интервал проведения пакетов и в течение какого времени они обрабатываются? Что происходит, если участник не располагает достаточными средствами или ценными бумагами к моменту расчета? Включаются ли транзакции в следующий пакет? Если да, каков статус таких транзакций, и в какой момент наступает их завершенность?</p>								
<p>8.2.5. Если расчеты в течение дня или в режиме реального времени не производятся, рассматривала ли система крупных платежей или СРЦБ возможность внедрения одного из этих режимов?</p>								
<p><i>Ключевое соображение 3.</i> ИФР должна точно определять момент, после которого непроведенные платежи, невыполненные платежные поручения или другие обязательства не подлежат отзыву участником.</p>								

<p>8.3.1. Каким образом ИФР определяет момент, после которого непроведенные платежи, невыполненные платежные поручения или другие обязательства не могут быть отозваны участником? Каким образом ИФР запрещает односторонний отзыв акцептованных, но не исполненных платежей, распоряжений о переводе и обязательств после этого момента?</p>	<p>8.3.2. При каких обстоятельствах поручение или обязательство, акцептованное системой к расчету, все же может быть отозвано (например, распоряжения, поставленные в очередь)? Каким образом может быть отозвано? Кто вправе отозвать непроведенный платеж или невыполненное платежное поручение?</p>	<p>8.3.3. При каких условиях ИФР допускает исключения и продления предельного срока отзыва?</p> <p>8.3.4. В каких документах ИФР определяет данную информацию? Каким образом и кому раскрывается данная информация?</p>	<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>	<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>	<p>Принцип 9. Денежные расчеты. ИФР должна осуществлять денежные расчеты в средствах центрального банка, если это практически возможно и такие средства имеются. Если средства центрального банка не используются, ИФР должна минимизировать и строго контролировать кредитные риски и риски ликвидности, вызванные использованием средств коммерческих банков.</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	<p><i>Описание</i></p>	<p>Оценочные ключевые соображения:</p>	<p><i>Ключевое соображение 1.</i> Во избежание кредитного риска и риска ликвидности ИФР должна проводить денежные расчеты в деньгах центрального банка, когда это возможно и такие средства имеются.</p>	<p>9.1.1. Каким образом ИФР проводит денежные расчеты? Если ИФР проводит мультивалютные расчеты, каким образом ИФР осуществляет денежный расчет в каждой валюте?</p>	<p>9.1.2. Если ИФР не производит расчеты в деньгах центрального банка, то почему?</p>	<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
---	--	---	---	--	--	---------------------------	------------------------	---	--	--	---	-------------------	--------------------

<p><i>Ключевое соображение 2.</i> Если деньги центрального банка не используются, ИФР должна проводить денежные расчеты, используя расчетный актив, отличающийся низким кредитным риском или риском ликвидности или его не имеющий.</p>													
	<p>9.2.1. Если деньги центрального банка не используются, каким образом ИФР оценивает кредитный риск и риск ликвидности расчетных активов, используемых для денежных расчетов?</p>	<p>9.2.2. Если ИФР производит расчеты в деньгах коммерческого банка, каким образом ИФР выбирает расчетные банки? Каковы особые критерии выбора, применяемые ИФР?</p>	<p><i>Ключевое соображение 3.</i> Если ИФР производит расчеты в деньгах коммерческого банка, она должна контролировать, управлять и ограничивать кредитные риски и риски ликвидности, возникающие со стороны коммерческих расчетных банков. В частности, ИФР должна установить для своих расчетных банков строгих критерии, учитывающие, в частности, порядок регулирования и надзора за их деятельностью, кредитоспособность, капитализацию, доступ к ликвидности и операционную надежность, и контролировать соблюдение этих критериев. ИФР также должна осуществлять мониторинг и управление концентрацией кредитных рисков и рисков ликвидности коммерческих расчетных банков.</p>	<p>9.3.1. Каким образом ИФР проводит мониторинг соблюдения критериев, применимых к расчетным банкам и касающихся их выбора? Например, каким образом ИФР оценивает регулирование и надзор за их деятельностью, их кредитоспособность, капитализацию, доступ к ликвидности и операционную надежность?</p>				<p>9.3.2. Каким образом ИФР проводит мониторинг, управляет и ограничивает свой кредитный риск и риск ликвидности, создаваемый коммерческими расчетными банками? Каким образом ИФР проводит мониторинг и управляет концентрацией кредитного риска и риска ликвидности, связанного с этими банками?</p>		<p>9.3.3. Каким образом ИФР оценивает свои потенциальные убытки и дефицит ликвидности, а также потенциальные убытки и дефицит ликвидности своих участников в случае неплатежеспособности крупнейшего расчетного банка?</p>		<p><i>Ключевое соображение 4.</i> Если ИФР проводит денежные расчеты по собственным книгам, она должна минимизировать и строго контролировать свои кредитные риски и риски ликвидности.</p>	

<p>9.4.1. Если ИФР проводит денежные расчеты по своим книгам, каким образом она минимизирует и строго контролирует свой кредитный риск и риск ликвидности?</p>	<p><i>Ключевое соображение 5.</i> Юридические соглашения ИФР с расчетными банками должны четко устанавливать, когда именно проводятся переводы по книгам отдельных расчетных банков, что переводы являются окончательными после выполнения, а также что полученные средства по возможности должны перечисляться как можно быстрее, минимум до конца дня, а в идеальном случае - в течение операционного дня, чтобы обеспечить ИФР и ее участникам возможность управления кредитными рисками и рисками ликвидности.</p>	<p>9.5.1. Устанавливают ли юридические договоренности ИФР с расчетными банками, что при осуществлении переводов переводы становятся окончательными при их исполнении и что полученные средства могут быть перечислены?</p>	<p>9.5.2. Переводятся ли полученные средства не позднее окончания дня? Если нет, то почему? Переводятся ли они в течение дня? Если нет, то почему?</p>	<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2.1)</p>	<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>	<p>Принцип 10. Фактическая поставка. ИФР должна четко определять свои обязательства по поставке реальных инструментов или товаров, а также выявлять, контролировать и управлять рисками, связанными с фактической поставкой.</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	<p>Описание</p> <p>Оценочные ключевые соображения:</p> <p><i>Ключевое соображение 1.</i> Правила ИФР должны точно определять ее обязательства по фактической поставке инструментов и товаров.</p> <p>10.1.1. Какие классы активов ИФР принимает для фактической поставки?</p>	<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
--	--	--	--	---	--	---	---------------------------	---	-------------------	--------------------

<p>10.1.2. Каким образом ИФР определяет свои обязательства и обязанности в отношении поставки физических инструментов и товаров? Каким образом данные обязанности определены и закреплены документально? Кому раскрываются эти документы?</p>	
<p>10.1.3. Каким образом ИФР обеспечивает понимание участниками их обязательств и процедур осуществления фактической поставки?</p>	
<p><i>Ключевое соображение 2.</i> <i>ИФР должна выявлять, контролировать риски и управлять рисками и издержками, связанными с хранением и фактической поставкой физических инструментов или товаров.</i></p>	
<p>10.2.1. Каким образом ИФР выявляет риски и издержки, связанные с хранением и поставкой физических инструментов или товаров? Какие риски и издержки выявила ИФР?</p>	
<p>10.2.2. Какие процессы, процедуры и методы контроля использует ИФР для мониторинга и управления выявленными рисками и издержками, связанными с хранением и поставкой физических инструментов или товаров?</p>	
<p>10.2.3. Если ИФР может объединить участников, имеющих обязательства по поставке, с участниками-полуучателями товаров, при каких обстоятельствах это возможно, и каковы сопутствующие правила и процедуры? Четко ли отражены юридические обязательства по поставке в правилах и сопутствующих договорах?</p>	
<p>10.2.4. Каким образом ИФР проводит мониторинг предпочтений ее участников по поставке, и, если это целесообразно, обеспечивает наличие у участников необходимых систем и ресурсов для исполнения их обязательств по фактической поставке?</p>	
<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>	
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>	
<p>Принцип 11. Центральные депозитарии ценных бумаг. ЦДЦБ должен определять правила и процедуры, позволяющие обеспечивать безопасность, минимизировать и осуществлять управление рисками, связанными с хранением и передачей ценных бумаг. ЦДЦБ должен хранить ценные бумаги в имобилизованной или дематериализованной форме для их бездокументарной передачи.</p>	
<p>Описание</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>

	Оценка ИФР	Оценка НБКР
<p>Оценочные ключевые соображения:</p> <p>Ключевое соображение 1. <i>ЦДЦБ должен иметь надлежащие правила, процедуры и средства контроля, в том числе надежные методы учета, позволяющие защитить права эмитентов и держателей ценных бумаг, противодействовать несанкционированному созданию или удалению ценных бумаг и проводить периодическую и как минимум ежедневную сверку эмиссий ценных бумаг, которые в нем находятся.</i></p>		
<p><i>Защита прав эмитентов и владельцев ценных бумаг</i></p>		
<p>11.1.1. Каким образом права эмитентов и владельцев ценных бумаг защищены применяемыми ЦДЦБ правилами, процедурами и методами контроля?</p>		
<p>11.1.2. Каким образом применяемые ЦДЦБ правила, процедуры и методы контроля обеспечивают, чтобы ценные бумаги, которыми он владеет от имени участников, соответствующим образом учитывались в его книгах и были защищены от рисков, связанных с другими услугами, оказываемыми ЦДЦБ?</p>		
<p>11.1.3. Каким образом ЦДЦБ обеспечивает наличие надежной практики бухгалтерского учета? Проверяется ли в ходе аудита наличие достаточного количества ценных бумаг для реализации прав клиентов? Как часто проводятся комплексный аудит для экспертизы процедур и методов внутреннего контроля, используемых для обеспечения сохранности ценных бумаг?</p>		
<p><i>Предотвращение несанкционированного создания или исключения ценных бумаг</i></p>		
<p>11.1.4. Каковы внутренние процедуры ЦДЦБ, разрешающие создание и исключение ценных бумаг? Каковы методы внутреннего контроля ЦДЦБ, предотвращающие несанкционированное создание и исключение ценных бумаг?</p>		
<p><i>Периодическая сверка выпусков ценных бумаг</i></p>		
<p>11.1.5. Проводит ли ЦДЦБ периодическую (по меньшей мере, ежедневно) сверку общего количества находящихся у ЦДЦБ выпущенных ценных бумаг каждого эмитента (или его эмиссионного агента)? Каким образом ЦДЦБ обеспечивает, чтобы общее количество зарегистрированных ЦДЦБ ценных бумаг определенного выпуска равнялось количеству ценных бумаг, учитываемых в книгах ЦДЦБ?</p>		
<p>11.1.6. Если ЦДЦБ не является официальным регистратором выпуска, учитываемого в его книгах, каким образом ЦДЦБ осуществляет сверку своих записей с записями официального регистратора?</p>		

	<p><i>Ключевое сообщение 5.</i> ЦДЦБ должен использовать надежную систему, обеспечивающую сегрегацию собственных активов и ценных бумаг ЦДЦБ от активов и ценных бумаг его участников. Если это не противоречит законодательной базе, ЦДЦБ должен оперативно обеспечивать сегрегацию ценных бумаг, принадлежащих клиентам участников, в книгах участников и содействовать передаче активов клиентам.</p> <p>11.5.1. Какие механизмы сегрегации существуют у ЦДЦБ? Каким образом ЦДЦБ обеспечивает сегрегацию собственных активов ЦДЦБ и ценных бумаг его участников? Каким образом ЦДЦБ обеспечивает сегрегацию в ценных бумагах участников?</p> <p>11.5.2. Если это не противоречит правовой основе, каким образом ЦДЦБ технически обеспечивает сегрегацию ценных бумаг, принадлежащих клиентам участника, в книгах участника? Каким образом ЦДЦБ способствует переводу со счетов клиентов другим участникам?</p>	
	<p><i>Ключевое сообщение 6.</i> ЦДЦБ должен выявлять, измерять, контролировать и управлять своими рисками по другим направлениям деятельности, которыми он может заниматься. Для исследования этих рисков может потребоваться использование дополнительных механизмов.</p> <p>11.6.1. Оказывает ли ЦДЦБ иные услуги помимо услуг ответственного хранения и администрирования ценных бумаг и расчетов? Если да, то какие именно?</p> <p>11.6.2. Если ЦДЦБ оказывает иные услуги, помимо услуг ответственного хранения и администрирования ценных бумаг и расчетов, каким образом он выявляет риски, создаваемые этими видами деятельности, включая потенциальный кредитный риск и риск ликвидности? Каким образом он измеряет, проводит мониторинг и управляет этими рисками, включая, при необходимости, юридическое разделение услуг, отличных от услуг ответственного хранения и управления ценными бумагами?</p>	
	<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p> <p>Принцип 12. Расчетные системы обмена на стоимость. Если ИФР осуществляет расчеты по сделкам, включающие расчеты по двум взаимосвязанным обязательствам (например, транзакции с ценными бумагами или валютным сделкам), то она должна исключить риск принципала, производя окончательные расчеты по одному обязательству после окончательных расчетов по другому обязательству.</p>	
	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	
Описание		

Оценочные ключевые соображения:	Оценка ИФР	Оценка НБКР
<p>Ключевое соображение 1. ИФР, которая является расчетной системой обмена на стоимость, должна исключать риск принципала, обеспечивая проведение окончательных расчетов по одному обязательству, если и только если проведен окончательный расчет по взаимосвязанному с ним обязательству, независимо от того, проводит ли ИФР расчеты на основе брутто или нетто, а также от момента наступления завершенности.</p>		
<p>12.1.1. Каким образом юридическая, договорная, техническая база ИФР и ее система управления рисками обеспечивают, чтобы окончательный расчет по соответствующим финансовым инструментам исключал риск принципала? Какие процедуры обеспечивают, чтобы окончательный расчет по одному обязательству осуществлялся только в случае проведения окончательного расчета по взаимосвязанному обязательству?</p>		
<p>12.1.2. Каким образом производится расчет по взаимосвязанным обязательствам – на валовой основе (сделка за сделкой) или на основе нетто?</p>		
<p>12.1.3. Является ли завершенность расчета по взаимосвязанным обязательствам одновременной? Если нет, каков момент завершенности по обоим обязательствам? Минимизирован ли интервал времени между блокированием и окончательным расчетом по обоим обязательствам? Защищены ли заблокированные активы от требований третьих лиц?</p>		
<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>		
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>		
<p>Принцип 13. Правила и процедуры, относящиеся к невыполнению обязательств участником. ИФР должна иметь эффективные и четко определенные правила и процедуры управления в случае невыполнения обязательств участником. Эти правила и процедуры должны быть разработаны, чтобы гарантировать, что ИФР может принять своевременные меры для снижения убытков и дефицита ликвидности и продолжить выполнять свои обязательства.</p>		
<p>Описание</p>		

ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •

	Оценка ИФР	Оценка НБКР
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>		
<p>Ключевое соображение 1. ИФР должна иметь правила и процедуры ликвидации последствий невыполнения обязательств, позволяющие ИФР продолжать выполнение своих обязательств в случае невыполнения обязательств участником и определяющие порядок пополнения ресурсов после выполнения обязательств.</p>		
<p>Правила и процедуры ликвидации последствий невыполнения обязательств</p> <p>13.1.1. Дают ли правила и процедуры ИФР четкое определение событию дефолта (как финансового, так и операционного дефолта участника) и способу выявления дефолта? Как определяются эти события?</p>		
<p>13.1.2. Каким образом правила и процедуры ИФР регулируют следующие ключевые аспекты дефолта участника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) действия, которые ИФР может предпринять при объявлении дефолта; б) насколько действия являются автоматическими или дискреционными; в) изменения в обычной расчетной практике; г) управление транзакциями на различных стадиях обработки; д) ожидаемый режим в отношении собственных транзакций, транзакций и счетов клиентов; е) вероятная последовательность действий; ж) роли, обязательства и обязанности различных сторон, включая участников, исполняющих свои обязательства; з) существование других механизмов, которые могут быть активированы для смягчения воздействия дефолта? 		
<p>Использование финансовых ресурсов</p>		
<p>13.1.3. Каким образом правила и процедуры ИФР позволяют ИФР немедленно использовать финансовые ресурсы, поддерживаемые ею с целью покрытия убытков и устранения дефицита ликвидности, вызванных дефолтом, включая возможность по обеспечению ликвидности?</p>		
<p>13.1.4. Каким образом правила и процедуры ИФР регулируют порядок использования финансовых ресурсов?</p>		
<p>13.1.5. Каким образом правила и процедуры ИФР регулируют пополнение ресурсов после дефолта?</p>		

<p><i>Ключевое соображение 2.</i> ИФР должна быть хорошо подготовлена к применению правил и процедур ликвидации послед- ствий невыполнения обязательств, включая соответствующие дискреционные процедуры, пред- усмотренные его правилами.</p>	<p>13.2.1. Имеет ли руководство ИФР внутренние планы, четко определяющие роли и обязанности по ликвидации последствий невыполнения обязательств? Каковы эти планы?</p>	<p>13.2.2. Какие коммуникационные процедуры использует ИФР для своевременного оповещения всех заинтересованных сторон, включая органы регулирования, надзора и наблюдения?</p>	<p>13.2.3. Как часто пересматриваются внутренние планы по управлению при дефолте? Каковы управ- ляющие воздействия (меры), предусмотренные этими планами?</p>	<p><i>Ключевое соображение 3.</i> ИФР должна обнаруживать основные аспекты правил и процедур ликвидации последствий невы- полнения обязательств.</p>	<p>13.3.1. Каким образом ключевые аспекты правил и процедуры ИФР по управлению при дефолте участников раскрываются публично? Каким образом они регулируют:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) обстоятельность, при которых эти действия могут предприниматься; б) кто вправе предпринимать эти действия; в) объем предпринимаемых действий, включая режим в отношении как собственных, так и клиент- ских позиций, средств и активов; г) механизмы по регулированию обязательств ИФР перед участниками, исполняющими свои обяза- тельства; д) если между клиентами участников существуют прямые отношения – механизмы, способствующие регулированию обязательств участников, находящихся в дефолте, перед их клиентами? 	<p><i>Ключевое соображение 4.</i> ИФР должна привлечь своих участников, компетентные органы и другие заинтересованные стороны к тестированию и анализу процедур ИФР при невыполнении обязательств, включая проце- дуры ликвидации. Такое тестирование и анализ должны проводиться как минимум один раз в год или после существенного изменения правил и процедур, чтобы убедиться в практической возможности и эффективности их применения.</p>
--	--	--	---	--	---	---

<p>13.4.1. Каким образом ИФР привлекает участников и другие заинтересованные стороны к тестированию и пересмотру процедур ИФР по управлению при дефолте? С какой периодичностью проводятся тесты и пересмотр? Каким образом используются результаты тестов? Каким образом результаты доводятся до сведения совета директоров, комитета по рискам и компетентных органов?</p>			
<p>13.4.2. Какие процедуры и сценарии потенциального дефолта участников охватывают тесты? В какой степени ИФР тестирует введение режима оздоровления и реорганизации ее участниками?</p>			
<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>			
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>			
<p>Принцип 15. Общий коммерческий риск. ИФР должна выявлять, контролировать и управлять общим коммерческим риском и иметь ликвидны чистые активы, финансируемые за счет собственных средств и достаточные для покрытия потенциальных общих коммерческих убытков, чтобы она могла продолжать осуществление операций и услуг как действующее предприятие в том случае, если убытки станут реальными. Кроме того, чистые ликвидные активы всегда должны быть достаточны для обеспечения восстановления или упорядоченного завершения критических операций и услуг.</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>		
<p><i>Описание</i></p>			
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>		<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
<p><i>Ключевое соображение 1.</i> ИФР должна иметь надежные системы управления и контроля для выявления, мониторинга и управления общими коммерческими рисками, включая потери от неадекватной реализации бизнес-стратегии, отрицательного денежные потоки или непредвиденные и чрезмерно высокие операционные расходы.</p>			
<p>15.1.1. Каким образом ИФР выявляет свои общие коммерческие риски? Какие общие коммерческие риски выявлены ИФР?</p>			
<p>15.1.2. Каким образом ИФР проводит мониторинг и управляет своими общими коммерческими рисками на непрерывной основе? Учитывает ли оценка коммерческих рисков ИФР потенциальное воздействие на движение денежных средств и капитала (в случае, если это частная ИФР)?</p>			

<p><i>Ключевое соображение 2.</i> ИФР должна располагать ликвидными чистыми активами, финансируемые за счет собственного капитала (такими как обыкновенные акции, открытые резервы и прочая нераспределенная прибыль), чтобы иметь возможность продолжать выполнение критических операций и оказание критических услуг в качестве действующего предприятия в том случае, если она несет общие коммерческие убытки. Величина ликвидных чистых активов, финансируемых за счет собственного капитала, которая должна располагать ИФР, должна определяться профилем ее общего коммерческого риска и продолжительностью времени, необходимого для обеспечения восстановления или упорядоченного завершения наиболее важных операций и услуг, если такие меры принимаются.</p>			<p>15.2.1. Располагает ли ИФР ликвидными чистыми активами, финансируемыми за счет собственного капитала, в мере, необходимой для продолжения выполнения операций и оказания услуг как функционирующая структура в том случае, если она понесет общие коммерческие убытки?</p> <p>15.2.2. Каким образом ИФР рассчитывает сумму ликвидных чистых активов, финансируемых за счет собственного капитала, для покрытия общих коммерческих рисков? Каким образом ИФР определяет продолжительность времени и соответствующие операционные издержки, необходимые для возобновления деятельности или упорядоченного завершения наиболее важных операций и услуг?</p>	
<p><i>Ключевое соображение 3.</i> ИФР должна утвердить жизнеспособный план восстановления или упорядоченной ликвидации и обладать достаточными чистыми ликвидными активами, финансируемыми за счет собственного капитала, для его реализации. Величина чистых ликвидных активов ИФР, финансируемых за счет собственного капитала, должна составлять не менее величины текущих операционных расходов за шесть месяцев. Данные активы являются дополнением к ресурсам, необходимым для покрытия невыполненных обязательств участников или других рисков, предусмотренных принципами управления финансовыми ресурсами. Тем не менее, капитал, соответствующий международным стандартам, основанным на рисках, может учитываться в соответствующих случаях, если это необходимо или целесообразно, во избежание дублирования требований к достаточности капитала.</p>			<p><i>План по возобновлению деятельности или упорядоченной ликвидации</i></p> <p>15.3.1. Разработан ли у ИФР план по восстановлению деятельности или упорядоченной ликвидации, соответствующий? Если да, что данный план предусматривает (например, операционные, технологические и юридические требования, которые должны выполнять участники для перехода в альтернативную структуру или для ее создания)?</p>	

<i>Ресурсы</i>	15.3.2. Какой величины ликвидных чистых активов, финансируемых за счет собственного капитала, располагает ИФР в целях реализации данного плана? Каким образом ИФР определяет достаточность этой суммы для реализации плана? Составляет ли эта величина не менее объема текущих операционных расходов ИФР за шесть месяцев?	15.3.3. Каким образом структура ресурсов обеспечивает, чтобы ресурсы для покрытия коммерческих рисков и убытков были отделены от ресурсов для покрытия дефолта участника?	15.3.4. Владеет ли ИФР капиталом, соответствующим международным стандартам, основанным на рисках, для покрытия общих коммерческих рисков?	<i>Ключевое соображение 4.</i> <i>Активы, предназначенные для покрытия общего коммерческого риска, должны быть высококачественными и достаточно ликвидными активами, позволяющими ИФР покрывать текущие и планируемые расходы в рамках широкого спектра сценариев, в том числе в условиях неблагоприятной рыночной ситуации.</i>	15.4.1. Каков состав ликвидных чистых активов ИФР, финансируемых за счет собственного капитала? Каким образом может ИФР конвертировать их в денежные средства с небольшими потерями или без потерь в стоимости в условиях неблагоприятной ситуации на рынке?	15.4.2. Проводит ли ИФР регулярные оценки и мониторинг качества ликвидности своих ликвидных чистых активов, финансируемых за счет собственного капитала, для оплаты ИФР своих текущих и прогнозируемых операционных расходов в рамках различных сценариев, в том числе в условиях неблагоприятной рыночной ситуации?	<i>Ключевое соображение 5.</i> <i>ИФР должна подготовить обоснованный план по привлечению дополнительного капитала в случае, если величина ее собственного капитала приблизится к установленному минимуму или станет меньше необходимой суммы. Этот план должен быть одобрен советом директоров и регулярно обновляться.</i>	15.5.1. Разработан ли у ИФР план по привлечению дополнительного капитала? Каковы основные характеристики плана ИФР по привлечению дополнительного капитала в случае, если ее собственный капитал приблизится к установленному минимуму или станет ниже?

15.5.2. Как часто план по привлечению дополнительного капитала пересматривается и обновляется?			
15.5.3. Какова роль совета директоров ИФР (или аналогичного органа) в пересмотре и утверждении плана ИФР по привлечению дополнительного капитала?			
Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)			
<i>Комментарии/рекомендации</i>			
<p>Принцип 16. Депозитарный и инвестиционный риск. ИФР должна защищать свои активы и активы своих участников, минимизировать риск потерь в них и задержек в доступе к этим активам. ИФР должна инвестировать в инструменты, отличающиеся минимальными кредитным и рыночным риском и риском ликвидности.</p>			
☐ ПС •	☐ ЦДЦБ •	☐ СРЦБ •	
Описание			
Оценочные ключевые соображения:			
<p><i>Ключевое соображение 1.</i> <i>ИФР должна хранить свои активы и активы своих участников в организациях, являющихся объектами надзора и регулирования и имеющих надежные методы учета, процедуры безопасного хранения и системы внутреннего контроля, обеспечивающие полную защиту эти активы.</i></p>			
<p>16.1.1. Если ИФР пользуется услугами депозитариев, каким образом ИФР выбирает их? Каковы применимые особые критерии отбора ИФР, в том числе, являются ли эти организации предметом надзора и регулирования? Каким образом ИФР проводит мониторинг соответствия депозитариев этим критериям?</p>			
<p>16.1.2. Каким образом ИФР проверяет, имеют ли эти организации учетную практику, процедуры безопасного хранения и системы внутреннего контроля, обеспечивающие полную защиту активов участников?</p>			
<p><i>Ключевое соображение 2.</i> <i>При необходимости ИФР должна иметь немедленный доступ к своим активам и активам, перечисленным ей участниками.</i></p>			
Оценка ИФР	Оценка НБКР		

16.2.1. Каким образом ИФР определяет, что у нее имеется надежная правовая основа для обеспечения принудительного исполнения ее прав, или прав владельца, на активы, находящиеся на ответственном хранении?	
16.2.2. Каким образом ИФР обеспечивает немедленный доступ к своим активам, включая ценные бумаги, хранимые в депозитарии, расположенном в другом часовом поясе или юрисдикции, в случае дефолта участника?	
<i>Ключевое соображение 3.</i> <i>ИФР должна проводить оценку и понимать свои риски в отношении к его банкам-депозитариям, принимая во внимание полный спектр их взаимосвязей друг с другом.</i>	
16.3.1. Каким образом ИФР оценивает и понимает риски, связанные с ее банками-депозитариями? При управлении этими рисками каким образом она учитывает взаимосвязи с каждым из них? Например, может ли ИФР пользоваться услугами нескольких депозитариев для безопасного хранения активов с целью диверсифицировать риск, создаваемый отдельно взятым депозитарием? Каким образом ИФР проводит мониторинг концентрации рисков, связанных с ее банками- депозитариями?	
<i>Ключевое соображение 4.</i> <i>Инвестиционная стратегия ИФР должна соответствовать общей стратегии управления риском и быть полностью раскрываться ее участникам, причем инвестиции должны быть обеспечены требованиями или являться требованиями к высоконадежным должникам. Инвестиции ИФР должны представлять возможность быстрой ликвидации при незначительных отрицательных последствиях для цен или без таких последствий.</i>	
<i>Инвестиционная стратегия</i>	
16.4.1. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее инвестиционная стратегия согласовывалась с общей стратегией управления рисками? Каким образом и кому ИФР раскрывает свою инвестиционную стратегию?	
16.4.2. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее инвестиции были обеспечены или состояли из требований к высоконадежным должникам на непрерывной основе?	
<i>Рисковые характеристики инвестиций</i>	
16.4.3. Каким образом ИФР учитывает общий риск, связанный с должниками, при выборе объектов инвестиций? В отношении каких инвестиций существуют лимиты во избежание концентрации кредитного риска?	

16.4.4. Инвестирует ли ИФР активы участников в их собственные ценные бумаги или активы ее аффилированных лиц?		
16.4.5. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее инвестиции допускали быструю ликвидацию с минимальной потерей (при ее наличии) в цене?		
Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)		
<i>Комментарии/рекомендации</i>		
<p>Принцип 17. Операционный риск. ИФР должна выявлять все возможные источники операционного риска, как внутренние, так и внешние, и ослаблять их влияние за счет использования надлежащих систем, принципов, процедур и средств контроля. Системы должны обеспечивать высокий уровень безопасности и операционной надежности и иметь адекватную пропускную способность. Управление непрерывностью деятельности должно быть направлено на своевременное восстановление операций и выполнение обязанностей ИФР, в том числе в случае широкомасштабного или крупного нарушения в работе.</p>		
ПС ●	ЦДЦБ ●	СРЦБ ●
Описание		
Оценочные ключевые соображения:		
<i>Ключевое соображение 1.</i>		
<i>ИФР должна создать надежную структуру управления операционным риском, используя надлежащие системы, принципы, процедуры и средства контроля для выявления, мониторинга и управления операционными рисками.</i>		
<i>Выявление операционного риска</i>		
17.1.1. Каковы политики и процессы ИФР по выявлению возможных источников операционных рисков? Каким образом эти процессы способствуют выявлению возможных источников операционных рисков, независимо от того, вызваны ли эти риски внутренними факторами (например, механизмами самой системы, включая человеческие ресурсы), участниками ИФР или внешними факторами?		
17.1.2. Какие источники операционных рисков выявила ИФР? Какие критические точки выявила ИФР в своей операционной деятельности?		
<i>Управление операционным риском</i>		
Оценка ИФР	Оценка НБКР	

<p>17.1.3. Каким образом ИФР проводит мониторинг и управляет выявленными операционным рисками? В каких документах закреплены данные системы, политики, процедуры и методы контроля?</p>			
<p><i>Политики, процессы и методы контроля</i></p>			
<p>17.1.4. Какие политики, процессы и средства контроля использует ИФР для обеспечения выполнения операционных процедур надлежащим образом? В какой степени применимы ИФР системы, политики, процессы и средства контроля учитывают соответствующие международные, национальные и отраслевые стандарты управления операционными рисками?</p>			
<p>17.1.5. Как реализуемые ИФР политики по управлению кадрами определяют найм, профессиональную подготовку и удержание квалифицированного персонала, и каким образом эти политики смягчают последствия высокого уровня текущей кадровой политики и рисков, связанных с лицами, занимающими ключевые должности? Каким образом политики ИФР по управлению кадрами и рисками регулируют предотвращение мошенничества?</p>			
<p>17.1.6. Каким образом применимые ИФР политики и процессы управления изменениями и управления проектами смягчают риск негативного влияния изменений и крупных проектов на бесперебойное функционирование системы?</p>			
<p><i>Ключевое соображение 2.</i></p>			
<p><i>Совет директоров ИФР должен четко определить роли и обязанности по управлению операционным риском и утверждать структуру управления операционным риском ИФР. Системы, операционные принципы, процедуры и средства контроля должны подвергаться проверке, аудиту и тестированию как периодически, так и после существенных изменений.</i></p>			
<p><i>Роли, обязанности и модель</i></p>			
<p>17.2.1. Каким образом совет директоров определяет основные роли и обязанности по управлению операционными рисками?</p>			
<p>17.2.2. Пересматривает ли совет директоров ИФР открытым образом и утверждает ли систему управления операционными рисками ИФР? Как часто совет пересматривает и утверждает структуру управления операционными рисками ИФР?</p>			
<p><i>Пересмотр, аудит и тестирование</i></p>			
<p>17.2.3. Каким образом ИФР пересматривает, ревизует и тестирует свои системы, политики, процедуры и методы контроля, включая механизмы управления операционными рисками у участников? Как часто ИФР проводит пересмотры, аудит и тесты у участников?</p>			

	17.2.4. В какой степени, при необходимости, система управления операционными рисками ИФР под- лежит проверке внешними аудиторами?	
	<i>Ключевое соображение 3. ИФР должна иметь точно определенные цели в области операционной надежности и применять утвержденную политику, предназначенную для достижения этих целей.</i>	
	17.3.1. Каковы поставленные ИФР цели в области операционной надежности, как качественные, так и количественные? В каких документах, и каким образом они закреплены?	
	17.3.2. Каким образом достижение этих целей обеспечивает высокую степень операционной надеж- ности?	
	17.3.3. Каковы существующие политики, разработанные для достижения ИФР целей операционной надежности, обеспечивающие для ИФР возможность осуществлять необходимые действия?	
	<i>Ключевое соображение 4. ИФР должна обеспечивать наличие достаточной пропускной способности и возможности целевого ращения для обработки возросших объемов операций в период стресса и достижения целевого уровня обслуживания.</i>	
	17.4.1. Каким образом ИФР пересматривает, проверяет и тестирует расширяемость и адекватность пропускной способности управления, по меньшей мере, прогнозируемыми объемами в период стресса? Как часто ИФР проводит пересмотры, аудит и тесты?	
	17.4.2. Каким образом регулируются ситуации, в которых операционная способность превышает или близка к превышению?	
	<i>Ключевое соображение 5. ИФР должна выработать комплексные принципы физической и информационной безопасности, учитывающую ее уязвимые стороны и угрозы.</i>	
	<i>Физическая безопасность</i>	
	17.5.1. Каковы применимые ИФР политики и процессы, включая политики и процессы по управле- нию изменениями и управлению проектами, для целей учета возможных источников физической уязви- мости и угроз на непрерывной основе?	
	17.5.2. Учитывают ли применимые ИФР политики, процессы, методы контроля и тесты соответствую- щие международные, национальные и отраслевые стандарты физической безопасности?	

			<p><i>Информационная безопасность</i></p> <p>17.5.3. Каковы применимые ИФР политики и процессы, включая политики и процессы по управлению изменениями и управлению проектами, для целей учета на непрерывной основе возможных источников уязвимости и угроз для информационной безопасности?</p> <p>17.5.4. Учитывают ли применимые ИФР политики, процессы, методы контроля и тесты соответствующие международные, национальные и отраслевые стандарты информационной безопасности?</p> <p><i>Ключевое соображение 6.</i></p> <p><i>ИФР должна иметь план обеспечения непрерывности деятельности, учитывающий события, которые создают значительный риск нарушения операций, в том числе события, которые могли бы вызвать широкомасштабные или значительные нарушения. Этот план должен предусматривать использование резервного объекта и обеспечивать возобновление работы критических информационных-технологические (ИТ) системы в течение двух часов после событий, вызвавших нарушение в работе. План должен предоставлять ИФР возможность завершения расчетов к концу дня, когда возникло нарушение, даже в экстремальной ситуации. ИФР должна регулярно проводить тестирование своего плана.</i></p>		<p><i>Задачи плана обеспечения непрерывности деятельности</i></p> <p>17.6.1. Каким образом, и в какой степени план обеспечения непрерывности деятельности ИФР отражает задачи, политики и процедуры, принимающие во внимание быстрое восстановление деятельности и своевременное возобновление критических операций после широкомасштабного или глобального сбоя?</p>		<p><i>Структура плана обеспечения непрерывности деятельности</i></p> <p>17.6.2. Каким образом, и в какой степени план обеспечения непрерывности деятельности ИФР позволяет восстановление критических ИТ-систем и возобновление операций в течение двух часов после сбоя, а также предусматривает возможность выполнения или завершения ИФР расчетов до окончания дня, когда произошло нарушение в работе, даже в экстремальных обстоятельствах?</p>	<p>17.6.3. Каким образом план действий для непредвиденных ситуаций обеспечивает своевременное выявление статуса всех транзакций при сбое в работе, и если существует возможность потери данных, то какие процедуры регулируют потерю данных (например, сверка с участниками или третьими лицами)?</p>
--	--	--	---	--	---	--	--	---

<p>17.6.4. Каким образом применяемые ИФР процедуры кризисного управления учитывают потребности в эффективной коммуникации внутри системы и с основными внешними заинтересованными сторонами и компетентными органами?</p>																										
<p>Резервный объект</p>																										
<p>17.6.5. Каким образом план обеспечения непрерывности деятельности ИФР предусматривает использование резервного объекта (располагающего надлежащими основными ресурсами, мощностями, функциональными возможностями и укомплектованного персоналом)? В какой степени обеспечено, что резервный объект находится на надлежащем географическом удалении от основного, чтобы иметь четкий профиль риска?</p>																										
<p>17.6.6. Рассматривала ли ИФР альтернативные механизмы (например, процедуры на основе ручной обработки, процедуры на основе бумажных документов и другие варианты), позволяющие производить обработку срочных транзакций в экстремальных обстоятельствах?</p>																										
<p>Пересмотр и тестирование</p>																										
<p>17.6.7. Каким образом применимые ИФР механизмы обеспечения непрерывности деятельности пересматриваются и тестируются, включая сценарии, связанные с широкомасштабными и глобальными сбоями? Как часто эти механизмы пересматриваются и тестируются?</p>																										
<p>17.6.8. Каким образом проводимые ИФР пересмотр и тестирование механизмов обеспечения непрерывности деятельности задействуют участников ИФР, основных провайдеров услуг и связанных ИФР? Как часто участники ИФР, основные провайдеры услуг и связанные ИФР привлекаются к пересмотру и тестированию?</p>																										
<p>Ключевое соображение 7. ИФР должна выявлять, осуществлять мониторинг и управление рисками основных участников, других ИФР, а также провайдеров услуг и коммунальных служб, которым они могут подвергаться ее операции. Кроме того, ИФР должна выявлять, осуществлять мониторинг и управление рисками своих операций, которым могут подвергаться другие ИФР.</p>																										
<p>Риски, связанные с собственными операциями ИФР</p>																										
<p>17.7.1. Какие риски для своих операций, создаваемые участниками, другими ИФР, провайдерами услуг и коммунальными службами, выявила ИФР? Каким образом ИФР проводит мониторинг и управляет этими рисками?</p>																										

<p>17.7.2. Если ИФР на основе аутсорсинга пользуется услугами, критичными для ее операций, каким образом ИФР обеспечивает, чтобы операции провайдера критических услуг соответствовали тем же требованиям к надежности, которые применялись бы к ним в случае, если бы они оказывались самой ИФР?</p>	<p><i>Риски для других ИФР</i></p>	<p>17.7.3. Каким образом ИФР выявляет, проводит мониторинг и смягчает риски, создаваемые ею для других ИФР?</p>	<p>17.7.4. В какой степени ИФР координирует свои механизмы обеспечения непрерывности деятельности с другими взаимозависимыми ИФР?</p>	<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2.1)</p>	<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>	<p>Принцип 18. Требования к доступу и участию. ИФР должна применять объективные, учитывающие риск и общеизвестные критерии участия, обеспечивающие справедливый и открытый доступ.</p>	<p>ПС • ЦДЦБ • СРЦБ •</p>	<p>Описание</p>	<p>Оценочные ключевые соображения:</p>	<p><i>Ключевое соображение 1.</i> ИФР должна предоставлять справедливый и открытый доступ к своим услугам, в том числе прямым и, если необходимо, косвенным участникам и другим ИФР на основе разумных требований к участию, обусловленных риском.</p>	<p><i>Критерии участия и требования к участию</i></p>	<p>18.1.1. Каковы применимые ИФР критерии участия и требования к участию (например, операционные, финансовые и юридические требования)?</p>	<p>18.1.2. Каким образом данные критерии и требования допускают справедливый и открытый доступ к услугам ИФР, в том числе прямым и, в соответствующих случаях, непрямым участникам и другим ИФР, на основе разумных, связанных с риском требований к участию?</p>	<p>Оценка ИФР</p>	<p>Оценка НБКР</p>
---	------------------------------------	---	---	---	--	---	---------------------------	-----------------	---	--	---	---	---	-------------------	--------------------

<p>18.3.1. Каким образом ИФР проводит непрерывный контроль соответствия участников критериям доступа? Каким образом политики ИФР предусматривают, чтобы информация, используемая для проведения контроля соответствия критериям участия, была своевременной и точной?</p>													
<p>18.3.2. Каковы политики ИФР по проведению расширенного наблюдения или введения дополнительных методов контроля за участником, чей профиль риска ухудшается?</p>													
<p><i>Приостановление участия и упорядоченный выход</i></p>													
<p>18.3.3. Каковы процедуры ИФР по управлению приостановлением участия и упорядоченным исключением участника, нарушившего требования к участию или прекратившего им соответствовать?</p>													
<p>18.3.4. Каким образом процедуры ИФР по управлению приостановлением участия и упорядоченным исключением участника раскрываются публично?</p>													
Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2, 1)													
<i>Комментарии/рекомендации</i>													
<p>Принцип 19. Многоуровневая структура участия.</p>													
<p>ИФР должна выявлять, осуществлять мониторинг и управлять существенными рисками, которым она подвергается вследствие многоуровневой структуры участия.</p>													
							<p>ПС •</p>	<p>ЦДЦБ •</p>	<p>СРЦБ •</p>				
Описание													
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>													
<p><i>Ключевое соображение 1.</i></p>													
<p><i>ИФР должна обеспечивать, чтобы ее правила, процедуры и соглашения позволяли собирать основную информацию о косвенном участии в целях выявления, мониторинга и управления всеми существенными рисками, которым ИФР подвергается вследствие наличия многоуровневой структуры участия.</i></p>													
<p><i>Многоуровневая структура участия</i></p>													
<p>19.1.1. Имеет ли ИФР многоуровневую структуру участия? Если имеет, опишите эту структуру.</p>													
<p>19.1.2. Каким образом ИФР собирает базовую информацию о непрямом участии? Какая информация собирается и как часто она обновляется?</p>													

Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)		
Комментарий/рекомендации		
<p>Принцип 20. Связи ИФР. ИФР, устанавливающая связь с одной или несколькими ИФР, должна выявлять и контролировать риски, обусловленные этой связью, и управлять такими рисками.</p>		
ПС ●	ЦДЦБ ●	СРЦБ ●
Описание		
	Оценочные ключевые соображения:	Оценка ИФР
	<p><i>Ключевое соображение 1.</i> Прежде чем заключить соглашение об установлении связей, а также постоянно после установления связи ИФР должна выявлять и контролировать все источники риска, возникшие вследствие наличия связи, и управлять ими. Механизмы связей должны быть организованы таким образом, чтобы каждая ИФР могла соблюдать другие принципы, изложенные в настоящем докладе.</p> <p>20.1.1. Какая процедура используется для выявления потенциальных источников риска (например, юридический и кредитный риски, риск ликвидности, депозитарный и операционный риски), создаваемых потенциальными связями? Каким образом это влияет на решения ИФР об установлении или неустановлении связи?</p> <p>20.1.2. Какие связи установлены с другими ИФР? Каким образом ИФР выявляет, проводит мониторинг и управляет рисками, создаваемыми установленной связью, на непрерывной основе?</p> <p>20.1.3. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы структура связей ИФР обеспечивала возможность соблюдения остальных принципов? Как часто проводится такой анализ?</p> <p><i>Ключевое соображение 2.</i> Связь должна иметь во всех соответствующих юрисдикциях убедительную правовую основу, которая поддерживает механизмы связи и обеспечивает адекватную защиту ИФР, установивших связь.</p> <p>20.2.1. В каких юрисдикциях ИФР установила связи? Какова правовая основа, поддерживающая установленную связь?</p>	Оценка НБКР

<p>20.2.2. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее связи имели надежную правовую основу, под-держивающую ее структуру и обеспечивающую адекватную защиту связанных ИФР? Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы защита поддерживалась на постоянной основе?</p>	<p><i>Ключевое соображение 3.</i> Связанные между собой ЦДЦБ должны измерять и контролировать кредитные риски и риски ликвидности, которым они подвергают друг друга, и управлять ими. Все пролонгации кредитов меж-ду ЦДЦБ должны иметь высококачественное залоговое обеспечение в полном объеме и соблюдать установленные лимиты.</p>	<p>20.3.1. Какие процедуры существуют для измерения, мониторинга и управления кредитным риском и риском ликвидности, создаваемыми установленными связями?</p>	<p>20.3.2. Если ЦДЦБ предоставляет кредит связанному ЦДЦБ, какие существуют процедуры, гаранти-рующие, чтобы кредиты, предоставляемые друг другу связанными ЦДЦБ, полностью обеспечивались высококачественным залоговым обеспечением и подчинялись установленным лимитам?</p>	<p><i>Ключевое соображение 4.</i> Временные передачи ценных бумаг между связанными ЦДЦБ должны быть запрещены или как минимум обратные передачи временно переданных ценных бумаг должны быть запрещены до завер-шения передачи.</p>	<p>20.4.1. Допускается ли предварительная передача ценных бумаг между взаимосвязанными звень-ями? Если да, то какие механизмы делают предварительную передачу необходимой и запрещена ли передача таких ценных бумаг до момента завершения первой передачи?</p>	<p><i>Ключевое соображение 5.</i> ЦДЦБ-инвестор должен устанавливать связь с ЦДЦБ-эмитентом, только если этот механизм обеспечивает высокий уровень защиты прав участников ЦДЦБ-инвестора.</p>	<p>20.5.1. Каким образом при установлении связи ЦДЦБ-инвестор определяет, что права его участни-ков имеют высокий уровень защиты?</p>	<p>20.5.2. Как часто проводится сверка активов по организациям, чьи ценные бумаги находятся на от-ветственном хранении в депозитарии?</p>	<p>20.5.3. Каким образом ЦДЦБ-инвестор обеспечивает высокий уровень защиты прав его участников (включая механизмы сегрегации и перемещаемости и условия защиты активов для счетов «комнibus»)?</p>
--	---	---	---	---	---	--	---	---	--

<p>Ключевое соображение 6. ЦДЦБ-инвестор, который пользуется услугами посредника для реализации связи с ЦДЦБ-эмитентом, должен оценивать, контролировать, контролировать и управлять дополнительными рисками (включая депозитарный, кредитный, юридический и операционный риски), создаваемыми привлечением услуг посредника.</p>	<p>20.6.1. Если ЦДЦБ привлекает посредника для управления связью, каковы применимые ЦДЦБ критерии отбора посредника (посредников)? Являются ли эти критерии основанными на риске?</p>	<p>20.6.2. Каковы соответствующие обязанности двух связанных ЦДЦБ и посредников?</p>	<p>20.6.3. Какие существуют процедуры для измерения, мониторинга и управления рисками, создаваемыми привлечением посредника?</p>	<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>			
<p>Комментарии/рекомендации</p>							
<p>Принцип 21. Эффективность и результативность. ИФР должна эффективно и результативно удовлетворять потребности своих участников и рынков, которые она обслуживает.</p>							
<p>Описание</p>							
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>							
<p>Ключевое соображение 1. Архитектура ИФР должна обеспечивать удовлетворение потребностей участников и рынков, которые она обслуживает, в частности, это касается выбора схемы клиринга и расчетов, операционной структуры, спектра продуктов, по которым производится клиринг, расчеты или учет, а также использования технологий и процедур.</p>							
<p>21.1.1. Каким образом ИФР определяет, учитывает ли ее структура (включая механизмы клиринга и расчетов, операционную структуру, системы поставки и технологии, а также отдельные услуги и продукты) потребности обслуживаемых ею участников и рынков?</p>							

<p>21.1.2. Каким образом ИФР определяет, соответствует ли она требованиям и потребностям участников и других пользователей и продолжает соответствовать этим требованиям по мере их изменения (например, посредством механизмов обратной связи)?</p>	<p><i>Ключевое соображение 2. ИФР должны иметь точно определенные цели и задачи, которые подпадают количественной оценке и могут быть достигнуты, такие как минимальные уровни обслуживания, ожидания в области управления риском и бизнес-приоритеты.</i></p>				<p><i>21.2.1. Каковы цели и задачи ИФР в отношении результативности ее операций? 21.2.2. Каким образом ИФР обеспечивает, чтобы ее цели и задачи были четкими, поддавались количественной оценке и являлись достижимыми? 21.2.3. В какой степени уже реализованы цели и задачи? Какие механизмы использует ИФР для измерения и оценки степени реализации?</i></p>								
<p><i>Ключевое соображение 3. ИФР должна иметь отработанные механизмы регулярного анализа своих эффективности и результативности.</i></p> <p>21.3.1. Какие процедуры и показатели использует ИФР для количественной оценки эффективности и результативности? 21.3.2. Как часто ИФР оценивает свою эффективность и результативность?</p> <p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5,4,3,2,1)</p>													
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p>													
<p>Принцип 22. Процедуры и стандарты связи. ИФР должна использовать или адаптировать международные процедуры и стандарты связи, чтобы обеспечить эффективные платежи, клиринг, расчеты и ведение документации.</p>													
<p>Описание</p>													
<p>Оценочные ключевые соображения:</p>													
<p>Оценка ИФР</p>											<p>Оценка НБКР</p>		

<p><i>Ключевое соображение 1.</i> ИФР должна использовать или как минимум адаптировать международно принятые процедуры и стандарты связи.</p>																								
<p><i>Коммуникационные процедуры</i></p> <p>22.1.1. Использует ли ИФР международные процедуры передачи сообщений и, если да, то какие именно? Если нет, то каким образом ИФР обеспечивает оперативную совместимость с международными процедурами передачи сообщений?</p> <p>22.1.2. Если ИФР осуществляет трансграничные операции, то каким образом в операционных процедурах, процессах и системах ИФР используются международные процедуры передачи сообщений или иным образом обеспечивается оперативная совместимость при трансграничных операциях?</p> <p><i>Коммуникационные стандарты</i></p> <p>22.1.3. Использует ли ИФР международные стандарты передачи сообщений, и, если да, то какие именно? Если нет, то каким образом ИФР обеспечивает оперативную совместимость с международными процедурами передачи сообщений?</p> <p>22.1.4. Если ИФР осуществляет трансграничные операции, то каким образом в операционных процедурах, процессах и системах ИФР используются международные процедуры передачи сообщений или иным образом обеспечивается оперативная совместимость при трансграничных операциях?</p> <p>22.1.5. Если международные стандарты не используются, то каким образом в ИФР обеспечивается оперативная совместимость систем, передающих или конвертирующих формат сообщений и данных, отвечающих международным стандартам, в национальный эквивалент, и наоборот?</p>																								
<p><i>Комментарии/рекомендации</i></p> <p>Принцип 23. Раскрытие правил, основных процедур и рыночных данных. ИФР должна устанавливать четкие и всеобъемлющие правила и процедуры и предоставлять достаточную информацию, позволяющую ее участникам получить ясное представление о рисках, комиссионных и других (реальных) расходах, с которыми связано их участие в ИФР. Все соответствующие правила и основные процедуры должны быть обновлены.</p>																								
<p>Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2,1)</p>																								
<p>ПС •</p>	<p>ЦДЦБ •</p>	<p>СРЦБ •</p>																						

Описание	Оценка ИФР	Оценка НБКР
Оценочные ключевые соображения:		
<i>Ключевое соображение 1. ИФР должна определять точные и всеобъемлющие правила и процедуры, и полностью доводить до сведения участников, кроме того, соответствующие правила и основные процедуры должны быть обнародованы.</i>		
<i>Правила и процедуры</i>		
23.1.1. В каких документах сформулированы правила и процедуры ИФР? Каким образом эти документы раскрываются участникам?		
23.1.2. Каким образом ИФР определяет, что ее правила и процедуры являются четко сформулированными и комплексными?		
<i>Раскрытые информации</i>		
23.1.3. Какая информация содержится в правилах и процедурах ИФР о процедурах, которым она должна следовать в нестандартных, но предсказуемых, ситуациях?		
23.1.3. Каким образом и кому ИФР раскрывает сведения о технологических процессах, которые она выполняет при изменении правил и процедур?		
23.1.4. Каким образом ИФР публично раскрывает соответствующие правила и основные процедуры?		
<i>Ключевое соображение 2. ИФР должна обнародовать подробные описания структуры и операций системы, а также права и обязанностей, чтобы участники оценить риски, которым они подвергаются в результате участия в ИФР.</i>		
23.2.1. В каких документах описаны структура и операции системы? Каким образом и кому ИФР раскрывает информацию о структуре и операциях системы?		
23.2.2. Каким образом и кому ИФР раскрывает, в какой степени она уполномочена самостоятельно принимать ключевые решения, непосредственно влияющие на работу системы?		
23.2.3. Какую информацию ИФР предоставляет своим участникам об их правах, обязанностях и рисках, связанных с их участием в ИФР?		

<p><i>Ключевое соображение 3.</i> ИФР должна предоставлять всю необходимую и надлежащую документацию и проводить обучение, чтобы упростить участникам понимание правил и процедур ИФР и рисков, которыми они подвержены в результате участия в ИФР.</p>	<p>23.3.1. Каким образом ИФР обеспечивает понимание участниками правил и процедур ИФР, а также рисков, связанных с участием?</p>	<p>23.3.2. Существует ли подтверждение тому, что указанные выше средства обеспечивают понимание участниками правил и процедур ИФР, а также связанных с участием в ИФР рисков?</p>	<p>23.3.3. Какие корректирующие меры принимает ИФР в случае выявления участника, чье поведение демонстрирует отсутствие понимания правил и процедур ИФР, а также связанных с участием рисков?</p>	<p><i>Ключевое соображение 4.</i> ИФР должна обнаруживать информацию о сборах взимаемых ею за оказываемые услуги, а также принципах установления скидок. ИФР должна предоставлять подробные описания платных услуг для целей сравнения.</p>	<p>23.4.1. Раскрывает ли ИФР публично информацию о стоимости отдельных предлагаемых ею услуг и политике предоставления скидок? Каким образом раскрывается эта информация?</p>	<p>23.4.2. Каким образом ИФР своевременно уведомляет участников и общественность об изменении услуг и их стоимости?</p>	<p>23.4.3. Представляет ли ИФР описание услуг, оказываемых на платной основе? Позволяет ли описание услуг провести сравнение с услугами аналогичных ИФР?</p>	<p>23.4.4. Раскрывает ли ИФР информацию об используемых ею технологиях и процедурах передачи сообщений, а также других факторах, влияющих на операционные издержки ИФР?</p>	<p><i>Ключевое соображение 5.</i> ИФР должна регулярно готовить и обновлять ответы по форме настоящей Самооценки. Кроме того ИФР должна как минимум раскрывать основные данные об объеме и стоимости сделок.</p>	<p>23.5.1. Когда ИФР в последний раз заполняла форму Самооценки? Как часто обновляются данные? Обновляются ли данные после существенных изменений в ИФР и ее среде, по меньшей мере, каждые два года?</p>
---	--	---	---	---	---	---	--	---	--	---

23.5.2. Какие количественные данные ИФР раскрывает публично? Как часто обновляется эта информация?		
23.5.3. Какую еще информацию ИФР раскрывает публично?		
23.5.4. Каким образом ИФР раскрывает данную информацию публично? На каком языке (языках) представляется раскрываемая информация?		
Итоговая оценка выполнения ПИФР (5.4.3.2.1)		
<i>Комментарии/рекомендации</i>		

Руководитель _____ (подпись) _____ (ФИО)

Главный бухгалтер _____ (подпись) _____ (ФИО)

Исполнитель _____ (подпись) _____ (ФИО) _____ (телефон)

Приложение 9
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ПРАВИЛА
проведения самооценки

Правила проведения самооценки (далее – Самооценка) состоят из 21 части и проводится операторами (участниками, если операторами системы являются нерезиденты Кыргызской Республики) системно-значимых и значимых платежных систем.

Операторы системно-значимых, значимых и национальных платежных систем не реже одного раза в три года проводят самооценку функционирования своих систем и предоставляют результаты самооценки с приложением документов (договора, операционные правила, внутренние нормативные документы, приказы и т.д.) по запросу в Национальный банк.

Операторы новых платежных систем на этапе регистрации/лицензирования системы должны предоставить в Национальный банк детальную информацию о системе и ее владельце.

Оценка выполнения требований Национального банка является неотъемлемой частью самооценки системы, проводимой оператором системы.

Самооценка заполняется отдельно по каждой платежной системе за подписью ответственного исполнителя, главного бухгалтера и руководителя структуры и предоставляется операторами (или участниками) этих систем в Национальный банк по запросу.

Под заголовком самооценки в поле:

- «Наименование ПС» – заполняется соответствующее наименование системы (например, Гроссовая система расчетов, «Элкарт» и т.п.);

- «Вид ПС» – заполняется соответствующее значение вида системы (например, система относится к системе крупных платежей, национальная система расчетов платежными картами и т.п.);

- «Оператор ПС» – заполняется соответствующее наименование оператора системы (например, Национальный банк, ЗАО «Межбанковский процессинговый центр» и т.п.);

- «Участник ПС» – заполняется соответствующее наименование участника системы, если оператор системы нерезидент (например, наименование коммерческого банка и т.д.).

Приложение 10
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ВОПРОСНИК

для самооценки провайдеров критических услуг² за _____ год

Наименование провайдера услуг _____
Вид деятельности провайдера услуг _____

Рекомендация 1. Выявление и управление рисками.

Провайдеру услуг по информационным технологиям и обмену сообщениями (далее – провайдер услуг) рекомендуется выявлять и осуществлять управление существенными операционными и финансовыми рисками, присутствующими оказываемым им услугам, и обеспечивать эффективность процессов управления этими рисками.

Провайдер услуг должен иметь эффективные процессы и системы для выявления и документального подтверждения рисков, применения средств контроля в целях управления рисками и принятия решений о приемлемости определенных рисков. Провайдер может подвергаться рискам, связанным с информационной безопасностью, надежностью и способностью к восстановлению нормального функционирования и технологическим планированием, а также юридическими и нормативными требованиями, относящимися к его корпоративной структуре и поведению, отношениям с клиентами, стратегическим решениям, влияющим на его способность работать как действующее предприятие, и зависимости от третьих сторон. Для уменьшения выявленных рисков провайдер критических услуг должен проводить постоянную переоценку своих рисков и адекватности своей системы управления рисками при учете выявленных рисков.

² CPMI-IOSCO «Методология оценки рекомендаций по наблюдению, применимых к поставщикам критических услуг», декабрь 2014 года.

<p>Выявление рисков и управление ими должны осуществляться под наблюдением Совета директоров (совета) провайдера критических услуг и оцениваться независимым подразделением внутреннего аудита, которое доводит результаты своей оценки до сведения соответствующих членов совета. При этом предполагается создание советом независимого и профессионального подразделения внутреннего аудита. Деятельность подразделения внутреннего аудита должна подвергаться анализу, чтобы обеспечить соблюдение им принципов профессиональной организации, регулирующей практику и проведение аудита (например, Института внутренних аудиторов), и возможность независимой оценки рисков, а также структуры и результаты аудита (наприменение управления риском и средств внутреннего контроля. Кроме того, подразделение внутреннего аудита должно обеспечивать доведение результатов своих оценок до сведения соответствующих членов совета.</p>			
<p>Описание</p>			
<p>Ключевые вопросы:</p>			
<p><i>Система управления рисками в масштабах предпринятия:</i></p>			
<p>1.1. Какими процессами и системами идентификации и документирования рисков (включая присущие операционные, финансовые и кадровые риски) располагает провайдер услуг? Какого рода риски были идентифицированы и документально оформлены провайдером услуг посредством своих процессов и систем?</p>			
<p>1.2. Какими процессами и системами управления указанными рисками располагает провайдер услуг? Какого рода решения принимает провайдер услуг касательно принятия на себя остаточных рисков?</p>			
<p>1.3. Каким образом провайдер услуг производит переоценку своих рисков и самодостаточно-сти его системы управления рисками при устранении идентифицированных рисков? Как часто проводится подобного рода переоценка?</p>			
<p>1.4. Каким образом провайдер услуг урегулирует какие-либо правовые или регуляторные требования или изменения в требованиях?</p>			
<p>1.5. Каким образом провайдер критических услуг оценивает риски, присущие его взаимоотношениям с поставщиками?</p>			
<p>1.6. Каким образом провайдер услуг внедряет процесс управления рисками в свой собственный процесс стратегического принятия решений, включая оценку общего коммерческого риска и финансового положения?</p>			

<p>Рекомендация 2. Информационная безопасность. Провайдеру услуг рекомендуется выработать и применять надлежащие принципы и процедуры и выделять достоящие ресурсы для обеспечения конфиденциальности и целостности информации, а также доступности оказываемых им критических услуг в целях выполнения условий его соглашения с ИФР.</p> <p>Провайдер услуг должен иметь надежную систему обеспечения информационной безопасности, позволяющую надлежащим образом управлять рисками, которым подвергается его информационная безопасность. Эта система должна быть основана на надежных принципах и процедурах для защиты информации от несанкционированного разглашения, сохранения целостности данных и обеспечения доступности услуг.</p> <p>Провайдер услуг должен определить принципы и процедуры для мониторинга соблюдения установленных им правил информационной безопасности.</p> <p>Система также должна включать принципы планирования пропускной способности и методы управления изменениями. В частности, провайдер услуг, который планирует внести изменения в функционирование, должен оценивать последствия таких изменений для своей информационной безопасности.</p>	<p><i>Описание:</i></p>	<p><i>Ключевые вопросы:</i></p>	<p><i>Система информационной безопасности:</i></p>	<p>2.1. Какая система информационной безопасности действует в масштабах предприятия провайдера услуг для обеспечения общего всеобъемлющего руководства касательно решений и практик устранения угроз физической и кибербезопасности? В каком масштабе указанная система охватывает принципы и процедуры касательно:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) распределения активов (системы и услуги) по категориям конфиденциальности, достоверности и доступности; б) постоянной идентификации внутренних и внешних угроз; в) отбора, реализации и документирования средств контроля безопасности, ориентированных на снижение выявленных рисков и уязвимостей, а также г) надлежащего контроля всех мероприятий в сфере управления рисками? 	<p>Оценка ПКУ</p>	<p>Оценка НБКР</p>
<p>2.2. Каким образом провайдер услуг вводит необходимые международные, национальные и промышленные стандарты в круг своих политических мероприятий и процедур?</p>						

<p>2.3. Какого рода риски информационной безопасности были выявлены провайдером в отношении его критических услуг? Каким образом провайдер услуг устранял обозначенные риски?</p>	
<p>2.4. Какова степень участия органа управления провайдера услуг в системе информационной безопасности поставщика? Принимает ли орган управления непосредственное участие при пересмотре и утверждении системы? Как часто орган управления проводит пересмотр системы?</p>	
<p>2.5. Каким образом орган управления провайдера услуг проводит утверждение ключевых ролей и степеней ответственности старшего руководства в области информационной безопасности?</p>	
<p><i>Принципы и процедуры в сфере информационной безопасности:</i></p>	
<p>2.6. Какие принципы и процедуры используются для предотвращения несанкционированного доступа и несанкционированного разглашения информации? В частности, какие принципы и процедуры действуют для:</p>	
<p>а) предоставления и отзыва разрешений для пользователей, включая как логический, так и физический доступ;</p>	
<p>б) периодического пересвидетельствования привилегий пользователей;</p>	
<p>в) предоставления, использования и контроля учетных записей администратора (или записей с высокой степенью конфиденциальности);</p>	
<p>г) устранения нарушений конфиденциальности данных;</p>	
<p>д) обеспечения защищенности систем от логических или физических атак, а также,</p>	
<p>е) внедрения средств контроля в программы, предоставляемые для ИФР, в целях предотвращения ошибок, потерь, несанкционированной модификации или злоупотребления информацией?</p>	
<p>2.7. Каким образом провайдер услуг информирует всех служащих и соответствующие внешние стороны об их сферах ответственности и обязанностях, в том числе угрозах безопасности, установленных системой информационной безопасности?</p>	
<p>2.8. Какие принципы и процедуры используются для обеспечения конфиденциальности, достоверности и неопровержимости данных, включая моменты, когда они все еще находятся в состоянии пересылки в сетях, когда уже находятся на хранении у провайдера услуг?</p>	
<p>2.9. Какие принципы и процедуры используются для обнаружения инцидентов информационной безопасности, реагирования на них и их устранения?</p>	
<p><i>Контроль за соблюдением безопасности:</i></p>	

<p>2.10. Каким образом провайдер услуг проверяет соблюдение требований своей информационной системы безопасности, контролирует эффективность действующих средств контроля безопасности? Непосредственно, включают ли обозначенные принципы и процедуры сканирование уязвимостей и испытания касательно защиты от несанкционированного доступа как на уровне инфраструктуры, так и на уровне программы?</p>												

Итоговая оценка выполнения (5.4.3.2.1)	
Комментарии/рекомендации	
<p>Рекомендация 3. Надежность и устойчивость. Провайдеру услуг рекомендуется применять надежные принципы и процедуры и выделять достаточные ресурсы для обеспечения доступности, надежности и устойчивости оказываемых им услуг. Поэтому разработанные им планы непрерывности деятельности и ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций должны обеспечивать своевременное возобновление оказания важнейших услуг в случае выхода из строя, чтобы оказываемые услуги соответствовали условиям его соглашения с ИФР.</p> <p>Провайдер услуг должен обеспечить надежное оказание услуг пользователям и способностью к восстановлению нормального функционирования независимо от того, оказываются ли услуги непосредственно ИФР или как ИФР, так и ее участникам. Провайдер услуг должен осуществлять надежное функционирование, удовлетворяющее или превышающее потребности ИФР. Все операционные происшествия должны регистрироваться и доводиться до сведения ИФР, а также органа регулирования, надзора или наблюдения за деятельностью ИФР.</p> <p>Провайдер услуг должен незамедлительно анализировать происшествия, чтобы предотвратить их повторение, которое может иметь значительно более серьезные последствия. Кроме того, провайдер услуг должен иметь надежные планы непрерывности деятельности и ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций. Эти планы должны включать плановое тестирование непрерывности деятельности и анализ результатов этого тестирования для оценки риска возникновения серьезного нарушения в работе.</p>	
Описание:	
Ключевые вопросы:	Оценка ПКУ
Доступные, надежные и гибкие операции:	Оценка НБКР
3.1. Каковы главные задачи провайдера услуг в сфере эксплуатационной готовности, надежности и устойчивости; каким образом они задокументированы? Насколько указанные задачи отвечают потребностям (или превосходят их) ИФР и (где это уместно) его участников?	
3.2. Каким образом провайдер услуг поддерживает его задачи касательно доступности, надежности и устойчивости?	

<p>3.3. Каким образом провайдер услуг обеспечивает надежность и устойчивость операций, предоставляемых для ИФР и его участников (где это применимо)? В частности, каким образом провайдер услуг обеспечивает наличие достаточного количества различных профилей риска в своих производственных помещениях? Каким образом провайдер услуг обеспечивает необходимую защиту своих производственных помещений от стихийных бедствий, перебоев в электроснабжении, неверных действий со стороны персонала? Каким образом провайдер услуг обеспечивает, чтобы его резервные производственные помещения обладали достаточным потенциалом для предоставления важнейших услуг в течение длительного периода времени?</p>							
<p><i>Мониторинг операций и устранение происшествий:</i></p>							
<p>3.4. Каким образом провайдер услуг проводит мониторинг своих операционных действий? Каким образом провайдер услуг контролирует свое соответствие задачам ИФР в сфере надежности и устойчивости? Каким образом производится документирование и поддержание обозначенного процесса?</p>							
<p>3.5. Каким образом провайдер услуг проводит идентификацию, запись, классификацию, анализ и контроль возникающих происшествий на производстве? Каким образом об указанных происшествиях сообщается высшему руководству? Каким образом провайдер услуг информирует ИФР и, где это уместно, компетентные органы о подобном рода происшествиях? Каким образом происходит процесс эскалации возникающего происшествия в кризисный период времени?</p>							
<p>3.6. Каким образом происходит процесс послеаварийного анализа происшествий? Каким образом указанный процесс обеспечивает идентификацию основной причины происшествий, устранение их повторения в будущем? Каково участие ИФР в обозначенном послеаварийном анализе?</p>							
<p><i>Непрерывность бизнеса:</i></p>							
<p>3.7. Каковы основные задачи провайдера услуг в сфере непрерывности бизнеса и восстановления работоспособности? Каким образом указанные задачи устанавливаются органом управления и старшим руководством? Как часто орган управления и старшее руководство пересматривают обозначенные задачи?</p>							

<p>3.8. Каким образом планы провайдера услуг касательно непрерывности бизнеса и восстановлению работоспособности обеспечивают своевременное возобновление его услуг в случае прерывания обслуживания, включая случаи крупномасштабных нарушений? Каким образом выше обозначенные планы решают проблему возможной потери данных в результате прерывания обслуживания?</p>							
<p>3.9. Каким образом провайдер услуг определяет сценарии потенциального прерывания обслуживания и какова степень участия ИФР в указанном процессном моменте?</p>							
<p>3.10. Каким образом планы провайдера услуг касательно непрерывности бизнеса и восстановлению работоспособности устраняют кибератаки? Каким образом обозначенные планы дают возможность провайдеру услуг идентифицировать и контролировать влияние кибератаки, включая восстановление систем после нарушения их нормального функционирования?</p>							
<p>3.11. Какого рода план защиты репутации в период кризисных ситуаций действует у провайдера услуг для урегулирования прерывания обслуживания? В частности, каким образом указанный план решает вопросные моменты коммуникации и обмена информацией с ИФР и компетентными органами власти?</p>							
<p>3.12. Каким образом проводится испытание планов провайдера услуг касательно непрерывности бизнеса и восстановлению работоспособности, с какой периодичностью? Какого рода сценарии подлежат испытанию, включают ли они в себя кибератаки? Каким образом проводится оценка и аудит указанных результатов? Какова степень участия ИФР и ее участников (где это уместно) в модельных испытаниях непрерывности бизнеса?</p>							
<p>3.13: Как часто планы провайдера услуг касательно непрерывности бизнеса и восстановлению работоспособности оцениваются на соответствие прогнозам ИФР?</p>							
<p><i>Итоговая оценка выполнения (5,4,3,2,1)</i></p>							
<p><i>Комментарии/рекомендации:</i></p>							

<p>Рекомендация 4. Технологическое планирование. Провайдер услуг рекомендуется применять надежные методы планирования на протяжении всего жизненного цикла используемых технологий, а также выбора технологических стандартов.</p> <p>Провайдер услуг должен осуществлять эффективное технологическое планирование, позволяющее минимизировать общий операционный риск и повышать эффективность операций. Планирование подразумевает наличие комплексной стратегии в области информационной технологии, которая учитывает весь жизненный цикл используемых технологий, а также процесса выбора стандартов при оказании услуг и управлении ими. В том случае если провайдер услуг намерен внести изменения, он должен проводить с ИФР, а при необходимости и ее участниками, подробные и полные консультации. Провайдер услуг должен регулярно анализировать свои технологические планы, в том числе проводить оценку своих технологий и процессов, используемых им для внесения изменений.</p> <p>Описание:</p>	<p>Оценка ПКУ</p>	<p>Оценка НБКР</p>
<p>Ключевые вопросы:</p> <p>Принципы, процедуры и механизмы управления в области технологического планирования:</p> <p>4.1. Какие принципы, процедуры и механизмы управления в области технологического планирования используются провайдером услуг? Каким образом указанные принципы, процедуры и механизмы управления устанавливают жизненный цикл использования технологий, выбор новых технологических стандартов?</p> <p>4.2. Как часто провайдер услуг осуществляет оценку своих технологических рисков? Каким образом в обозначенных оценках учитываются риски надежности и устойчивости, морального износа, в том числе риски информационной безопасности, относящиеся к использованию тех или иных технологий? Каким образом в указанных оценках учитываются те или иные технологические риски, которые могут оказывать потенциальное влияние на ИФР и ее участников (при необходимости)?</p> <p>Принципы, процедуры и механизмы управления технологическими изменениями:</p> <p>4.3. Какие принципы, процедуры и механизмы управления используются провайдером услуг для осуществления изменений в используемых им технологиях? Каким образом указанные принципы и процедуры решают вопросы моменты управления версиями, согласованного использования технологий, поддержания безопасности и стабильности технологий?</p>		

<p>4.4. Каким образом обозначенные принципы, процедуры и механизмы управления обеспечивают возможность идентификации и правильного смягчения рисков, связанных с изменениями технологий, во избежание изменений, которые могут оказать потенциальное влияние на надежность и устойчивость операций провайдера? Каким образом, с какой периодичностью провайдер услуг производит оценку и испытание процессов, используемых для внесения технологических изменений?</p>	<p>4.5. Каким образом провайдер услуг проводит консультирование с ИФР и ее участниками (где это уместно) касательно вопросов моментов каких-либо предложенных важных изменений в свои технологии, которые могут оказать существенное воздействие на ИФР?</p> <p>4.6. В какой степени ИФР задействуется при предоставлении услуг (где это целесообразно) при внесении изменений в те или иные технологии? Например является ли участие ИФР в тестировании технологических изменений целесообразным?</p>	<p><i>Итоговая оценка выполнения (5, 4, 3, 2, 1)</i></p>	<p><i>Комментарии/рекомендации:</i></p>
<p>Рекомендация 5. Обмен сообщениями с пользователями. Провайдеру услуг рекомендуется обеспечить прозрачность для своих пользователей и представлять им достаточную информацию, позволяющую четко понимать свои роли и обязанности в области управления рисками, связанными с использованием ими провайдера услуг. Провайдер услуг должен применять эффективные процедуры и процессы обмена сообщениями с клиентами. В частности, провайдер услуг должен предоставлять ИФР, а при необходимости и ее участникам, достаточную информацию, позволяющую четко понимать свои роли и обязанности в области управления рисками и надлежащим образом управлять своими рисками, связанными с используемыми услугами. Как правило, полезная информация для пользователей включает, не ограничиваясь этим, информацию о процессах управления и средствах контроля провайдера услуг, а также независимых проверках результативности этих процессов и средств контроля. В составе своих процедур и процессов коммуникации провайдер услуг должен предусмотреть механизмы проведения с пользователями и рынком в целом консультаций по вопросам всех технических изменений его операций, которые могут повлиять на уровень и виды его рисков, включая отсутствующие или не работающие средства контроля рисков. Кроме того, провайдер услуг должен иметь план коммуникации в кризисных ситуациях, вызванных операционными нарушениями в оказании его услуг.</p>			
<p><i>Описание:</i></p>			

	Оценка ПКУ	Оценка НБКР
<i>Ключевые вопросы:</i>		
<i>Обычная коммуникация:</i>		
5.1. Какие процессы и процедуры используются провайдером услуг для общения со своими пользователями?		
5.2. Какого рода информацию провайдер услуг предоставляет в ИФР или ее участникам (где это уместно), которая дает возможность им понимать свои роли и меры ответственности при управлении рисками, связанными с использованием ими критических услуг провайдера? С какой периодичностью пересматривается указанная информация?		
5.3. Каким образом провайдер услуг осуществляет общение с пользователями касательно вопросов важных ключевых изменений в его операциях (смотрите в том числе 2.17, 4.5 и 4.6.)?		
5.4. Каким образом провайдер услуг информирует своих пользователей об анализе риска, включая присущие операционные, финансовые, кадровые и кадровые риски?		
<i>Механизмы консультаций:</i>		
5.5. Какого рода механизмы используются провайдером услуг для проведения консультаций с пользователями и, в случае необходимости, с более широким рынком сбыта (например, касательно каких-либо технических изменений в его операциях, которые могут существенно затронуть ИФР) (смотрите также 4.5.)?		
<i>Сообщения о происшествиях и кризисных ситуациях:</i>		
5.6. Каким образом провайдер услуг информирует пользователей (в случаях необходимости) о происшествиях (смотрите также 3.5.)?		
5.7. Каким планом защиты репутации в период кризисных ситуаций пользуется провайдер услуг для устранения сбоев при обслуживании? Включает ли обозначенный план всех пользователей и заинтересованные стороны (см. также 3.11.)?		
<i>Итоговая оценка выполнения (5.4, 3, 2, 1)</i>		
<i>Комментарии/рекомендации:</i>		

Руководитель

(подпись)

(ФИО)

Главный бухгалтер

(подпись)

(ФИО)

Исполнитель

(подпись)

(ФИО)

(телефон)

Приложение 11
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ПРАВИЛА
заполнения самооценки

Настоящая самооценка состоит из 5 частей и предназначена для провайдеров критических услуг при проведении самооценки систем.

Провайдеры критических услуг не реже одного раза в три года проводят самооценку функционирования своих систем и предоставляют результаты самооценки с приложением документов (договора, операционные правила, внутренние нормативные документы, приказы и т.д.) по запросу в Национальный банк.

В самооценке должна предоставляться детальная информация по каждому направлению.

Оценка выполнения требований Национального банка является неотъемлемой частью самооценки системы, проводимой провайдером критических услуг.

Провайдеры критических услуг на этапе внедрения новых сервисов/продуктов (совершенствования) системы должны заранее информировать Национальный банк о своем намерении и направить в Национальный банк уведомление с приложением детальной информации, описывающей разрабатываемый сервис/продукт, предполагаемые изменения/дополнения в системе.

Самооценка заполняется отдельно по каждой платежной системе за подписью ответственного исполнителя, главного бухгалтера и руководителя структуры.

Приложение 12
«к Правилам осуществления надзора
(оверсайта) за платежной системой
Кыргызской Республики»

ПЕРЕЧЕНЬ

информации, прилагаемой к самооценке

1. *Прилагаемые к самооценке материалы/документы должны содержать развернутую информацию по следующим направлениям:*
 1. Общая информация
 - Оператор системы и владелец системы.
 - Назначение системы.
 - Нормативная правовая база, регулирующая работу системы.
 - Регламент работы, принципы функционирования.
 - Программное обеспечение.
 - Персонал платежной системы.
 - 1.1. Структура системы и расчет.
 - 1.2. Статистика:
 - Количество участников (прямых, непрямых, специализированных).
 - Среднее количество и объем платежей/переводов в день.
 - Из них платежи/переводы на крупные суммы.
 - Средняя стоимость платежа/перевода в системе.
 - Зависимость размера стоимости платежа/перевода от времени передачи и от размера платежа/перевода.
 - и др.
 - 1.3. Дополнительная информация:
 - 1.3.1. Причины отказа в приеме платежей/переводов.
 - ошибочные документы или неполные реквизиты;
 - превышение лимита;
 - и др.
 - 1.3.2. Порядок проведения претензионной работы.
 - 1.3.3. Планы по внесению изменений или совершенствованию платежной системы.
2. Прозрачность и понимание финансовых рисков.
 - 2.1. Принципы, правила и процедуры в отношении финансовых рисков.
 - 2.2. Описание вопросов:
 - Четкость и полнота работы системы.
 - Управление рисками.
 - Свободен ли доступ участников к системе.
 - Свобода действий, права и обязанности оператора и участников.

- Принятие решений в нештатных ситуациях.
- Организационная подготовка участников по мониторингу их деятельности.

2.3. Своевременность и достаточность предоставления информации для управления риском.

2.4. Меры, обеспечивающие участникам полное понимание своей подверженности рискам.

3. Управление кредитным риском и риском ликвидности:

3.1. Финансовые риски участников.

3.2. Инструменты управления кредитным риском:

- Правила членства (требования к капиталу, предварительное финансирование залога и т.п.).
- Минимальные и максимальные сроки между принятием платежа и окончательным расчетом по нему.
- Распределение ответственности среди участников в случае банкротства одного из участников.

3.3. Инструменты по управлению риском ликвидности:

- Механизмы очередности.
- Источники ликвидности.
- Внутридневной кредит.
- Разделение потоков платежей по времени, стоимости.
- Явные или неявные обязательства оператора по обеспечению ликвидности системы.

3.4. Инструменты общего характера:

- Доступ участников к информации об остатках на счетах и своих позициях.
- Мониторинг со стороны оператора системы.

3.6. Стимулы к управлению риском ликвидности и кредитным риском.

- Механизм распределения убытков среди участников.
- Формирование цен в зависимости от контроля за риском ликвидности.

4. Окончательный и безотзывный характер операций.

4.1. Уровень безотзывности на каждом этапе платежа/перевода.

4.2. Условия непринятия платежа/перевода системой или участником-получателем.

4.3. Информированность участника в отказе от принятия платежа/перевода.

4.4. Закрытие позиции в конце дня при отсутствии ликвидности.

4.5. Официальные механизмы по обеспечению строгого соответствия регламенту работы в виде штрафов или других санкций.

4.6. Официальное подтверждение окончательного расчета.

4.7. Ликвидация последствий ошибок.

5. Клиринговые системы.
 - 5.1. Расчет чистого сальдо на основе многостороннего взаимозачета.
 - 5.2. Обработка расчетов по чистым позициям.
 - 5.3. Информация о чистых позициях участников клиринга.
 - 5.4. Защита от избыточного риска со стороны участника.
 - 5.5. Покрытие дебетовой позиции обанкротившегося участника.
 - 5.6. Залог или резервный фонд для покрытия дебетовой позиции участника.
 - 5.7. Последняя инстанция по обеспечению ликвидности в системе.
 - 5.8. Оператор клиринговой системы.
 - 5.9. Процедуры по обеспечению окончательного расчета и механизмы управления ликвидностью.
 - 5.10. Обеспечение окончательного расчета в случае несостоятельности одного участника, двух участников.

6. Расчетные активы
 - 6.1. Активы для расчетов.
 - 6.2. Средства, находящиеся на корреспондентском счете коммерческого банка в Национальном банке.
 - 6.3. Критерии для оценки ликвидности, кредитоспособности расчетного банка.
 - 6.4. Меры по защите участников платежной системы от банкротства системы.
 - 6.5. Изменение активов в другие виды активов.
 - 6.6. Активы в иностранной валюте.

7. Безопасность и операционная надежность
 - 7.1. Структура безопасности платежной системы.
 - 7.2. Периодический аудит работы системы.
 - 7.3. Документация по фактическому состоянию системы.
 - 7.4. Проведение независимой проверки степени безопасности и надежности компьютерных систем и связанных с ними сетей по передаче данных.
 - 7.5. Наличие строго определенной последовательности выполнения операций в программном модуле.
 - 7.6. Средства резервирования текущей информации.
 - 7.7. Целевой уровень по полному восстановлению системы.
 - 7.8. Непрерывность деятельности:
 - Простота и практичность.
 - Отражение механизмов непрерывности в документации по системе.
 - Отражение процедуры по кризисному управлению и распространению информации в документации по системе.
 - 7.9. Планы на случай катастроф по восстановлению деловой активности.

- 7.10. Периодичность проверок по восстановлению системы.
 - 7.11. Статистика за последние 3 года.
 - 7.12. Степень безопасности и операционной надежности системы.
 - 7.13. Наличие результатов анализа операций клиентов на предмет ПфТ/ОД у оператора и/или участника системы.
 - 7.14. Установленные лимиты или ограничения на прохождение платежей.
8. Практичность и эффективность
- 8.1. Официальная политика ценообразования.
 - 8.2. Сроки прохождения платежей/переводов.
 - 8.3. Взаимодействие с ассоциацией банков и участниками.
 - 8.4. Механизмы, процедуры и меры политики по тарифам.
 - 8.5. Сроки полной обработки платежей/переводов.
 - 8.6. Анализ затрат и прибыли.
 - 8.7. Меры по совершенствованию эффективности платежной системы.
- 8.8. Эффективность и практичность проведения платежей/переводов для пользователей системы.
9. Доступ к системе
- 9.1. Условия, правила и требования для доступа к системе.
 - 9.2. Прямые участники платежной системы.
 - 9.3. Непрямой доступ к клиринговой системе.
 - 9.4. Порядок и правила осуществления платежей/переводов участников.
 - 9.5. Тарифы.
 - 9.6. Выход участника из системы.
 - 9.10. Объективные и публично раскрытые критерии по участию.
10. Руководство системой
- 10.1. Общее описание.
 - 10.2. Механизмы для достижения консенсуса.
 - 10.3. Кратко- и среднесрочные бизнес-планы оператора платежной системы.
 - 10.4. Отчетность по результатам деятельности.
 - 10.5. Информация о собственниках системы и ее руководстве.
 - 10.6. Процедура принятия крупных решений об изменениях в системе.
 - 10.7. Планы по обеспечению полного соответствия всем ключевым принципам.
 - 10.8. Проблемы и вопросы за последние три года.
 - 10.9. Изменения и реформы, находящиеся в процессе реализации.
 - 10.10. Эффективность, подотчетность и прозрачность механизмов руководства.

2. Соответствие операторов и участников платежных систем, банков, выпускающих электронные деньги, требованиям Национального банка:

1. Соблюдение требований по доступу к платежной системе.
2. Соблюдение требований нормативных документов Национального банка.
3. Соблюдение требований безопасности Национального банка:
 - 1) конфиденциальность, целостность, аутентификация при приеме и обработке платежей. Наличие и описание плана регулярного тестирования системы;
 - 2) надежность степени безопасности и бесперебойность работы системы осуществления платежей:
 - снижение рисков, связанных с физическим повреждением аппаратных средств и линий связи (ограничение доступа посторонних лиц в помещение, где установлено оборудование, связанное с системой проведения платежей);
 - снижение рисков, связанных с ошибками в программном обеспечении или его модификацией;
 - снижение рисков отказа от авторства или факта получения электронного платежного документа, а также с разглашением и искажением данных при передаче по каналу связи;
 - 3) соблюдение условий конфиденциальности, надежности и безопасности при проведении электронных платежей и работе с личными ключами уполномоченных лиц банка и соблюдение правил их хранения и использования.
4. Выполнение требований к заполнению платежных документов:
 - 1) соблюдение требований к форматам платежных документов, установленных Национальным банком;
 - 2) наличие подписей ответственных лиц за прием и обработку платежей;
 - 3) наличие четких оттисков печатей и штампов;
 - 4) заполнение реквизитов платежных документов и проставление печатей, штампов и подписей в предназначенных для них полях и только в пределах этих полей;
 - 5) наличие всех необходимых для осуществления платежа реквизитов и правильное их заполнение;
 - 6) соответствие назначения платежа его коду;
 - 7) наличие/отсутствие исправлений, помарок, подчисток и использование корректирующей жидкости на платежных документах.
5. Выполнение требований при проведении электронных платежных документов:
 - 1) наличие всех реквизитов, необходимых для проведения платежа;
 - 2) соответствие всех реквизитов электронного платежного документа его бумажному аналогу;
 - 3) наличие соответствующих цифровых подписей в каждом платежном документе и их достоверность;

4) использование электронной цифровой подписи на платежных документах только назначенными ответственными лицами и их дублерами;

5) соблюдение требуемого уровня безопасности при передаче электронных платежных документов, хранении паролей и секретных ключей;

6) осуществление хранения и резервного копирования электронных платежных документов в соответствии с законодательством Кыргызской Республики и нормативными актами Национального банка;

7) выполнение установленной процедуры проведения электронных платежей;

8) соблюдение процедуры удостоверения подлинности электронных платежных документов.

6. Соблюдение внутренних нормативных документов:

1) наличие четких, полностью документированных внутренних процедур по деятельности оператора, связанной с осуществлением платежных операций.

2) последовательность осуществления платежа, начиная с приема документов от клиента, инициирующего платеж, и заканчивая подтверждением осуществления платежа и уведомлением об этом клиента;

3) уровень ответственности каждого сотрудника при осуществлении операции приема, обработки и отправки платежей;

4) ответственность банка перед клиентом при несвоевременном проведении платежа или нарушении платежной инструкции клиента (зачисление на другой счет, непроведение платежа, неверное указание суммы и т.д.);

5) процедура внутреннего контроля операций приема, обработки и отправки платежей.

6) методика анализа операций клиентов на предмет ПФТ/ОД.

7. Соблюдение внутренних требований безопасности при проведении платежей:

1) политика безопасности должна соответствовать характеристикам системы приема и обработки платежей и быть достаточной для обеспечения необходимого уровня безопасности, удовлетворяющего требованиям как самого банка, Национального банка, так и клиентов;

2) политика безопасности должна определять контроль за физическим и логическим доступом в систему, ее аппаратным, программным обеспечением и сетью для защиты системы и ее данных от несанкционированных действий как извне, так и внутри;

3) в процедурах должен быть изложен перечень лимитов или ограничений на прохождение платежей.